

Mødet udsat kl. 11.47

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik først til punkt 22 på dagsordenen, som var:

22) Forespørgsel nr. F 47:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation?«

Af Pia Gjellerup (S), Ivar Hansen (V), Hans Engell (KF), Steen Gade (SF), Kim Behnke (FP), Jørgen Estrup (RV), Jette Gottlieb (EL) og Peter Duetoft (CD).

(Forespørgslen anmeldt 2/5 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 9/5 95).

Begrundelse

Torben Lund (S):

Jeg skal traditionen tro på alle partiers vegne motivere forespørgslen, som vi i dag har rettet til statsministeren, om statsministerens vurdering af såvel den udenrigs- som indenrigspolitiske situation.

Jeg skal gøre det meget kort og blot sige, at vi alle sammen med interesse vil afvente statsministerens besvarelse.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):

Nu er det tid at gøre status, og for denne regering er det resultaterne, der tæller. Vi lægger kursen, vi virkeliggør vores ideer og vi realiserer vore planer.

Med regeringsgrundlaget »Fælles fremtid« blev kursen lagt, og kursen ligger fast for velfærdssamfundets udvikling. Fornyelse af velfærdssamfundet bygger på nogle grundlæggende værdier, nemlig frihed, solidaritet, fælles ansvar og tryghed.

Vi ønsker et samfund med plads til alle, hvor der er plads til at bruge sine talenter og plads til at udvikle sig, men vi vil også et samfund med ansvarlige fællesskaber, for frihed og fællesskab er hinandens ballast, hinandens forudsætninger.

Fællesskaber skaber grundlag for frihed, og velfærdssamfundets fornyelse bygger på den nødvendige kombination af fællesskab, solidaritet og frihed. Og vi mener hvert eneste ord – omsat i lovgivning og samarbejde med alle befolkningsgrupper i det danske samfund.

Grundlaget for velfærdssamfundet er en stærk økonomi, og Danmark har i dag en stærk økonomisk vækst og et velfungerende erhvervsliv. Vi vil fastholde og udbygge det økonomiske grundlag for vores velstand og for vores velfærd, hvor vi skal kombinere økonomisk vækst med grøn og bæredygtig udvikling, for miljøet skal stå højt, også i internationalt samarbejde, og målene skal omsættes i konkret handling. Regeringen har viljen til både mål og midler.

Vi skal indrette vores samfund, så den enkelte kan orientere sig, kan finde vej og har mulighed for at tage ansvar i et samfund i hastig forandring. Uddannelse, forskning og arbejdsmarkedet vil stå i centrum i de kommende år, og en aktiv og massiv indsats på disse områder skal styrke både det samfundsøkonomiske grundlag og beskæftigelsen.

Vi skal samtidig standse udstødningen ved at gennemføre en særlig indsats over for de mest udsatte grupper; det er ikke mindst her, velfærdssamfundet skal stå sin prøve.

Vi skal sikre fornyelse og omstilling i den offentlige sektor på den rigtige og på den ordentlige måde – opgaven er at forny uden at forringe. En håndfast prioritering af udgifterne er nødvendig, og den skal sikre, at kvaliteten af den offentlige service er i orden.

Kursen ligger fast, når det drejer sig om udviklingen af demokratiet. Velfærdssamfundet forudsætter simpelt hen aktiv deltagelse i demokratiet, men demokrati er ikke en selvfølge: Det skal villes, og det skal med tiden fornyes. Politikerne har et ansvar for at skabe rammerne i dialog med borgerne, men det er befolkningen, der skal udfylde rammerne.

Kursen ligger også fast, når det drejer sig om de internationale opgaver, hvor udviklingen af velfærdssamfundet og deltagelsen i det internationale hænger uløseligt sammen. Landenes økonomier er således allerede dybt, dybt afhængige af hinanden, de tungeste miljøproblemer er internationale, og fred og sikkerhed forudsætter tæt internationalt samarbejde.

Vi oplever jo helt aktuelt blot 1.000 km herfra, hvor ekstremt vanskeligt og frustrerende internationalt samarbejde for freden kan være, og

netop derfor kan det ikke nytte at løbe af pladsen i det internationale samarbejde i FN, i Europa eller andre steder – heller ikke og slet ikke når det ser allersværest ud.

Det gør vi heller ikke. Tværtimod. Der er brug for effektive internationale organisationer, der er brug for nytænkning i organisation og strategi, og der er brug for befolkningens fortsatte opbakning.

Det er resultaterne, der tæller. Det er ikke muligt at opremse dem alle, men lad mig fremhæve nogle hovedlinjer for det arbejde og det arbejdsår, som regeringen og Folketinget har været igennem.

Det går rigtig godt med dansk økonomi, og det gør det af letfattede årsager. Efter syv magre år med stagnerende produktion og tilbagegang i beskæftigelsen er der for alvor gang i aktiviteten.

Den økonomiske vækst var sidste år på sit allerhøjeste siden midten af 1980'erne, og optimismen blomstrer igen, men på et helt anderledes solidt fundament. Husholdninger og familier tør disponere mere langsigtet, virksomheder ekspanderer, investeringerne går i vejret, og der bliver skabt rigtig mange nye arbejdspladser.

Beskæftigelsen i den private sektor er det seneste år steget med næsten 60.000 personer – jeg gentager: 60.000 mennesker er kommet i arbejde – og der er nu under 290.000 ledige.

Så sent som i dag har vi netop modtaget de nye ledighedstal, der viser et fald på hele 8.000 personer alene fra marts til april i år. På ét år er arbejdsløsheden faldet med over 70.000 personer, og vi er nu kommet ned på en arbejdsløshed på 286.000 mennesker. Vi har på ét år oplevet det største fald i arbejdsløhedsstatistikens historie!

Det er fremskridt så det batter, og det er fremskridt, der er kommet hurtigere, end de økonomiske prognoser har forudset, også de økonomiske prognoser, som regeringen har lagt frem. Det vedstår vi gerne. Virkeligheden har overhalet forudsigelserne, så der er ikke grundlag for pessimisme og klage. Folk i Danmark nægter simpelt hen at være pessimister!

De kommende år skal bruges til at udbygge de gode, positive resultater. Efter en rekordstor vækst i forbindelse med den nye opstart af økonomien er målsætningerne nu en langsigtet, stabil økonomisk vækst.

Udsigterne tegner gunstigt, men for regeringen er det helt afgørende, at det ikke sker på bekostning af dansk økonomis styrkepositioner.

Den tillid til dansk økonomi, som bl.a. den stærke krone er et udtryk for, skal fastholdes og forstærkes.

Regeringens finanspolitik er derfor langsigtet og ligger fast i 1995, 1996 og 1997 og videre frem, så der er ingen, der skal blive forurologet. Den gradvise stramning vil blive fastholdt i takt med den gode fremgang i den private sektor, og der vil ikke ske lempelser. Jeg fremhæver dette, for at ingen skal være i tvivl om regeringens politik på dette område.

Det er fortsat målet, at der i 1997 er ligevægt på de offentlige finanser, så vi kan begynde afviklingen af den offentlige gæld. Det vil cementere Danmarks position i Europa som et af de lande, der har den sundeste og stærkeste økonomi.

Økonomi er vigtig, fordi økonomien er forudsætningen for, at vi kan gøre alt det, vi gerne vil, men det er lige så vigtigt, at vi har et effektivt og smidigt arbejdsmarked.

Arbejdsmarkedets parter fortjener stor anerkendelse i den sammenhæng. Sandheden er jo, at parterne i samarbejde med regeringen har haft stort held med at forebygge flaskehalse på arbejdsmarkedet gennem en tidlig uddannelsesindsats og en høj faglig og geografisk mobilitet. De fornuftige resultater af forårets overenskomstforhandlinger gør det også muligt at fastholde de beskedne prisstigninger, og lav og stabil prisudvikling er netop en forudsætning for et varigt opsving.

Den gunstige udvikling er i virkeligheden også et konkret bevis på, at arbejdsmarkedspolitikken og arbejdsmarkedsreformen virker. Der er heller ikke her, når man vel at mærke ser på virkeligheden, grundlag for pessimisme og negative vurderinger. Men det er klart, at regeringen meget nøje følger udviklingen på alle dele af arbejdsmarkedet, og det er lige så klart, at vi er parate til at tage de fornødne initiativer, hvis det skulle vise sig nødvendigt.

De unge har fået et bedre fundament, men skal have et endnu mere solidt fodfæste på arbejdsmarkedet. Regeringens målsætning er klar: Alle skal have tilbud om et job eller en uddannelse. Den aktive arbejdsmarkedspolitik, de nye aktiveringsregler for unge på kontanthjælp og indsatsen »Uddannelse til alle« har allerede givet resultater.

Ungdomsarbejdsløsheden? Ja, det er også svært at være pessimist her; der er vanskelige forhold for pessimismen. Ungdomsarbejdsløsheden er faktisk faldet med en fjerdedel i løbet

af det sidste år og ligger nu under arbejdsløsheden som helhed og lavere end i de fleste af årene i 1980'erne. Men vi skal videre ad den vej.

Ungdomsuddannelserne skal være et centralt element i den indsats. I dag er der én ud af fire unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse. Langt hovedparten af de unge starter, men frafaldet er for stort – alt for stort – og især i erhvervsuddannelserne. Regeringen vil derfor tage nye initiativer til at mindske frafaldet i ungdomsuddannelserne.

Det handler i det hele taget grundlæggende om bedre kvalifikationer og dygtiggørelse.

Nogle påstår, at én løsning på arbejdsløshedsproblemerne blot er at sænke mindstelønnen på arbejdsmarkedet, men det er ikke vejen. Det har andre lande prøvet. Det er gammeldags. Regeringen har et helt anderledes højt ambitionsniveau og et helt andet ambitionsniveau end at sænke mindstelønnen.

Vi vil gå den anden vej. Vi vil i stedet skabe grundlag for at give folk højere kvalifikationer, bedre dygtiggørelse og dermed bedre muligheder for at få en ordentlig løn på arbejdsmarkedet. Det er jo det, der giver mod på tilværelsen på arbejdsmarkedet, og det er det, der giver den sammenhæng, der er så vigtig, mellem kvalifikationer og løn, men vel at mærke på den positive måde. Til gengæld må man så tage imod det arbejde, der melder sig til de nye kvalifikationer. Sådan må det være, for kun da kan vi tale om et ordentligt samfund.

Derfor ser jeg frem til, at vi kan tage fat på en voksen- og efteruddannelsesreform til efteråret, en reform, der sikrer, at alle kortuddannede får bedre muligheder. Danske lønmodtagere har altid været blandt verdens allerdygtigste, og sådan skal det også være i fremtiden.

Der er særlig udsatte grupper, der ikke umiddelbart vil kunne få beskæftigelse på normale vilkår, det ved vi, og de grupper skal også have fodfæste på arbejdsmarkedet. Det skal bl.a. ske ved oprettelse af skånejob og udmøntning af sociale kapitler i overenskomsterne. Regeringen har netop igangsat et arbejde med arbejdsmarkedets parter om den konkrete udformning af skånejob.

Jeg er meget glad for, at arbejdsmarkedets parter tog tråden op fra min nytårstale, og at så mange har fulgt regeringens opfordring til i de nye overenskomster at inkludere et afsnit om sociale kapitler. Det lover således godt med de mange tilkendegivelser fra virksomhederne og arbejdsmarkedets parter om engagement i det

socialt ansvar, for det er jo også deres, som det er regeringens, som det er Folketingets, som det er vores alle sammens ansvar.

Regeringen har fortsat linjen i sin erhvervspolitiske strategi, hvor vi i stadig større omfang lægger vægt på at sikre erhvervene gunstige rammevilkår. De virksomhedsrettede tilskudsordninger havde jo i mange år udviklet sig i takt med, hvad der nu var aktuelt, hvad der nu var det konkrete problem, og hvad der nu var det aktuelle ønske. De var blevet uoverskuelige for brugerne og blev med rette kritiseret for at være for lidt sammenhængende og for kortsigtede.

Nu har regeringen saneret systemet: Der er kommet færre, men mere målrettede og slagkraftige ordninger, og en række velfungerende ordninger er udbygget. Erhvervspolitikken er for regeringen blevet en sammenhængende del af indsatsen vedrørende uddannelse, forskning, infrastruktur og offentlig service.

Regeringen har også lagt vægt på at sikre iværksætterne bedre vilkår. Der bliver oprettet udviklingselskaber, som sikrer små virksomheders eksistens. Der sikres uddannelse og rådgivning, hvis man ønsker at starte for sig selv. Der arbejdes med at lette de administrative byrder for de små virksomheder. Og efter sommerferien fremlægger regeringen nye konkrete forslag til, hvordan man kan stimulere lysten til at etablere sig.

Jeg sagde før, at regeringen sætter hensynet til natur og miljø meget højt og vel at mærke både i ord og i handling. Regeringen har bragt miljøpolitikken ud over det stadium, hvor man bestandig haltede bagefter og først kunne gribe ind, når skaden var sket. Nu skal der tages fat om de grundlæggende forhold, som skaber miljøproblemerne.

De grønne afgifter og grønne aftaler for erhvervenes energiforbrug er et vigtigt eksempel på en fremadrettet politik. De grønne afgifter er tilrettelagt sådan, at de ikke belaster konkurrenceevnen, men tværtimod fører til et lavere ressourceforbrug og anvendelse af renere teknologi. Det samme vil de nye grønne virksomhedsregnskaber bidrage til.

Reformen med de grønne afgifter peger fremad. Det er jeg overbevist om at også befolkningen er enig i. Igen: Regeringen lever op til sit miljøansvar, handling følger ord og mål.

Regeringen har også taget markante initiativer for at beskytte vores drikkevand og vores vandmiljø. De farligste bekæmpelsesmidler er blevet forbudt, der er indført afgifter på de øvri-

ge sprøjtemidler for at begrænse brugen mest muligt, og der er taget initiativer for at fremme økologisk landbrugsdrift.

Danmark vil med sin fremadrettede miljøpolitik fastholde sin internationale position som foregangsland på miljøområdet både som en troværdig samarbejdspartner og som en konkurrencefyldig leverandør af teknologi og løsninger til et stadig voksende marked for grønne produkter og udstyr. Dermed er der også meget store perspektiver for grøn vækst i regeringens miljøpolitik, med grønne job, som vi kan omsætte i praksis, men inden for rammerne af den ansvarlige økonomiske politik.

Regeringen har med sin informationsteknologihandlingsplan fremlagt en offensiv informationsteknologisk strategi inden for uddannelse, sundhed, kultur og medier samt offentlig administration. Planen skal medvirke til at styrke Danmarks realisering af det informationssamfund, vi ønsker, for sagen er jo den, at rigtigt anvendt kan informationsteknologien på én gang være en kilde til økonomisk udvikling, større beskæftigelse, øget livskvalitet og bedre miljø gennem brug af renere teknologi.

Men det er vigtigt at understrege, at handlingsplanen også har som målsætning at modvirke de negative tendenser, som vi har set i andre lande, til øget polarisering med opdeling i et informationsteknologisk A- og B-hold. Det lægger regeringen afgørende vægt på som en del af det helhedssyn, der er så grundlæggende for os.

Regeringen har fået gennemført en omfattende reform af det kommunale finansieringssystem. Formålet med reformen er, at der sikres en bedre social balance mellem kommunerne samt en forenkling af, jeg var lige ved at sige udliciteeringsordningerne, men mener naturligvis udligningsordningerne, hvor solidaritet og et helt samfund er overskriften.

Ordningen om den statslige budgetgaranti giver også mulighed for større budgetsikkerhed og ligningsincitament for kommunerne. De kommuner, der vælger statsgarantien, slipper for efterreguleringer, som ellers er med til at skabe ustabilitet i kommunens økonomi.

Og så har regeringen igangsat arbejdet i Hovedstadskommissionen, hvor den store opgave er at belyse forskellige modeller for en meget tiltrængt reform af den amtskommunale struktur og opgaveløsning i hovedstadsområdet.

Regeringen har arbejdet hårdt for at udvikle den offentlige service, så vi kan gøre op med ventetider og kvalitetsmangler – især på børneområdet, sundhedsområdet og ældreområdet. Vi er kommet langt, men ikke langt nok. Der er stadig meget, der skal gøres, og vi skal til stadihed forbedre og forny de offentlige systemer, ikke mindst på disse kerneområder, hvor folk naturligt har krav på en offentlig service.

Når det gælder de mest udsatte grupper i vores samfund, har vi øget antallet af forskellige botilbud for de mest udsatte, herunder de sindslidende, og vi har gennemført en bedre behandlingsindsats for narkomaner, men også her skal vi videre. De udsatte og mest sårbare skal ikke glemmes, selv om de er færrest og ikke tæller så meget, når valgdagen kommer, for til et ordentligt samfund hører en ordentlig behandling af de grupper.

Regeringen agter i øvrigt at gennemføre en tiltrængt forenkling af bistandsloven.

Når det gælder kommuner og amter skal vi samtidig huske, at ansvaret for den største del af den offentlige service ligger netop her. Derfor kommer kommuneforhandlingerne ikke til at dreje sig om forringelser, men om det, der er langt vigtigere: at fastlægge det tempo, hvori vi kan nå de fælles mål, vi har sat os. Vi når jo ikke dem alle på én gang, men vi kan fastlægge realistiske rammer, et realistisk tempo på de forbedringer, vi ønsker.

De politiske partier er fundamentet i vores repræsentative demokrati. De bærer ansvaret for helheden og for sammenhængen i politikken, og de har et ansvar over for fremtiden.

Derfor skal partierne også have ordentlige arbejdsvilkår. Det har regeringen og et flertal i Folketinget været enige om, og vi har nu ved bl.a. at hæve partistøtten mulighed for at give partierne en saltvandsindsprøjtning, der kan forbedre partiernes arbejdsvilkår og gavne den demokratiske udvikling.

Og tillad mig i den forbindelse at ønske Folketingets formand tillykke med den nye reform, der også er blevet gennemført for Folketingets medlemmer, herunder deres arbejdsvilkår.

Hvis vi nu ikke havde gjort det, så ville alternativet være mere lobbyisme, mere populisme og mere enkeltagsorientering med den konsekvens, at politikken skabes andre steder på mindre demokratisk vis og med fare for, at partierne udvikler sig til kampagneorganisationer, der kun lever og kun blomstrer op ved valgene. Det er jo netop mellem valgene gennem den demo-

kratiske dialog og diskussion, vi skal sikre, at folk er ordentligt med. Derfor går jeg ud fra, at de politiske partier vil kvittere for den forbedrede støtte ved at forny sig selv, forny sig organisatorisk gennem en bedre dialog med befolkningen og ved større åbenhed.

Nu til det internationale. Danmark overtog i februar formandskabet i det nordiske samarbejde, hvor hovedopgaven er at føre reformerne i det nordiske samarbejde ud i livet og ikke mindst at sikre et endnu mere dynamisk samarbejde i harmoni med den bredere europæiske udvikling.

Også set i nordisk lys var det en stor dag, da svenskerne, finnerne og østrigerne kom med i Den Europæiske Union den 1. januar. Det sammenfald, som vi jo ved, at der er i vore synspunkter om mange, mange af de vigtigste spørgsmål, vil være til gevinst for Danmark, for Norden og for Europa.

Det er et rigtig godt tegn, at Europaaftalerne med de tre baltiske lande nu er på plads, for dermed er Estland, Letland og Litauen kommet på omdrejningshøjde med de øvrige central- og østeuropæiske lande.

Der skal kun være én division i Europa, som er lig med alle de lande, der har opnået Europa-aftaler, og som dermed ligestiller de lande, når forhandlingerne skal i gang. Der vil være forskelle i overgangsordninger, men det er den samme division, det er den samme klub, det er de samme rettigheder og pligter.

Sammen med Sveriges og Finlands medlemskab giver dette samtidig perspektiv til virkeliggørelse af et nært økonomisk og politisk samarbejde omkring Østersøen, hvor et helt nyt blomstrende Østersøområde tegner sig foran os.

Men den største udfordring, Europa står over for mod år 2000, er EU's udvidelse med landene i Central- og Østeuropa, og her må vi ikke ryste på hånden. Udvidelsen er en enestående mulighed for de europæiske lande til med egne midler og med egen kraft at fremme fred og stabilitet på det europæiske kontinent.

Hvor den hårde sikkerhedspolitik gennem fyrrer år prægede Europa, er det nu langt overvejende den bløde sikkerhedspolitik, som rummer muligheder og perspektiver. Det bliver et langt og sejt arbejde for os alle – så vel for Europa som for de kommende medlemslande – men det er en opgave, der er en stor indsats værdig, og det er en helt nødvendig opgave.

Udvidelsen bliver naturligvis også det store, altoverskyggende tema på regeringskonferen-

cen i 1996. Alle er enige om, at udvidelsen af EU skal på plads, men det bliver ingen nem forhandling. Til gengæld rummer perspektivet enorme muligheder, både når det gælder gensidig økonomisk fremgang og politisk og sikkerhedspolitisk stabilitet i bred forstand.

Forberedelserne til regeringskonferencen er nu ved at falde på plads: EU's institutioner har hver især fremlagt deres rapporter om deres erfaringer med Traktaten. Det danske Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg har sidste måned afgivet sin redegørelse om Danmarks sikkerhedspolitiske situation. Udenrigsministerens analysearbejde om regeringskonferencens dagsorden er næsten færdig og vil blive fremlagt den 9. juni, og endelig går EU's udenrigsministres personlige repræsentanter i disse dage i gang med deres del af arbejdet.

Regeringen lægger meget vægt på, at befolkningen er med hele vejen igennem. Det er derfor vigtigt, at den debat, der allerede er i gang, fortsætter, og at der afsættes den nødvendige tid til diskussion, før det danske forhandlingsgrundlag udarbejdes, og før regeringskonferencen starter, men også under regeringskonferencens forløb.

Regeringen sigter imod et bredt flertal i dette arbejde, for perspektivet i regeringskonferencen er jo kolossalt vigtigt for Danmark. Det er Europa i det 21. århundrede, som er i støbeskeen.

Europa, ja, og så hele verden: På verdenstopmødet om social udvikling i København i marts fik FN sat de afgørende sociale og udviklingspolitiske spørgsmål på den internationale dagsorden: Fattigdomsproblemer og arbejdsløshed, udviklingslandenes gældsproblemer, den internationale sociale samhørighed – kort sagt solidariteten. På det sociale topmøde fik vi i virkeligheden skabt det første skrøbelige fundament til verdens sociale grundlov.

Signalet var klart og tankevækkende. Markedsøkonomisk vækst siver ikke automatisk ned gennem samfundet og bliver til gavn for alle mennesker. Det kræver politiske holdninger, mod og handling at sikre det, det kræver tilvalg og fravalg, og det kræver faktisk et vel-færdssamfund og international solidaritet. Se, det var det egentlige signal fra det sociale topmøde i København, og det er regeringen helt og aldeles enig i, det er faktisk vores grundholdning.

Opfølgningen af topmødet er en sag af allerhøjeste prioritet, som regeringen vil engagere sig 100 procent i, og vi vil gøre status omkring dette arbejde i begyndelsen af det nye år.

Store perspektiver? Ja, men der er samtidig, som jeg har antydnet det, dybt, dybt tragiske kriser ikke langt herfra. Situationen i det tidligere Jugoslavien er dybt ulykkelig og kan næsten ikke afhandles, ikke beskrives med ord. Vi kan lidt fattigt, men vigtigt, konstatere, at det, vi er vidne til i de seneste dage, også er klart uacceptabelt.

Gidseltagning af FN-personnel er et utilgiveligt brud på alle internationale konventioner, og det kan ikke fortsætte på den måde.

Vi er ikke tilhængere af, at det internationale samfund blot opgiver og trækker sig ud. Regeringen ser to hovedkrav: Det ene er, at hensynet til styrkernes sikkerhed må veje meget tungt, og det kan og vil formentlig føre til omgruppering og koncentration af FN-styrkerne. Det andet må være, at der bringes bedre overensstemmelse mellem mål og midler i mandatet. Det kan enten føre til en formindskelse eller en styrkelse af FN's tilstedeværelse i området; under alle omstændigheder er vi der.

Vore folk i det tidligere Jugoslavien yder en kolossal indsats under de mest ekstremt vanskelige forhold. Jeg vil også gerne her i dag anerkende den og viderebringe en stor tak til dem for deres indsats.

Må jeg slutte med at understrege, at regeringen ser det som en af sine vigtigste opgaver at sætte de pejlemærker, der er nødvendige for det danske samfunds udvikling ind i det næste årtusinde. Det er pejlemærker, vi skal bruge til at sætte de daglige resultater i relief. Det at sætte pejlemærker er den måde, de politiske holdninger kommer klart frem på, det er selve politikens væsen. Den kurs, vi har sat, ligger fast, det er understreget mange gange her i dag, og skal give udviklingen retning mod målene. Det er det, der er det seriøse, det, der er det bæredygtige.

Regeringen afviser derfor snuptagsløsninger og patentmedicin, der påstås at give her og nu-virkning. Varige løsninger skabes i et sejt arbejde og i samarbejde med alle befolkningsgrupper i et land, der med rette kaldes verdens mest decentrale samfund.

De, der vil tage del i samfundsdebatten, og som er parat til at tage et medansvar, har derfor i disse år de bedste muligheder for at få indflydelse på, hvilket land vi i Danmark ønsker os. Det passer jo ikke, at udviklingen kun bestemmes af de få, og det passer heller ikke, at det ikke kan lade sig gøre at få medindflydelse, hvis man er aktiv, konstruktiv og vil bære ansvar.

Jeg og regeringen som helhed har med stor glæde noteret, at debatten om velfærdssamfundets udvikling har mange deltagere ikke mindst blandt de unge, og det er et sundhedstegn.

Velfærdskommissionen er netop kommet med sine analyserapporter og anbefalinger. Der har været en del kritik af kommissionens arbejde. Den kritik deler jeg ikke, for den er ikke konstruktiv; den er en længsel efter patentmedicin og løsninger, der ikke findes, og den er udtryk for en opgivende tankegang.

Med Velfærdskommissionens arbejde har vi fået en række solide analyser på vigtige områder, og analyserne vil nu indgå som en vigtig del af regeringens videre overvejelser, når politikken skal omsættes i praksis.

Vi har med Velfærdskommissionens analyser ikke mindst fået bekræftet, at løsningen på de vitale samfundsspørgsmål forudsætter en langsigtet, vedholdende indsats både i den økonomiske politik, på uddannelses- og forskningsområdet og i erhvervs- og beskæftigelsespolitikken.

Tidspunktet nærmer sig, hvor debat om en række af velfærdssamfundets vitale spørgsmål skal udkrystalliseres i handling. Vi ser det i regeringen som en vigtig opgave at kridte banen op. Regeringen ser derfor frem til et nyt folketingsår, hvor resultaterne fra det folketingsår, vi nu gør status over, får dybde og perspektiv og bliver fulgt op.

Vi har skabt resultaterne i året, der er gået, gennem et bredt samarbejde i Folketinget. Sådan har det været i langt de fleste tilfælde, og den linje vil regeringen fortsætte i det kommende folketingsår, i den kommende folketingsamling.

Forhandling

Torben Lund (S):

Ikke langt herfra raser krigen i Eksjugoslavien. Det er en krig, der har væltet et samfund omkuld. Vi kan ikke skarpt nok fordømme de overgreb og massakrer, civilbefolkningen dagligt udsættes for, og vi kan ikke skarpt nok fordømme den seneste gidseltagning af FN-soldater.

Vi har som del af det internationale samfund et stort ansvar, når det gælder den fortsatte fredsbevarende og humanitære indsats. FN's tilstedeværelse er i dag vigtigere end nogen sinde for at beskytte civilbefolkningerne og i

bestræbelserne for at skabe fred, og der er kun én holdbar vej til en afslutning af krigen, nemlig gennem forhandling.

Denne tragedie sætter også den indenlandske situation i perspektiv. Vi har ganske givet et af verdens allerbedste samfund, og vi har til og med et samfund, der er inde i en positiv udvikling.

Det er måske også derfor, at sager som laserlys og undersøgelsesform i en banksag i et helt forår kan dominere den politiske debat i Danmark. Det må være et knagende godt samfund, hvor det kan være hovedtemaerne i den politiske debat.

I 1993, da vi fik en socialdemokratisk ledet regering, satte vi os to hovedmål: En sund økonomi som det ene og en kraftig nedbringelse af ledigheden som det andet. Dengang sagde Venstre og De Konservative konsekvent til regeringen: Det er en kunstig fremgang i økonomien, pengene fosser ud af statskassen, danskerne lader sig ikke snyde, osv.; der er mange citater.

Hvordan er det så gået? Ja, måned for måned oplever vi et betydeligt fald i ledigheden. Det seneste år er ledigheden faldet med 68.000 personer, vi har fået de seneste tal i dag, og tempoet er tilsyneladende stigende. Det er det kraftigste fald nogen sinde i ledigheden. Der er skabt en reel beskæftigelsesfremgang i den private sektor på omkring 65.000 personer, og der er specielt grund til at glæde sig over, at ledigheden blandt de unge nu er markant lavere end ledigheden på arbejdsmarkedet generelt.

Samtlige økonomiske nøgletal viser, at det går i den rigtige retning, og holder vi kursen, vil der være balance i de offentlige finanser i 1997, så afviklingen af mange års opbygget gæld kan påbegyndes.

Den kraftige vækst i den private sektors beskæftigelse viser, at opsvinget er selv bærende, og derfor er det nu tiden at stramme op for at sikre, at opsvinget varer ved. Staten og kommunerne skal i virkeligheden føre den modsatte politik af den private bogholder: være tilbageholdende, når der er penge i kassen og det går godt, og være mere spendabel, når det går dårligt. Det glemte man i 1980'erne, og derfor kollapsede opsvinget i 1987.

Hensynet til et varigt opsving vil derfor også afspejle sig i finansloven for 1996. Ud over de budgetforbedringer, der følger af den positive beskæftigelsesudvikling, er der brug for yderligere forbedringer på ikke under 4 mia. kr. Den socialdemokratiske folketingsgruppe er klar til

at lægge ryg til denne finanspolitiske stramning, og det er vigtigt, at vi ikke får brugt tidligere tiders grønthøstermetode. Budgetforbedringerne skal gennemføres under en bevidst prioritering af centrale velfærdsområder som uddannelse, forskning og menneskelig tryghed. En sund økonomi er den afgørende forudsætning for, at vi kan bevare og videreudvikle det velfærdssamfund, som har så solid opbakning i befolkningen, og jeg synes, det er vigtigt at slå fast, at velfærdssamfundet ikke skal være nogen hængekøje, men tværtimod et springbræt. Velfærd handler i virkeligheden om, at alle får mulighed for at udfolde deres evner og forme deres liv. Et velfærdssamfund bygger på det enkelte menneskes frihed og ansvar og i modsætning til minimalstatsliberalisme ikke kun på et ansvar for sig selv, men også et ansvar for hinanden.

Nøglen til fremtidens velfærd er uddannelse. Uddannelse er grundlaget for et godt og indholdsrigt liv for den enkelte, uddannelse højner den enkeltes muligheder på arbejdsmarkedet, og det er det bedste og mest effektive middel, vi har imod den såkaldte marginalisering. Alt for mange år med for få uddannelsesmuligheder er skyld i, at mange unge aldrig har fået en chance, og derfor satser vi massivt på at skabe reelle uddannelsesmuligheder for alle unge.

Sammen med arbejdsmarkedets parter må der tages fat på en kraftig udbygning af voksen- og efteruddannelsesmulighederne, en voksen- og efteruddannelsesreform, der bygger både på en generel uddannelsesindsats og på en særlig indsats rettet mod forebyggelse af flaskehalse og strukturproblemer. Reformen bør først og fremmest tilgodese personer med en svag uddannelsesmæssig baggrund, og det er ikke en opgave, det offentlige kan løfte alene; virksomhederne må være indstillet på at påtage sig et større ansvar for finansieringen.

Evnen til at skaffe sig viden og anvende informationsteknologien kommer til at berøre os alle. Den ny teknologi skal udnyttes både til at skabe en økonomisk udvikling og et åbent samfund, hvor borgernes adgang til information øges, og til at skabe bedre og renere arbejdspladser. Alle skal have adgang til at lære den ny teknologi at kende. Der må ikke, som også statsministeren nævnte det, komme en situation med et a-hold, der kan, og et b-hold, der ikke kan. Derfor er en målrettet indsats vigtig ikke mindst i folkeskolen og på folkebibliotekerne.

Opsvinget og en aktiv arbejdsmarkedspolitik vil fortsat være de vigtigste redskaber til en nedbringelse af arbejdsløsheden; men de klarer ikke hele problemet. Der er desværre en stor gruppe mennesker i vores samfund, der ikke kan klare et ordinært job, og derfor skal vi udnytte de sociale kapitler, som nu findes i mange overenskomster, til på en frivillig basis at skabe beskæftigelsesmuligheder ude i virksomhederne for denne gruppe: de såkaldte skånejob.

Debatten om velfærdssamfundets fremtid har i alt for høj grad drejet sig om størrelsen af overførselsindkomster og antallet af modtagere. Det kommer det såmænd nok også til en vis grad til i dag; jeg mener, det er en helt forfejlet diskussion.

Udviklingen i overførsler afspejler dels mange års stigende arbejdsløshed, dels at det offentlige har overtaget forsørgelsesfunktioner og indført en række velfærdsordninger, og vejen til at bringe den offentlige forsørgelsesbyrde ned i de kommende år er jo ikke at forringe vilkårene for modtagerne, det skaber kun øget udstødning, forarmelse og sociale konflikter i vores samfund; man behøver blot at se på England.

En mindre offentlig forsørgelsesbyrde skabes alene ved at bringe antallet af modtagere ned gennem en aktiv uddannelses-, erhvervs- og beskæftigelsespolitik.

Der er behov for en klarere sociallovgivning. Den nuværende bistandslov er efterhånden et uforståeligt kludetæppe. Der er taget skridt til en forenkling derved, at 75 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i dag får en fast ydelse, men der er behov for yderligere forenklinger. Vi skal bringe os i en situation, hvor vi ikke fortsat klientgør kontanthjælpsmodtagere, hvis eneste problem er, at de har en periode uden arbejde.

Vi skal også skabe sammenhæng mellem retligheder og pligter, men de krav, vi stiller, skal så til gengæld være reelle krav, og de skal tilpasses den enkeltes forudsætninger. Det er krav, der skal være en håndsrækning og ikke en straf.

I diskussionen om velfærdssamfundets fremtid dukker spørgsmålet om licitation hele tiden op. Det kan aldrig være et mål i sig selv at udlcitere samfundsopgaver alene ud fra en politisk, ideologisk målsætning. Målet med enhver licitation må naturligvis være at sikre, at der opnås den bedst mulige service til den rigtige pris, og det sker bedst, når både offentlige og private har mulighed for at byde på lige vilkår.

Jeg vil godt slå fast, at der er visse velfærdsordninger, der hører hjemme i offentligt regi. Det gælder sygehusbehandling og ældreomsorg, herunder hjemmehjælp. Det er klare samfundsmæssige opgaver, som ikke må blive en tumleplads for privat profit.

Socialdemokratiet tager skarpt afstand fra licitationer, hvor forringet service og forringelse af løn- og arbejdsvilkår for medarbejderne er blevet et mål i sig selv. Jeg er ked af at sige det, men buskonflikten i Esbjerg er et klassisk eksempel på, hvordan man ikke skal bære sig ad.

Til gengæld kunne jeg have lyst til at fremhæve den seneste licitation hos HT her i Københavnsområdet. Her skal entreprenørerne konkurrere på kvalitet, ikke på chaufførernes løn. Her inddrager man den service, den enkelte entreprenør kan tilbyde, i vurderingen af tilbud.

Jeg kunne have lyst til at citere den konservative borgmester på Frederiksberg, der udtrykker det så rigtigt:

»En god arbejdsgiver ved, at han kun kan levere kvalitet med tilfredse medarbejdere.« Tænk, hvad Esbjergs borgere og vi alle havde været forskånet for, hvis amtsborgmester Tørnæs og Ribe Amts Trafikselkskab havde anlagt den slags vurderinger, da de skulle finde den rigtige entreprenør!

Også i denne folketingssamling er der taget afgørende skridt i retning af at forbedre børnefamiliernes vilkår. Børnepasningsorloven er blevet permanent, og den omfattende brug af ordningen viser jo, at netop denne ordning dækker et stort behov, der har været i vores samfund. Det er virkelig en stor familiepolitisk landvinding, der her er tale om.

Vi er også godt på vej til at realisere børnepasningsgarantien for de 1-5-årige. Målet skal nås, men vi skal også hele tiden passe på kvaliteten af de tilbud, vi giver.

Jeg kunne også have lyst til lige at fremhæve socialministerens særlige initiativer for at hjælpe de svagest stillede børn og unge. Det er vigtige initiativer til at hjælpe de børn og unge, der ikke har haft den start på livet, man kunne ønske sig. Endelig kan også nævnes de initiativer, der nu tages i en række byområder, i en række kvarterer, hvor der er tendens til forslumning og til social nedslidning; alt sammen kombineret med en målrettet integrationspolitik.

Jeg synes også, der er grund til at hilse socialministerens og boligministerens forslag til en ældrereform velkommen. Reformen sikrer en fortsat udbygning af tidssvarende ældreboliger

med den nødvendige pleje og omsorg tilknyttet. Her kommer nu amtskommunerne med, så de bedre kan tilvejebringe plejeboliger til personer med handicap. Reformen sikrer også, at de ældre får en medindflydelse på egne forhold gennem etablering af ældreråd i alle landets kommuner, og der kommer som noget meget vigtigt klarere regler for tildeling af hjemmehjælpen og indførelse af en klagemulighed. Det vil hjælpe i titusindvis af pensionister, der i dag er ladt i stikken med en alt for ringe hjemmehjælp.

Det har været en folketingssamling med en høj miljøprofil. Det er et banebrydende fremskridt, der nu er gjort med hele pakken af grønne afgifter på erhvervene. Det er en reform, der vil sikre et bedre miljø, uden at danske arbejdspladser sættes over styr. Tværtimod viser det sig jo, at der er ganske mange gode arbejdspladser i at gøre noget for miljøet, bl.a. ved at satse på den grønne beskæftigelse.

Jeg kunne også have lyst til at fremhæve de grønne regnskaber for miljøtunge virksomheder og de initiativer, der er taget for at sikre rent drikkevand her i landet.

Socialdemokratiet ønsker den høje miljøprofil fortsat, og der skal handles og ikke bare holdes festtaler. Det siger jeg, fordi det har været beskæmmende at se, hvordan Venstre og De Konservative ved enhver lejlighed konsekvent har talt positivt om hensynet til miljøet, men samtidig ved enhver lejlighed har undladt at støtte de forslag, som netop skal sikre opfyldelsen af de miljømålsætninger, der tidligere har været enighed om. Det har virkelig været beskæmmende at opleve.

På regeringskonferencen i 1996 bliver den største opgave for os at skabe mulighed for udvidelse af EU med de nye demokratier i Øst-europa, herunder de baltiske lande, men jeg tror, det samtidig er meget vigtigt, at befolkningernes ønsker kommer i centrum. Vi bliver ikke ved med at kunne få befolkningernes støtte, hvis EU ikke bliver bedre til at tage sig af de problemer, folk synes er vigtige.

Vi kan ikke leve med, at det er hensynet til miljøet og hensynet til forbrugerne, der hver gang må vige, når der er konflikt med det indre marked, og derfor vil vi ud over udvidelsen af EU på regeringskonferencen pege på fire øvrige hovedpunkter, som må sættes på dagsordenen.

Det er miljøet, hvor vi er helt uenige med Venstre, der slet ikke ønsker at diskutere miljøet på regeringskonferencen; vi ønsker tværtimod,

at miljøhensynet bliver inddraget på alle politikområder. På samme måde med hensynet til forbrugernes sundhed, som skal have større vægt i det indre marked og i landbrugspolitikken.

Vi ønsker beskyttelsen af lønmodtagernes rettigheder med, gerne traktatfæstet, sådan at der ikke kan konkurreres på dårlige løn- og arbejdsvilkår. Vi ønsker åbenhed og demokrati, vi ønsker en præcisering af, hvad det er, EU skal beskæftige sig med; nogle klare afgrænsninger af, hvad EU skal arbejde med, og hvad EU ikke skal arbejde med.

Om de fire danske forbehold i Edinburgh-Afgørelsen vil jeg sige, at de selvsagt er en del af det danske udgangspunkt ved regeringskonferencen. Jeg skal her kun fremhæve et af forbeholdene: Det forsvarspolitiske samarbejde. Vi har fra dansk side altid vendt os imod tankerne om et WEU som et europæisk alternativ til NATO og mod en Europahær.

Hvis forudsigelserne om, at WEU's fremtidige rolle bliver af fredsbevarende og humanitær karakter, holder stik, er det naturligvis noget, vi og den danske befolkning må tage op til en fornyet vurdering, men det er ikke nu. Regeringskonferencen er stedet, hvor det formentlig vil blive besluttet, hvilken rolle WEU vil få i den europæiske sikkerhedsstruktur, og derefter har vi et grundlag for at afgøre, om den danske indstilling skal ændres ved en ny folkeafstemning i lyset af et andet WEU.

Vi har jo en mindretalsregering, og det er altid en mindretalsregerings lod at måtte søge sit flertal i Folketingssalen fra sag til sag. Somme tider flertal til den ene side og somme tider flertal til den anden side, og sådan har det også været i den folketingssamling, vi nu har været igennem.

Når vi kigger lidt på, hvordan det er gået, viser det sig, at Venstre, De Konservative og SF rent faktisk har støttet ca. 80 pct. af regeringens lovforslag, der har været behandlet i Folketinget, og Enhedslisten har støttet næsten lige så mange.

Derfor vil jeg godt slutte med at sige, at trods det, at vi nu har mange ophedede debatter og det er et hus, hvor der falder mange knubbede ord, vidner resultaterne af det faktiske arbejde i Folketinget alligevel om, at der er en stærk vilje hos de fleste af Folketingets partier til at søge indflydelse, til at finde kompromiser og til at indgå politiske aftaler. Jeg håber, at den model for et folkestyre i arbejde kan fortsætte.

Formanden:

Der er nu indtegnet en række ønsker om korte bemærkninger. Først hr. Frank Aaen, så hr. Holger K. Nielsen, så hr. Anders Fogh Rasmussen, så fru Anne Birgitte Lundholt, så hr. Steen Gade, så hr. Frank Dahlggaard, så fru Annette Just, så hr. Villy Søvndal og så hr. Jan Køpke Christensen; så vi ved, hvad der skal ske i de næste 20 minutter.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Først lige en kommentar til hr. Torben Lund: Hvis jeg bare kunne sige, at regeringen havde støttet lige så mange procent af de forslag, vi havde fremsat, ville jeg være glad, men sådan er det desværre ikke.

Men det var statsministeren, der fik mig herop, for statsministeren talte om fornyelse af velfærdssamfundet og udvikling af den offentlige sektor. Jeg er da helt klar over, at selv om man har god tid, kan man ikke komme ind på alt, men jeg havde dog nok forventet et par ord om de problemer, der er i vores velfærdssamfund og i vores offentlige sektor.

Jeg tænker på det kaos, der er på landets sygehuse på grund af dårlige løn- og arbejdsvilkår for sygeplejersker, laboranter og andre grupper. Så fik vi konflikten, og vi fik et kaos, der ikke blev løst, men forstærket af det udemokratiske indgreb, der blev gennemført.

Jeg tænker på buskonflikten i Esbjerg. I dag er det årsdagen for starten på den konflikt, og i dag kører der ikke én bus i Esbjerg. Det er den mest markante konflikt imod privatiseringer, vi har haft i årevis, og som jo ikke bare drejer sig om busserne i Esbjerg, men har rejst en principiel diskussion om privatiseringer og udliciteringer. Desværre må jeg sige, at det kun var med i statsministerens tale i form af en fortalelse.

En af de vigtigste diskussioner, vi har, når vi taler om udvikling af den offentlige sektor, er, om vi skal fortsætte ud ad den linje, der blev grundlagt af Schlüter med privatiseringer og udliciteringer, eller om vi skal slå ind på en anden vej. Det er virkelig en af de grundlæggende diskussioner, jeg mener vi står over for i øjeblikket, og jeg mener også, at der er meget mere i det end det, hr. Torben Lund var inde på. Det er jo ikke kun et spørgsmål om at aftale spilleregler for udlicitering, men om udliciteringer og privatiseringer overhovedet skal være en grundlæggende del af den videre udvikling af den offentlige sektor.

Man kunne nævne mange andre eksempler på problemer, f.eks. bare tage strejkebølgen på landets daginstitutioner. Den har ikke været så meget omtalt, men den var utrolig omfattende som en protest mod det, der sker dér.

Statsministeren siger, det går godt nok med økonomien, og alligevel kan vi ikke løse problemerne. Jeg er lidt skuffet over, at statsministeren ikke tog det op, men bare talte om, hvor godt det går.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Både statsministeren og hr. Torben Lund lagde i deres taler megen vægt på, at der er sket et fald i arbejdsløsheden. Jeg tror, vi alle sammen er glade for, at det går den rigtige vej mod arbejdsløsheden, og at vi er glade for de tal, der er kommet i dag, hvorefter der i den sidste måned er sket et markant fald i arbejdsløsheden.

Men jeg vil alligevel godt spørge, om man ikke somme tider gør sig nogle overvejelser over, om det kan betragtes som en kæmpesejr, at arbejdsløsheden nu er på omkring 280.000, som det er tilfældet.

Hvis vi går 20 år tilbage i tiden til starten af 1970'erne, midten af 1970'erne, var der virkelig panik, da arbejdsløsheden steg til over 50.000. Det var et kæmpeproblem, som alle beskæftigede sig med.

I dag er det en kæmpesejr, at arbejdsløsheden er på 280.000. Det viser måske lidt om, at synet på arbejdsløsheden har ændret sig ganske fundamentalt, at vi har vænnet os til en arbejdsløshed.

Derfor vil jeg godt spørge regeringen: Er det ikke også nødvendigt, at vi gør noget yderligere, noget mere end blot at regne med, at opsvinget klarer det for os? Det er dér, hele debatten om grøn beskæftigelse og grønne arbejdspladser kommer ind. Jeg kan forstå, at der var en positiv holdning til det hos den socialdemokratiske ordfører, men jeg vil alligevel godt nævne en udtalelse, som kom fra økonomiministeren i Politiken den 14. maj, efter at miljøministeren havde sagt, at det var vigtigt at skabe grøn beskæftigelse: »Danmarks økonomiske troværdighed vil lide skade. Renten ville styrte op, og der ville komme pres på kronen,« advarede hun.

Man ser sådan i ånden, hvordan der bliver krise som i 1930'erne, og hvordan det hele falder fra hinanden, fordi der bliver skabt nogle grønne job. Men det viser måske noget om, at der i

regeringen er en fundamental uenighed om det her punkt, og derfor vil jeg spørge hr. Torben Lund: Vil Socialdemokratiet stå fast på, at der skal gøres en markant indsats for grøn beskæftigelse her til efteråret?

(Kort bemærkning).

Anders Fogh Rasmussen (V):

Jeg ved godt, at jeg har mit ordførerindlæg om et øjeblik, men der er en ting, jeg godt vil have sat på plads allerede nu, fordi både hr. Torben Lund og statsministeren var inde på det, nemlig påstanden om, at ledigheden falder.

Gid det var så vel, og det burde også være sådan. Regeringen har arvet en bomstærk økonomi fra den tidligere regering. Den har nydt godt af gunstige internationale konjunkturer, så alle forudsætninger er til stede for, at ledigheden burde falde.

Så gid det var så vel, men sådan er det jo ikke. De sørgelige kendsgerninger er følgende:

Rent statistisk er det rigtigt nok, at regeringen får det til at se ud, som om ledigheden falder.

Hvis jeg tager regeringens egne tal, falder ledigheden fra 1993 til 1995 med 64.000 – det er økonomiministerens egne tal – men samtidig øger regeringen antallet af dagpengemodtagere; man flytter det bare over i en anden kasse. Der kommer i samme periode, fra 1993 til 1995, 68.000 flere på orlov. Hokuspokus – man flytter 68.000 væk fra ledighed og over på orlov, og i samme periode flytter man så 20.000 væk fra ledighed og over på efterløn.

Med den ene hånd får man det til at se ud, som om ledigheden falder med 64.000, men med den anden hånd øger man antallet af mennesker på overførselsindkomst med 88.000, sådan at nettoresultatet af 3 års politik er, at 24.000 flere er blevet reelt arbejdsløse. Det er situationen.

Det kan ikke nytte noget, at statsministeren bare slår en latter op, for det er det faktisk for alvorligt til. Det er jo trist ud fra et menneskeligt synspunkt, at selv i en situation, hvor der er gunstige konjunkturer, formår regeringen ikke at nedbringe antallet af mennesker på overførselsindkomst; men der bliver reelt flere på dagpenge og dagpengelignende ydelser.

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Det er i sandhed magi, den nuværende regering og specielt Socialdemokratiet har udøvet her i de seneste par år.

Alt, hvad der er godt, skyldes Socialdemokratiet, alt, hvad der er dårligt, kommer udefra, alt, hvad der er sket i det forløbne år, skyldes Socialdemokratiet, alt, hvad andre har bedt om, at man laver i det kommende år, er dårligt.

Men jeg savner at få at vide af hr. Torben Lund: Hvor var perspektivet for hr. Torben Lund og Socialdemokratiet i de ting, som velfærdssamfundet har brug for i fremtiden? Hvor var svarene på de spørgsmål, som vismændene stiller? Hvor var svarene på de spørgsmål, som Velfærdskommissionen stiller?

Hver eneste gang vi har set en, der var modig, endda en fra regeringspartierne, f.eks. økonomiministeren, fremkomme med udtalelser om behovet for større reformer, er det blevet skudt i sænk af socialdemokrater, der er bange for deres egen skygge og ikke tør tage fat. Hr. Torben Lund i fællesskab med finansministeren og andre har kun ét svar på det hele: Her går det godt, her bor vi alle sammen, og hvis vi bare bliver ved på den måde, kommer det helt automatisk. Kort sagt: Hvad vil Socialdemokratiet i den kommende tid?

Så kommer hr. Torben Lund til et af de andre skrækbilleder, som han mener skal skydes ned, og siger, at der er visse sektorer, der ikke skal være »tumbleplads for privat profit«.

Vil det sige, at tandlæger og privatpraktiserende læger udøver noget, som hr. Torben Lund vil betegne som tumbleplads for privat profit? Er det det, hr. Torben Lund mener, når han nedgør den del af den private virksomhed her i Danmark, som yder en glimrende service, som bliver betalt af det offentlige, som bliver kontrolleret af det offentlige, og som danske forbrugere gør brug af? Er det den måde, hr. Torben Lund vil betegne den del af sundhedssektoren på?

Og så til det sidste: at De Konservative overhovedet ikke vil være med til noget som helst, heriblandt f.eks. miljømålene.

Kalder hr. Torben Lund det en opfyldelse af miljømålene, at man f.eks. må tage et lovforslag vedrørende flybrændstof af bordet og så lader sagesløse bilister, som har fået job, og som skal køre til deres job, betale i stedet for? Er det et miljømål at forfølge, vil jeg spørge hr. Torben Lund.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Nu, hvor jeg lige har hørt den sidste taler på talerstolen, må jeg sige, at jeg er enig i kritikken af regeringen for med hensyn til optimisme at

male med den store pensel. Jeg kunne næsten fristes til at sige, at der er dele af den tale, som minder om en tidligere statsministers vilde lovprisning af en optimisme, der havde bidt sig fast. Han fik den virkelig kraftigt i nakken igen.

Men det, jeg gerne vil koncentrere mit indlæg om – med et par spørgsmål til hr. Torben Lund – er betragtningerne om miljøet: at regeringen har bragt miljøpolitikken ud over det stadium, hvor man halter bagefter og først griber ind, når skaden er sket.

Tænk, om det var rigtigt! Så var det jo godt. Men jeg vil sige, at her synes jeg nok optimismen kører derudad: Der er kloge folk, der har sagt, at mens isen ved polerne smelter, bygger Danmark motorveje.

Derfor vil jeg spørge hr. Torben Lund, hvornår regeringen vil fortælle befolkningen sandheden om den økonomiske vækst, vi har nu, den sandhed, at væksten fører til mere forurening og ikke til mindre. Man kunne jo få det indtryk her, at vi er i fuld gang med at løse alle miljøproblemerne, men det er jo overhovedet ikke sandheden. Sandheden er, at væksten øger forureningen. Det er jo derfor, at vi skal diskutere meget stærkere miljøtiltag end dem, vi kan komme igennem med i denne samling. Vil Socialdemokratiets ordfører her fra talerstolen fortælle, at det skønmaleri ikke passer, og at det rigtige billede er, at vækstpolitikken fører til mere forurening dag for dag?

Opfølgningsspørgsmålet – hvis vi er nået så langt! – er, om regeringen så vil tilkendegive her, at den ikke nåede, hvad den skulle med hensyn til målsætningen om reduktion af CO₂-udslippet, og at det er en opgave, der skal løses, når vi mødes efter sommerferien. Eller har man bare tænkt sig at lade det køre derudad?

Det sidste drejer sig om trafikområdet:

Anser regeringen det ikke for en miljømæssig katastrofe, at den ingenting får gjort på trafikområdet, eller synes den, at vi også her er i gang med at gribe ind på forhånd?

Frank Dahlgaard (KF):

Hr. Torben Lund sagde i sin ordførertale: Samtlige økonomiske nøgletal viser, at det går i den rigtige retning. Det var vist lige præcis ordene.

Så må jeg spørge hr. Torben Lund, om betalingsbalancen ikke hører til blandt de økonomiske nøgletal mere? Betalingsbalancen, som viste et overskud på omkring 30 mia. kr. i 1993, viser ifølge de økonomiske vismænd i år et overskud på omkring 9 mia. kr. Overskuddet er altså skå-

ret ned til under en tredjedel og med en tendens til et yderligere fald næste år. Er det en bevægelse i den rigtige retning?

Og så må jeg spørge, om prisstigningerne ikke hører til de økonomiske nøgletal. De viser jo, at inflationen er stigende, og at priserne stiger hastigere end før, fra 2 pct. sidste år og til næsten 3 pct. i år og 3,5 pct. næste år. Er det en bevægelse i den rigtige retning? Og er det en bevægelse i den rigtige retning, at vi nu har en inflation, der er kommet op på tysk niveau, hvor vi lige siden foråret 1990 har ligget under den tyske inflationstakt.

Og så må jeg spørge, om stigningen i lønomkostningerne heller ikke hører til de økonomiske nøgletal? Også dér viser de økonomiske vismænds tal, at der er en ganske klar stigning i lønomkostningerne og alene af den grund en forringelse af konkurrenceevnen. Er dét ikke en del af de økonomiske nøgletal?

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Nu satte jeg mig til rette for at høre statsministrens og siden hen hr. Torben Lunds tale og tænkte: Nu får vi at vide, hvad det er, den danske regering vil op til den nye EU-konference. For jeg erindrer nemlig åbningsdebatten, hvor vi fik at vide, at nu skulle der være åbenhed, nærhed og demokrati og nu skulle vi have debatten om, hvad det var, Danmark ville op til regeringskonferencen.

Vi har spurgt utallige gange i årets løb: Hvornår kommer der et oplæg? Hvad kommer der til at ske? Hvad ønsker regeringen at lægge ud med?

Og så kom statsministeren i dag i den sidste debat med de forløsende ord: Regeringen vil fremlægge en plan den 9. juni. Den 9. juni! Da har man faktisk lukket og slukket for debatten her i Folketingssalen om 1994-95. Derfor synes jeg, at der i hvert fald kan slås én ting fast: Troværdighed – som statsministeren har skrevet under på – passer i hvert fald ikke til denne regering. Og fasthed med hensyn til, hvad den vil, har vi dermed konstateret at man heller ikke ønsker.

Jeg er også interesseret i at få at vide, hvad regeringen vil på det udenrigspolitiske område.

Statsministeren er jo »helt præcis«, når han siger om, hvad FN foretager sig i Bosnien, at dér har man det hovedkrav, at der bliver bedre overensstemmelse mellem mål og midler i mandatet, og at det kan føre til enten en formindskelse eller en styrkelse af FN's tilstedeværelse.

Ja, undskyld, at jeg spørger, men hvad er det, statsministeren ønsker med denne udtalelse? Enten kan det blive mindre, eller også kan det blive mere, eller også kan det slet ikke blive til noget som helst! Eller hvad er det? Hvor er fastheden henne? Jeg synes, Danmark har krav på et svar fra statsministeren på disse utrolig vigtige områder.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er også til hr. Torben Lund, fra hvem et af de centrale økonomiske argumenter lød, at det går godt i Danmark, og at det derfor nu er tiden til at føre en stram finanspolitik og være tilbageholdende.

Jeg vil spørge, hvad baggrunden er for den fuldstændig bagvendte logik, at jo mere rum der bliver i samfundsøkonomien, jo længere skal folk vente på at få løst nogle fundamentale problemer, for så vidt angår velfærdshullerne. Det er jo det, der sker.

Hvis man ikke alene har nogle forhandlinger med Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen om stramninger, men til efteråret også vedtager en finanslov, der er utrolig stram, hvad betyder det så?

Det vedrører alt det, som mennesker i dagligdagen opfatter som generende for deres velfærd: det, at de ikke kan få passet deres børn, og det, at der er et kolossalt underskud i antallet af ældreboliger. Det nytter ikke at male et skønmaleri. På ældreboligområdet viser tallene, at der er et hul på 8.000-10.000 ældreboliger, hvis vi skulle have samme dækning i midten af 1990'erne, som vi havde i midten af 1980'erne. Det gælder også sygehusområdet, hvor folks daglige oplevelse er ventelister.

Og dér er pointen, at hvis man laver nogle stramme økonomiaftaler med kommuner og amter, og hvis man derefter kvitterer med også at vedtage en stram finanslov, er det umuligt for regeringen samtidig at nå de her nævnte centrale velfærdsmål.

Jeg tror, det ikke alene undrer SF, at man konstant holder denne stramme tale, samtidig med at man siger, hvor godt det går; jeg tror, det også i stigende grad undrer den befolkning, der må lide under den stramme tale. Den har den oplagte forventning, at efter 10 års borgerligt styre kvitterer en socialdemokratisk ledet regering med at løse nogle af de helt fundamentale velfærdsproblemer.

Jeg vil spørge hr. Torben Lund: Var det et oplæg til et finanslovforlig med Venstre og De Konservative?

Man har jo også et andet valg – hvilket også blev understreget af hr. Torben Lunds tale – nemlig at lave et finanslovforlig med venstresiden, der lægger op til at løse nogle af de fundamentale problemer i folks dagligdag.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Nu har vi jo tidligere været vant til at høre hr. Torben Lund som sundhedspolitisk ordfører og som sundhedsminister, og de meldinger, der er kommet fra den daværende sundhedsminister om f.eks. ventetider på sygehuse osv., har altid været meget optimistiske, lige så vel som talen her var meget, meget optimistisk. Det er jo det traditionelle, som vi konstant hører, når regeringen skal fremlægge sin redegørelse i forbindelse med afslutningsdebatten.

Hr. Anders Fogh Rasmussen var inde på, at det var dagpenge og lignende ydelser, der var skyld i, at der reelt ikke var tale om, at arbejdsløsheden var faldende. Jeg skal være den første til at erkende, at jeg ikke vil påstå, at arbejdsløsheden umiddelbart ser ud til at være faldende.

Men ligesom SF's ordfører var inde på det, tror jeg også, at vi skal tage os lidt i agt med hensyn til, hvor stor en nedsættelse af arbejdsløsheden der reelt har været: 280.000 er mange arbejdsløse!

Fremskridtspartiet går mere op i, om det er privat beskæftigelse, eller hvad det ellers handler om i denne situation.

Jeg vil gerne spørge hr. Torben Lund, hvor mange job i den private sektor med offentligt tilskud vi her taler om. Det er utrolig vigtigt, at man også har det aspekt med. Vi har jo mange ordning med tilskud til det ene og det andet, som sætter folk i beskæftigelse på denne måde, men hvor er det, den ekstra beskæftigelse er kommet? Er det ud i den blå luft, når man påstår, at det er reel ekstra beskæftigelse, der er kommet? Jeg må nok erkende, at jeg desværre ikke tror på den ekstra beskæftigelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Torben Lund nævnte, at en lang række af de love, der er blevet vedtaget her i Folketinget, har de fleste partier stemt for. Men det, der er interessant, er jo, at de gode ting, der er blevet vedtaget, f.eks. om den kommunale udligning eller

om de grønne afgifter, er blevet vedtaget af et flertal bestående af regeringen og SF og Enhedslisten. Det synes jeg egentlig havde været mere interessant at nævne.

Vi er tilfredse med, at det siden valget er lykkedes at komme igennem med disse ting. Men når vi så hører hr. Torben Lunds politiske signaler om det brede flertal, som regeringen nu stiler mod, kan vi godt blive noget bekymrede for, hvordan det skal gå til efteråret, om man også til efteråret kan fastholde og komme videre med de positive ting. Det kan man ikke, hvis man følger den linje, der lå i hr. Torben Lunds tale.

Vi frygter, at regeringen er på vej til at vikle sig ind i et finanslovsforlig sammen med Venstre og De Konservative. Hr. Torben Lund nævnte, at der skal gennemføres en finanspolitisk stramning med nedskæringer på mindst 4 mia. kr. Vi ved godt, hvad det kommer til at handle om, hvis det bliver i en finanslov sammen med V og K. Det kommer til at ramme sådanne ting som dagpenge eller bistand eller boligsikring og boligydelse og ydelser til de ældre osv. Vi ved godt, hvad det kommer til at gå ud på. Jeg synes ikke, hr. Torben Lund skulle komme med sådan nogle signaler herfra.

Hr. Torben Lund kom også med nogle yderst kryptiske og mærkværdige udtalelser om Vestunionen. Det var meget vanskeligt at forstå hr. Torben Lunds udtalelser som en undtagelse. De var mere at forstå som et oplæg til, at nu skrider den danske undtagelse med hensyn til Vestunionen. Også det synes jeg var et meget uheldigt signal. Det lagde op til et nyt nationalt kompromis med hr. Engell og hr. Ellemann-Jensen.

Derfor vil Enhedslisten opfordre regeringen til at gå en helt anden vej og fremlægge finanslovsforslaget og EU-udspillet til fri og åben debat her i Folketingssalen, og lad os så se, hvad vi kan blive enige om. Og lad os også se, hvad SF, Enhedslisten og regeringen kan blive enige om til efteråret.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Tak til formanden for muligheden for at komme til at svare! Der er ti, der har haft ordet, så jeg vil nu svare på det, jeg kan nå.

Der blev fra hr. Holger K. Nielsens side spurgt, om vi betragter det som en sejr, at der nu er 280.000 arbejdsløse i Danmark. Nej, det gør vi bestemt ikke. Vi vil stadig kæmpe for at få arbejdsløsheden ned.

Det, vi betragter som en meget positiv ting – en sejr, om man vil – er, at det rent faktisk går fremragende nedad med ledigheden. Det, at ledigheden falder, sker oven i købet i et øget tempo i de seneste måneder. Det er en sejr, om man vil, men i hvert fald noget, som vi synes er meget, meget positivt, og vi vil også fremover gøre noget aktivt. Det er ikke kun opsvinget, der skal fremskaffe en lavere ledighed; men i høj grad også, at der sker noget aktivt.

Jeg var selv inde på spørgsmålet om at etablere job til den desværre meget store gruppe af mennesker, som ikke har mulighed for at klare et job på ordinære vilkår – skånejob, om man vil. Her er en meget stor gruppe, der på en eller anden måde skal hjælpes ind på arbejdsmarkedet.

Også grøn beskæftigelse indgår helt klart i de drøftelser, vi har om en forbedring af beskæftigelsessituationen.

Hr. Anders Fogh Rasmussen var – lidt forudsigeligt måske – inde på at sætte spørgsmålstegn ved, om ledigheden nu også er faldet. Og både i forhold til hr. Anders Fogh Rasmussen og fru Anne Birgitte Lundholt er det selvfølgelig også lidt af en skam, at det går godt. Det var jo rarere, hvis man kunne skælde os ud for noget alvorligt.

Men hvis vi tager de seneste tal om nedgangen i ledigheden, de tal, der er kommet i dag, så fremgår det udtrykkeligt af tallene, at nedgangen i ledigheden er forårsaget af en ordinær beskæftigelsesfremgang. Og hvis man ser det over tid, vil man også lægge mærke til, at det er ordinære arbejdspladser, der er skabt i den private sektor – alene derved, at arbejdsstyrken er blevet forøget enormt gennem mange måneder.

Derfor er det ikke rigtigt at sige, at orlovsordningerne skulle være skyld i, at ledigheden falder. Der er faktisk tale om gode, gedigne og reelle arbejdspladser. Det er også kommet frem i går i forbindelse med offentliggørelse af en Gallupundersøgelse fra Arbejdsmarkedsstyrelsen, hvor virksomhederne regner med at skulle efterlyse 75.000 arbejdspladser yderligere.

Formanden:

Nu kom der godt en halv snes ønsker ekstra om korte bemærkninger, og inden denne halve snes ønsker kom, har vi noteret hr. Jørgen Estrup, hr. Erhard Jakobsen, hr. Ole Stavvad, hr. Bendt Bendtsen og hr. Jan Kjøpke Christensen samt et ønske fra hr. Torben Lund om at få endnu en kort bemærkning.

Herefter går vi over til hr. Anders Fogh Rasmussen som ordfører, for ellers bliver hele eftermiddagen til en diskussion med hr. Torben Lund.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Ja, debatlysten kniber det jo ikke med. Debatten kan det måske derimod komme til at knibe lidt med.

Jeg håber, hr. Holger K. Nielsen stadig væk kan huske, hvad han spurgte om heroppefra, for det er jo efterhånden godt et kvarters tid siden, men mit indlæg her drejer sig netop om det, som hr. Holger K. Nielsen åbenbart fandt var et problem, nemlig regeringens samlede forhold til grøn beskæftigelse.

Økonomiministeren skal nok senere svare for sine udtalelser, men jeg vil gerne som radikal ordfører sige, at det fra starten har været regeringens og dermed Det Radikale Venstres linje at sikre grøn beskæftigelse som en væsentlig del af regeringens beskæftigelsespolitik. Derfor iværksatte vi med »Ny Kurs« i 1993 en række foranstaltninger, hvoriblandt hr. Holger K. Nielsen udmærket ved at der var naturgenopretning, byfornyelse og en række andre ting vedrørende mål og indsats osv.

Jeg skal ikke yderligere remse dem op. Men strategien er selvfølgelig først og fremmest den, at regeringen og Det Radikale Venstre ønsker at sikre arbejdspladser i miljøområdet, som er holdbare, og det gør vi ved en flytning af afgifts- og skattetrykket fra arbejdskraft over på naturressourcer. Det er den bedste og mest effektive måde.

Når hr. Holger K. Nielsen bliver lidt betænkelig ved reaktionerne på den plan, som SiD og andre har overvejet, hænger det derfor sammen med, at en af de finansieringskilder, som man – med betænkelighed, understreger jeg – overvejer i planen, er at bruge dagpengene til at sikre grøn beskæftigelse.

Det tror jeg er noget, man skal overveje en ekstra gang, også fra SF's side, for sagen er jo den, at dagpengene er en foranstaltning, som hænger sammen med en speciel konjunktursituation. Hvis man ikke vil risikere, at den grønne beskæftigelse bliver midlertidig, så skal man finde en anden og permanent sikring af finansieringen af den grønne beskæftigelse. Det synes jeg egentlig den grønne beskæftigelse har fortjent.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg har først min traditionelle anmodning både til den Socialdemokratiske ordfører og til statsministeren, og den drejer sig om fra denne talerstol endnu en gang at få slået fast, at der ikke i udviklingen af overførselsindkomster er noget, der truer velfærdssamfundet. Der er ikke nogen ældre, der behøver at være bange for, at de ikke i fremtiden skal få en folkepension af mindst den størrelse, den har nu.

Det er desværre nødvendigt at gentage det, for lige meget hvor i landet man kommer, er der stadig væk mange ældre, der går rundt og ryster for, at der skal ske noget.

Der er ingen uro signaler. Vi har haft debatten her, og den viser, at alt det dér med de ældre først og fremmest er problemer, der kommer fra år 2015 og fremefter, og til den tid er nationalproduktet selvfølgelig et helt andet end i dag.

Det andet er også en henstilling til hr. Torben Lund og andre, og det er vedrørende spørgsmålet om arbejdsløsheden:

Kan vi ikke blive fri for debatten om arbejdsløshedstal og alene holde os til spørgsmålet om, hvor mange nye arbejdspladser der bliver, og få det oplyst? For ledigheden afhænger jo også af, hvor mange nye der melder sig, og det er klart, at jo bedre beskæftigelsen bliver, desto flere nye melder der sig, for nu er der håb om at kunne få arbejde.

Endelig er der jo også regeringens politik med hensyn til skånejob, og den betyder jo, at man fører folk fra den ene kategori over til den anden.

Derfor er arbejdsløshedstal på en vis måde uinteressante; det er beskæftigelsen, der betyder noget.

I den forbindelse må jeg også sige, at det ikke kan forbavse nogen, at økonomisk fremgang ikke øjeblikkelig fører til øget beskæftigelse. Det gør den hverken i Tyskland eller nogen som helst andre steder. Det er et fænomen, man kender fra alle de lande, der i øjeblikket er ved at få økonomisk fremgang.

Jeg siger disse ting, fordi folk bliver fuldstændig forvirrede, når de bare får slynget nogle tal i hovedet og tallene strider mod hinanden. Lad os dog få de klare kendsgerninger, at der er en betydelig vækst i beskæftigelsen! Herregud, vi går jo og frygter for, at vi skal få flaskehalse, men det kan da ikke være, fordi ledigheden stiger; det må da være, fordi der bliver færre til at søge pladserne.

(Kort bemærkning).

Ole Stavad (S):

Først til hr. Holger K. Nielsen:

Jeg er fuldstændig enig med hr. Holger K. Nielsen i, at et ledighedstal på 280.000 er helt uacceptabelt, men det må ikke få os til ikke at glæde os over, at vi inden for 10 måneder er gået fra ca. 350.000 arbejdsløse til ca. 280.000. Og selv om mange partier har lavet mange optimistiske planer om, hvilke initiativer der kan bringe forbedringer af ledigheden, tror jeg ikke engang, SF kan finde en plan, der over en 10-månedersperiode kan nedbringe arbejdsløsheden med over 70.000. Så det, det handler om, er, at vi i fællesskab holder fast.

Men det var faktisk hr. Anders Fogh Rasmussen, der fik mig til at bede om ordet. Jeg havde sådan glædet mig til hr. Anders Fogh Rasmussens indlæg i dag, for jeg har undret mig lidt over, hvad det nye slogan mon ville blive.

Da regeringen fremlagde sin store plan i maj 1993, hed det sig, at boligmarkedet ville blive smadret og husejerne sendt fra hus og hjem – det modsatte skete.

Jeg tror, vi alle sammen kan huske hr. Anders Fogh Rasmussens slogan i 1994. Det var det om, at pengene fossede ud af statskassen. Hvad skete? Der skete faktisk det, at efter et år med en regering ledet af Socialdemokratiet var der også kommet styr på økonomien, og underskuddet er for nedadgående.

Derfor var det jo spændende, om hr. Anders Fogh Rasmussen kunne ramme lige så meget forkert i 1995.

Nu hedder sloganet så »Påstanden om, at ledigheden falder«. Det bliver spændende at se, i hvor lang tid hr. Anders Fogh Rasmussen vil holde fast i den forkerte påstand, og om også de faktiske kendsgerninger, der er dokumenteret af beskæftigelsesfremgang og ledighedsnedgang, vil blive modsagt af hr. Anders Fogh Rasmussen.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Det var rørende at høre hr. Torben Lund tale om velfærdssamfundet og hængekøjen, der skulle være et springbræt. Videre nævnte hr. Torben Lund, at bistandsloven var et kludetæppe, og sluttede sin tale af med noget om, at der skulle handles og ikke holdes festtaler.

Problemet for hr. Torben Lund og Socialdemokratiet er jo, at man ikke gør noget ved det. Alt for mange er klientgjort i det kludetæppe,

som hr. Torben Lund omtaler. Incitamentet til at komme videre i tilværelsen er jo netop for lille for mange mennesker, der ulykkeligvis er havnet i det system. Det er det, man rent politisk kalder samspilsproblemer, altså at det ikke kan betale sig at komme videre i tilværelsen.

Vi må konstatere, at det på mange måder ikke kan betale sig for de mennesker, der skal have et job i lavtlønsområdet, når de nu er viklet ind i kludetæppet med boligstøtteordninger m.v. – vi kender alle sammen problemerne – og det er jo ikke kun økonomi, det handler om; det handler også om menneskeskæbner.

Det er helt klart, at fra konservativ side arbejder vi ikke blot på en socialreform til at afløse kludetæppet, men ligeledes en dagpengereform.

Jeg må gøre opmærksom på, at næsten 800.000 mennesker, arbejdsduelige i alderen 18-66 år, er sat uden for systemet. Der er brug for, at der handles, og ikke, at der holdes festtaler.

Formanden:

Så er det hr. Jan Kørpe Christensen og dernæst hr. Torben Lund, og så er vi i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg er klar over, og det skyldes måske tiden, at vi ikke kan få svar på det, vi spørger om. Men det, der blev spurgt om, var: Hvor mange job i den private sektor til dem, der nu er ansat ekstra inden for den sidste opgørelse, er med offentlige tilskud?

Derudover bemærkede jeg under hr. Torben Lunds ordførertale, at der var meldinger om, at man ville have budgetforbedringer på 4 mia. kr., og det lyder jo smukt.

Spørgsmålet er så, hvordan man kommer frem til det. Hvad er planen med de budgetforbedringer? Har man i det hele taget en plan og i givet fald hvilken? Er det yderligere skatter, enten direkte eller indirekte, eller er det således, at der er reelle offentlige besparelser på vej?

Derudover blev det tilkendegivet af hr.

Torben Lund, at der er behov for en klarere social lovgivning. Den nuværende bistandslov er efterhånden helt uforståelig, blev der sagt. Det er endda et uforståeligt kludetæppe!

Det erkender vi blankt at det er i Fremskridtspartiet. Men jeg vil godt spørge hr. Torben Lund: Hvilke ændringer er på vej her? Lad os få noget konkret.

Jeg har set, at socialministeren for nylig har udtalt offentligt til Jydske-Vestkysten, at nu skulle f.eks. pensionisterne have et grundbeløb, og så var der altså visse, der ikke kunne få mere. Er det de planer, hr. Torben Lund meddelte herfra?

Når Fremskridtspartiet har foreslået en revision på området, er vi blevet klandret for, at vi vil smadre velfærdssamfundet osv., og jeg forstår nu, at Socialdemokratiet faktisk er indstillet på, at der skal ske noget på det pågældende område. Jeg tror faktisk, der er mange, der er interesserede i at få at vide, hvad det er, der skal ske her.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Lad mig lige tage det sidste først: Hr. Jan Køpke Christensens udtalelser om folkepensionen:

Dér vil jeg gerne slå fast med syvtommersøm, som det også er gjort af hr. Erhard Jakobsen, at der ikke er nogen som helst tanker om og ikke noget som helst grundlag for at skulle drøfte, om man skal forringe pensionisternes vilkår, og om man skal gøre indgreb i folkepensionens grundbeløb. Lad det være sagt meget, meget tydeligt.

Så vil jeg sige til fru Anne Birgitte Lundholt, der var inde på, om der var nogle perspektiver for vort arbejde: Jeg synes ikke, fru Anne Birgitte Lundholt har hørt ret godt efter. Jeg gjorde meget ud af netop at sige, at velfærdssamfundet skal være et springbræt, og dér henviste jeg til to af de allerallervigtigste ting i udviklingen af vores velfærdssamfund i de kommende år, i øvrigt ting, som jeg ved hr. Frank Dahlgaard er meget optaget af, nemlig uddannelse og voksen- og efteruddannelse. Det er to helt afgørende perspektiver for udviklingen af vores velfærdssamfund. Det er her, vi primært skal sætte ind. Vi skal selvfølgelig sikre den sociale tryghed også for de mennesker, der har svært ved at klare sig selv og ikke har egen indkomst. Men der skal sættes afgørende ind på uddannelse og voksen- og efteruddannelse for at klare fremtidens udvikling.

Det siger jeg, for hver gang jeg hører noget om dagpengereform fra konservativ side og fra Venstres side, og når jeg hører noget om arbejdsmarkedspolitik, så er overskriften altid: Så skal vi afkorte i dagpengeperioden, så skal vi nedsætte dagpengeydelsen. Men det er ikke socialdemokratisk politik. På det grundlag kommer vi ikke i dialog med hinanden. Vi

ønsker ikke at forringe vilkårene for dem, der har svært ved at klare sig selv. Vi ønsker at skabe en situation, hvor der er færre af dem, ved bl.a. at lave en god uddannelses- og voksenuddannelsespolitik.

Så var fru Anne Birgitte Lundholt også inde på det med en tumleplads for privatprofit og nævnte tandlæger og praktiserende læger. Dem har jeg ikke nævnt med et ord. Det, jeg primært nævnte, var hjemmehjælpen, og det vil jeg holde fat i. Vi ønsker ikke, at hjemmehjælp og ældreomsorg skal være en privat forretning, hvor tingene i sidste ende skal bæres af, om man nu også kan indtjene et godt overskud til virksomheden ved at klare hjemmehjælpen og ældreomsorgen. På den måde ønsker vi ikke at behandle de ældre mennesker. Det er ikke på den måde, der skal prioriteres, når vi ser på hjælpen til ældre mennesker, der ikke kan klare sig selv.

Så til hr. Søvnald: Der er ingen modstrid i det, jeg siger, men jeg vil sige til hr. Søvnald, at hvis vi ikke bruger dette opsving, hvor der virkelig er en god udvikling i landets økonomi, til også at sørge for at få gælden bragt ned, så anbringer vi en møllesten om halsen på os selv. Vi har i forvejen en renteudgift på 60 mia. kr., og hvis vi stadig væk står med en kæmpe renteudgift, den dag opsvinget ikke længere er der – og vi ved jo, at opsvinget ikke varer evigt – måske oven i købet en større renteudgift, end vi har i dag, så har vi virkelig et velfærdsproblem, og så vil man se nedskæringer og indgreb over for de dårligst stillede i lighed med det, vi har oplevet i Sverige her på det seneste, og den situation vil vi gerne forebygge.

Anders Fogh Rasmussen (V):

Den politiske debat i Danmark forekommer tit at være helt løstrevet fra verdens virkelige og afgørende problemer. Bomberne regner ned i Bosnien. Tusinder af mennesker i det tidligere Jugoslavien har oplevet død og lemlæstelse, titusinder er fordrevet fra deres hjem, og hundredtusinder lever en angstfyldt daglig tilværelse.

FN bliver drevet rundt i manegen af de bosniske serbere. Senest er flere hundrede FN-soldater taget som gidsler, og med ét slag er krigen rykket uhyggeligt tæt på Danmark. Nu er også vores soldater i FN-styrken for alvor i farezonen.

Lige uden for vores egen dør er der krig og ufred, og alligevel føres der i Danmark en debat

om forsvar og sikkerhedspolitik, som giver mindelser om 1930'ernes naive danske udenrigspolitik. Der er dem, som spørger: Hvad kan det nytte? Svaret er: Spørg ikke, hvad der kan nytte, men hvad der er ret. Hvis vi lader 5 og 7 være lige og passivt tilpasser os tyranner og aggressorer, er vi jo ikke et hak bedre end dem, der i 1930'erne naivt lod nazisternes terrorregime brede sig.

Historiens lære er, at aggressorer skal stoppes med håndfaste midler allerede i opløbet. Det kan altid nytte at kæmpe mod undertrykkelse og for frihed. Derfor har Danmark sammen med andre lande en rolle at spille på Balkan og i andre brændpunkter, hvor friheden og freden er truet, og hvor menneskerettighederne bliver undertrykt.

I den aktuelle reaktion på gidselkrisen i Bosnien støtter Venstre regeringens linje. Det vil jeg gerne sige for en ordens skyld. Men jeg vil også gerne give regeringen den meget klare besked, at skulle udviklingen føre til et øget engagement fra dansk side i FN-regi, så skal udgifterne efter Venstres opfattelse afholdes uden for forsvarsbudgettet, sådan at der ikke sker en reel udhuling af et i forvejen skrabet budget.

Jeg vil også godt sige, at vi finder det skuffende, at regeringen vægrer sig ved at tage den fulde konsekvens af den ustabile situation i dele af Europa. Problemet er jo, at man føler en magtesløshed over for grusomhederne i det tidligere Jugoslavien. Tøven og ubeslutsomhed præger ikke blot FN's, men også de europæiske landes reaktioner på krigsmagernes overgreb. Vi savner international handlekraft, og vi savner beslutsom politisk ledelse.

Hvad er så den danske regerings svar på disse udfordringer? Er det at arbejde for et stærkere dansk forsvar, som kan påtage sig de voksende internationale forpligtelser? Er det at arbejde for en stærkere europæisk sikkerhedsorganisation, som kan forebygge konflikter i Europa og holde orden i vores eget hus? Er det at udvise en visionær og fast politisk ledelse?

Nej, det er det ikke, tværtimod. Regeringen har lagt op til en forringelse af det danske forsvar, og regeringens bidrag til at forstærke europæisk sikkerhedspolitik er at holde Danmark uden for Vestunionen, uden for EU's fælles sikkerhedspolitik, og regeringen har i det hele taget indtaget en defensiv, en nølende og en fodslæbende holdning i den offentlige debat om Europas fremtid.

Vi ved, at Europa fremover selv må tage mere ansvar for at forebygge og for at løse regionale stridigheder. Vi europæere må simpelt hen selv løfte en større del af byrden ved at sikre frihed og fred i vor verdensdel.

Vi ved, at den store udfordring i de kommende år bliver at udvide og forstærke det europæiske fællesskab, bl.a. ved at drage de øst- og centraleuropæiske lande tættere og tættere ind i Den Europæiske Union. Vi ved, at i 1996 starter regeringskonferencen om EU's fremtid. Tænk engang, der er kun 7 måneder, til regeringskonferencen starter, og er regeringen så i gang med en åben og en intensiv debat om Danmarks position?

Nej, tværtimod. Hver gang nogen prøver at løfte debatten, bliver den brutalt slået til jorden. Regeringen nægter at tage en åben og fordomsfri debat om de danske undtagelser fra Maastricht-Traktaten, og regeringen har ingen selvstændige tanker om Europas udvikling og Danmarks placering i Europa. Man må jo også sige, at statsministerens tale i dag var aldeles indholdsløs på dette punkt.

Vi ved, at det bliver det, der hedder Den Vesteuropæiske Union – det, der kort kaldes Vestunionen – som i fremtiden inden for rammerne af NATO skal varetage opgaven med at løse de sikkerhedspolitiske opgaver i Europa, når amerikanerne ikke ønsker at medvirke. Her vil jeg godt understrege, at Venstres opfattelse er krystalklar: Vi ser Vestunionen som en positiv faktor til at sikre frihed og fred i Europa, og Danmark bør være fuldt og helt medlem af Vestunionen. Men det, vi ser, er, at regeringens holdning gemmer sig i tågen.

Vi danskere vil så gerne være forbrugere af sikkerhed, men for at forbruge sikkerhed må vi også vise evne og vilje til at producere sikkerhed. Vi skal være parat til og i stand til at deltage i forsvaret af alliancen. Det indebærer, at vi er fuldt og helt med i sikkerhedsorganisationen, og det indebærer, at vi er villige til at løfte vor del af den samlede byrde ved et troværdigt forsvar.

Men nu er udenrigs- og sikkerhedspolitikken ikke det eneste område, hvor regeringen slæber på fødderne. Debatten om velfærdssamfundets fremtid er et andet eksempel. Det er åbenbart for enhver, at der er vanskeligheder ved at finansiere en fortsat vækst i velfærdsstatens omfang. Lad os bare se på udviklingen over de sidste 20 år. For 20 år siden var der fem mennesker i privat produktion for hver én, der var på offentlig overførsel. I dag er der kun 1½ beskæf-

tiget i privat produktion for hver én, der er på offentlig overførsel. Jamen det siger jo sig selv, at den udvikling ikke kan fortsætte. På et eller andet tidspunkt bliver forsørgerbyrden simpelt hen så tung, at samfundet mister trækraft.

For to år siden sagde Socialkommissionen, at det var nødvendigt med reformer, hvis velfærdssystemet skulle overleve. Velfærdskommissionen har for nylig sagt det samme, og senest har de økonomiske vismænd anbefalet reformer af dagpengesystemet. Men den socialdemokratiske finansminister har afvist enhver snak om reformer. Ubekymret har han fortalt, at der er masser af penge til overførsler, og enhver tanke om reformer blev endegyldigt støbt dybt ned i beton med følgende erklæring fra finansministeren:

»Vi skal klart og tydeligt vedkende os de beslutninger, som betyder, at den forsørgelse, der i det gamle samfund var overladt til familiens forgodtbefindende, nu er overgået til fællesskabet.«

Se, i det udsagn ligger jo præcis den formynderstat, som Socialdemokratiet repræsenterer, og som Socialdemokratiet så hidsigt forsvare. Men det er nøjagtig den formynderholdning, som flere og flere gør oprør imod. Ikke mindst de unge kræver frihed, personligt ansvar og valgmuligheder.

Regeringen har også forspildt mulighederne for at udnytte de gunstige konjunkturer til at fjerne statens underskud. Trods det økonomiske opsving vil staten få et underskud her i 1995 på 37 mia. kr., og til næste år vil underskuddet ifølge regeringens egne tal blive på 35 mia. kr. Så statens gæld vokser altså stadig væk, og den nærmer sig nu 600 mia. kr.

Jeg vil godt sige, at det simpelt hen er for ringe, at underskuddet på statens finanser kun falder med 2 mia. kr. fra 1995 til 1996, og forklaringen er den, at regeringen har soldet fremgangen op.

Finansministeren bryster sig af, at statens underskud falder lidt hvert år, men det er jo ærlig talt ikke nogen særlig imponerende præstation. Lad at prøve at sammenligne. Da firkløverregeringen forvaltede det økonomiske opsving fra 1983 til 1986, altså en 4-års-periode, blev statsfinanserne forbedret med 62 mia. kr. på de 4 år. Et underskud i 1983 på 54 mia. kr. blev vendt til et overskud på 8 mia. kr. i 1986.

Se, hvis den socialdemokratiske regering havde styret finanspolitikken lige så håndfast, skulle der i 1996, altså allerede næste år, have

været et overskud på statsbudgettet på omkring 14 mia. kr. Men hvad oplever vi i stedet for? Det, vi oplever, er, at der nu forventes et underskud på 35 mia. kr.

Det er ganske enkelt for dårligt, at underskuddet ikke forsvinder, når der er opsving, for hvis underskuddet ikke bliver fjernet, når finansministeren får foræret en konjunkturgevinst, så lader det sig aldrig gøre at komme af med det.

Alle de tal her viser, hvor letsindigt det er at give Socialdemokrater ansvar for landets økonomi. Når der er lavkonjunktur som i 1970'erne, kører de økonomien helt ud på afgrundens rand, og når der er højkonjunktur som i disse år, solder de fremgangen op.

Det, vi ser, er den helt sædvanlige arbejdsdeling. De borgerligt-liberale partier bliver sat til at rydde op i økonomien. Når det så er sket, kommer Socialdemokraterne, høster frugten og bruger alle pengene til tilskud og overførsler og 117 offentlige ordninger, og så kan vi starte forfra.

Alt i alt har det været de spildte muligheder år. Konjunkturgevinsten er ikke brugt til at lave de nødvendige reformer af velfærdssystemet. Det har vismændene også kritiseret. Konjunkturgevinsten er heller ikke brugt til at fjerne statens underskud, og reelt er der blevet flere arbejdsløse, når der tages hensyn til, at flere er kommet på orlov og flere er kommet på efterløn. Det har hr. Torben Lund og hr. Ole Stavad jo også måttet erkende i debatten her.

Så har vi desuden på en række punkter kunnet se et mønster, hvor regeringen bevidst har valgt at lave politik med venstrefløj. Det gælder de grønne afgifter, hvor danske virksomheder nu får konkurrenceevnen belastet af nye skatter og udviklede miljøaftaler, det gælder den nye kommunale udligning til fordel for de socialdemokratiske styrede kommuner, det gælder forslaget om at tillade kommunerne at gå ind i erhvervsaktivitet, som vil udsætte private virksomheder for en urimelig konkurrence, og det gælder udlændingeloven.

Jeg vil sige ligeud til regeringen: Regeringen er i færd med at afskære sig selv fra et bredt samarbejde om den økonomiske politik. Det er selvfølgelig helt uacceptabelt for Venstre at lægge ryg til finanspolitikken, hvis regeringen så på en række afgørende punkter bare bruger venstrefløj til at udhule de resultater, vi har opnået.

Vi indgik sidste år sammen med De Konservative en finanslovaftale med regeringen. Det gjorde vi, fordi vi troede på, at den ville være gavnlig for landets økonomi. Det har den også været, men regeringen har skabt det dårligst tænkelige klima ved at gå uden om sine finanslovs partnere i en række vigtige sager.

Her ved afslutningen af folketingssamlingen vil Venstre derfor sige følgende til regeringen:

Vi vil til efteråret gøre endnu et forsøg på at lave aftaler med regeringen, som kan lede frem til en aftale om finansloven for 1996, men nu er det sidste udkald. Regeringen må gøre sig klart, at for at få en aftale skal skeen for alvor tages i den anden hånd. Der skal tages fat på en række af de forsømte strukturreformer, der skal ske en markant nedbringelse af statens underskud, og regeringen må opgive sit sammenrend med venstrefløjen.

For at regeringen ikke skal blive overrasket og komme i tidnød, vil jeg allerede nu ridse overskrifterne op for nogle af de strukturreformer, som Venstre ønsker gennemført til efteråret. Regeringen kan så bruge sommeren til at overveje sine udspil, ligesom Venstre og De Konservative vil bruge sommeren til at udarbejde et fælles oplæg til efterårets forhandlinger.

Vi skal tage fat på en reform af overførselsindkomsterne. Unge mennesker skal ikke i berøring med bistandssystemet; de skal have arbejde i stedet for bistandshjælp. Dagpenge-reglerne skal strammes op, bl.a. sådan at der bliver en reel pligt til at stå til rådighed. Der skal gennemføres en reform af voksen- og efteruddannelsen, bl.a. så den i højere grad bliver styret af brugerne, og statskassen skal aflastes for en stor del af udgifterne til uddannelsesorlov.

Vi skal øge bevægeligheden på arbejdsmarkedet. Regeringen har desværre gjort det dyrere at tage på arbejde med de højere benzinafgifter og andre forringelser; der er her sket betydelige skader, som skal genoprettes. Der skal gøres en kraftig indsats for at lette vilkårene for nye og mindre virksomheder, og så skal der ske en kraftig sænkning af statens underskud bl.a. ved at fjerne de ekstraudgifter, som regeringen har påført statskassen siden 1993.

Vi appellerer nu til Det Radikale Venstre og CD om at presse Socialdemokratiet til at bevæge sig netop på disse punkter. Hvis det ikke engang kan lade sig gøre at gennemføre reformer på disse områder, så må det være synligt for enhver, at Socialdemokratiet har udspillet sin rolle, og at det ikke blot er udsigtsløst, men

også skadeligt fortsat at betro partiet et regeeringsansvar.

Socialdemokratiets formand har jo mildest talt ikke demonstreret overbevisende politisk ledelse. Nu vil jeg bruge et diplomatisk udtryk og sige det på følgende måde: Statsministerens uforudsigelighed i håndteringen af selv de mindste sager er en belastning. Han har nu anbragt sig i den groteske situation, at han ikke for indeværende tør besøge Færøerne og i øvrigt til vores skuffelse heller ikke deltog i debatten om Færøerne i formiddags.

Så vil jeg også godt sige, at det har været ynkeligt at iagttage statsministerens og Socialdemokratiets undvigende holdning til busblokaderner og de andre ulovligheder i Esbjerg.

Bedst som vi troede, at kommunismen var lagt endeligt i graven, ser vi de gamle, røde faner komme ud af mølposen. De gamle klassekampråb lyder på ny, og vi oplever overenskomststridige strejker, blokader, vold og tvang, men se, om statsministeren tager klart afstand fra ulovlighederne! Nej, han dukker sig og afslører derved, at Socialdemokratiet stadig stikker dybt i fortidens forældede tankegods.

Over for denne trætte og handlingslammede regering står Venstre og Det Konservative Folkeparti som et alternativ, (munterhed), et dynamisk alternativ, som er parat til at gennemføre de reformer, der skal til for at sikre fortsat udvikling af vores velfærdssamfund, et ansvarligt alternativ, som med håndfasthed vil stoppe statens gældsætning og påbegynde en afvikling af statens gæld, et troværdigt alternativ, som vil genskabe en klar og offensiv udenrigspolitik, der sikrer Danmark en aktiv rolle i udviklingen af det nye Europa.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har nu 13 korte bemærkninger og derudover finansministeren.

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Det er ikke lykkedes mig at finde ud af, hvad det er, hr. Anders Fogh Rasmussen mener at opnå af fordele ved kanonbådsdiplomati omkring finanslovforlig for 1996.

Mig bekendt har Venstre og Det Konservative Folkeparti entydigt vedkendt sig, at de stemmer for finansloven her i landet. Derfor kan jeg kun opfatte utidige trusler om, hvad man vil, og hvad man ikke vil, og hvad man absolut vil kræve, som et bidrag til, hvordan Venstre kunne sætte sig uden for indflydelse i efteråret 1995.

Så taler hr. Anders Fogh Rasmussen om de nødvendige reformer af velfærdssamfundet. Hvad mener hr. Anders Fogh Rasmussen mon med det? Er det et samfund med større ulighed, hr. Anders Fogh Rasmussen ønsker? Ja, det er det vel. Er det ikke rigtigt forstået, at Venstres genvej til en endnu større beskæftigelse end den, vi allerede registrerer i disse måneder, er: Sænk mindstelønnen, sænk understøttelsen, så skal de nok komme i arbejde? Det er jo metoder, der er afprøvet rundt omkring i verden. Man kan gå på gadevandring i London og i New York, hvis man vil se, hvordan det fungerer i praksis.

Denne regering har et ambitionsniveau, der er meget højere med hensyn til kvaliteten af vores samfund. Vi ved godt, at der er nogle mennesker, der ikke lige nu har kvalifikationerne til at finde arbejde til arbejdsmarkedets mindsteløn. Men vores løsningsmodel er ikke ligesom Venstres, at så skal man sætte lønnen ned til deres kvalifikationer. Vores ambitionsniveau er at sætte deres kvalifikationer op til lønnen.

Det, der er interessant, er vel, at i modsætning til, hvad grædekonerne, pessimisterne, skeptikerne og Venstre har sagt igennem et par år, så er det faktisk lykkedes at øge beskæftigelsen i form af gode, rigtige, udstøttede arbejdspladser i dansk erhvervsliv med 70.000 eller noget i den retning siden starten af 1994.

Der var ikke nogen, der havde forestillet sig – alle de, der har skrevet om det i aviserne – at noget sådan kunne ske, uden at nogle flaskehalsproblemer var registreret.

Den overraskende og positive nyhed er, at det har faktisk fundet sted, uden at man i den private sektor har fået mange flaskehalsproblemer. Hvad er det udtryk for? Ja, det er jo i hvert fald ikke udtryk for, at regeringen sidder med foldehænder i forhold til arbejdsmarkedets strukturproblem. Det er jo ikke udtryk for, at risikoen for flaskehalsproblemer ikke har været til stede. Det er udtryk for, at præcis de foranstaltninger, der er sat i gang, virker nu og virker med stor styrke. Det er indsatsen for at uddanne folk, og det er indsatsen for at vænne arbejdsgiverne til i tide at varsle, hvad de har brug for af kvalificeret arbejdskraft. Det er også de rådighedsstramninger, der blev gennemført – i øvrigt med hr. Anders Fogh Rasmussens medvirken – i efteråret sidste år.

Så har jeg en bemærkning til. Det var den forvanskning, der blev forsøgt med vanlig elegance fra Venstres side i forhold til, hvad jeg mon

skulle mene om vores forpligtelse til at vedkende os forsørgelsen af de mennesker, der ikke selv kan tjene en indkomst i det her samfund.

Det var ikke en udtalelse, der gik ud på, at det ikke er godt, at familier holder sammen og støtter hinanden. Det var en udtalelse ud fra en erindring om det samfund, hr. Anders Fogh Rasmussen åbenbart så brændende ønsker sig tilbage til. Der var dengang mange, der ikke havde en familie, som kunne eller ville sørge ordentligt for dem. I det samfund, hvor omsorgen og forsørgelsen af de ledige, de syge, de invalide, de gamle var overdraget alene til familien, var der mange, der faldt igennem.

Men det er jo ikke engang hele pointen omkring dette her med forsørgerbyrden. Resten af pointen er jo, at danskere har valgt et familiemønster og et arbejdsmønster, hvor begge køn er på arbejdsmarkedet. Derfor er vi også nødt til – og det har vi da også gjort, og vi har gjort det i bred politisk enighed i det her hus op gennem de sidste tre årtier – at sørge for, at opgaver, som tidligere blev løst i det lille fællesskab, nu bliver løst i det større fællesskab.

Det, denne regering ikke vil være med til, er at nedbryde de rettigheder, der findes for mennesker, der har brug for en førtidspension. Det er at nedbryde den ret, der er til, når man bliver 60 år, at gå på efterløn. Det er at forringe de muligheder, der er for barselorlov, for uddannelsesstøtte, for at gå på uddannelse, på andre ordninger eller på børnepasningsorlov. Det er klart, at det giver en forsørgerbyrde. For nogle er det midlertidigt, og det er rigtigt, at man søger for, at de har en forsørgelse, mens de foretager sig noget andet end at arbejde. For andre er det permanent.

Pointen er jo ikke, at vi gerne vil have så mange som muligt på førtidspension eller efterløn. Vores ønske er bare ikke at forringe rettighederne, men at øge valgmulighederne og give de mennesker, som måske har en arbejdsevne, men ikke en fuld arbejdsevne, bedre muligheder end i dag for at hænge på. Så vejen for os til at reducere antallet af mennesker, der ufrivilligt er afhængig af offentlig forsørgelse, er ikke at beskære rettighederne, men at øge valgmulighederne. Det handler skånejobdiskussionen om.

Det sidste, jeg skal sige til hr. Anders Fogh Rasmussen, før træerne nu vokser ind i himmelen med hensyn til, hvor dygtig den borgerlige regering var til at få orden på statens finanser i første halvdel af 80'erne, er: Jeg skal bare minde om, at det største enkeltbidrag til opretning af

statens finanser fra 1983 til 1986 var den realren-teafgift, hr. Anders Fogh Rasmussen gik imod, indtil Venstre kom i regering.

Det, der er kunsten også denne gang, er at få vendt underskud til overskud, men vel at mærke gøre det uden at øge skatterne, sådan som det skete under den borgerlige regering i første del af 80'erne.

Så hører det jo i øvrigt med til denne her selvros om, hvor hurtigt man fik forbedret de statslige finanser, at det år, hvor det gik bedst, fik man styret økonomien så dårligt i det hele taget, at bunden gik ud af valutakassen med det hidtil største underskud på betalingsbalancen.

Arbejdsmarkedet brændte sammen i flaskehalsproblemer, og man var nødt til det efterfølgende år at starte en opstramning, der var så kraftig, at man de sidste 6-7 år af den borgerlige regerings tid mistede 130.000 arbejdspladser i dansk erhvervsliv.

Så om det er nogen særlig imponerende rekord – det synes jeg ikke rigtig man kan sige.

Jeg synes i hvert fald, at de her nuancer i fremstillingen hører med. Det er lige præcis de fejltagelser, der blev begået fra 1986 og frem i dansk økonomisk politik med at lade det hede for meget op og derefter slå det for hårdt ned, som denne regering er fast besluttet på ikke at gentage.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Da hr. Torben Lund talte om efterårets temaer, hørte jeg ord som grøn beskæftigelse, fastholdelse og udbygning af velfærdssamfundet, indsats over for de udstødte, større indsats imod arbejdsløsheden, og det er jo lige præcis SF's temaer, selv om jeg synes, den socialdemokratiske ordfører nok var lidt ukonkret. Vi mangler f.eks. stadig at få svar på, om regeringen er villig til at bruge dagpengene på at sætte gang i den grønne beskæftigelse.

Men det vigtigste for os er selvfølgelig at vide, om de her temaer er nogle, der kommer til at holde til efteråret. Det vigtige for os er at få at vide, om den helt udmærkede tale, som finansministeren holdt, betyder, at regeringen nu vil sige, at det ikke er nedskæringer i dagpengene, der er på dagsordenen til efteråret. Vil regeringen sige det nu? For så nærmer vi os jo en situation, hvor det er SF, man skal snakke med.

Og hvad skal man så med Venstre? Ja, man plejer jo at sige, at Venstre ved man, hvor man har, men nu er jeg da meget i tvivl. Jeg troede

egentlig, at den skrækvision om, at regeringen ville forhandle til højre, som mange mennesker i Danmark er bekymret for, var væk, for både hr. Brixtofte og hr. Thor Pedersen har sagt her i salen, at hvis man gennemførte CO₂-pakken, var der nul finanslovsforlig med Venstre. Det var klar tale, og Venstre ved man jo, hvor man har, så det følte vi os egentlig ret trygge ved.

Men hvad nu, hr. Anders Fogh Rasmussen? Kan vi ikke længere få Venstres bekræftelse af det, man sagde for bare en måned siden? Er det umuligt? Dengang sagde man: Med CO₂-pakke: ingen finanslovsforlig! Kan det ikke blive gentaget i dag?

Det ville være rart, hvis det kunne blive gentaget. Det tror jeg ville skabe tryghed meget vidt omkring og lettelse mange steder hernelde i salen, er jeg sikker på, og et godt samarbejds-klima i forhold til SF i finanslovsforhandlingerne i øvrigt.

Men kan Venstre vedstå det, de sagde for bare en måned siden? Det synes jeg er lidt spændende.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er to spørgsmål til hr. Anders Fogh Rasmussen. For det første vedrørende denne diskussion om ledigheden, der falder, bare fordi der kommer flere på orlov. Jeg vil slet ikke gå ind i diskussionen om tal, men rejse et lidt mere principielt spørgsmål. Hvad er det bedste: at 68.000 er tvunget til at stå i ledighedskøen, og så er den færdig, eller at 68.000 frivilligt tager en pause og overtager dagpengene, mens 68.000 ledige får en chance, at 68.000 altså frivilligt påtager sig en del af arbejdsløsheden? Tvang eller lidt frivillighed, når arbejdsløsheden skal fordeles – hvad mener hr. Anders Fogh Rasmussen, der før talte så meget om frihed, er det bedste for menneskene? Det var det første spørgsmål.

Det andet spørgsmål er om finansloven, lige præcis det, som finansministeren før kaldte Venstres kanonbådspolitik. Jeg kan altså forstå, at den første kanonbåd er sunket. Det var den kanonbåd, der blev sendt af sted, da man prøvede at true regeringen fra at gøre en indsats for miljøet. Så sagde man: Hvis man gør det: ingen forlig!

Nu blev der gjort en indsats for miljøet, det er vi glade for, og så sender man altså en ny kanonbåd af sted. Man har fortrudt løftet. Den nye kanonbåd er forsynet med nye hvis'er. Hvis og hvis og hvis, så bliver der ingen forlig.

Det kan muligvis være et nyt løfte, og så vidt jeg lige kort kunne høre, er der allerede et stort hul i den nye kanonbåd. Det vil jeg da gerne have uddybet lidt og bekræftet, for jeg hørte, at et af kravene, hr. Anders Fogh Rasmussen nævnte nu, var, at man skulle have forringet uddannelsesorloven.

Det er jo interessant, hvis jeg hørte rigtigt. For så vidt jeg forstår, gjorde man netop uddannelsesorloven permanent. Derfor vil jeg gerne høre, om det er et ufravigeligt krav fra hr. Anders Fogh Rasmussens side, og jeg vil gerne høre fra regeringen: Kan det overhovedet komme på tale at forringe uddannelsesorloven?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ja, det var jo en uforsonlig, fjendtligsindet og ultraliberalistisk tale, som hr. Fogh Rasmussen holdt for et øjeblik siden. Derfor vil jeg gerne vende tilbage med et spørgsmål til hr. Torben Lund om det, jeg tidligere har været inde på.

Kan man virkelig forestille sig, at regeringen til efteråret vil sætte de resultater over styr, som er opnået bl.a. vedrørende den kommunale udligning, vedrørende miljøet, mulighederne for at fortsætte ad en social linje og en grøn linje? Vil man virkelig sætte disse ting over styr ved at indgå en finanslovaftale og et nationalt kompromis sammen med et parti, der repræsenteres ved en sådan tale, som hr. Fogh Rasmussen holdt her for et øjeblik siden?

Kan det virkelig være rigtigt? For sådan var jo hr. Torben Lunds signal i hans indledende tale: at man stillede mod dette brede samarbejde omkring finanslov og nationalt kompromis.

Hr. Fogh Rasmussens meldinger var klare. Det var ind i Vestunionen, det var mere militær, det var mere oprustning, det var mere EU-Union, det var sociale nedskæringer, det var forfølgelse af de arbejdsløse, det var slut med de grønne reformer, det var angreb på fagbevægelsens demokratiske aktionsret. Det var ultraliberalistisk borgerlig politik over hele linjen.

Nu håber jeg, vi kan få hr. Torben Lund herop og give den klare melding, at sådan skal det ikke være, at regeringen ikke skal ind og lave forlig med et parti, der giver sådanne meldinger.

Op for at hjælpe tingene på vej og give debatten mulighed for at få den rigtige retning, vil Enhedslisten nu fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden, som vi naturligvis håber at regeringen og SF vil støtte:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til – at undgå forlig om finansloven for 1996 og i stedet fremlægge et konkret forslag om en aktiv miljø- og beskæftigelsespolitik, der som hovedelement indebærer, at dagpengene gøres aktive,
– at fremlægge forslag i den kommende folketingsamling, der stopper mulighederne for privatisering og udlicitering med dårligere løn- og arbejdsforhold til følge,
– samt at opgive tanken om et nyt såkaldt nationalt kompromis og i stedet fremlægge konkrete forslag om nedrustning, en effektiv miljøgaranti og en begrænsning af EU's magt, går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 79).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Man må jo sige, at der var sådan en rimelig høj cigarføring over hr. Anders Fogh Rasmussens tale. Jeg mener, at når man kan udtale, at K og V udgør et dynamisk alternativ i en tid, hvor De Konservative og Venstre jo har været i et katteslagsmål med hinanden, så de næsten ikke har en trævl på kroppen mere, så er der vistnok tale om en cigarføring, der er så høj, at man risikerer at tabe cigaren.

Der var også høj cigarføring omkring sikkerhedspolitikken, omkring udenrigspolitikken, og det var jo noget med, at nu skal vi sandelig have noget mere militær, og nu er det nødvendigt, absolut, at vi ophæver forbeholdet omkring Vestunionen.

I den sammenhæng kunne jeg egentlig anbefale, at Venstres ledelse så et nummer af Mandag Morgen, der kom den 22. maj. Nu ved alle jo, at Mandag Morgen hverken er et SF-organ eller et organ for EU-modstandere eller slige folk, men der var faktisk et interview med en af verdens førende sikkerhedsekspertter, Kenneth Waltz. Kyndige folk siger, at han er den helt store guru på det område, og han har en meget god analyse af, hvad Vestunionen i øjeblikket er, og hvad meningen med hele det dér er.

Han siger, at Vestunionen ikke er så interessant i USA. Han siger også, at der ikke findes nogen sikkerhedsrisici i Europa i øjeblikket efter Murens fald, men så siger han:

»Man kan sige det så stærkt, at hvis EU skal være en egentlig union, hvad den ikke er i dag, må der være en militær dimension. Denne dimension findes i WEU. Derfor er WEU en nødvendighed for dem, der gerne vil opbygge en virkelig europæisk union. Selve navnet »Den europæiske Union« siger mere om en ambition hos dens skabere end om realiteternes verden. Der er ingen tvivl om, at »EEC« eksisterer, og at det vil blive ved med det, men om »EU« også vil blive realiseret, er straks mere tvivlsomt.«

Her er vi ved sagens kerne. Det er, at Vestunionen jo er en væsentlig forudsætning for, at man kan få den union opbygget, som danskerne sagde nej til den 2. juni 1992. Derfor siger vi nej til Vestunionen. Derfor skal vi fastholde det danske forbehold også i forhold til de vælgere, der stemte nej den 2. juni.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det er sådan set det samme, jeg har bedt om ordet til, for hr. Anders Fogh Rasmussen siger helt klart og tydeligt i sin tale: Vi ved, at det bliver Den Vesteuropæiske Union, altså Vestunionen, som i fremtiden inden for rammerne af NATO skal varetage opgaven med at løse de sikkerhedspolitiske opgaver i Europa, når amerikanerne ikke ønsker at medvirke.

Som jeg hørte det, så var det, Venstre pludselig kom med, at Vestunionen udelukkende skulle være NATO's europæiske søjle. Jeg håber, det er rigtigt forstået.

Dertil kan jeg sige, at når man har været i udlandet og snakket med andre NATO-parlamentarikere, ved man, at der faktisk efterhånden er ved at være flertal for, at det er den måde, det skal forstås på, og altså ikke, at Vestunionen skal være en del af EU. Det håber jeg vi kan få et svar på.

Samtidig vil jeg spørge Socialdemokratiet – som ikke har villet svare på et eneste ord om EU eller andre af den slags ubehageligheder – om deres stilling til NATO i dag, for der var så at sige ikke ét ord om NATO i hverken statsministerens eller hr. Torben Lunds taler i dag.

Men ønsker Socialdemokratiet som regeringsledende parti et troværdigt medlemskab af NATO for Danmark? Ønsker Socialdemokratiet, at Vestunionen, hvis den skal være der, skal

være den europæiske søjle i NATO, eller at man skal gå med på det klamphuggeri, man har talt om før i tiden, at putte Vestunionen ind som den militære dimension i EU?

Jeg synes, det er meget vigtigt for hele sommerens debat, at vi får et klart, klart svar på det.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg tror, hr. Anders Fogh Rasmussen får meget at se til her i sommer. Jeg er sikker på, at sommerrevyerne står i kø for at hyre hr. Anders Fogh Rasmussen, for det var en tale med høj underholdningsværdi. Jeg vil godt give et par eksempler på nogle af de mere morsomme dele.

Der var det stærkt retoriske spørgsmål, om regeringen vil lave et stærkere dansk forsvar, der kan klare de voksende internationale forpligtelser. Og så kom svaret fra hr. Anders Fogh Rasmussen: Nej! Men har hr. Anders Fogh Rasmussen fuldstændig glemt, at vi faktisk de sidste par år har lavet en dansk international brigade, der er under opbygning, at vi i praksis stærkere og stærkere engagerer os internationalt? Og har hr. Anders Fogh Rasmussen fuldstændig glemt, at Venstre rent faktisk har stemt for alle de her ting og har været med i denne opbygning, denne forbedring af det danske forsvar til netop at klare de voksende internationale forpligtelser?

Det andet lidt morsomme var anklagen mod regeringen for ikke at være i gang med EU-debatten. Jeg troede, det var befolkningen, der skulle debattere; jeg troede egentlig ikke, det var regeringen. Jeg synes, det er væsentligt, at befolkningen kommer i gang med EU-debatten, og i al spagfærdighed vil jeg da nævne, at Socialdemokratiet var det parti, der først lagde ud med et debatoplæg.

Men jeg vil da nok mene, at det kan være svært at få gang i den folkelige debat om EU, hvis man udelukkende koncentrerer sig, som hr. Anders Fogh Rasmussen gjorde det, om ét spørgsmål, nemlig Vestunionen. Hvor var tanker om miljø, om lønmodtagerrettigheder, om åbenhed, om forbrugerbeskyttelse – alle de ting, der betyder noget for almindelige mennesker i deres dagligdag? Jeg må sige, at på disse felter er Venstres bidrag til EU-debatten overordentlig ringe.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med at takke hr. Anders Fogh Rasmussen for meldingen om, at man da gerne vil diskutere finanslov. Jeg kan huske for en måneds tid siden, netop da den første melding kom om, at Venstre ikke ville være med, hvis de grønne afgifter blev gennemført, at da var der nogle journalister, der spurgte mig, hvordan jeg tog det, og jeg sagde: Vent nu til efteråret, for til efteråret vil man såmænd nok gerne være med til at forhandle. Og da meldingen kom i anden runde, sagde jeg det samme. Jeg havde egentlig ikke regnet med, at jeg ville få ret før sommerferien, men jeg er glad for at have fået det.

Det vil jeg gerne kvittere for og da også love, at CD bestemt skal være med til at forsøge at lægge op til et forlig med Venstre og De Konservative, det tilsagn vil jeg gerne give.

Om det udenrigspolitiske vil jeg sige, at nu ved hr. Anders Fogh Rasmussen jo også, at CD og jeg mange gange har talt for medlemskab af Vestunionen og også meget tidligt har talt for en klar reaktion i forbindelse med det, der sker i Bosnien. Så der er ingen tvivl om, at vi er enige med Venstre på det punkt. Men jeg må bare spørge: Hvad i alverden skulle regeringen have gjort anderledes?

Når Venstre nu siger, at regeringen er fodslæbende og tøvende, så spørger jeg bare: Er det det manglende danske medlemskab af Vestunionen, der har gjort, at man ikke har kunnet gøre noget i Bosnien? Næh, det er det ikke. Det er da, fordi det internationale samfund ikke aner, hvad de skal stille op, fordi der ikke er den politiske og folkelige vilje til at sætte de hundredtusindvis af tropper ind, der kunne løse problemet i en periode. Og det har da ikke noget med dansk medlemskab af Vestunionen at gøre. Selv om jeg er tilhænger af det, så kunne man altså godt have handlet i Vestunionen og i verdenssamfundet uden dansk medlemskab.

Derfor mener jeg, det er forfejlet, når Venstre stiller sig herop og siger, at det er Danmark, der svinger vores udenrigspolitik. En kendsgerning er det – og jeg ved ikke rigtig, hvem det egentlig er, jeg generer mest – at der er ikke en snus forskel på den udenrigspolitik, som hr. Uffe Ellemann-Jensen førte som udenrigsminister, og den, hr. Niels Helveg Petersen fører som udenrigsminister i dag. Det kan godt være, at ingen af personerne kan lide sammenligningen, men kendsgerningen er altså, at linjen er den samme.

Der er intet at komme efter, og derfor er regeringen ikke udenrigspolitisk fodslæbende.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne fortsætte i nøjagtig samme spor, som hr. Peter Duetoft betrødte, ved først at sige, at jeg var meget lidt glad for meget af det, som hr. Fogh Rasmussen sagde, men jeg var meget glad for afslutningen, for deri lå jo netop, at der er nogle ting, vi skal tale om, og det vil altså sige, at man er parat til nogle finanslovforhandlinger. Og der skal ikke være tvivl om – som også hr. Peter Duetoft sagde – at vi naturligvis ønsker en finanslov så vidt muligt vedtaget med stemmer fra Venstre og De Konservative. Derom kan der ikke være nogen som helst tvivl.

Og med hensyn til Vestunionen: Det er mig umuligt at blive klar over, hvad Vestunionen overhovedet er i øjeblikket, og hvad den vil. Der foreligger ingen klare meldinger nogen steder fra. Over mit kabel-tv har jeg prøvet på alle mulige stationer at høre, når der har været forhandlinger. Det er mig umuligt at finde ud af, hvad det egentlig præcis er, forskellige mennesker vil med Vestunionen.

Centrum-Demokraternes stilling er ganske klar: Vi har været tilhængere af den hele tiden. Men hvad er det, vi er tilhængere af? Det er netop det. Hvad er det, vi er tilhængere af nu? For vi var ikke bange for en Vestunion, der indebar et europæisk forsvar. Vi var heller ikke bange for en Vestunion, der byggede på atombeskyttelse osv. Men gør man stadig væk det? Er det stadig væk med?

Der er kun uklarhed, og derfor er min konklusion: Det dér kommer overhovedet ikke til behandling på regeringskonferencen i 1996. Hvordan i alverden skulle Vestunionens forskellige lande blive enige om noget, de kan lægge frem, så EU kan nå at tage stilling til det her inden 1996? Akkurat som den fælles mønt; den kommer da heller ikke til forhandling i 1996. Det ved man jo nu. Det ligger på et meget senere tidspunkt, hvad jeg har ment at kunne forudsige hele tiden.

Derfor mener jeg, at selvfølgelig skal vi diskutere alle relevante spørgsmål forud for konferencen, men da ikke noget, som vi ikke ved noget som helst om hvad er, og det, jeg i øjeblikket slet ikke ved hvad er, det er Vestunionen. Det ved vi intet om, og derfor kan jeg ikke se, hvorfor i alverden vi skulle hidse befolkningen op eller ned, eller hvad det nu er, man vil gøre, ved at rejse det dér spørgsmål.

Endelig må jeg så sige, ja . . . nej, jeg vil ikke sige mere.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Ja, man kan sige meget om hr. Anders Fogh Rasmussen, men en debat kan han da i hvert fald få i gang herinde, det skal jeg love for, og underholdningsværdien er heller ikke helt ringe.

Jeg hæftede mig nu lidt specielt ved de udenrigspolitiske afsnit, for den dynamik, som jeg forstod at hr. Anders Fogh Rasmussen mente at hans parti og de, som han i øvrigt følte sig beslægtet med, ville kunne udøve, var ikke just det, der fremgik af bemærkningerne om det udenrigs- og sikkerhedspolitiske. Der var nærmest sådan lidt antikveret, støvet over de betragtninger. Jeg mente, jeg havde hørt dem for en 10 års tid siden. Da kunne man sige sådan noget under den kolde krig.

Og for nu at sikre mig, at det ikke er mig, der har misforstået noget, har jeg alligevel væbnet mig med et skrift, som jeg da i hvert fald må opfatte som temmelig lødigt, hvorfra jeg ikke kan lade være med at læse en lille bid op for hr. Anders Fogh Rasmussen. Hvis nogen skulle være i tvivl, så er det den redegørelse, som Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg netop har udsendt om dansk sikkerhedspolitik. Der skriver man på side 259 under overskriften »Militære trusler«, og det går jeg ud fra er noget, der interesserer hr. Anders Fogh Rasmussen, det var så vidt jeg forstod i det nabolag, vi var:

»Der kan efter Sovjetunionens opløsning og Warszawapagtens ophævelse i 1991 ikke længere siges at eksistere konkrete militære trusler mod Danmarks sikkerhed fra stater i Østersøområdet. Dette er en i Danmarks nyere historie positiv og uvant situation, som adskiller sig stærkt fra det billede, der stort set var gældende i mere end 100 år, fra 1850'erne til 1980'erne.«

Nu har jeg fuld respekt for hr. Anders Fogh Rasmussen, som ikke til daglig beskæftiger sig med udenrigs- og sikkerhedspolitik; det er et svært område, der sker mange ting, men alligevel – at man skulle have overset, at Warszawapagten er blevet ophævet, eller at Sovjetunionen har opløst sig selv, og at der i går blev indgået en samarbejdsaftale med Rusland, det synes jeg måske alligevel er lige stærkt nok. Derfor vil jeg gerne spørge hr. Anders Fogh Rasmussen: Er det, fordi hr. Anders Fogh Rasmussen simpelt hen er uenig i SNU's betragtninger?

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg må sige – som flere andre har været inde på – at jeg oplevede også hr. Anders Fogh Rasmussens indlæg virkelig som en stemme fra fortiden. Det kan godt være, hr. Anders Fogh Rasmussen synes, vi andre er gammeldags, og at vi er lidt stivsindede i det og har nogle principper, vi nødigt vil vige fra, men jeg skal love for, at der heller ikke var megen fornyelse i hr. Anders Fogh Rasmussens indlæg. Det var gammelliberalisme, og så var det krigstruslen fra Øst, der var hovedtemaerne i indlægget.

Det gav jo anledning til en lang række bemærkninger om, hvordan vi overhovedet fra Socialdemokratiets side kunne drømme om at holde den dør åben, at der kunne være tale om at snakke bl.a. finanslov for 1996. Der vil jeg gerne sige, at vi afskærer ikke nogen fra forhandlinger omkring finansloven for 1996 på nuværende tidspunkt, det har finansministeren også været inde på – på ingen måde.

Men hvis hr. Anders Fogh Rasmussen tror, at en finanslovforhandling for 1996 kan munde ud i, at vi forringer orlovsordningen for uddannelse, så tager han fejl. Det gør vi ikke. Der er klart elementer i det, hr. Anders Fogh Rasmussen har sagt i dag, som er totalt uspiselige set fra Socialdemokratiets side, og vi sætter heller ikke de gevinster, der er nået på miljøet, på det sociale område, på udligningsordning osv. over styr for at lave en finanslovaftale med hr. Anders Fogh Rasmussen.

Men nu er det jo sådan, at dette er en afslutningsdebat, og der bliver sagt mange ting. Når først vi når frem til forhandlingerne, kan det jo godt være, tonerne alligevel bliver mere realistiske.

Jeg kan heller ikke lade være med at sige, at jeg synes, det er en frækhed over for de ledige, at hr. Anders Fogh Rasmussen peger på, at man nu skulle spare nogle penge på dagpengeområdet ved, at der skulle være effektive rådighedsregler. Nu skulle folk virkelig stå til rådighed.

Tænk, jeg synes virkelig, det er en frækhed. Rådighedsreglerne er meget vidtgående; de er også strammet op. Administrationen er strammet op her for ganske nylig. Det er noget, hr. Anders Fogh Rasmussen selv har stemt for. Vi har lige set en opgørelse fra Arbejdsmarkedsstyrelsen om, hvor få der i virkeligheden afviste at tage arbejde, da de blev anvist arbejde. Jeg synes simpelt hen, det er en frækhed, at man bliver ved med at tegne det billede af ledige, at

de ikke ønsker at tage arbejde, når de bliver anvist arbejde. Det passer simpelt hen ikke med virkeligheden.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Anders Fogh Rasmussen brugte temmelig meget tid på at skælde den nuværende regering ud for at være fodslæbende i Europapolitikken. Det er jo et beskrivende ord, som Venstre har brugt i årevis, og som jo efterhånden har mistet lidt af sin brod.

Regeringen førte ingen åben debat om EU-politikken, blev der sagt. Jamen det er, som om Venstre slet ikke følger med i noget som helst. Folketingets Europaudvalg har ført masser af debatter, har rejst rundt og har holdt møder og holdt høringer om EU's fremtid og prøvet på at trække nogle linjer op, som dette Folketing ganske rigtigt skal gøre, inden regeringskonferencen skal løbe af stabelen i 1996.

Men det er, som om Venstre fuldstændig har glemt, at de egentlig fodslæbende i denne her sag jo er de politikere, der ikke vil rette sig efter eller lytte til, hvad der sker i befolkningen. Der har været to afstemninger i 1990'erne, den første, mens hr. Uffe Ellemann-Jensen var udenrigsminister, hvor den danske befolkning var så fodslæbende og så fræk at stemme nej til det forslag, hr. Uffe Ellemann-Jensen havde lagt ud til dem.

Først året efter, da der var kommet fire forbehold med – nødtvungent – stemte den danske befolkning ja til Edinburgh-Aftalen med de fire forbehold. Og jeg synes, Venstre skylder den danske befolkning et svar på, hvad Venstre vil stille op med de fire forbehold.

Det kan ikke nytte noget, at hr. Anders Fogh Rasmussen går ud og slutter sin tale med at sige: Nu vil vi være med til at bygge et nyt Europa op. Jeg synes, den danske befolkning har krav på at få at vide, hvad det er for et nyt Europa, Venstre vil bygge op, for hvis det er et nyt Europa, som den danske befolkning ikke vil have, så hjælper det jo ikke noget. Så kommer der jo et nyt nej, og så står Venstre tilbage med nogle fine ideer, som ingen vil købe.

Jeg synes, den fodslæbende danske befolkning har krav på at få et svar, og det har de krav på at få nu.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Det var utrolig interessant at høre hr. Anders Fogh Rasmussen, netop fordi det, der blev sagt, var, at regeringen nu var ved at afskære sig fra at samarbejde med Venstre. Det var ved at være sidste udkald, blev der nævnt, og det var sidste udspil. De var ved at udspille deres rolle, blev der sagt om regeringen.

Det er naturligvis utrolig interessant for Fremskridtspartiet, at sådanne meldinger kommer fra Venstre. Vi har desværre tidligere hørt de samme meldinger. Og hvad har vist sig efterfølgende? At man alligevel er gået med i finanslovforliget. Man har også stemt for finansloven.

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Anders Fogh Rasmussen: Er det nu sådan, at vælgerne nu kan tro på Venstre? Ved man nu, hvor Venstre er, hvor man har Venstre i denne her sag, eller er det således, at det endnu en gang er et spil for galleriet?

Vi er som sagt utrolig godt tilfreds med de meldinger, og vi håber på, at vi denne gang kan stole på dem. Det er jo sådan, at skal man bare være en lille smule realistisk, ved man godt, at efter næste valg er det jo ikke sådan, at et troværdigt alternativ er en VK-regering udelukkende med deres politik, der skal føres. Vi ved godt, at det realistiske for vælgerne og det, der er interessant for vælgerne at få at vide, er, om Venstre er interesseret i et samarbejde, som vi lagde op til ved sidste valg.

Vi håber og tror på Venstre den her gang, og så må vi efterfølgende måske – forhåbentlig ikke, men måske – revidere vor opfattelse. Vi appellerer til Venstre her fra talerstolen om klart at gøre rede for: Hvor vidt vil Venstre gå med regeringen til efteråret om den kommende finanslov? Er der grænser, og kan vi få de klare grænser her og nu i dag?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Når man hørte hr. Anders Fogh Rasmussens udenrigspolitiske afsnit i hans tale her, så følte man sig jo hensat til sådan noget som 1934 eller 1951-52, de koldeste år under den kolde krig. Det var, som om krigens skygge nu hviler hen over Europa og Danmark.

Og så er forholdet jo faktisk det, som hr. Jørgen Estrup gjorde opmærksom på, at hvad angår vores egen situation her i Danmark, hvor vi tidligere havde store tankstyrker umiddelbart syd for vores grænse, som vi teoretisk kunne

komme i krig med, så er de samme tankstyrker nu rykket over 1.000 km østpå, og vi har fået allierede umiddelbart syd for grænsen i form af Østtyskland, der gik ind i Vesttyskland og blev til Forbundsrepublikken, og vi har fået Polen som et nærmest allieret land, selv om de stadig er neutrale.

Så det er helt naturligt, at man i den publikation fra SNU, som hr. Jørgen Estrup citerede fra, siger, at Danmark har ikke haft en så sikkerhedspolitisk gunstig situation i de sidste hundrede år, som vi har i dag. Og i øvrigt skal det føjes til, at når SNU-publikationen jo – det er jo blevet kendt – sådan stiller sig sympatisk til tanken om dansk optagelse i Vestunionen, så understreger det netop, at det ikke vil forbedre Danmarks sikkerhedspolitiske situation.

Det vil ikke forbedre Danmarks sikkerhedspolitiske situation, men de mener, at det vil give større indflydelse på udviklingen osv. Så hele den argumentation kan hr. Fogh Rasmussen godt anbringe i arkivet.

Så er der Balkanhalvøen, hvor man kan sige, jamen det er jo forfærdeligt. Det er forfærdeligt, det er dybt tragisk, hvad der sker på Balkanhalvøen. Men lad være med at komme og sige, at det er en militær trussel mod Europa. Det drejer sig om et folk, der er isoleret, godt en million mennesker, mere er der ikke af serbere i Bosnien. De er i stand til at udøve terror og gør det, de er i stand til at spille os alle på næsen med deres gidseltagninger osv., og de gør det. Men de kan ikke være en generel trussel mod Europas sikkerhed militært set, det er vanvittigt at påstå det.

Og endelig, når man så bruger alle disse ting som argument for Vestunionen, lad det så være, men det er ejendommeligt at høre hr. Fogh Rasmussen, hvis parti og han selv for kun to år og 14 dage siden anbefalede den danske befolkning at stemme for, hvad de selv var med til at kalde en langsigtet løsning, en langsigtet europæisk politik om at holde Danmark uden for Vestunionen. Mere end to år skulle der ikke gå – nej, det gik der ikke engang, men det er fantastisk. Jeg siger: Køb end ikke en ny bil af den mand!

Anden næstformand (Henning Grove):

Tiden er gået.

Hr. Anders Fogh Rasmussen har ordet, og derefter fru Annette Just, og så går jeg snart videre i talerrækken.

(Kort bemærkning).

Anders Fogh Rasmussen (V):

Indledningsvis vil jeg sige tak for den betydelige interesse, der har været knyttet til mit indlæg. Der har været så mange reaktioner på det, at jeg beder om tilgivelse for, at jeg simpelt hen ikke kan nå at besvare alle.

Egentlig havde jeg tænkt mig at kaste mig over finansministerens indlæg, men som debatten skred frem, blev jeg egentlig meget mere optaget af hr. Jørgen Estrups indlæg, hvor han siger – og det er jo fuldstændig rigtigt – at vi står med en ny sikkerhedspolitisk situation i Europa. Det er vi fuldstændig enige om. Det er også derfor, der er behov for nye svar. Det er derfor, der er behov for at bygge en ny sikkerhedsarkitektur op i Europa.

Dengang vi havde en Østblok stående over for en Vestblok, var det på mange måder enklere. Vi havde NATO til at give os den overordnede sikkerhedsgaranti med stærkt amerikansk engagement, og det kunne vi europæere være trygge ved.

Nu er situationen anderledes. Nu er situationen, at der i Europa kan opstå regionale konflikter som f.eks. den, vi nu ulykkeligvis ser i det tidligere Jugoslavien. Men der kunne også identificeres andre regionale konfliktbilleder, og det stiller nye krav til varetagelsen af den europæiske sikkerhed. For det, vi må forudse, er, at amerikanerne vil sige, at efter at der ikke længe står en Warszawapagt over for et NATO, da må I europæere i højere grad selv være med til at garantere jeres egen sikkerhed. I må påtage jer en større del af byrden.

Og hvordan skal det ske? Ja, vi kan allerede nu se modellen. Den er udviklet bl.a. af amerikanerne selv. Senest har vi set et britisk udspil, som siger: Vestunionen skal være den europæiske søjle i NATO. Vi har stadig NATO med amerikansk deltagelse, men europæerne må have en egen organisation inden for rammerne af NATO, som i højere grad selv kan påtage sig også militære opgaver for at forebygge konflikter, for at løse konflikter, som amerikanerne af en eller anden grund ikke ønsker at engagere sig aktivt i.

Dér står Vestunionen altså som det mest sandsynlige redskab til at være sikkerhedsorganisationen for os europæere.

Hr. Erhard Jakobsen har da ret i, at vi ikke i dag kender det nøjagtige svar. Vi ved ikke nøjagtig, hvad vej det vil gå, men vi kan se konturerne, og det, der i hvert fald må slås fast, er, at

det da vil være en stor fordel for Danmark at være med dér, hvor beslutningerne træffes.

Hr. Jørgen Estrup læste op af redegørelsen fra Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg. Nu har jeg rent faktisk læst den, og derfor ved jeg også, at hvis hr. Jørgen Estrup havde læst videre, ville han have set, at udvalget netop påpeger, at det er betænkeligt for Danmark at stå uden for Vestunionen, ikke blot fordi det i en fase, hvor dens fremtid bliver afgjort, selvfølgelig er afgørende for Danmark at være fuldt og helt med, men også fordi vi, hvis vi står uden for Vestunionen, også i længden vil tabe indflydelse i NATO.

Så hr. Jørgen Estrup kunne altså ved at læse rapporten helt færdig have nået den stik modsatte konklusion, for SNU-rapporten efterlader ingen tvivl om, at det eneste rigtige vil være, at Danmark bliver fuldt og helt medlem af Vestunionen.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med at takke hr. Erhard Jakobsen for den glimrende måde han udtrykte spørgsmålet: Hvor går vi hen i Vestunionen, og hvad er det egentlig, der sker? For jeg er fuldstændig enig med hr. Erhard Jakobsen i, at det er meget, meget tvivlsomt, om Vestunionen overhovedet bliver berørt under den regeringskonference, som vi taler om, i 1996.

Når jeg har prøvet på at provokere regeringen og Socialdemokratiet i særdeleshed til at komme med et ordentligt og reelt svar på, hvad Socialdemokratiet vil, er det såmænd, fordi den socialdemokratiske ordfører, hr. Torben Lund, sagde, at der var fire ting, der havde betydning for Socialdemokratiet i den regeringskonference. Det var miljø, forbrugernes sundhed – det har vi allerede i EU – det var lønmodtagernes rettigheder – dem har vi allerede i EU – det var åbenhed og demokrati – det har vi allerede i EU – derfor min påstand, at det i hvert fald er noget sludder, når Socialdemokratiet siger, at det er noget, vi skal diskutere.

Men så kom hr. Torben Lund ind på noget: Danmarks forbehold skal fastholdes. Og han brugte som eneste argument Vestunionen, men sagde så, at det kunne være, hvis det nu bare blev sådan noget fredsbevarende, humanitært sludder, at Socialdemokratiet ville gå ind for det.

Min påstand er, at jeg overhovedet ikke tror, den kommer med på regeringskonferencen, og

derfor er vi med til at forpludre hele diskussionen. Derfor var mit spørgsmål også helt klart og direkte: Vil Venstre nu gå så langt, at de anerkender, at Vestunionen ikke skal være en del af EU? Det vil jeg og Fremskridtspartiet være utrolig glade for, for så tror jeg nemlig, at vi nærmer os en forståelse af, hvad det er, vi mener, når vi taler om Vestunionen: Så er det NATO's europæiske søjle. Derved giver vi også mulighed for at kunne støtte amerikanerne, når de siger, at vi skal have udvidet NATO og Vestunionen med de øst- og centraleuropæiske lande og helst også med de baltiske lande samtidig.

Så må jeg lige sige til sidst til hr. Jørgen Estrup, at denne idé med, at der ikke er nogen trussel for Europas sikkerhed, tror jeg han skal længere ud på landet med. Så længe vi har så stor urolighed, så store etniske problemer, så længe vi har Tjetjenien og Balkan liggende og brage mod hinanden, så er der vist ikke rigtig nogen, der tror på den radikale indstilling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Da der har været så mange indlæg imod Venstres oplæg, får hr. Uffe Ellemann-Jensen en kort bemærkning til afslutning, og så går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Uffe Ellemann-Jensen (V):

Tak, formand. Jeg har bedt om ordet, fordi en række af de indlæg, der har været som reaktion på Venstres ordførers indlæg, egentlig er dybt bekymrende, for det burde ikke være et emne, der kunne skabe den store strid os imellem i dette Folketing, og vi bør se med dyb, dyb alvor på den sikkerhedspolitiske situation i Europa i dag.

Det er rigtigt, som flere har peget på det, at der er en ny situation, at gamle trusler er forsvundet, men vi er nødt til at forholde os til, at nye trusler er dukket op. Det er ikke mere end et par år siden, at Konferencen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa foretog en opregning af potentielle konfliktområder alene i det tidligere Sovjetunionen – 26 nåede de frem til; et par af de steder er der allerede brudt krig ud.

Det er en ny type trussel, vi står over for. Ikke den direkte, ikke den overvældende trussel, som vi har kendt den tidligere, men en trussel om noget, der kan true sikkerhed og stabilitet i det Europa, som ellers pludselig rummer muligheden for at blive et helt, et frit, et samarbejds- og det er i denne situation, at vi på

tværs af de traditionelle skel, som vi har skabt os imellem i årenes løb, når det gælder udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, burde kunne forholde os til, hvor Danmarks reelle interesse ligger.

Og dér har regeringens Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg givet os et fortrinligt grundlag for en diskussion af det, som burde kunne gå på tværs af disse gamle skel, en diskussion, som burde føre os frem til, at vi i den situation med den traditionelle åbenhed, vi har, også med den sårbarhed, vi har i kraft af vores geografiske placering, at vi dér sørger for ikke at lukke nogen muligheder af for, at vi selv kan få indflydelse på vores egen situation og på den ydre situation, der påvirker os.

Europa er i dag ikke blevet et tryggere sted at være, men det er en ny type trusler, der møder os, og det bør vi forholde os til med den alvor, som situationen kræver.

Hans Engell (KF):

Da vi havde åbningsdebat umiddelbart efter valget, sagde jeg, at statsministerens åbningstale indeholdt en række pæne hensigtserklæringer, som langt de fleste partier kunne være enige i. Reelt indhold måtte man kigge langt efter, og den vurdering viste sig desværre at komme til at holde stik, og det gælder også talen i dag. Sagt helt kortfattet, kort og godt: lang og ret kedelig.

De seneste otte måneder har vist, at vi har en regering, der hellere vil administrere problemerne; som endda selv tit opfinder dem frem for at løse dem; en regering, der ikke på noget tidspunkt sætter politisk dagsorden, men tværtimod selv skyder sine egne forslag og ideer ned så hurtigt, at der næsten som oftest ikke er tid for os andre til at kommentere dem.

Eksempelvis når økonomiministeren vil ændre dagpengene, helt fornuftigt, så får hun lynhurtigt besked fra statsministeren om, at Socialdemokratiet ikke lovgiver med pincet. Når miljøministeren hver søndag i Politiken har nye, friske ideer fra den politiske venstrefløjs urtebed, så bliver han allerede kl. 12 i Radioavisen om formiddagen piller ned fra egne rækker.

Det er en form for debat, særpræget, men en form for debat, som er mere egnet til at forvirre end til at sætte hegnspele. Når det gælder de større, fremadrettede udspil, der kan være med til at sikre udvikling af velfærdssamfundet eller fastlægge den fremtidige Europapolitik, så er det uendelig småt med visioner og forslag.

Regeringen har valgt at regere efter devisen: Den tid, som er gået godt, kommer nok ikke dårlig tilbage. Når vi ser på regeringens politiske kurs, er der sket et betydeligt sving gennem de seneste måneder. Efter aftalen med Venstre og Det Konservative Folkeparti om finansloven har regeringen de seneste måneder med stadig større tydelighed lagt kursen om mod venstre side i Folketingssalen.

Det er et utrolig dårligt signal forud for efterårets forhandlinger om finansloven, men det er også et klart vink til vælgerne om, at det åbenbart nu er SF og Enhedslisten, der skal have større indflydelse. Det er den status, vi kan gøre forud for Folketingets afslutning.

I virkeligheden kan det gøres meget kort, nemlig med Paulus' ord i hans brev til romerne, kapitel 7 – hvis jeg må citere:

»Viljen har jeg vel, men at udføre det gode formår jeg ikke, thi det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg.«

Det skrev han virkelig!

Fra konservativ side glæder vi os over, at dansk økonomi er robust. Vi glæder os over, at beskæftigelsen stiger, og at ledigheden falder, men vi tager også de klare advarsler til os, som både regeringens egne økonomer og de økonomiske vismænd har fremført, i modsætning til regeringen, som har valgt den letteste løsning, nemlig at overhøre alle advarsler. Så er man jo også behagelig fri for at komme med ubehagelige initiativer.

Sandheden er nemlig den, at dansk økonomi meget let kan løbe af sporet. Det er ikke nogen naturgiven ting, at vi har vækst og opsving, lav inflation og faldende udlandsgæld. Ser vi på de nyeste økonomiske rapporter, er det en kendsgerning, at væksten i dansk økonomi aftager, opsvinget løjer af. Det gjorde måske ikke helt så meget, hvis tiden var blevet brugt til at gennemføre strukturændringer, men det er den ikke. Der gælder den faste regel i politik, at muligheder aldrig hober op. Enten udnyttes mulighederne, eller de forspildes.

Jeg synes, at regeringens indsats i den første samling viser, at man er godt i gang med at forspilde den chance, der er, og det vil gå ud over Danmark. Underskuddet på statsfinanserne er foruroligende stort, når det tages i betragtning, at vi de sidste par år har haft højkonjunktur. De sidste 3 år har vi alligevel haft underskud på mere end 100 mia. kr., rentebetalingerne er på 60 mia. kr., og det er, må alle synes, en uaccep-

tabel udvikling. Meget tyder på, at det ikke vil lykkes at skabe overskud på statsfinanserne trods højkonjunktur. Hermed vil rentebetalingerne på statsgælden beslaglægge en stadig større del af statens udgifter, og det vil være en meget alvorlig trussel mod velfærdssamfundet.

Socialdemokratiet taler jo meget om solidaritet, men man kan spørge, om der findes noget mere usolidarisk end at stjæle fra næste generation. Hvordan skal det i øvrigt ikke gå, hvis vi løber ind i lavkonjunktur? Ja, så vil underskuddet på statsfinanserne, statsgælden og rentebetalingerne buldre derudad. Regeringens svar blæser i vinden indtil videre. Det var nu under højkonjunkturen, der skulle gennemføres reformer, som kunne sikre, at underskuddet på statsfinanserne blev fjernet, at vi fik skabt grundlag for overskud, så statsgælden kunne afdrages. Overskuddet på betalingsbalancen er for nedadgående, og inflationen og lønstigningerne er for opadgående. Det er begge dele negative signaler, som vi mener, man må tage alvorligt.

Vismændene påpeger, at der er stor risiko for, at vi løber ind i kraftige flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet. Det vil forstærke en negativ udvikling i dansk økonomi, og vismændene foreslår da også nødvendige opstramninger i arbejdsmarkedspolitikken, men regeringen har hidtil bare meldt pas.

Fra konservativ side ønsker vi ikke – det vil jeg godt understrege – at tegne et sort billede af dansk økonomi, slet ikke. Dansk økonomi er i en god position, men netop derfor burde vi også udnytte denne styrke til at sikre, at vi ikke om et halvt eller om et helt eller om to år løber ind i en langvarig lavkonjunktur.

Når det drejer sig om at tilrettelægge en fler-årig økonomisk politik, der indebærer en løsning af strukturproblemerne på arbejdsmarkedet, i socialsystemet og på uddannelsesområdet, har regeringen hidtil ikke evnet noget, der syner noget, gavner noget. Sådan frygter vi også at det vil tage sig ud, når vi kommer frem til efteråret.

Det er ikke, fordi regeringen ikke har kunnet hente inspiration. Man nedsatte en velfærdskommission, for nu ville man belyse, hvordan vi kan sikre et konkurrencestærkt dansk velfærdssamfund. Man skulle så tro, at vi ville få et konstruktivt grundlag for politiske beslutninger, men nej, vi har fået mange gode analyser, og dem siger vi tak for, men vi må også sige, at Velfærdskommissionens rapport i bedste fald kan bruges til at belyse velkendte problemer, nemlig det forhold, at mere end 800.000 menne-

sker i den arbejdsdygtige alder er på varig passiv offentlig forsørgelse, at industrijob vil blive flyttet fra Danmark til Sydøstasien og Kina, og at vort uddannelsessystem er utilstrækkeligt.

Sammenhængende løsninger fra regeringen er der imidlertid ikke kommet nogen af. Allerede da kommissionen blev nedsat, sikrede regeringen sig, at den ikke måtte ende med konklusioner om, at skatte- og arbejdsmarkedspolitikken skulle ændres. Man trak i virkeligheden mange af tænderne ud på kommissionen, næsten før den var startet, man satsede på, kan vi frygte for, at det, man ville have, var en rapport, der skulle bruges til pejsbebrænd.

Det Konservative Folkeparti ønsker, at der hurtigst muligt tages fat på en ændring af den økonomiske politik. Vi ønsker en gennemgribende dagpengereform, som både kommer til at berøre lønmodtagere og virksomheder, som ændrer ydelse og finansiering, som gør det sværere at komme ind i systemet, og som sikrer, at man ikke kan opholde sig i systemet, når man er der i 7, 8 eller 9 år.

Vi ønsker også, at der lægges stærk vægt på udlicitering og privatisering. Her er der i de senere år opnået mange positive resultater, men regeringen har startet et omfattende og massivt angreb på den private sektor. Man søger i ord og handling i virkeligheden at rulle udviklingen tilbage: Angrebet på kommunalfuldmagten, offentlige selskabsdannelser, som skal udkonkurrere private selskaber, og den kluntede indblanding i Ri-Bus-konflikten. Alt i alt sten, som medvirker til at ødelægge privat initiativ og foretagsomhed, som gør det dyrere og dårligere for brugerne, og som giver færre valgmuligheder i stedet for flere.

Vi ønsker i Det Konservative Folkeparti at skabe politiske resultater; vi nåede ikke langt i denne samling, og vores forventninger til efteråret er ikke store.

Finanslovaftalen var vi tilfredse med. Det lykkedes i december at trække regeringen i den rigtige retning, vi fik indrømmelser, loft over de offentlige udgifter, store lettelser ved generationsskifte, stramninger af rådighedsreglerne, og regeringen fik en bred aftale om den økonomiske politik, som medvirkede til at skabe stabilitet.

Foråret har ændret dette politiske billede fundamentalt. Regeringen har i stigende omfang valgt – jeg går ud fra helt bevidst – at bruge sit parlamentariske grundlag: SF og Enhedslisten. Det er regeringen selvfølgelig i sin gode ret til,

90 mandater er nu engang 90 mandater, men fra konservativ side er vi selvfølgelig også i vores gode ret til at sige, at hvis det er den vej, man vil trække, er vi naturligvis ikke med.

Gennemførelsen af de grønne afgifter, som er utrolig ødelæggende for mange virksomheder, og som uden tvivl vil komme til at koste kommunale udligningsordning, der blev banket igennem på tværs af kommunale organisationer, og de partier, der normalt bærer det kommunale system, ja, de understreger regeringens venstresving.

Linjerne er med andre ord trukket klart op forud for efterårets forhandlinger om finansloven for 1996. Og for at regeringen ikke på nogen måde skal være i tvivl, så vil jeg gerne give følgende melding: Det Konservative Folkeparti stiller naturligvis op, når der skal forhandles finanslov for 1996. Vi ønsker indflydelse, vi ønsker resultater, og vi er parat til at påtage os et ansvar, som vi også har vist det i det forgangne år, men, for der er et stort men, regeringen skal ikke forvente en aftale, der kun drejer sig om det korte sigt og de mindre justeringer.

Skal der laves en aftale, så må der tages grundlæggende fat på en række af strukturproblemerne på arbejdsmarkedet, på socialområdet og på uddannelsesområdet. Der skal gennemføres en stramning af finanspolitikken, som er væsentlig større end den, regeringen selv lægger op til. Vi ønsker, at man følger vismændenes råd, og de har klart sagt, at regeringens finanspolitik er for slap, og derfor vil vi sammen med Venstre i god tid præcisere vores fælles krav til en finanslovaftale.

Så kan regeringen jo vælge, om den vil søge en løsning med os eller den vil vende sig til SF og Enhedslisten, det er den jo blevet vant til. Men jeg er ikke helt sikker på, at en aftale med de 2 partier med de krav, SF og Enhedslisten allerede har stillet, vil skabe troværdighed om regeringens økonomiske politik. Man kan muligvis få vedtaget en finanslov, men jeg går ud fra, at det ikke er regeringens opfattelse, at det er ligegyldigt, hvilken finanslov der vedtages.

Men det er ikke kun på det økonomiske område, regeringen har vist manglende vilje og evne. Statsministeren sagde i sin åbningstale, at regeringen ønskede et bredt flerårigt forsvarsforlig; indtil nu har regeringen, må jeg desværre sige, ikke gjort sig særlige anstrengelser for at nå et sådant resultat.

Vi er fra regeringen blevet præsenteret for et oplæg til en forsvarsaftale, som indeholder besparelser i milliardstørrelsen og ikke den nul-løsning, som CD åbenbart troede de havde medvirket til at fremlægge; besparelser i milliardstørrelsen, omfattende strukturændringer og nedlæggelser inden for dansk forsvar.

Vi siger ikke, at alt skal forblive inden for dansk forsvar, som det har været i mange, mange år. Tiden kalder på ændringer, på moderniseringer, men vi må minde om, at vi har et forsvar, som over en årrække allerede har leveret meget store besparelser, som har alt for meget gammelt materiel, og hvor uddannelses- og øvelsesaktiviteterne er på for lavt et niveau.

Hidtil er vi ikke kommet en centimeter i forhandlingerne, og det er dybt bekymrende, for det skaber i virkeligheden for første gang i mange år tvivl om, hvorvidt det overhovedet vil lykkes at nå en aftale om forsvaret på et tidspunkt, hvor der i høj grad er brug for sikkerhed og stabilitet i forsvarets planlægning i de kommende år.

Jeg vil gøre én ting krystalklart, når det gælder Det Konservative Folkepartis holdning, nemlig at vi ikke under nogen omstændigheder medvirker til urimelige, planløse besparelser på forsvarsområdet, og at et forlig for os ikke bare er et mål i sig selv.

Ønsker regeringen en aftale, så må det ske ud fra den klare forudsætning, at dansk forsvars og hjemmevernets troværdighed og effektivitet bevares, at forsvaret fortsat bygger på et betydeligt antal værnepligtige og på en materiel udskiftning, der sikrer, at forsvaret kan løse sine opgaver både i det nationale forsvar herhjemme i Danmark og i FN's tjeneste.

Når jeg nævner det, skal det også ses i lyset af den alvorlige forværring, vi oplever i situationen i det tidligere Jugoslavien med luftbombardementerne, gidseltagningen og de ufatteligt grove overgreb mod menneskerettighederne fra et banditregime. Der er i høj grad lagt op til, at også dansk forsvar og den del, vi har stationeret i det tidligere Jugoslavien, er korrekt udstyret, er veltrænet, kan løse opgaverne, således at styrken også bedst muligt er i stand til at varetage sin egen sikkerhed.

Den Konservative folketingsgruppe er enig i den linje, regeringen og udenrigsministeren har lagt i denne sag. Det kommer også til udtryk i forbindelse med de drøftelser, der var i Det Udenrigspolitiske Nævn i søndags. Vi tager totalt afstand fra gidseltagning, hvor man

anvender metoder, der er usete blandt civiliserede lande, og vi understreger betydningen af, at ingen giver efter over for gidseltagning. Det ville ødelægge FN.

Vi lægger afgørende vægt på sikkerheden for vores soldater, nødhjælpsarbejdere og politifolk, og vi understreger betydningen af den indsats, der foregår i Kontaktgruppen.

Vi er også enige i, at skulle situationen pludselig kalde på en tilbagetrækning eller en forøgelse af FN-styrken, herunder de danske enheder, så ville det være nødvendigt at træffe den beslutning for at sikre de danske styrker.

Jeg forstår, at det er udenrigsministerens standpunkt, at en sådan forøgelse kunne blive påkrævet. Man kan så undre sig over, at den radikale udenrigsminister samtidig i forbindelse med forsvarsforhandlingerne arbejder for en væsentlig reduktion af den værnepligtige styrke.

Man må stille spørgsmålet: Hvorfra skal medlemmerne af den internationale brigade egentlig rekrutteres, hvis værnepligtstyrken i de kommende år reduceres i det omfang, der ville være en nødvendighed, såfremt det forslag, regeringen nu har lagt på bordet, blev gennemført? Hvorfra skulle så de soldater komme i tilstrækkeligt omfang? Jeg mener ikke, at der er nogen sammenhæng i regeringens argumenter i den forbindelse.

Men det er ikke kun på forsvarsområdet, at regeringen her er handlingslammet og ikke tilstrækkelig troværdig. Det gælder også, som andre har været inde på, i formuleringen af et dansk udspil til den kommende regeringskonference. Vi mangler klare udmeldninger fra regeringen. Det kan skyldes mange ting. Det kan skyldes, at man er bange for, at afstanden til SF bliver øget.

Jeg mener, at vi skal være realistiske. Vi ser det ikke som et mål i sig selv at holde nogen partier ude, men kendsgerningen er vel, at SF aldrig vil kunne lægge stemmer til et nyt dansk memorandum.

Med Enhedslisten i Folketinget er SF reelt bundet på hænder og fødder, og derfor kan regeringen lige så godt først som sidst melde klart ud med en realistisk og afbalanceret Europapolitik. Og her er der ingen grund til at vente på SF som den sidste sporvogn. De er for længst nedlagt.

Vi har nu fået den længe ventede SNU-rapport, som klart siger, at Danmark bør søge medlemskab af Vestunionen. WEU vil få en rolle

som forum for det forsvarspolitiske samarbejde i EU. Derfor må dansk medlemskab være en del af et dansk udspil. Jeg har bemærket de positive signaler fra både statsministeren og udenrigsministeren og også Socialdemokratiets ordfører her i dag. Dem er vi enige i.

Vi er opmærksomme på, at for Socialdemokratiet vil der være tale om en betydelig kursændring i forhold til den linje, partiet stod for gennem mange år – argest repræsenteret ved den nuværende EU-kommissær Ritt Bjerregaard og tidligere ledende socialdemokratiske politikere, der ikke kunne bruge skældsord nok om Vestunionen.

Men tiderne er ændret. Dyrene er ved at skifte ham. Og dér har vi den opfattelse, at det kan tage lidt tid. Det skal vi vente på. For Det Konservative Folkeparti er det afgørende, at vi når målet, nemlig dansk medlemskab. Det er vigtigere, end at vi kan drille Socialdemokratiet i den proces, som er i gang.

Vi må sige til regeringen og til Socialdemokratiet i forventning om, at når først Socialdemokratiet har taget skridtet, så vil Det Radikale Venstre nok følge efter: Jeg har ikke hørt udenrigsministeren en eneste gang argumentere mod medlemskab af Vestunionen ud fra egentlige substantielle begrundelser, men jeg har kunnet høre mange taktiske begrundelser. Det har jeg respekt for, men jeg har ikke kunnet høre den substantielle afvisning. Og det vil sige, giver vi os tid, så når vi nok målet.

Men jeg må så også sige: Der er jo grænser for, hvor lang tid der bør gå, før vi når det mål, før de andre er kørt og Danmark derfor ikke kan være med til at øve den indflydelse, der er vigtig, hvis vi skal nå målet.

Vi trænger kort sagt til nogle klare udmeldinger på det område og i det hele taget i Europapolitikken, og jeg vil advare regeringen mod først at tage fat på de danske positioner fjorten dage før en folkeafstemning. Det er nu, tiden er inde til udspil, til folkelig debat. Det bør vi ikke forsømme – ikke et eneste parti – en gang til. Det var, hvad vi lovede vælgerne: langt større åbenhed og debat, og her har vi brug for, at regeringen også viser større åbenhed og er mere debatterende.

Den folketingsssamling, vi nu lægger bag os, bliver ikke en samling, som vil gå over i historien på grund af markante politiske resultater. Regeringen vil gerne blive siddende, men bare sidde. Er det virkelig ambitionsniveauet at sidde og se verden passere forbi?

Som jeg tidligere har sagt, får regeringens valg af samarbejdspartnere selvfølgelig konsekvenser. Det kan ikke lade sig gøre på den ene side at gennemføre omfattende politisk-økonomiske beslutninger med SF og Enhedslisten og på den anden side at skabe økonomisk ansvarlighed og stabilitet sammen med Det Konservative Folkeparti og Venstre. Sådan spiller klaveret selvfølgelig ikke.

Vi har ikke lod eller del i den regering, der sidder. Der skal ikke herske tvivl om, at vi gerne ser en anden regering hurtigst muligt, og vi vil derfor fra konservativ side i sommerens løb fremlægge en række konkrete politiske tanker og ideer, ikke bare for at kritisere den siddende regering, men også for at lægge en politik frem, der angiver forskellene mellem den nuværende regering og det borgerligt-liberale alternativ, som Venstre og Det Konservative Folkeparti tegner, og som vil markere sig endnu kraftigere frem mod et kommende folketingsvalg.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg fik ikke før lejlighed til at takke hr. Torben Lund for det klare svar, jeg fik på mit spørgsmål. Det vil jeg gerne gøre. Jeg var meget glad for det utvetydige udsagn om, at der ingen aftaler bliver med Venstre om forringelse af orlovsordningerne. Jeg forstår, at Socialdemokratiet ikke ønsker at bøje sig for kanonbådstrusler, og det synes jeg er fornuftigt.

Så mangler jeg sådan set bare hr. Anders Fogh Rasmussens svar. Hvad er konsekvensen af den melding? Flyder hr. Anders Fogh Rasmussens og Venstres kanonbåd stadig væk, eller er den sunket som den forrige – den, der blev sendt af sted mod CO₂-pakken? Vil hr. Anders Fogh Rasmussen i dag erkende, at kanonbådspolitikken ikke gik, og dermed, at der ikke bliver noget forlig om finansloven mellem Venstre og regeringen? Jeg synes, vi har krav på at få et svar på det enkle spørgsmål.

Og så til hr. Engells lidt mere uldne meldinger. Er De Konservative med på Venstres kanonbåd, eller skal vi regne med at se et billede, hvor De Konservative alene går i forlig med regeringen om finansloven? Er det det, der er perspektivet? Det vil da også være interessant at vide.

Jeg kunne også godt tænke mig at vide – for det kan være, der gemmer sig en kanonbåd mellem linjerne i hr. Engells indlæg – om de krav, hr. Engell har nævnt, er ultimative: at vi

skal have dårligere dagpenge, og at vi skal have mere udlicitering? Jeg går ud fra, at det er alvorligt ment, når det er sagt herfra, og jeg vil gerne på den baggrund spørge regeringen: Har regeringen eller måske hr. Torben Lund et lige så klart svar på dette spørgsmål som omkring orlovsordningerne, nemlig at der ikke kan blive nogen finanslovaftale, der indeholder forringelser af dagpengene og krav om mere udlicitering?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Efter at have hørt den meget stærkt militaristiske tale, som hr. Hans Engell holdt for et øjeblik siden, bliver jeg nødt til at gentage mit spørgsmål til hr. Torben Lund.

Nu fik vi et positivt svar fra hr. Torben Lund vedrørende orlovsordningerne; men tilbage står jo de meget mystiske bemærkninger om Vestunionen, som hr. Torben Lund indledte denne debat med, og som hr. Hans Engell tog som et halvt tilsagn fra Socialdemokratiet om, at man var ved at sælge den danske undtagelse på det område. Og det synes jeg altså gør det nødvendigt, at hr. Torben Lund nu på lignende klar vis som med hensyn til orlovsordningerne giver os tilsagn om, at Socialdemokratiet står fast på det, som vælgerne vedtog ved folkeafstemningen den 18. maj 1993, nemlig at Danmark ikke er med i Vestunionen og heller ikke skal være det.

Jeg vil godt stille hr. Torben Lund et yderligere spørgsmål: Er det ikke således, at når nu Venstre og De Konservative har givet det klare signal, at dansk indlemmelse i Vestunionen er en ultimativ betingelse for de to partiers medvirken til et forhandlingsgrundlag forud for regeringskonferencen, så er det rent faktisk umuligt, at regeringen og Socialdemokratiet kan indgå et nationalt kompromis med Venstre og De Konservative? Det er i hvert fald umuligt, medmindre Socialdemokratiet og regeringen skal løbe fra det grundlag, som statsministeren under tidligere debatter har givet klart løfte om, at man selvfølgelig vil respektere, nemlig det, vælgerne vedtog ved folkeafstemningen. Jeg synes, det her er meget alvorligt, hr. Torben Lund, og jeg vil gerne bede om, at vi nu får klare linjer i det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg vil først sige til hr. Hans Engell, at det vel ikke kan overraske, at det har været muligt for

regeringen og for regeringspartierne her i løbet af foråret at lave aftaler også med SF og Enhedslisten.

Hvis vi tager ét område, nemlig miljøområdet, så har vi jo set, hvordan desværre også De Konservative – det forbavser os ikke, når det gælder Venstre, men at det også gælder De Konservative – nu konsekvent undlader at stemme for forbedringer på miljøområdet, der er i overensstemmelse med de målsætninger, som tidligere konservative miljøministre selv har fastlagt.

Når man handler på den måde som opposition – det er det, jeg kalder behård opposition – så er det jo klart, at man ikke er med i den sidste ende, når lovforslagene skal gennemføres og beslutningerne skal træffes. Det er der sådan set ikke noget forbavsende i.

Dernæst vil jeg sige: Det forlød også, at regeringen skulle være passiv over for strukturproblemer og flaskehalsproblemer. Det synes jeg bestemt ikke er rigtigt; tværtimod gøres der en enorm indsats fra regeringens side og fra regeringspartierne side for at skaffe uddannelsespladser, for at få lavet uddannelsesorlov, for at få lavet en voksen- og efteruddannelsesreform og for at tilpasse de offentlige investeringer, sådan at man ikke får skabt flaskehalsproblemer. På en lang, lang række felter tager man faktisk hele tiden bestik af situationen og igangsætter initiativer netop for at undgå, at vi skal løbe ind i flaskehalsproblemer på grund af den gode beskæftigelsesudvikling.

I øvrigt vil jeg sige, at jeg synes, det er uklogt, meget uklogt, at man fra konservativ side allerede nu tilkendegiver, at man betragter SF som ude af billedet i forbindelse med et memorandum op til regeringskonferencen. Jeg ser gerne, at vi får lavet en ny bred aftale op til regeringskonferencen, og vi deltager i hvert fald ikke i den udelukkelse.

Så må jeg desværre vente med at besvare spørgsmålet fra hr. Keld Albrechtsen, men det skulle jo være sært, om der ikke i de kommende 6-7 timer bliver en lejlighed til det.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Keld Albrechtsen er ved at udvikle sig til et museumsstykke herinde. Jeg synes, det er fantastisk at høre ordet militaristisk her 15 år efter. Det er ligesom i de gode, gamle dage i slutningen af 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne. Det er da godt, at der stadig væk er noget nostalgi her.

Men ellers vil jeg da sige: Kampånden mangler jo ikke, heller ikke hos hr. Hans Engell. Det er ikke så overraskende, set i forbindelse med de meldinger, der er kommet her i den sidste måneds tid om, at nu vil man styrke profilen, at nu vil man både det ene og det andet her i sommerens løb. Det er så de første skud nu.

Men derfor er der jo alligevel grund til at sige tak også til Det Konservative Folkeparti, fordi man har opgivet den melding, der var også for nogle uger siden om, at man ikke ville være med i noget som helst i forbindelse med finansloven, hvis de grønne afgifter blev gennemført. Det er godt, der er blevet blødt op i det.

Men så må jeg altså sige til hr. Hans Engell, at regeringen ikke er drejet til venstre, men hr. Hans Engell kan altså ikke forhindre regeringen i at få vedtaget sin politik med det flertal, der er i det danske Folketing. Hvad ville det være for en regering, der fremlægger sin politik og derefter ser, at der er et flertal for den, og så siger: Hovsa, det er de forkerte, der stemmer for, så det vil vi ikke have alligevel.

Det, der er sket omkring de grønne afgifter for at tage det som et eksempel, er, at denne regering har gennemført det, som den tidligere konservative miljøminister, hr. Per Stig Møller, har skrevet om i bøger og har snakket om her og er kommet med planer om. Det er en logisk gennemførelse af det, som hr. Per Stig Møller har lagt op til.

Men når vi så kommer til forhandlingerne her, så uha, så vil Det Konservative Folkeparti sandelig ikke røre ved det alligevel. Og det på trods af, at det jo altså lykkedes det lille CD at få ændret disse afgifter fra 7 mia. kr. ned til 2 mia. kr.; hvad kunne der så ikke være sket, hvis Det Konservative Folkeparti var gået positivt ind i den proces?

Nej, man valgte at stå udenfor og dermed melde fra på en politik, som EU-Kommissionen, som en række EU-medlemslande og som hr. Per Stig Møller og Det Konservative Folkeparti altså tidligere har været enige om. Det er i den situation, vi så siger: Når den gamle regering kunne lægge skinnerne til det, så kan det vel ikke være så ringe, at vi ikke kan gennemføre det, og så er der altså et flertal herinde, der gennemfører det, og det er da udmærket.

Jeg kan sige til hr. Hans Engell: Vi satser ikke på et finanslovforlig med SF, og vi satser ikke på en EU-aftale med SF. Vi ønsker, at V og K kommer med. Det er det, der er hovedlinjen, og det er CD's prioritet, og det må hr. Hans Engell ikke være i tvivl om.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

En central del af hr. Hans Engells indlæg drejede sig om forsvarsviljen, og man må vel sige, at den er ubøjet og stærk hos De Konservative. Det er ikke overraskende. Det, der er overraskende, er et udsagn fra hr. Hans Engell om, at vi har »et forsvar, der over en årrække har leveret meget store besparelser«, sådan nogenlunde direkte citeret.

Må jeg godt sige: Det er ikke korrekt. Det, der kendetegner dansk forsvar i modsætning til en række europæiske lande, er, at dansk forsvar ikke har draget konsekvensen af den anderledes sikkerhedspolitiske situation. Må jeg gøre opmærksom på, at et land som Tyskland stort set har halveret sine forsvarsudgifter siden starten af 1990'erne. Lande som England, Holland og Belgien, altså vore nærmeste naboer, har lavet helt betydelige forsvarsbeskæringer i størrelsesordenen 25-30 pct.

Egentlig synes jeg, det må være en misundelsesværdig let opgave at være borgerlig forsvarsordfører i en periode, hvor vi har så meget elektronik i Folketinget. Det er jo bare et spørgsmål om at trykke på knappen og finde den tale frem, der blev holdt for ti år siden eller for otte år siden eller for seks år siden. Det, der kendetegner argumentationen, er, at uanset at verden forandrer sig, så forbliver forsvarstalen den samme.

Det, der var lidt spændende, var, hvis man ligesom de militære folk selv gør med de oplæg, der kommer derfra, kunne formå borgerlige forsvarspolitikere til at diskutere det reelle trusselsbillede. For vel er der trusler i Europa, men hvad er truslerne reelt? Det er en kollaps, et sammenbrud bl.a. i Rusland. Det er den reelle trussel, vi står over for, og pointen er jo, at det er en trussel, vi ikke kan gardere os imod militært. Det kan vi derimod ved at omlægge sikkerhedspolitikken til at yde social, økonomisk og miljømæssig støtte til de lande, der er ved at falde fra hinanden.

Jeg synes egentlig, det tidspunkt nærmer sig, hvor man må stille De Konservative det spørgsmål: I hvilken situation kunne man overhovedet forestille sig De Konservative gå ind for besparelser på forsvaret?

(Kort bemærkning).

Jan Kjøpke Christensen (FP):

Ligesom fra Venstres ordfører hørte vi her fra Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Hans

Engell, at der selvfølgelig var grænser for, hvor vidt man nu ville gå med hensyn til forhandlinger med regeringen om den kommende finanslov. Der kunne ikke blive aftaler med regeringen, hvis det var sådan, at det var aftaler på kort sigt. Det skulle altså være over en længere periode.

Det er jo klart, at vi i Fremskridtspartiet lytter meget til, hvad V og K siger i denne debat, fordi – som jeg tidligere har været inde på – udviklingen i dette land efter vor opfattelse er afhængig af, om vi kan få det nødvendige flertal mellem Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet.

Derfor er det naturligvis i allerhøjeste grad vigtigt at få at vide herfra i dag, hvor grænsen for, hvad man kan acceptere med hensyn til regeringens politik, går. Vi har set sådan noget som CO₂-afgifter. Vi har de kommunale udligningsordninger. Vi har de grønne afgifter i det hele taget. Og vi har flygtningeproblemerne, der virkelig trænger til at blive strammet op. Der er masser af ting, vi kunne gå i gang med, men spørgsmålet er: Vil Det Konservative Folkeparti fortsat acceptere regeringens politik på disse områder?

Det er noget, som vi absolut indtrængende beder om at få klart svar på her i dag. Er det således, at man sætter sig til bordet én gang til trods det store statsunderskud på ca. 40 mia. kr., der nu skulle være reduceret lidt? Er det således, at der vitterlig kommer reelle besparelser på bordet, og at der kommer reelle skattelettelser, der kan være medvirkende til en forbedret konkurrenceevne og en forbedret udvikling – også med hensyn til at få flere i beskæftigelse? Er det således, at vi kan forvente, at det er det, Det Konservative Folkeparti vil stille betingelser om for at gå ind i en ny finanslovaftale med regeringen? Eller er det sådan, at vi, som vi så sidste år, må forvente, at der intet sker på de områder, hvor det er nødvendigt?

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Holger K. Nielsen for en kort bemærkning. Vi har endnu en lang række indtegnede i denne omgang. Jeg henstiller, at man afslutter rækken.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det var interessant at høre Det Konservative Folkeparti skrue kravene op omkring forhandlingerne vedrørende finansloven her til efteråret. Det er tidligere sammenlignet med kanonbådsdiplomati, men det interessante i den sam-

menhæng er jo, om Det Konservative Folkeparti vil skyde kanonerne af.

Alle ved jo, at der i 1980'erne blev skabt en tradition af den daværende konservative statsminister Poul Schlüter for, at ligeegyldigt hvad der blev vedtaget her i Folketinget, så blev regeringen siddende. Jeg må indrømme, at jeg er ret overbevist om, at den nuværende statsminister agter at følge den samme praksis, og det vil sige, at næsten ligeegyldigt hvad hr. Hans Engell og hr. Anders Fogh Rasmussen kører frem med af trusler, så vil statsministeren blive siddende.

Så det, hr. Hans Engell siger, bliver jo først interessant, hvis hr. Hans Engell er villig til at stemme imod finansloven. Det sagde han faktisk ikke noget om, og derfor kunne det da være meget interessant at få afklaret under debatten her, om der er så meget krudt i kanonen hos De Konservative, at de også er villige til at sige nej til finansloven. Det tror jeg kunne skabe lidt klarhed over debatten både i dag og også til efteråret.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hr. Hans Engell berørte ikke overraskende nedskæringer i dagpengene som et af kravene til efterårets forhandlinger om finansloven fra De Konservatives side, men det var sådan lidt upræcist, hvilke krav til nedskæring i dagpengene det drejede sig om.

Jeg vil så spørge hr. Hans Engell, om det er det gamle forslag, som vel blev udtænkt – og også nedskrevet – for et års tid siden, men som man klogeligt og ikke helt ærligt ikke havde med, da folketingsvalgkampen kørte sidste år, nemlig forslaget om, at det skal blive betydelig sværere at komme ind i en a-kasse – det nævnte hr. Hans Engell også nu – at man kun kan få dagpenge i 4 år, at det skal være 80 pct.-grænsen, der skal være gældende, og ikke 90 pct., og at loftet i øvrigt skal fjernes, sådan at dagpenge-systemet virkelig bliver et usolidarisk system i modsætning til i dag. Er det det forslag, som De Konservative i finanslovforhandlingerne vil føre frem over for Socialdemokratiet og regeringen i det hele taget?

Og hr. Torben Lund vil jeg så spørge: Hvordan vil Socialdemokratiets reaktion – jeg kunne også have spurgt regeringen, men jeg vælger af gode grunde at spørge Socialdemokratiet nu – hvordan vil partiets reaktion være, når kravene om forringelse i dagpengene kommer? Kan vi få et præcist svar på, hvad regeringen så vil gøre –

og i denne forbindelse må jeg altså nøjes med at spørge, hvad Socialdemokratiet vil gøre?

Vi oplevede i slutningen af denne samling forslag fra regeringen om regelforenklinger, 18 forslag. For Venstre og De Konservative var de ikke gode nok, for der var ikke besparelser nok i dem, og så nyttede det ikke noget, selv om man altid taler om regelforenkling. Vi valgte fra SF's og Enhedslistens side at støtte de 17 af forslagene, og derfor vil jeg spørge hr. Torben Lund: Hvad vil man gøre fra regeringens side – og her spørger jeg så igen Socialdemokratiet – når De Konservatives krav om dagpengeforringelser kommer?

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det, der bringer mig herop, er hr. Hans Engells påstand om, at den nuværende regering har angrebet den private sektor. Jeg synes, det er meget svært at få øje på, hvor det angreb ligger.

I den periode, regeringen har siddet, er der skabt i tusindvis af nye arbejdspladser inden for den private sektor, bl.a. fordi vi har en stabil økonomisk politik. For det andet er der skabt i tusindvis af nye uddannelsespladser. Vi ved alle sammen, at en forudsætning for fremtidens økonomiske vækst er, at vi får opkvalificeret vores medarbejdere, og det arbejder vi på.

Jeg vil også gerne minde om, at Det Konservative Folkeparti jo har haft pæn indflydelse på regeringens politik i hvert fald på nogle områder. Tænk bare på de nye muligheder, der er nu i forhold til generationsskiftet.

Så er der de grønne afgifter. Jeg synes, det er svært at få øje på, hvordan de skal kunne fjerne arbejdspladser. De grønne afgifter vil indebære noget, der svarer til en fyrretyvededel af lønstigningen frem mod år 2000, og det vel at mærke inden vi har set på tilbageføringen. Jeg vil også gerne minde om, at vi stadig væk har de fjerde- eller femtelaveste energipriser i Europa. Så det her fjerner ikke nogen arbejdspladser; tværtimod er de grønne afgifter med til at skubbe den økonomiske vækst i den rigtige retning, så vi ikke bare har en vækst ud i den blå luft.

Den vej, vi skal, er, at vi skal skabe en udvikling, hvor afgiften på arbejdskraft sænkes. På sigt skal vi have sænket indkomstskatten, det er vi enige om. Det håber jeg vi kan komme i gang med i forbindelse med skatteforhandlingerne op til 1998. Så skal vi til gengæld have højere afgifter på ressourcer.

Som statsministeren var inde på i sin tale, sikrer det her netop, at vi får udviklet renere teknologi, og at vi dermed får en god eksportvare. Jeg synes, at det, det drejer sig om, er, at Danmark er foran på miljøområdet, at vi hele tiden er et mulehår foran og så ved god markedsføring sørger for at få det til at virke som en hel hestelængde.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg har endnu 5 indtegnet til korte bemærkninger foruden den Konservative ordfører, og derefter vil jeg gerne gå videre i talerrækken.

(Kort bemærkning).

Anders Fogh Rasmussen (V):

Hr. Frank Aaen brugte denne runde til at stille mig et spørgsmål, som jeg godt vil svare på – hr. Jes Lunde har været inde på det samme tidligere – nemlig: Vil Venstre – og jeg måtte forstå også Det Konservative Folkeparti – møde op til forhandlinger med regeringen om finansloven her til efteråret?

Jeg vil gerne sige til SF og til Enhedslisten, selv om det jo ikke er med de to partier, vi overhovedet fører finanslovforhandlinger, men også til almindelig orientering sige: Vi vil ikke give hverken SF eller Enhedslisten den gave at give løfte om, at vi holder os væk fra forhandlingsbordet.

Finansministeren brugte tidligere udtrykket kanonbådsdiplomati. Hvis jeg skal blive i det billede, så kan jeg sige, at det, vi vil true med, er at komme til forhandlingsbordet, for dér tror vi, at vi vil være i stand til at få indflydelse med de oplæg, vi lægger frem.

Det tror vi også med udgangspunkt i, at vismændene jo har rettet et brutalt slag mod regeringens arbejdsmarkedspolitik og har anbefalet strukturreformer. Det er jo ikke rigtigt, når finansministeren og hr. Torben Lund hævder, at alt er i den skønneste orden og strukturreformerne har virket. Hvad er det, vismændene siger i deres nyeste rapport? De siger, at det ville have været hensigtsmæssigt, hvis man samtidig med den finanspolitiske lempelse havde gennemført arbejdsmarkedspolitiske tiltag, der effektivt havde forbedret strukturerne på arbejdsmarkedet. Og de runder af med at sige følgende:

»Det må konstateres, at en række af de arbejdsmarkedspolitiske tiltag, der er foretaget i det seneste år, ikke har været nogen succes.«

Jeg har forstået på udtalelser fra økonomiministerens, at det mener hun også. Vi er meget

enige – det vil jeg gerne sige – med økonomiministerens, og derfor lægger vi op til forhandlinger her til efteråret om netop at gennemføre de forsømte strukturreformer. Det tror vi så også at vi i hvert fald har økonomiministerens tilslutning til, og på den baggrund har vi forhåbninger om at kunne få en betydelig indflydelse på næste års finanslov.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg synes nok, hr. Anders Fogh Rasmussens sidste indlæg manglede noget af den løveagtige spændstighed, der var i den første tale. Det mindede mere om sådan små, små, forsigtige lam – men det er måske det, der er realiteten i Venstres stærke position.

Grunden til, at jeg tager ordet, er, at jeg synes, der var en nyhed i hr. Hans Engells indlæg. Det var omkring det danske udspil til efteråret. Hr. Hans Engell sagde, at det skal indeholde meldingen om, at Danmark skal være med i Vestunionen, og hvis det virkelig er Det Konservative Folkepartis mening, så vil jeg bare forsigtigt spørge hr. Hans Engell, hvilken holdning Det Konservative Folkeparti har til vælgerne og til den folkeafstemning, der er grundlaget for dansk europapolitik. Er det helt ligegyldigt, hvad vælgerne sagde ja til? Betyder det intet for Det Konservative Folkeparti, når man skal meddele til efteråret, at man ikke længere vil stå ved det, der blev stemt om ved folkeafstemningen?

Så vil jeg give en sidste kommentar, et lille råd, til hr. Hans Engell: Jeg tror, hans forgænger var klogere. Tidligere statsminister Poul Schlüter kom jo ikke med den slags klare meldinger, som han skulle æde i sig senere, før vi diskuterede det nationale kompromis. Han fandt sig i, at det blev aftalt af nogle andre. Han havde valget mellem at tilslutte sig det eller ikke tilslutte sig det, og han valgte at tilslutte sig det.

Og så lige en forsigtig illustration af det her: Det er sådan, at i Folketingets Markedsudvalg kan der gives mandater af regeringen og SF. Der er mange, der ikke lige er klar over det. Jeg ville bare gerne give den forbrugeroplysning til Folketinget, at der kan gives mandater i Folketingets Markedsudvalg af regeringen og SF.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Hans Engell har jo pålagt sig selv en benhård oppositionspolitik, og det kræver jo sin mand. På den baggrund må man vel sige, at de

bemærkninger, der var om udspillet fra regeringen til forsvarsforhandlingerne, var næsten fredelige. Specielt da når man sammenligner med, hvad den konservative forsvarsordfører med sit nordjyske talent for at præsentere varen indimellem siger, var de næsten fredelige.

Der var alligevel to ting, som jeg bed mærke i, og som jeg synes var specielle. Det ene er, at hr. Hans Engell siger: Et forlig er ikke et mål i sig selv. Det synes jeg var en overraskende betragtning, og da specielt i sammenhæng med, hvad hr. Hans Engell sagde om finanslovforhandlinger, hvor hr. Hans Engell ville møde op, fuldstændig ligesom hr. Anders Fogh Rasmussen vil møde op.

Vil det sige, at hr. Hans Engell altså ikke lægger den vægt på et forlig, at man møder op for at gøre sit bedste? Jeg vil godt minde om, hvad regeringen har skrevet på det punkt. Det er fuldstændig uden omsvøb. Regeringen ønsker et nyt, bredt flerårigt forsvarsforlig. Vi ønsker selvfølgelig forhandlinger. Det ville klæde hr. Hans Engell at sige, og jeg tror også, at hans forsvarsbagland i forsvarrets personelorganisation – og andre steder, hvor der måtte være et bagland, der måtte læse denne debat – ville sætte pris på en klar melding på det punkt.

Som det andet vil jeg gerne sige, at jeg synes, det var en besynderlig betragtning omkring værnepligtsstyrkens nedskæring. Hr. Hans Engell ved udmærket godt, at det udspil, der er kommet på det punkt, er meget begrænset, hvad nedskæringer angår, og hr. Hans Engell ved yderligere udmærket godt, at det, der er tale om, når vi snakker om rekruttering til Den Internationale Brigade, er problemer med manglende motivation hos en del af de værnepligtige.

Jeg synes, det ville klæde hr. Hans Engell at tænke nærmere over, hvordan vi sikrer den motivation og den professionalisme, som er nødvendig for, at Den Internationale Brigade kan fungere efter formålet.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er nødt til indtrængende at anmode hr. Torben Lund om at bede om ordet og besvare det spørgsmål, jeg stillede; men det kan jo også besvares af statsministeren, og jeg vil godt bede statsministeren komme herop og nu få afklaret det problem, som er opstået under denne her debat, nemlig det problem, at Det Konservative Folkeparti og Venstre stiller som krav, at der i

forhandlingsgrundlaget forud for regeringskonferencen skal stå, at Danmark skal være medlem af Vestunionen.

Dette krav er i strid med, hvad de danske vælgere har vedtaget ved folkeafstemningen den 18. maj 1993. Der blev det vedtaget, at vi er ikke med i Vestunionen. Deraf må følge, at så er regeringen ude af stand til at indgå en aftale om forhandlingsgrundlaget sammen med Venstre og De Konservative.

Jeg vil gerne bede statsministeren komme op og bekræfte – for sådan må det være i al sin enkelhed – at det, vælgerne har vedtaget, ikke skal fraviges i forhandlingsoplægget til regeringskonferencen.

Og ellers vil jeg nok sige, at hvis statsministeren ikke kan komme op og besvare dette spørgsmål ganske klart, synes jeg, at statsministeren står med et fundamentalt demokratisk tillidsproblem i forhold til det flertal i befolkningen, som vedtog, at vi ikke skal være med i Vestunionen.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Hr. Peter Duetoft sagde for et øjeblik siden, at regeringen ikke er rykket til venstre, og det er jo et synspunkt, som hr. Peter Duetoft før har gjort sig til talsmand for her i Folketinget. Men som det blev sagt, kan man selvfølgelig ikke forhindre regeringen i at gennemføre sin politik med det flertal, der nu engang er, at lægge sin politik herved i salen og så finde sit politiske flertal.

Det virker jo meget logisk alt sammen. Men spørgsmålet er, når det f.eks. drejer sig om de såkaldte grønne afgifter, om det så er sådan, at CD virkelig mener, at regeringen blot er kommet herved i salen med sin politik og så har fået gennemført den med det flertal, der nu engang er her i salen.

Jeg synes egentlig, at det, hr. Peter Duetoft sagde her for et øjeblik siden om, at SF og Enhedslisten dermed har været sat totalt uden for indflydelse, når det drejer sig om gennemførelsen af de såkaldte grønne afgifter, burde afføde en kommentar fra SF og Enhedslisten. Er det virkelig holdningen hos forligspartierne i denne sag, at regeringen blot har fremlagt sin politik og fået flertal for den her i Folketingsalen?

Jeg synes, det kunne været ret interessant, og måske kunne det sætte CD's synspunkt om, hvorvidt regeringen er rykket til venstre i bl.a. den sag, lidt i relief.

Lad mig så sige til hr. Hans Engell, at jeg synes, at både Det Konservative Folkeparti og Venstre desværre misbruger den forfærdelige situation, der er i det tidligere Jugoslavien, til at forsøge at gennemtvunge deres holdning til Vestunionen over for danskerne. Jeg synes ikke med rimelighed man kan sige, at en større binding fra dansk side til Vestunionen – eventuelt et dansk medlemskab af Vestunionen – på nogen måde vil forbedre situationen i det tidligere Jugoslavien. Jeg kunne godt tænke mig at høre hr. Hans Engell svare på, hvorfor Det Konservative Folkeparti – og egentlig også Venstre, for Venstre markedsførte det for et øjeblik siden – mener, at det er rimeligt at sige, at vi skal være medlemmer af Vestunionen under dække af det, der sker i det tidligere Jugoslavien.

Er sandheden ikke, at uanset om vi er medlem eller ikke er medlem af Vestunionen, har vi nøjagtig den samme situation i det tidligere Jugoslavien, og det bliver ikke på nogen mulig måde nemmere at løse striden i det tidligere Jugoslavien, fordi Danmark eventuelt er medlem af Vestunionen?

(Kort bemærkning).

Hans Engell (KF):

Jeg er ligesom de tidligere ordførere i den vanskelige situation, at antallet af spørgsmål er stort og muligheden for at svare kort.

Man kunne selvfølgelig gøre ligesom skuespilleren Woody Allen, der engang sagde: Svaret er nej, hvad var egentlig spørgsmålet? Men det ville ikke være høfligt, og jeg vil så vælge, ligesom andre har gjort det, at koncentrere mig om et par af de mere centrale spørgsmål, der er stillet.

Det første er til hr. Torben Lund, der kom ind på miljøpolitikken. Jeg må sige til hr. Torben Lund, at jeg ikke forstår synspunktet. Jeg forstod i øvrigt heller ikke statsministerens betragtninger på det miljøpolitiske område, for statsministeren sagde i virkeligheden to ting, der var indbyrdes modstridende. På den ene side fastslog statsministeren, at nu var regeringens miljøpolitik heldigvis lykkedes på en sådan måde, at Danmark var kommet fremad igen – der lå en indirekte kritik af tidligere regeringers miljøindsats – og samtidig fastslog statsministeren, at derved kunne vi stadig væk fastholde vores position som foregangsland på miljøområdet, fastholde vores position, nemlig den position, der blev opnået i de ti år, hvor skiftende borgerlige regeringer havde ansvaret for miljøpolitikken.

Lad mig så sige, at når vi har afvist de grønne afgifter i den udformning, regeringen har givet dem, er det dels, fordi vi er ganske uenige i det beregningsgrundlag, der ligger, vi er ganske uenige i den måde, hvorpå reglerne nu bliver udformet, og vi mener, at ikke alene sigtet, men også virkningerne vil vise sig at være meget skadelige for danske virksomheder.

Det betyder ikke, at vi ikke har været aktive på miljøområdet. Det Konservative Folkeparti har sammen med andre partier fremlagt syv helt konkrete, gennemarbejdede forslag til en forbedring af grundvandsstandarder i Danmark og har også på andre områder markeret, at vi tager vores miljøpolitiske ambitioner alvorligt.

Hr. Duetoft afviste svinget mod venstre. Jeg må sige til hr. Duetoft, at jeg godt kan forstå bestræbelsen fra CD's ordførers side, men præmisserne holder ikke.

CD har været med til at gennemføre en udledningsordning, som groft går ud over mange af de veldrevne kommuner, og som er blevet kørt igennem med venstrefløjen i Folketinget, til trods for at venstrefløjen kun har et meget spinkelt kommunalpolitisk fundament. Man har gennemført grønne afgifter, hvor man på et tidspunkt sagde, at nu skulle Dansk Industri sidde med ved forhandlingsbordet. Man må sige, at de kom hurtigt ud af lokalet, for det, der blev gennemført til sidst, var jo i modsætning til det, CD foregiver, hvor man fik en milliard for hvert mandat i Folketinget.

Den holder jo ikke 10 cm. For kendsgerningen er, at hvis hr. Duetoft ser på forskellen mellem de forslag, der blev lagt frem i Dithmerudvalgets betænkning, og det, der blev gennemført, er det en meget lille forskel, og hvis hr. Peter Duetoft er i tvivl om det, synes jeg, han skulle tale med dansk erhvervsliv, tage en tur rundt til de virksomheder, som i den kommende tid kommer til enten at lukke eller til at reducere medarbejdertallet på grund af de grønne afgifter.

Med hensyn til forsvaret har CD lagt ryg til et forslag, der betyder milliardbesparelser over de kommende år. Er det god borgerlig politik?

Må jeg så sige om forsvaret, som en del har været inde på – hr. Villy Søvndal var det – at dansk forsvar har leveret store besparelser. Sammenligningen med England og Tyskland duer ikke, deres udgangspunkt var ganske forskelligt og er ganske forskelligt i forhold til det danske forsvar.

Hr. Holger K. Nielsen spurgte, om vi ville skyde kanonerne af fra båden. Oversat til poli-

tisk dansk: Vil Det Konservative Folkeparti stemme imod finansloven? For at hr. Holger K. Nielsen ikke skal sove uroligt – for det ansvar at bære finansloven igennem har hr. Holger K. Nielsen og hans parti jo aldrig taget på sig, ikke i de senere år i hvert fald – vil jeg sige ganske klart, at Det Konservative Folkeparti selvfølgelig stemmer for finansloven. Det gør vi som et ansvarligt parti, der tager et ansvar.

Som jeg sagde i mit første indlæg, kan jeg ikke under nogen omstændigheder forestille mig, at det er ligegyldigt for en regering, hvilken finanslov der kommer igennem. Den risiko, en regering løber, hvis den ikke har en aftale, er jo, at dele af de forslag, som Venstre og Det Konservative Folkeparti måtte lægge frem, er forslag, som hr. Holger K. Niensens parti vil kunne stemme for, og andre kan de ikke stemme for. Kort sagt, en regering løber, hvis den ikke har et fast flertal, en risiko for, at dens økonomiske politik bryder sammen. Og vi får så se, om regeringen tør tage det ansvar på sig.

Holger K. Nielsen (SF):

De bosniske serberes gidseltagning af FN-soldater er det seneste skridt i den jugoslaviske tragedie, men det er efter al sandsynlighed ikke det sidste skridt. Gidseltagningen og nedslagningen af civile i Tuzla er afskyelige og totalt uacceptable handlinger, som vi alle må tage afstand fra.

Det blev sagt, at FN med den nye situation står ved en korsvej, at FN og NATO nu må optrappe de militære aktiviteter og gå mere direkte ind i krigen.

Her er der imidlertid grund til at stoppe op et øjeblik. Serbisk nationalisme og drømmen om et Storserbien bærer sammen med social nedtur hovedansvaret for den jugoslaviske tragedie. Men nationalismen er ikke kun et serbisk anliggende, der findes også en kroatisk og en bosnisk-muslimsk nationalisme, og den vestlige politik har i høj grad bidraget til konflikten.

EU's hovedløse anerkendelse af Kroatien og Bosnien-Hercegovina i en situation med stigende nationalistiske spændinger, og uden at disse spændinger blev dæmpet, var katastrofal. Vi sagde dengang, at specielt anerkendelsen af Bosnien ville blive en katastrofe. Det tør siges, at den faktiske udvikling har givet os ret.

Der er her to konklusioner, som vi vil advare imod. For det første vil vi advare imod forestillingen om, at konflikten kan løses ved, at FN og NATO i højere grad bliver direkte militær part i

konflikten. Vi har sagt det mange gange, men der er grund til at gentage det: Der findes ingen militære løsninger på denne konflikt. Det kan lyde trivielt, men der er ingen vej uden om at fortsætte ad forhandlingsvejen. I den sammenhæng er det afgørende, at Rusland inddrages, og at også Milosevic bidrager til presset mod de bosniske serbere.

Vi har støttet FN's fredsbevarende indsats, og vi er ikke tilhængere af, at FN trækkes ud. Alle ved, at FN-indsatsen har haft problemer, men man glemmer, at ingen udefra kan løse denne djævelske konflikt. Derfor skal indsatsen fortsat køre under et FN-mandat.

Indsatsen omkring de sikre zoner har været kritiseret og med rette. Det er vigtigt, at der eksisterer et realistisk forhold mellem mål og midler. Med de begrænsede FN-styrker har det ikke været tilfældet omkring de sikre zoner. Samtidig må det seriøst overvejes at demilitarisere de sikre zoner. Det synspunkt har tidligere været fremført af Boutros Ghali, og det er logisk i betragtning af, at meningen med de sikre zoner er, at civilbefolkningen skal have nogle områder, nogle heller, hvor de kan blive fri for krigens uhyrligheder.

Det andet synspunkt, vi vil advare imod, er, at krigen i Jugoslavien nødvendiggør, at EU får en forsvarsdimension, og at Vestunionen i den sammenhæng får en styrket position. I forlængelse af det har vi også i dag hørt hylekoret om, at Danmark må opgive forbeholdet over for EU's forsvarsdimension. Her er vi lodret uenige. Der er som aldrig nogen sinde før behov for at omdefinere sikkerhedspolitikken fra militær sikkerhedspolitik til økonomisk og økologisk sikkerhedspolitik.

Det er også derfor helt hen i vejret, når de borgerlige partier bruger konflikten i Jugoslavien til at kræve flere penge til dansk forsvar. Vi skal fastholde fredsbevarende styrker i Jugoslavien, men vi skal også omlægge og gennemføre besparelser i det danske forsvar. Det er der grundlag for nu, og det er det, vi vil forhandle forsvarsforlig ud fra.

Trusselsbilledet er totalt ændret, og der er ikke behov for det militære forsvar, der blev opbygget efter Anden Verdenskrig. De største sikkerhedsrisici i dag ligger i nationalismen og i en social udvikling, som giver næring til nationalismen. Her er især Rusland problemet. Vi har i dag en historisk mulighed for at få Rusland med i et civiliseret europæisk samarbejde. Det er ikke sikkert, at vi har den mulighed om fem år.

Den økonomiske og sociale udvikling i Rusland har været katastrofal efter Jeltsins markedsøkonomiske reformer. Antallet af mennesker, som lever under fattigdomsgrænsen, er steget eksplosivt. Når den økonomiske nedtur sættes i sammenhæng med et desperat militært og en tradition for antiestlige holdninger, eksisterer der i Rusland en situation, som kan sammenlignes med situationen i Tyskland efter Første Verdenskrig.

Man skal være forsigtig med historiske paralleller, men der er faktisk en historisk parallel her. Vi kender konsekvenserne af det, og en fascistisk udvikling i Rusland er ikke usandsynlig. Men i den situation må det da være opgaven at gå ind og forebygge i stedet for at opbygge en ny militær magt vendt imod Rusland. Vi risikerer en tilbagevenden til tiden under den kolde krig med den forskel, at NATO's grænse er flyttet mod øst.

Der er ingen tvivl om, at mange koldkrigere ønsker denne udvikling. Der er ingen tvivl om, at mange ønsker at fastholde de gamle fjendebilleder, og det har vi også hørt udtalelser i dag, der tyder på, fra borgerlige politikere. Men giver det virkelig mere sikkerhed? Svaret er nej. Der er langt mere sikkerhed i dag i at støtte økonomisk end i at satse militært. Der er langt mere sikkerhed i at bruge penge på at opbygge især Rusland socialt og økonomisk end i at bruge penge på det danske militær.

Vestunionen er en del af denne udvikling. Når vi afviser at opgive det danske forbehold over for Vestunionen, hænger det i allerhøjeste grad sammen med, at vi ønsker en omdefinering af sikkerhedspolitikken.

Regeringen vil til efteråret samle et flertal bag et dansk forhandlingsudspil op til regeringskonferencen i 1996. Jeg har forstået, at regeringen – minus CD muligvis – ønsker SF med i et sådant udspil. Vort svar er, at vi naturligvis går ind i forhandlingerne om udspillet for at påvirke det og for i sidste ende at sige ja.

Vi havde landsmøde i bededagsferien, hvor vi i enighed vedtog SF's krav til regeringskonferencen. Det centrale i SF's udspil er, at der skal sættes en ny dagsorden for det europæiske samarbejde, hvor åbenhed over for Østeuropa, miljø og demokrati bliver de centrale temaer, og hvor unionsudviklingen stoppes, så der i stedet skabes et Europa i flere rum. Derfor skal Edinburgh-Aftalen fastholdes også efter 1996.

I den sammenhæng undrer det mig ærlig talt, at statsministeren overhovedet ikke i sin tale

nævnte de danske forbehold. Det undrer mig, at hr. Torben Lund var overordentlig uklar med hensyn til de danske forbehold. Men for at skabe større klarhed omkring juraen ønsker vi faktisk forbeholdene indført som en del af selve Traktaten.

Det har været fremme i debatten, at man slet ikke behøver at nævne de danske forbehold, også fra centrale personer i regeringen. Her vil jeg godt sige rent ud, at det kan vi ikke acceptere fra vores side. Edinburghforbeholdene er en aldeles afgørende del af dansk EU-politik, og det ville være fuldstændig absurd, hvis man i et udspil til de andre lande ikke nævner, at vi har forbehold på disse vigtige områder. I så fald ville de andre lande jo få den opfattelse, at vi ikke selv tager dem alvorligt; men det er måske også det, der er meningen.

Vi ved, at der hos andre partier er et ønske om at ophæve forbeholdene. O.k., det har de lov til at mene, vi har meningsfrihed i dette land, men hvis det bliver resultatet af forhandlingerne, bliver det uden SF. For os er det en forudsætning, at der utvetydigt gøres opmærksom på over for de andre EU-lande, at Danmark vil stå uden for den fælles mønt, at Danmark vil stå uden for forsvarsdimensionen, at vi vil stå uden for et overnationalt retligt samarbejde, og at vi ikke vil være med i et europæisk statsborgerskab.

Skal Østeuropa inddrages i samarbejdet, duer det altså ikke at satse på unionsmodellen. Det forudsætter et langt mere fleksibelt samarbejde, et samarbejde i flere rum. Der skal være mulighed for glidende medlemskab, hvor Østeuropa gradvis indføres i samarbejdet.

Miljø og grønne prioriteringer skal have en langt mere fremtrædende plads. Der skal være en reel miljøgaranti, så der ikke hersker tvivl om, at miljøet er vigtigere end det indre marked. Det er utåleligt, at det danske drikkevand skal ødelægges, fordi den agrokemiske industri stiller krav om, at vi skal importere sprøjtemidler, som vi ellers har forbudt. Det er fuldstændig utåleligt, at det ikke bliver muligt at forbyde de vækstoffremmere, som har enormt skadelige konsekvenser.

Men den grønne politik har også en europæisk dimension. Det vil sige, at der også i EU skal gennemføres retsakter, som hæver niveauet for miljøet, og hvormed man kan tvinge de sorte lande til en mere grøn politik.

Det drejer sig om, at der skal sættes mere på demokrati og åbenhed, ikke ved at give Europa-

Parlamentet flere beføjelser, men ved at åbne for arbejdet i Ministerrådet og ved at styrke de nationale parlamenter.

Sammenfattende er det vigtigt, at Danmark formulerer en ny europæisk dagsorden, en dagsorden, der satser på integration i bredden, som afviser unionsmodellen og satser på fleksibilitet, som satser på miljø, og som satser på demokrati.

Så til indenrigspolitikken. Da regeringen blev dannet efter valget, gav vi udtryk for, at vi ikke er en del af dens parlamentariske grundlag. Vi accepterede, at den blev dannet, men vi har hverken lod eller del i regeringen, og vi føler intet ansvar over for den.

Udviklingen siden valget har styrket vores kritiske holdning. Under finanslovforhandlingerne valgte den entydigt side til fordel for den borgerlige opposition. Det resulterede i et elendigt finanslovsforlig med forringelser for de arbejdsløse, med forringelser for orlovsordningerne til skade for børnefamilierne og med en reel likvidering af skaldemandmodellen.

Det er vores opfattelse, at det i høj grad var finansmarkedets krav, der skabte denne situation. Med andre ord: at regeringen for at tilfredsstille finansmarkedet følte, at det var nødvendigt at gå til højre om finansloven. Men kan det virkelig være rigtigt, at det er finansmarkedet, der skal bestemme, hvordan den økonomiske politik her i Folketinget bliver ført?

Regeringens valg af side er udtryk for en tiltagende højredrejning i Socialdemokratiet. Den nuværende socialdemokratiske ledelse satser på at placere partiet som et centumparti. Væk er al snakken om demokratisk socialisme og ideer om, at partiet ligger til venstre for midten. Jeg spurgte statsministeren i januar 1993, om Socialdemokratiet fortsat ligger til venstre for midten. Jeg fik ikke dengang noget svar. I dag gider jeg ikke engang stille spørgsmålet, for jeg kender svaret: Det er ikke tilfældet.

Højredrejningen fortsatte under forhandlingerne om de grønne afgifter. Som grundlag for forhandlingerne lå der et udmærket stykke arbejde i den såkaldte Dithmerrapport, men den fik ingen stor betydning. I stedet slog regeringen knuder på sig selv for at tilfredsstille erhvervslivet og de borgerlige partier. Det kom der et stærkt forringet og reduceret forslag ud af.

Når K og V alligevel ikke stemte for de grønne afgifter, skyldtes det ikke velvilje fra regeringen. Det skyldtes, at V og K på forhånd havde bestemt sig for at gå imod. Når vi stemmer for

ved tredjebehandlingen, er det ikke udtryk for begejstring. Hvis regeringen havde turdet lave et forlig med venstrefløjen, var der kommet nogle perspektiver i sagen. Nu kom der i stedet for en forpjuket lovpakke, som ikke engang kan kaldes en reform.

Mønsteret gentog sig omkring lukkelovsforloven. Før den nye lukkelov havde nået at virke, skulle den ændres. Igen lægges der lokkemad ud foran K og V, de spiser maden, men gider ikke engang gøre arbejdet. Vinderne bliver de multinationale selskaber som 7-Eleven, som det vist hedder, taberne bliver de små danske specialbutikker, de almindelige handlende og de ansatte. Det er ikke noget kønt syn, det er en skamlet for folkestyret med den nye lukkelov.

Statsministeren holdt en tale med meget skønmaleri, og han er jo stolt af at være statsminister. Det kan jeg godt forstå, og man kan også se på ham, at han er glad for det. Han sagde, at der ikke er grundlag for pessimisme og klagesang.

Muligvis. Men for en uge siden stod der faktisk 20.000 sygeplejersker her uden for og klagede, der stod en masse sygeplejersker, som var utilfredse med det indgreb i sygeplejerskekonflikten, som regeringen havde gennemført, og hvor konsekvenserne bliver helt uoverskuelige forhold på hospitalerne og i sundhedssektoren.

Mon det flertal, der gennemførte indgrebet i den lovlige sygehuskonflikt, er klar over, at dette indgreb vil give enormt negative konsekvenser for sygehusene? Hvornår bliver et flertal her klar over, at hvis den offentlige sektor skal fungere ordentligt, så forudsætter det, at de offentligt ansatte også har ordentlige løn- og arbejdsvilkår? Det er ikke tilfældet for sygeplejerskerne, det er ikke tilfældet for de ansatte i sundhedssektoren, og derfor var det en utrolig fejl, at man på denne måde greb ind.

Vi har på enkelte områder lavet aftaler med regeringen. Den kommunale udligningsreform var fornuftig, og også på andre områder har vi lavet fornuftige, pragmatiske aftaler. Disse aftaler viser, at venstrefløjen spiller en rolle her i Folketinget, ikke fordi regeringen ønsker det, men fordi det er en nødvendighed.

Men vores samlede vurdering er klar: Socialdemokratiet er gået til højre, og vi har hverken følelse eller ansvar over for regeringen. Det er derfor vigtigt, at der etableres et alternativ til venstre, der står for konsekvent solidaritet, konsekvent økologisk ansvarlighed og en konsekvent politik for udvidelse af demokratiet.

Vi har et økonomisk opsving. Det er godt, og det er vi glade for. Men det er ikke godt, hvis vi ikke også får et socialt opsving og et grønt opsving. Det er karakteristisk, at arbejdsløsheden på trods af opsvinget er faldet minimalt; den er faldet, det er fint, men den er ikke faldet imponerende.

Mange økonomer og politikere er optaget af, at arbejdsløsheden ikke kan falde markant. Hvad er det for noget snak? Der kan gøres mere. Det forudsætter imidlertid, at der gøres mere end den økonomiske politik, der bare venter på, at opsvinget skal løse problemerne. Vi er simpelt hen nødt til også at fordele arbejdet gennem kortere arbejdstid, gennem orlovsordninger og gennem skraldemandsmodeller, men vi er også nødt til at bruge den offentlige sektor og de ellers passive dagpenge mere aktivt.

Vi er fantastisk enige med SiD og miljøministeren, når de taler om behovet for grøn beskæftigelse. Det er simpelt hen hul i hovedet, at der går næsten 300.000 arbejdsløse rundt, samtidig med at der er et enormt behov for at få noget gjort på miljøområdet.

Vi har ganske vist bemærket, at der i den øvrige regering er en negativ holdning til grøn beskæftigelse, men i hvert fald vil vi tage dette spørgsmål op som en vigtig del af temaerne her til efteråret, når vi skal forhandle finansloven.

Der er brug for et grønt opsving, hvor der skabes en grøn sammenhæng på de forskellige områder. Det hjælper ikke ret meget, vi har en grøn miljøminister, når vi samtidig har en sort trafikminister, for hvem motorveje er en livsopgave.

Det hjælper ikke at kalde regeringen en grøn regering, når finansministerens økonomiske politik er sørgeligt traditionel, hvor en stigning i det private forbrug skal trække en bevidstløs økonomisk vækst i gang.

Af hensyn til de kommende generationer er vi simpelt hen nødt til at sammentænke de politiske områder, så opsvinget også bliver grønt.

SF er et parti, som altid søger konkret indflydelse her i Folketinget. Det vil vi også gøre til efteråret. Vi vil naturligvis gå ind i forhandlingerne om finansloven for 1996. Hvis vi kan opnå et fornuftigt resultat, stemmer vi for finansloven. Hvis vi ikke kan, stemmer vi imod. Sådan er vores holdning til finansloven. Det har den været altid. Det vil den også være til efteråret.

Jeg må indrømme, at jeg ikke er specielt optimistisk. Jeg mener, at regeringen har lagt alt for megen vægt på at ville lave den overordnede

økonomiske politik med de borgerlige partier, har lagt alt for megen vægt på en perspektivløs økonomisk politik.

Hertil kommer, at den måske ikke kan blive helt enig. Der findes jo et parti i regeringen, hvis eksistensberettigelse er, at venstrefløjen skal holdes uden for indflydelse. Det må nok give Socialdemokratiet nogle problemer, men det forhindre ikke os i at forsøge at få maksimal indflydelse her til efteråret.

I den sammenhæng vil det for os være afgørende at afvise de sociale forringelser, som De Konservative og Venstre har lagt op til i dag, og som jeg tror, at mange i det socialdemokratiske bagland vil vende sig kraftigt imod. Med andre ord: Hvis Socialdemokratiet giver efter for de krav, som hr. Hans Engell og hr. Fogh Rasmussen har stillet her i dag, er jeg ikke i tvivl om, at mange vælgere vil sige: Jamen hvad skal vi dog så med en socialdemokratisk ledet regering? Er det så ikke kun De Radikale og CD og de borgerlige, der bestemmer udviklingen i landet? Hvad er så forskellen til den politik, vi havde før i tiden?

Derfor håber jeg, at vi kan få et svar i dag fra både statsministeren og hr. Torben Lund på, om man vil give efter for de voldsomme negative krav, der er kommet fra De Konservative og Venstre.

På den anden side vil vi stille med et krav om en mere markant beskæftigelsesindsats, hvor den offentlige sektor bruges mere offensivt, hvor vi fordele arbejdet, men hvor vi også tager udgangspunkt i den rapport om grøn beskæftigelse, som SiD og dele af Socialdemokratiet har bakket meget kraftigt op. Sammenhængen mellem miljø, grøn politik og økonomisk politik er det afgørende at få frem i de kommende år.

Jeg skal derfor på vegne af SF stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til i forhandlingerne om finansloven for 1996 at styrke sammenhængen mellem bekæmpelsen af arbejdsløsheden og løsningen af en række miljøopgaver, går Tinget over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 80).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

De sidste par timers debat har vist, hvorfor det er godt at være CD'er i dag.

Først hører vi et tordnende angreb på regeringen fra Venstre og De Konservative for at være venstredrejet, og nu kommer så et angreb på regeringen fra SF for, at vi er blevet højredrejede. Jeg må sige, at i en situation, hvor Venstre og De Konservative angriber os for at gå til venstre og SF for at gå til højre, må vi jo ende dér i midten, hvor vi godt kan lide at være. Derfor er det en dejlig karakter, der rent faktisk er givet til regeringen her i dag.

Men det, der egentlig bringer mig herop, er hr. Hans Engell, som jeg synes er meget unfair i sin vurdering af de grønne afgifter. Hr. Hans Engell sagde, at det er noget vrøvl, når CD siger, at der er forskel fra den oprindelige Dithmerudvalgsrapport til det, der nu bliver vedtaget i morgen her i Tinget. Til det vil jeg bare sige til hr. Hans Engell, at det må være, fordi hr. Hans Engell har haft så travlt med andre ting, at han ikke rigtig har fået sat sig ind i de grønne afgifter.

For det første er der altså en forskel fra 7 mia. og ned til 2 mia. på det samlede provenu.

For det andet vil jeg gerne give hr. Hans Engell et helt konkret eksempel. Hvis man tager en virksomhed som Aalborg Portland, ville Dithmer I koste Aalborg Portland 340 mio. kr., Dithmer II 127 mio. kr., det nyeste udspil 70 mio. kr. og det, man forhandler om i øjeblikket, 11 mio. kr., og det er endda, inden der gives investeringstilskud.

Fra 340 mio. kr. og ned til 11 mio. kr. er altså det, der i hr. Hans Engells udlægning hedder, at der ikke er sket nogen ændringer fra Dithmer I og til nu. Det er jo ikke rigtigt, vil jeg gerne sige til hr. Hans Engell.

Det er derimod rigtigt, at netop indflydelse fra bl.a. CD har trukket i retning af de frivillige aftaler i stedet for afgifter, og det afspejler det her eksempel jo ganske godt.

Så jeg synes, at hr. Hans Engell i *den* vurdering af de grønne afgifter i høj grad var ude på glatis.

(Kort bemærkning).

Hans Engell (KF):

Det, der kaldte mig herop, var i og for sig hr. Holger K. Niensens indlæg, for hr. Holger K. Nielsen gentog det, der også har været fremme fra andre ordføreres side i forbindelse med debatten om Vestunionen og påstanden om, at vi skulle misbruge den dybt ulykkelige konflikt i det tidligere Jugoslavien til at forsøge i ly af den debat at fremme vores synspunkter om dansk medlemskab af Vestunionen.

Det mener jeg er ganske fejlagtigt. Men der er den sammenhæng i tingene, vil jeg gerne sige til hr. Holger K. Nielsen, at Europa er under forandring. Vi oplever en konflikt, hvor de europæiske lande samlet har en væsentlig interesse og har et væsentligt ansvar, og vi har for nylig fået en rapport, som jeg har indtryk af at mange i Folketinget har læst med stor interesse, og som klart understreger, at Vestunionen udgør den europæiske søjle i NATO, og at der er tale om et mindre amerikansk engagement i Europa. Og netop fordi der er det mindre amerikanske engagement, øges behovet for en egenindsats hos de europæiske lande, og der er et fælles behov for en større indsats i forhold til de øst- og centraleuropæiske lande.

Oven i det kommer så, uanset om vi vil det eller ej, at der i forbindelse med regeringskonferencen formentlig skal tages stilling til en revision af Maastricht-Traktatens bestemmelser om den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, og at aftalen om Vestunionen også skal fornys. Kort sagt: Der ligger en række spørgsmål, som man ikke kan stikke hovedet ned i muleposen og lukke øjnene for, men som man er nødt til at forholde sig til.

Og dér siger vi, at når vi lægger alle de ting sammen: den europæiske udvikling og den rapport, vi har fået, med de klare påpegninger af den mulige betydning af Vestunionen i de kommende år især på områder, der også burde have hr. Holger K. Niensens og SF's interesse, nemlig de bløde områder, dér, hvor vi taler om den humanitære og fredsbevarende indsats, ser vi det som en vigtig ting, at der kan træffes en beslutning.

Og så blot til hr. Peter Duetoft: Jeg vil stadig væk fastholde, at det, CD påstår man grundlæggende fik ændret i de grønne afgifter, sådan som de endeligt blev udformet, ikke holder for en nærmere prøvelse. Danske virksomheder vil blive hårdt ramt, meget hårdt ramt, og det kan ikke bortforklares af et parti, der fra starten sag-

de, at det hele skulle bygge på frivillige aftaler. Det blev det så ikke; det blev tvangslovgivning.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg skylder hr. Anders Fogh Rasmussen en tak for svaret, og så vil jeg bare notere, at det da er nogle sølle kanonbåde, man råder over i Venstre. Først sendte man en kanonbåd af sted: Indgå der forlig med Enhedslisten og SF om de grønne afgifter, vil Venstre ikke være med til et forlig om finansloven. Bum! Den kanonbåd kunne sejle nogle uger. Så sank den.

Hr. Anders Fogh Rasmussen sagde, at man ville give regeringen en ny chance for at lave en aftale med Venstre: Vi vil til efteråret gøre endnu et forsøg på at lave aftaler med regeringen, som kan lede frem til en aftale om finansloven for 1996, men *nu* er det sidste udkald. Og med dette udsagn blev en ny kanonbåd sat i vandet, og et af kravene til den kanonbåd var, at forlig om finansloven skulle indeholde besparelser på uddannelsesorloven. Den kanonbåd sejlede bare et par timer, for så sagde hr. Torben Lund, at det ikke kunne komme på tale.

Hr. Anders Fogh Rasmussen sagde før i svaret til mig, at man da under alle omstændigheder ville gå ind i forhandlinger med regeringen om finansloven. Og nu er truslen ikke, at man vil udelukke et forlig – nej, nu er truslen, at man vil forhandle.

Jeg er sådan set enig i, at det er en trussel, og den ville vi gerne have været foruden. Til gengæld noterer vi os også, at Venstres trusler har vist sig at være teatertorden, og det vil vi bede alle om at huske, når den næste kanonbåd bliver sat i vandet.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Først vil jeg sige om diskussionen om WEU, at jeg synes, det er en meget mærkelig diskussion, der foregår her i dag. Det er, som man fra alle sider har låst sig fast på, hvad man skal mene om et WEU, man måske slet ikke kender indholdet af om 2-3 år. Jeg synes, det er en meget mærkelig diskussion. Men det kan vi jo vende tilbage til. Jeg har jo lovet hr. Keld Albrechtsen, at jeg, når vi når til Enhedslistens indlæg, vil sige lidt mere om det.

Så vil jeg i øvrigt sige til det med diskussionen om finansloven, og om det nu er en trussel mod Socialdemokratiet, at der kommer alle de her krav og anbefalinger fra den ene og den

anden side, at dette jo er en afslutningsdebat. Jeg tror ikke, den på det punkt adskiller sig stort fra de afslutningsdebatter, vi har haft i mange, mange år, og det er sådan set ligegyldigt, hvem der har siddet i regering, og hvem der har været i opposition. Under en afslutningsdebat skærpes tonen lidt, man varmer op til finansloven, og så viser det sig jo gerne alligevel, at der på en lang række felter er mulighed for at lave fornuftige aftaler, når man når til vejs ende.

Jeg kan da huske, hvordan det gik sidste år i forbindelse med finansloven. Da hørte vi også meget om en dagpengereform. Vi hørte meget om, at der nu skulle sættes ind på en arbejdsmarkedsreform. Nu skulle vi det ene, og nu skulle vi det andet, og så skulle det skubes til i år.

Resultatet blev rent faktisk, da vi så lavede en aftale om finansloven med Venstre og De Konservative, at vi havde nok at gøre med at holde styr på pengene. Det kostede os faktisk omkring 1 mia. kr. at indgå aftalen, for pludselig var det merudgifter eller mindreindtægter, det handlede om. Det var noget med hotelmoms, og det var noget med gaveafgifter, der skulle sættes ned. Vi havde såmænd nok at gøre med at holde igen, så pengene ikke skulle fosse ud af statskassen. Sådan går det jo så mærkeligt, når forhandlingerne først kommer i gang.

Men i øvrigt er det jo også en interessant diskussion efter at have hørt hr. Holger K. Niensens indlæg. Tidligere på dagen blev vi beskyldt for, at nu var regeringen virkelig drejet til venstre; efter finanslovsaftalen havde man kun kigget til venstre i salen. Alt, hvad vi lavede, var sammen med SF og Enhedslisten; vi ville slet ikke høre på den højre side.

Så hørte vi hr. Holger K. Niensens indlæg: Regeringen er blevet totalt højredrejet her i den seneste tid.

Jeg tror, at det i virkeligheden er viser, at regeringen er udtryk for en meget god balance i dansk politik; den ligger pænt på midten.

(Kort bemærkning).

Niels Ahlmann-Ohlson (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Peter Duetoft, som benyttede sig af lejligheden til at lave et lille lokalt valgindslag, at det næsten ikke er til at bære, når hr. Peter Duetoft og andre såkaldt velmenende regeringspartipolitikere rejser landet og navnlig hjemegnen og valgkredsene rundt for at meddele, at nu har man reddet en virksomhed for nogle afgifter, for i stedet for det

store beløb, som de andre kolleger i regeringspartierne havde foreslået, har man fået reddet det ned til et lavere niveau.

Forleden så vi, at Socialdemokratiets miljøpolitiske ordfører, hr. Glerup, vist havde reddet et kalkværk. Og nu har vi i dag hr. Duetoft i al sin storhed, der har reddet Aalborg Portland, så Aalborg Portland ifølge hr. Duetoft kun får en halv snes millioner kroner i afgift.

Det er urimeligt, det er en belastning for virksomhederne, det er en hån mod dem, der som Aalborg Portland allerede har gjort en masse for at begrænse forureningen, og det er ødelæggende for danske virksomheders konkurrenceevne. Og det mener jeg befolkningen skal have at vide. Det andet er falskspilleri.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Ahlmann-Ohlsen, at jeg ikke har for vane at rejse land og rige rundt og redde lokale virksomheder. Jeg har aldrig slået mig til konge over at skulle have reddet Aalborg Portland. Det overlader jeg til hr. Ahlmann-Ohlsen.

Men jeg vil godt sige til hr. Ahlmann-Ohlsen, at det, der var påstanden fra hr. Engell, var, at der ikke var nogen ændring fra Dithmer I og til det resultat, der ligger nu. Og dér tillod jeg mig at komme med to spørgsmål, som hr. Engell ikke har svaret på.

Det ene er, om det ikke er korrekt, at provenuet på de grønne afgifter er gået fra 7 til 2 mia. kr.

Og i forbindelse med det andet tillod jeg mig at tage Aalborg Portlands navn med – undskyld til hr. Ahlmann-Ohlsen – og det gjorde jeg, fordi der altså ligger et konkret eksempel på, at Dithmerudvalgets, ikke regeringskollegernes, men Dithmerudvalgets embedsmandsudspils første tal var 340 mio. kr., og det er nu nede på 11 mio. kr.

Og jeg tillod mig så i al stilfærdighed at spørge hr. Engell, hvordan hr. Engell fra denne talerstol kan tillade sig at sige, at der ikke er nogen ændringer fra det første udspil og til nu. Det har jeg ikke fået noget svar på. Jeg fik et eller andet underligt svar om, at nu var det tvangslovgivning. Men hr. Engell sagde altså, at der ikke var nogen forskel, og jeg kom rent faktisk med to forskellige eksempler.

Men hr. Ahlmann-Ohlsen skal ikke være bange. Jeg skal ikke konkurrere med hr. Ahlmann-Ohlsen om at redde Aalborg Port-

land, for det gør hr. Ahlmann-Ohlsen jo så strålende ved at stå uden for det hele.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne sige, at for CD er det jo slet ikke nogen ny situation at være i.

Når jeg tænker på, hvad der blev rettet af angreb mod CD, da vi var med i firkløverregeringen. Du godeste! I firkløverregeringen var vi med til en julepakke, der gav 25 øre mere i udgift pr. liter benzin. Derefter var vi med til en påskepakke, der betød 1 kr. mere – det gjaldt i hvert fald regeringens forslag for benzin. Sådan noget måtte vi gøre.

Vi måtte være med til en skattereform, som vi faktisk var modstandere af, fordi vi vidste, den ville gå ud over parcelhusejerne, og vi sagde det åbent. Sådan noget må man gøre.

Vi var ikke utilfredse med samarbejdet i firkløverregeringen. Vi var glade for at være med, og det var ikke vores skyld, at vi ikke kunne blive ved med at være med. Vi var godt tilfredse med at være med.

Vi kender vilkårene for at deltage i et samarbejde, hvor der er partier, der er forskellige, og de nuværende tre partier er mere forskellige end de fire var, der sad sammen dengang.

Vores lod var ganske simpelt det, at hver gang regeringen blev rost for noget, var det Schlüter, der fik rosen, og så gik De Konservative frem. Hver gang der var noget, der ikke var så godt, sagde man: Hvordan kan Centrum-Demokraterne gå med til det? Og så røg vi ned i stemmetal.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Det forekommer mig at være en lidt speciel argumentation, når hr. Duetoft fortæller, at CD's mission, som er lykkedes i forhold til de grønne afgifter, har været at få gjort pinen knap så slem. Man stiller nogle forslag, som har til formål at smadre konkurrenceevnen for dansk erhvervsliv. Så går CD ind og sørger for, at man kun smadrer det en lille smule. Det svarer til påstanden om, at man kan blive en lille smule gravid. Det kan man ikke!

Den form for afgifter vil komme til at koste ti tusinder af danske arbejdspladser. Det kan godt være, nogle mennesker bliver kompenseret ved, at de bliver ansat som miljøkommissærer, der skal rende rundt og føre kontrol og aflæse termometre osv. rundt omkring på virksomheder-

ne. De, der ikke opfører sig ordentligt, får så en ordentlig én på kassen i form af, at de ikke får lov til at modtage de milde gaver, som man skal dele ud i form af tilskud.

Men det kommer til at koste tusinder af arbejdspladser, det kommer til at koste konkurrenceevne, og, hvad værre er: det kommer til at skade miljøet, fordi der vil blive importeret enorme mængder varer fra lande, hvor de er fremstillet under stærkt tvivlsomme miljøforhold.

Det er CD med til at sørge for, fordi CD forhindrer, at dansk erhvervsliv bliver skudt i begge fødder. Man sørger for, at dansk erhvervsliv kun bliver skudt i den ene fod, men en halv dansk virksomhed kommer til at miste terræn, uanset hvordan CD prøver at vrikke sig ud af det.

Hvis man ville have bevaret konkurrenceevnen, hvis man ville have sørget for, at dansk erhvervsliv havde været i topform til at konkurrere med udlandet, skulle man have sagt nej og sagt, at man slet ikke ville være med til at indføre de her grønne afgifter. Det havde nemlig været en politisk indsats, som havde været rosverdig. Så havde vi kunnet stå fra Folketingets talerstol og rose CD. I øjeblikket skal vi bare sige til virksomhederne: Ja, det er altså CD's skyld, at jeres konkurrenceevne kun bliver halvt ødelagt.

(Kort bemærkning).

Hans Engell (KF):

Jeg kan erklære mig meget enig i det, hr. Kim Behnke lige har sagt, så det skal jeg ikke gentage. Vi kan selvfølgelig tage en lang teoretisk diskussion om forholdet mellem Dithmer-rapporten og det, der er blevet vedtaget her til sidst. Jeg vil foreslå hr. Duetoft, at han konsulterer den del af dansk erhvervsliv, der rent faktisk har lavet nogle ganske gode beregninger på den del af sagen.

Men det andet spørgsmål, jeg stillede hr. Duetoft, svarede han ikke på, nemlig hvordan CD kan give udtryk for, at det udspil, regeringen kommer med på forsvarsmrådet, er en nulløsning, når det rent faktisk indeholder besparelser over de kommende 3 år på et par milliarder kroner.

Det svar vil jeg meget gerne have fra hr. Duetoft: Hvordan kan besparelser på 2 mia. kr. være en nulløsning? Det er mere for ligesom også at sætte hr. Duetofts øvrige økonomiske betragtninger i relief.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg ville aldrig nogen sinde påtage mig den opgave at lære folk fra Fremskridtspartiet, hvordan man skal samarbejde med andre partier; det ville jeg anse for en håbløs opgave. Så derfor forstår én fra Fremskridtspartiet naturligvis overhovedet ikke den problematik, der ligger i at være med i et regeringssamarbejde.

Men formentlig – vil jeg gå ud fra – kan Fremskridtspartiets medlemmer regne og kan regne ordentligt, og man behøver bare at tælle mandater sammen, så ved man, at der her i salen uden om CD ville være et flertal for ting, der var betydelig mere vidtgående. Det, der er CD's opgave, er at prøve at trække forhandlingerne derhen, hvor vi får noget, vi i hvert fald synes er bedre, end det var før.

Må jeg så i øvrigt sige, at under forhandlingerne var der sandelig ikke tale om trusler eller studehandel eller noget som helst. Det foregik ganske regulært ved, at fornuftige mennesker talte sammen og fandt ud af – og ikke mindst fagbevægelsens indvendinger gjorde meget til det – at det og det selvfølgelig ikke var så godt. Det er sådan, man samarbejder i en regering.

Det har CD prøvet mange gange før, og det ønsker vi også meget gerne at være med til fremover. Men vi ved udmærket godt, at den slags aldrig bliver vurderet efter fortjeneste.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg skal oplyse, at det er hensigten at holde en pause i forhandlingerne på et passende tidspunkt om cirka en times tid.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Kim Behnke er jo altid god for at presse enhver debat ud af proportion f.eks. ved at sige, at formålet med de grønne afgifter var at ødelægge virksomhedernes konkurrenceevne. Det er jo ganske imponerende. Jeg ved ikke, hvem det er, hr. Kim Behnke har talt med, som har det formål at ødelægge konkurrenceevnen. Det er i hvert fald ikke os i SF, og jeg tror såmænd heller ikke, at det er andre partier herinde – overhovedet.

Det er jo derfor, de grønne afgifter er udfordret på den måde, de er. Vi fordyrer energien, fordi vi skal spare på den forurenende energi, og vi billiggør samtidig arbejdskraften, sådan at de penge, der bliver opkrævet i CO₂-afgifter, bliver ført tilbage til virksomhederne. Og det er derfor,

det her faktisk ikke ødelægger konkurrenceevnen. Det gør det ikke. Den totale virkning er tværtimod, at vi får en øget beskæftigelse og vi får en mindre forurening.

Så har der været nogen diskussion om CD's fortjenester i den her sammenhæng, og dér vil jeg da gerne sige, at CD har da store fortjenester set med Fremskridtspartiets øjne, set med Venstres og De Konservatives øjne, for der er da ingen tvivl om, at det er lykkedes CD at forringe den her pakke ganske gevaldigt.

Der var et udspil i første omgang, hvor man forhandlede med SF, og hvor regeringen var enig i, at vi i det mindste skulle nå et mål, hvor erhvervslivet bidrog med 5 procentpoint til reduktion af CO₂-udslippet. Det var vi enige om i lang tid, indtil forhandlingerne blev afbrudt og det udelukkende blev noget, der foregik internt i regeringen. Så lykkedes det CD at få torpederet den målsætning og få gjort mindre ved miljøet end selv det beskedne, der var udgangspunktet, da vi startede.

Og det er den proportion, som jeg egentlig godt kunne tænke mig at få ind i den her debat. Jeg kunne godt tænke mig, at de forskellige ordførere gjorde sig klart, at det, der er brug for på miljøområdet, er langt, langt mere end det, der er lagt op til nu – langt, langt mere.

Når FN's Klimapanel beskæftiger sig med, hvad der er behov for af reduktioner i CO₂-forureningen, taler de om 60 pct. De taler jo ikke engang om de 20 pct., som den her regering døjer med at leve op til; de taler om langt, langt mere.

Og det er den debat, vi burde tage her i Folketinget, i stedet for at man har et slagsmål i højre side af salen om, hvem der er dygtigst til at underminere selv de beskedne skridt, som tages i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Hr. Engell har endnu ikke svaret på mit spørgsmål om, hvorvidt han kan bekræfte, at provenuet på de grønne afgifter er faldet fra 7 til 2 mia. kr.

Men jeg vil godt sige til hr. Hans Engell, at det, vi såmænd har levet op til, jo altså var de CO₂-krav, som den daværende borgerlige regering under statsminister Schlüters ledelse faktisk fik fastsat. Vi har bare fulgt det op i praksis.

Og alternativet til, at CD var gået med i det her, var jo, at der var et andet flertal i dette Folketing, der ville noget, der var ganske meget

værre for erhvervslivet. Hvad tror hr. Hans Engell at erhvervslivet ville have sagt til det, hvis vi havde gjort ligesom Det Konservative Folkeparti og meldt fra?

Det minder mig fuldstændig om dengang, vi diskuterede varslingsregler, hvor Det Konservative Folkeparti også meldte fra, selv om erhvervslivet tiggede og bad om, at man gik ind og gjorde, hvad man kunne for at forhindre ulykkerne.

Nej, vil jeg gerne sige til hr. Hans Engell, erhvervslivets talerør er ikke hr. Hans Engell, for der er ingenting, der er ingen action, men det at være med ved bordet og få indflydelse er det, der gavner virksomhederne i dagligdagen.

Og så må jeg sige om forsvarsudspillet, at jeg da skal være den første til at håbe på, at Venstre og De Konservative får indflydelse på det endelige forsvarsforlig. Det har vi sagt ofte, og det gør vi stadig væk.

Men hr. Hans Engell tager altså fejl, når han siger, at det ikke er en nulløsning. Det udspil, der ligger fra regeringen, er økonomisk på niveau med 1995, og man kan altså ikke påstå – og det vil jeg så godt som slutbemærkning sige til hr. Hans Engell – at det, at der er kommet noget fra Den Internationale Brigade ind i forsvarsudspillet, giver os et problem. Det gør det ikke, for når man ændrer formålet med et forsvaret, må det da vel også spille ind på budgettets sammensætning. Der er da ingen virksomhed i dette land, der vil ændre produktion, uden at det har en eller anden følge for virksomhedens budget, og det er jo det, der sker med forsvaret i forbindelse med internationaliseringen.

Men når hr. Hans Engell ser på tallene, er det stort set en nulløsning i forhold til 1995. Og hvad hr. Hans Engell så kan få forbedret ved ikke at surmule, skal vi hilse med glæde, men vi mener faktisk ikke, at vi har noget at skamme os over i det udspil, der foreligger.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Jørgen Estrup en kort bemærkning, og så er det min tanke snart at runde af i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hr. Hans Engell gør jo, hvad han kan, for at sprede et tågeslør ud over, hvad der egentlig sker på forsvarsområdet, og det forstår jeg godt. Det må være forbandet ærgerligt for De Konservative at se, at regeringen faktisk har været i stand til at lægge et udspil frem i enighed. Det må være forbandet ærgerligt politisk.

Derfor vil jeg gøre noget, som hr. Hans Engell sikkert synes er nederdrægtigt: Jeg vil gerne fortælle hr. Hans Engell, at hr. Peter Duetoft har ret. Det er rigtigt, hvad hr. Peter Duetoft siger. Og jeg synes, at vi i fællesskab skal forære hr. Hans Engell og måske også andre fra forligskredsen en kugleramme, så de er i stand til at lægge tallene sammen på den rigtige måde. Det ville måske hjælpe lidt på klimaet i debatten.

(Kort bemærkning).

Hans Engell (KF):

Først til hr. Duetoft, der gentager synspunkterne fra tidligere om beregningsforudsætningerne for CO₂-afgiften. Sagen er jo den, at regeringen har ment og selv har regnet sig frem til, at Danmark vil mangle 5 pct. i at reducere CO₂-udslippet med de 20 pct. inden år 2005, der blev vedtaget, men her skal man unægtelig huske, at de beregningsforudsætninger, regeringens forslag hviler på, er – for at sige det mildt – meget, meget usikre, og så har jeg sagt det pænt for ikke at provokere hr. Duetoft, der åbenbart ikke kan få ordet igen.

Derfor kan vi overhovedet ikke acceptere selve udgangspunktet, og at CD har kunnet det, forstår jeg ganske enkelt ikke. Det kan godt være, jeg ikke er talsmand for industrien – det har jeg heller aldrig påberåbt mig – men jeg har i hvert fald kunnet konstatere, at CD ikke har fået nogen tak fra dansk erhvervsliv for den »indsats«, man har ydet under forhandlingerne om de grønne afgifter. Selvfølgelig har man ikke det, for man gennemfører her en ekstremt skadelig lovgivning, der kommer til at ramme et tusindtal af danske arbejdspladser.

Og så vil jeg kun sige lidt om regeringsudspillet på forsvarsområdet. Hr. Estrup mener, at jeg må mene, at det er forbandet ærgerligt, at regeringen overhovedet har kunnet blive enig om et udspil. Nu ville jeg ikke bruge det udtryk; det, der er forbandet ærgerligt, er, at regeringen kun har kunnet blive enig om et så dårligt udspil.

Og så vil jeg i øvrigt sige, at jeg da er glad for, at vi overhovedet har fået noget at tale ud fra, men når jeg ser på de beregninger, der er lagt frem, må jeg konstatere, at der i forhold til 1994, som er det relevante år på forsvarsområdet – for det er det sidste år, hvor vi har haft et forsvarsforlig – er tale om besparelser over en treårig periode på ca. et par milliarder kroner.

Hvis nogen vil påstå, at det ikke fører til betydelige nedskæringer i dansk forsvar, ja, så til-

lader Folketingets forretningsorden ikke, at jeg kalder dem ved deres rette navn.

Holger K. Nielsen (SF):

Formanden siger, at jeg har ekstra tid, men der har også været mange korte bemærkninger. Det har været en masse delslagsmål, kan man sige, som ikke har haft så meget at gøre med mit indlæg, og jeg skal ikke kommentere de slagsmål, der har været imellem De Radikale og CD ... eller mellem De Radikale og Det Konservative Folkeparti, undskyld. Det kunne også have været mellem De Radikale og CD, det erkender jeg. Men jeg vil i hvert fald kommentere, hvad hr. Hans Engell sagde om, at man stikker hovedet i busken vedrørende Vestunionen.

Til det vil jeg sige, at det gør vi ikke. Det er der muligvis andre, der gør; det skal jeg ikke kunne sige. Men vi har hele tiden været klare modstandere af Vestunionen. Det var vi før folkeafstemningen i 1992, det var vi, da vi lavede det nationale kompromis, og det er vi i dag. Og der er vel ikke noget unaturligt i, at hr. Hans Engell og jeg er uenige om, hvordan vi skal håndtere de nye sikkerhedsproblemer i Europa.

Hr. Hans Engell er jo fra et parti, som har en tradition for at mene, at man skal løse konflikter med krudt og kugler, og at det er en vigtig del af konfliktløsning. Vi kommer fra en anden tradition, hvor vi ikke har en særlig stor tiltro til, at man kan løse konflikter med militærmidler. Og dér må jeg så sige, at især i den nuværende situation – og det var også pointen i mit indlæg og er pointen i vores modstand imod Vestunionen – er der virkelig behov for at omdefinere sikkerhedspolitikken.

Det er derfor, vi siger, at der da er meget mere sikkerhed i at støtte Rusland økonomisk end i at bygge et militær op. Der er da meget mere sikkerhed i, at vi får nedlagt de farlige atomkraftværker, end at vi satser på et militær. Der er da meget mere sikkerhed i, at vi satser på en ordentlig ulandsbistand. Det er derfor, vi i den nye situation er nødt til at tænke sikkerhed langt bredere på en fundamentalt helt ny måde, end hr. Hans Engell er vant til.

Og dér indgår Vestunionen som en del af en militær sikkerhedspolitik, og vi advarer kraftigt imod, at man i den nuværende historiske situation opbygger en ny front imod Rusland. Så sker der det, som jeg sagde i min tale, at vi får en fortsættelse af den kolde krig med den forskel, at vestgrænsen er flyttet imod øst. Hvad er der så opnået? Sikkerhedspolitisk er der ikke opnået noget som helst for os.

Vi må tænke i samarbejde i hele Europa, og derfor er Vestunionen en dårlig satsning.

Så siger hr. Torben Lund, at vi jo ikke ved, hvordan det ender med Vestunionen. Det, vi i hvert fald ved, er, at Vestunionen skal være en del af EU's forsvarspolitik. Det er jo det, der ligger i Maastricht-Traktaten. Det er jo det, vi står uden for. Jeg citerede tidligere en amerikansk sikkerhedseksperter, som netop havde den pointe, at når man satser så meget på Vestunionen, er det for at give Unionen et reelt politisk indhold, for hvad er en union, hvis man ikke har et fælles forsvar?

Det var den unionsudvikling, man sagde nej til den 2. juni 1992. Det var det nej, der ledte frem til det nationale kompromis, og for os har det nationale kompromis aldrig været nogen taktisk fidus. Vi har altid lagt vægt på, at der skulle være tale om en langsigtet dansk EF-politik, og derfor vil vi også sige nej frem til 1996.

Så siger hr. Torben Lund sådan lidt ironisk: Jamen det er jo vældig godt det her. Nu har man fået en kritik fra højrefløjen gående ud på, at man er gået til venstre, og man har fået en kritik fra venstrefløjen gående ud på, at man er gået til højre; så må regeringen jo ligge lige i midten. Og så lignede hr. Torben Lund en kat, der lige havde slugt en mus. Han var vældig tilfreds.

Men det her viser jo netop noget om ambitionsniveauet hos Socialdemokratiet. Kan det virkelig være tilfredsstillende at ligge i midten, vil jeg gerne spørge hr. Torben Lund om. Er det den socialdemokratiske ambition at ligge solidt og rart og trygt i midten af dansk politik? Man har regeringstaburetterne, det indrømmer jeg, men kan det virkelig være nok bare at sidde på de taburetter uden at have ambitioner om forandringer i samfundet?

Hvis man har sådanne ambitioner, er man jo faktisk nødt til at ligge dér, hvor en tidligere socialdemokratisk formand, Anker Jørgensen, sagde man skulle ligge, nemlig til venstre for midten. Han lagde sig også tit i midten, det er jeg med på, men det var vel netop ud fra, at det var han nødt til. Nu kan jeg forstå, at det er en selvstændig ambition for Socialdemokratiet at ligge i midten. Det er ikke godt.

Formanden:

Og jeg har forstået, at hermed er de korte bemærkninger i tilknytning til hr. Holger K. Nielsens indlæg forbi, og at vi går videre i ordførerrækken.

Jan Køpke Christensen (FP):

Ved denne afslutningsdebat ville det have været dejligt at kunne konstatere, at det på afgørende områder – og jeg fremhæver: afgørende områder – nu går bedre i Danmark. Desværre er det modsatte tilfældet. På næsten alle afgørende områder ser det værre ud, og det skyldes, at vi har en uduelig regering, der ikke har evnet at få Danmark på ret kurs. I sag efter sag er regeringen tumlet rundt i manegen og er blevet gjort fuldstændig til grin.

Lukkeloven er kun et eksempel herpå. Langt værre ser det ud med regeringens megen tale om etik og moral. At det ledende regeringsparti ikke engang har evnet at holde orden inden for sine egne rækker, bevises af mængderne af skandaler i den socialdemokratiske concern: Sagerne om Ungbo, Lejerbo, Bolind, Solhavegård og AOF i Hovedstaden bekræfter jo dette.

Hvor er det offensive i regeringens politik blevet af? Hvor er de mange forslag, der skulle gøre det bedre at være dansker? Hvor er de reelle skattelettelser blevet af? Hvor er hele den dynamik i regeringens politik, der skulle vise befolkningen, at Danmark har en handlekraftig regering, der vil landets bedste.

Alle disse ting er pist væk, og det er de, fordi regeringen kører videre efter den såkaldte betonsocialistiske model, hvor alt skal styres af det offentlige, og hvor det private initiativ, vi jo alle skal leve af, udsættes for det ene frontalangreb, om man vil, efter det andet. Det er helt ufatteligt, at især CD – og her tænker jeg bl.a. på grønne afgifter, som vi har været inde på i dag – fortsat vil lægge stemmer til sådan noget. Hvor er dette partis fodaftryk på regeringens politik? Ja, de eksisterer simpelt hen ikke.

Derfor har vi brug for en ny regering, en regering, der kan føre en helt anden og langt mere offensiv politik, en politik, der er til gavn for danskerne og for vores virksomheder, og som sætter tæring efter næring i stedet for næring efter tæring.

Kendsgerningen er jo, at Danmark er et land, der er ved at blive knust af gæld. Rentetaxameteret tigger lystigt som bekendt. Når vi om nogle måneder bliver præsenteret for finanslovsforliget for 1996, tør jeg godt vædde med statsministeren – og vi kan vædde alle de partistøttemidler, Socialdemokratiet nu kommer til at modtage – om, at vi præsenteres for nye milliardunderskud, der skal betales af vore unge, som burde vokse op i et gældfrit samfund, men som i stedet nu bliver født med et gældsbevis på ca. 150.000 kr. klistret på bleen.

Det er for Fremskridtspartiet komplet ufatteligt, at dette kan få lov til at fortsætte. Har regeringen overhovedet ingen reelle og konkrete forslag om at få statsunderskuddet ud af verden? Jeg spørger bare.

Imens belastes befolkningen og erhvervslivet af den ene nye skat efter den anden. Befolkningen slæber som bekendt i forvejen rundt med verdens højeste skatteniveau. Nye skatter kalder man så blot for grønne afgifter. Disse grønne afgifter kommer naturligvis til at koste arbejdspladser, som også flere ordførere har været inde på i dag, og det vil Fremskridtspartiet i den kommende tid indsamle materiale om. Derfor kan regeringen allerede nu godt vente sig, at dokumentation herfor i næste folketingssamling vil hobe sig op.

Vi har været inde på bl.a. Aalborg Portland med store ekstraudgifter. Jeg tror, det var et tocifret millionbeløb, der blev nævnt. Og hvis man tror, at sådan nogle ekstraudgifter giver bedre konkurrenceevne, må man tro om igen.

Når vi igen får en ikkesocialistisk regering, som Fremskridtspartiet ønsker, så kan man være helt sikker på, at både skattereformen og makværket de grønne afgifter som noget af det første vil blive fjernet. Vær vis på det!

Havde danskerne så endda fået noget for de alt for høje skatter, så kunne meget måske forklares, men det er jo ikke tilfældet. Der er som bekendt uacceptable ventelister på sygehusene, der er mangel på ældreboliger, der er mangel på plejehjem og hjemmehjælp. Danskerne får altså ikke mere for pengene i forhold til de lande, vi normalt sammenligner os med. Det gør vi ikke, fordi alt her i landet efterhånden skal styres og sagsbehandles ned i den mindste detalje. Det er det, vi betaler til. Og det koster både penge og frihed for danskerne.

Vismændene har vi som bekendt hørt melde om, at regeringen kører en for slap økonomisk politik. Regeringen evner ikke at se netop dette. Regeringen evner heller ikke at erkende, at de forslag, både nogle af Velfærdskommissionens medlemmer og Socialforskningsinstituttets analyse er kommet med, er den rigtige politik. De peger nemlig på, at skattelettelse er den eneste vej frem. Fremskridtspartiet er ganske enig naturligvis. Det drejer sig om at få hævet den skattefrie bundgrænse, så vi igen får gang i hjulene, hvad der er så hårdt brug for. Så får vi folk til at købe flere varer, virksomhederne ansætter flere, og færre skal så leve af overførselsindkomster. Dermed er vi inde i den gode cirkel.

Det er egentlig ufatteligt, at regeringen ikke for lang tid siden har indset disse helt elementære begreber i økonomisk politik. De står formentlig i grundbogen side 1, og det er ikke Karl Marx, jeg her taler om. Men mod betonsocialisterne kæmper selv guderne forgæves efterhånden. Socialisterne har i 100 år været fuldstændig blændede af farven fra deres røde bannere og har haft ørerne tudet fulde af arbejdersangbogen. Det er endnu ikke gået op for disse betonsocialister, at vi ikke lever i 1930'erne, Kanslergadeforliget er som bekendt historie, og lønmodtagerne har i dag både bil og fast ejendom, men det har Socialdemokratiet endnu ikke forstået.

Imens strømmer udlændingene ind over Danmarks grænser og nyder godt af det danske bistandsoverflødighedshorn. Regeringen har som sædvanlig ikke kunnet mande sig op til andet end nogle få og små ændringer.

Fremskridtspartiet mener, at tragedien for danskerne skal slutte, og at gaveboden skal til at lukke. Der skal markante opstramninger til, bl.a. skal kravet på familiesammenføringerne fjernes, og kriminelle udlændinge skal naturligvis også udvises.

Fremskridtspartiet forlanger også, at de bander – jeg understreger: bander – af unge udlændinge, der spreder skræk og rædsel i vore byer gennem vold og hærværk, bekæmpes effektivt fra politiets side og bliver draget til ansvar for deres handlinger. Danmark skal ikke være et socialt hjælpekontor for hele verden, og derfor må den nuværende sødsupplementalitet afløses af en realistisk indstilling til de udlændinge, der ikke vil det danske samfund noget godt.

På det udenrigspolitiske område ser vi desværre for tiden noget, der er afskyeligt. Vi må desværre her være vidne til, at krigen i Bosnien dag for dag optrappes, og at FN nærmest er helt til grin.

Fremskridtspartiet har fra starten påpeget, at denne udvikling ville ske, og derfor har vi også konstant været imod, at der var danske soldater i området. Vor holdning er, at de skal sendes hjem hurtigst muligt. Der er ikke og har ikke været nogen fred at bevare, og derfor er det noget vrøvl rent og skært, at man taler om en fredsbevarende styrke. Lad derfor soldaterne komme hjem hurtigst muligt!

På EU-området kommer efteråret til at stå i regeringskonferencens tegn. Her vil Fremskridtspartiet gerne deltage i et seriøst arbejde, hvor vi sætter nogle hegnspæle op for, hvad EU

skal beskæftige sig med, og hvad EU ikke skal beskæftige sig med. For Fremskridtspartiet er det afgørende, at der bliver sat en effektiv stopper for svindelene med EU-midler, der ligger på en 40-45 mia. kr., at bureaukratiet bekæmpes, og at Kommissionen ikke mere skal være en stat i staten. På det område forlanger Fremskridtspartiet åbenhed i beslutningsprocesserne.

I forbindelse med EU er det jo tankevækkende, må man sige, at det i norsk økonomi på alle områder går bedre, efter at landet sagde nej til at være medlem af Den Europæiske Union. Således er renten som bekendt faldet, væksten er øget i landet, budgetunderskuddet er forduftet, og investeringerne eksploderer i Norge. Dermed er jasisgerne spådomme slået helt omkuld, og det beviser endnu en gang, at den forkromede politiske union er Utopia. Vi ved jo også, at i EU-landene er befolkningerne delt, og derfor ser vi fortrøstningsfuldt på fremtiden. Vi tror ikke, at unionen bliver en realitet, når alt kommer til alt.

Der er meget at tage fat på for at få gjort Danmark til et bedre land at leve i. Vi skal have flere i beskæftigelse, endnu flere, end tilfældet er med de sidste meldinger. Vi skal have statsunderskuddet fjernet, vi skal gennemføre privatiseringer, og vi skal have fjernet de helt overflødige amter.

Vi skal kæle for det private erhvervsliv, som vi jo alle skal leve af, det er fundamentet, det er basis for, at vi alle sammen kan have det så godt som muligt. Jeg tænker bl.a. på de offentligt ansatte. Uden erhvervslivet til at skrabe pengene hjem var der ingen muligheder for dem. Vi skal sørge for en rimelig anstændig behandling af vores syge og vores ældre. Det har vi ikke i dag, det er der mange beviser på. Vi skal give vores unge en ordentlig start i livet, og vi skal frem for alt sørge for at give danskerne den helt optimale grad af personlig frihed.

Regeringen, ved vi, vil som bekendt noget helt andet, den vil øge den offentlige sektor, skabe mere bureaukrati og ufrihed. Den fortsætter med at skabe gæld og gør dermed Danmark til et ufrigt samfund at være i, et samfund, hvor mismodet breder sig.

Med hensyn til arbejdsløsheden glæder det selvfølgelig Fremskridtspartiet, at antallet af ledige er begyndt – jeg understreger: er begyndt – at falde, men vi må fastholde, at vi er i en situation med opgang og milde konjunkturvinde, og i relation til det er det stadig alt, alt for svag en vækst, vi har herhjemme.

Fremskridtspartiet er desuden mest optaget af, at folk inden for den private sektor bliver beskæftiget. Vi ser det altså ikke som et sundhedstegn, når antallet af offentligt ansatte stiger, når folk parkeres på uddannelser, sættes i jobtræning eller gøres til orlovsnydere.

I betragtning af, at vi intet ved om, hvor længe opsvinget vil vare, burde vi i dag have haft et ledighedstal med et langt, langt større fald. Opsvinget er jo afhængigt af udlandet, af dollarkursen, af udviklingen i EU-økonomien og hundrede andre små og store faktorer. Vi er af den opfattelse, at det er nødvendigt med en mere offensiv politik for at få mere vækst i den private sektor, og det var det, som jeg var inde på tidligere: Hvor mange af de nye job, man taler om fra Socialdemokratiets side i dag, er i den private sektor med offentlige tilskud? Det er det jo også absolut vigtigt at vide noget om. Vi ved, at der er mange ordninger, hvor man får tilskud, og det er ikke det område, vi skal have beskæftigelse på.

Kendsgerningerne er, at regeringen er kørt fast. Den evner ikke at tackle selv de helt små sager. Den er kastreret, om man vil, af indre uenighed og taler heller ikke om moral og etik længere. Den kom til verden på grund af tamsagen, og Fremskridtspartiet vil gøre sit til, at den går af hurtigst muligt, at den dårlig nok får lov til at blive en parentes i danmarkshistorien. Det vil vi gøre, hvad vi kan for.

Derfor er det mit bedste råd til regeringen, at den går af og overlader landet til kræfter, der via en kraftig offensiv politik har viljen og evnen til at dreje Danmark i en helt anden og dermed bedre retning end den, Socialdemokratiet og dets to små gidselpartier er eksponent for. Det fortjener Danmark, og det fortjener danskerne. Fremskridtspartiet både kan, tør og vil arbejde for en anden regering og dermed et bedre Danmark. Vi er klar over, at det bliver svært på nuværende tidspunkt, men det kræver, at både Venstre og Det Konservative Folkeparti klart og tydeligt gør opmærksom på, hvor grænsen er for det acceptable.

Vi har hørt gang på gang her fra Folketingets talerstol i dag, at man både i Venstre og Det Konservative Folkeparti er meget utilfredse med en hel masse områder, regeringen har arbejdet på. Det gælder f.eks. flygtningepolitikken, som absolut trænger til at blive strammet gevaldigt op, men intet kan vi få at høre fra Venstre og De Konservative om, hvor grænsen er for det acceptable.

Derfor mener vi, at fra i dag bør vi vise, hvad det er, Folketinget skal beskæftige sig med til efteråret under den finanslovaftale, der skal laves da, og derfor vil Fremskridtspartiet fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer,

- at ledigheden fortsat er alt for høj,
 - at det store statsunderskud fortsætter, og
 - at der skal sættes gang i udliciteringer og privatiseringer på alle niveauer i samfundet,
- opfordrer Folketinget regeringen til i forbindelse med finanslovsforslaget for 1996 at komme med forslag til
- en markant forøgelse af beskæftigelsen i den private sektor,
 - en holdbar plan over nedbringelsen af statens underskud og
 - forslag til yderligere udliciteringer og privatiseringer i den offentlige sektor.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 81).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Også dette dagsordensforslag indgår nu i den videre debat.

Jørgen Estrup (RV):

Her ved afslutningen af et folketingsår er det jo rimeligt at kigge lidt tilbage på, hvad der er sket siden oktober, og hvis man skal give en karakteristik, må det jo nærmest være det samarbejdende folkestyre. Det har været bøvl og ballade, det har også være brok og virvar – for sådan er folkestyret – og så har det heldigvis og naturligvis været resultater og dialog. Og hvis man skal give eksempler på resultaterne og dialogen, så synes jeg i og for sig, at Færøssagen og dens afslutning, som vi i hvert fald er så godt som fremme med, er et godt eksempel.

Det er ikke mærkeligt, at den sag har været vanskelig at løse. Med den økonomiske situation, som eksisterer på Færøerne, har det helt naturligt været overordentlig vanskeligt at få brikkerne til at falde på plads. Der er meget politisk psykologi i dette, og der er unægtelig også blevet det på den danske side af bordet.

Jeg synes, det er tilfredsstillende, at vi har fået en løsning, som betyder, at de to sider af de

samarbejdende befolkningsgrupper nu atter kan se hinanden i øjnene. Og så kan vi jo her i Folketinget konstatere med lidt glæde, at den del af oppositionen, som i første omgang fandt, at regeringen var inde på en fejlagtig kurs, nu nærmest står i kø for at få lov til at være med i løsningen. Det er ikke så dårligt.

Andre eksempler har selvfølgelig også gjort sig gældende med hensyn til folkestyrets trængsler, og jeg behøver såmænd ikke at gå så langt for at finde et markant eksempel: Lukkelovens forskellige trakasserier og problemer har vi alle bemærket, og vi har også set, hvordan det i sidste ende med drilleri og med hiv og sving er lykkedes at nå frem til et forslag. Vi må så se, om det forslag holder til år 2000 eller til år 3000, eller hvad nu regeringen mener er rimeligt at sætte som årstal. Vi har under alle omstændigheder fundet en løsning, og jeg tror, man må konstatere, at lukkeloven er lidt af et luksusproblem.

Det er egentlig meget typisk for det danske samfunds situation, at vi kan bruge så meget tid på lukkeloven. Man kunne sige: Lykkeligt det land, hvor lukkeloven er det største problem.

Det samarbejdende folkestyre, som vi har været vidne til, er jo i og for sig en markering af det, som jeg brugte en del tid til i mit indlæg under åbningsdebatten, hvor jeg pegede på, at oplægget fra regeringen lagde op til, som også Weekendavisens chefredaktør, Peter Wivel, gjorde opmærksom på, nemlig at specielt Venstre og De Konservative burde gribe chancen. Det var nok dem, Peter Wivel mest tænkte på. Vi andre mente oppositionen generelt.

Og derfor kan man jo spørge sig selv: Har oppositionen grebet chancen? Ja, oppositionen har grebet chancen, og jeg har gjort mig den umage at kigge lidt på, hvad statistikken viser om den lovgivning, vi har gennemført. Og den viser jo det, som de fleste af os herinde udmærket godt ved: At en meget, meget stor del af lovgivningen gennemføres i fuldstændig enstemmighed.

Det er lidt svært at gøre regnestykket fuldstændig op på nuværende tidspunkt, hvor vi trods alt har nogle afstemninger endnu. Men i går aftes var regnestykket det, at af 173 lovforslag var de 69 gennemført enstemmigt, og derudover var der – og det er måske alligevel overraskende for en del – næsten 50, nemlig 49, som var gennemført med begge sider af salen, både med Venstre, De Konservative, SF og Enhedslisten. Jeg håber ikke, at det er alt for ubehageligt for de pågældende at høre det.

Så kommer selvfølgelig spørgsmålet: Hvad med resten? Hvor har regeringen hældet sit hoved i de øvrige lovforslag? Og dér ligger det såmænd sådan, at der er næsten balance: Regeringen har på nuværende tidspunkt lavet lidt flere forlig med Venstre og De Konservative end med SF og Enhedslisten, men der er meget tæt på at være balance. Sådan er det naturligvis, når man har at gøre med en mindretalsregering, som lægger vægt på at samarbejde, både fordi det er nødvendigt for en mindretalsregering, og fordi det er i folkestyrets ånd.

Alligevel møder vi jo uafbrudt kravet om, at regeringen skal vælge side. Hvis man kigger på debatten om de grønne afgifter, så blev regeringen omgående beskyldt for at være rød eller nærmest have socialistiske tendenser, fordi man gennemførte de grønne afgifter uden at have Venstre og De Konservative med. Og når man kigger lidt tilbage på debatten om finansloven, så kan vi alle sammen huske, tror jeg, hvordan der var en anden del af oppositionen, der mente, at regeringen nu havde fået et sort anstrøg, var blevet borgerlig, konservativ, fordi den del af oppositionen ikke var med.

Sådan er vel vilkårene, men det ændrer altså ikke ved situationen: Dels at regeringen faktisk har brugt det samarbejdende folkestyre, dels, og det er det afgørende, at regeringen ikke har brug for at vælge side. En mindretalsregering må ikke og bør ikke gøre sig selv til gidsel hos fløjene i det politiske spektrum, og den nuværende regering har ikke brug for politiske støttepædagoger. Den kan og vil selv. Den har det, kunne man sige, nærmest som katten - den er helt sin egen. Derfor har den også hjemme alle steder og ingen steder, som det hedder i Kiplings »Eventyr«, og så kunne man føje til: i det politiske vildnis - for sådan er det jo en gang imellem herinde.

Regeringen har sin egen dagsorden, en dagsorden, som vi fra radikal side er overordentlig tilfreds med, og som blev præciseret i regeringsgrundlaget En Fælles Fremtid. Det grundlag passer os faktisk perfekt. Det lægger vægt på det sociale. Det lægger vægt på det grønne. Det lægger vægt på det internationale. Men det lægger først og fremmest vægt på, at hvis vi skal gennemføre noget på de tre områder, kræver det ansvarlighed ikke mindst i økonomisk henseende.

Regeringen og Det Radikale Venstre vil forandring, for det kræver tiden, men det er en forandring i fællesskab. Vi har ikke brug for ego-

tripperne. Og den del af dem, som nogle af os ser i hr. Anders Fogh Rasmussens minimalstat, har vi ærlig talt lyst til at tildele et ekstra ophold på folkehøjskolerne. Det tror jeg de ville have godt af. Det er jeg oven i købet sikker på at den grundtvigianske del af Venstre ville være enig med mig i.

For Det Radikale Venstre er der tre hovedudfordringer, som også ligger i regeringens program.

Vi ønsker for det første at forny den danske velfærdsmodel.

Vi ønsker dernæst at gøre miljøhensyn til en naturlig del af hvert enkelt menneskes hverdag.

Og så ønsker vi for det tredje at føre Danmark fra det, man kunne kalde andedammen, ud i verdenshavet, altså internationaliseringen, ikke via bureaukrati og dekreter, men gennem et folkeligt engagement og en forståelse for internationaliseringens nødvendighed i den verden, vi lever i, hvor den globale sammenhæng og nærhed er det umiddelbart åbenbare.

Hvad angår velfærdsmodellen, er der tre forudsætninger for, at vi kan skabe den nødvendige fornyelse.

Den første og den afgørende forudsætning umiddelbart er, at man ufortrødent holder fast i en sund og stram økonomisk kurs. Det har regeringen gjort. Det har den gjort med godt resultat. Vi har set, at ledighedstallene går den rigtige vej, oven i købet i hastigere tempo end ventet. Inflationen er fortsat lav. Der er ingen tendenser til lønhamstring. Budgetunderskuddet er kraftigt på vej ned. Vi venter, det er væk i 1997. Betalingsbalancen er fortsat positiv. Renten er faldende. Det er den vej, det bør gå. Dermed være ikke sagt, at alle problemer er løst. Det viser arbejdsløsheden i sig selv. Men den sunde økonomi er simpelt hen forudsætningen for, at der er penge til at forny velfærdsmodellen.

Den fornyelse, vi fra radikal side ønsker, kræver i første omgang, at man får genskabt den sociale profil. Der er for mange steder, hvor der er for langt imellem de ordninger, hvor man kan se, at dette er et socialt behov, man dækker.

Vi så det måske bedst i forbindelse med diskussionen om boligposterne her i foråret, hvor man kunne vise endnu en gang, at 50 pct. af lejerne modtager boligstøtte. Når man er nået til den situation, er boligstøtten ikke længere en social ordning, så er den blevet en overførsel, som alene sikrer, at man kan fortsætte med at gøre tingene, som man altid har gjort. Og det kan man ikke regne med i et samfund, der må omstille sig.

Her skal det føjes til, sådan som det også i hvert fald fra radikal side blev gjort under den debat, at hvad der gælder for boligstøtten vedrørende det manglende sociale sigte, sådan som ordningen har udviklet sig, gælder også for ejerboligernes tilskud. De indirekte tilskud til ejerboligen har intet som helst med social omfordeling og sociale behov at gøre. Det er igen en sikring af, at man kan bevare sine velerhvervede rettigheder.

Vi har i høj grad fået skabt ordninger på dette område, hvor den sociale profil er forsvundet, og hvor man i stedet for er kommet i en situation, hvor man bliver betalt af naboen og betaler naboenes regninger. Det er ikke sund økonomi.

Det tredje og sidste problem, som skal løses, før vi har forudsætningerne for en modernisering af den danske velfærdsmodel, er, at vi får gjort op med mange års forståelige, velbegrundede, men ikke desto mindre økonomisk uholdbare ordninger vedrørende forbedring af situationen under en lavkonjunktur. Vi har på en lang række områder søgt at løse problemer for beskæftigelsen under lavkonjunkturerne, men ordningerne har haft en tendens til at cementere sig som strukturproblemer, når lavkonjunktureren var ved at vende. Det er det, vi ser i øjeblikket.

Hvis vi ikke finder politiske løsninger, så samfundet kan omstille sig i en situation, hvor konjunkturerne forbedres, så har vi skabt vanskeligheder for os selv, og så har vi fået for lidt råderum til at skabe det sociale sigte i velfærdsmodellen, som er en nødvendighed. Det vil vi fra radikal side arbejde på at få forbedret, men det kræver selvfølgelig politisk vilje, og det kræver specielt, at man ikke på forhånd freder bestemte befolkningsgrupper, uanset om de har sociale problemer.

Jeg vil godt minde om den diskussion, som vi havde i foråret, hvor det jo var umuligt at få f.eks. Venstre og De Konservative til at erkende, at der kunne være pensionister, som havde en sådan økonomi, at den boligstøtte, de modtog, ikke var et socialt tilskud, men derimod en overførselsindkomst, som de på lidt længere sigt måske godt kunne undvære.

Hvis vi ikke kan føre en åben debat om disse ting, så er vi heller ikke i stand til at få løst vores velfærdsproblemer og bevare modellen.

Den anden udfordring består for Det Radikale Venstre i at få indbygget miljøhensynene i vores hverdag. Vi har allerede gjort en kraftig indsats, idet vi gennemfører de grønne afgifter, og vi har

gjort en kraftig indsats for at redde drikkevandsforsyningen. Derudover har vi fået et forbud mod vækstfremmere i landbruget, så der er taget en lang række initiativer for at sikre, at vi faktisk får tilgodeset miljøhensynene.

Det, der naturligvis er afgørende, er, at resourceforbruget og miljøhensynene indbygges dér, hvor den enkeltes forbrugsbeslutninger træffes; det vil sige gennem priserne og omkostningerne. Det er først, når det sker, vi har en sikkerhed for, at det vil være nærværende for den enkelte dansker – og det er forudsætningen for, at vi får et bæredygtigt miljø.

Regeringen har jo klart gjort rede for sin plan: Vi ønsker at flytte beskattningen fra arbejdskraften over til den miljøbelastning, som vi hver især udsætter miljøet og vores omgivelser for.

Lad mig så endelig som det tredje nævne udfordringen ved internationaliseringen. Danmark gør allerede en kraftig indsats på det internationale område, hvilket vi også bør gøre; det er i de små landes interesse. Og vi må selvfølgelig, sådan som verden i dag hænger tæt sammen, gøre det ud fra såvel et globalt humanitært ansvar som en udenrigspolitisk fornuft.

En af de ting, som aviserne i dag bragte tydeligt frem, var, hvordan vores indsats på ulandsbistandsområdet faktisk vækker almindelig beundring og bliver understreget som et forbillede blandt dem, der beskæftiger sig med det. Jeg tænker her på OECD, som jo varetager samarbejdet på dette område, og synes, det er et godt eksempel på, at det faktisk nytter noget at gå foran, at det nytter noget at vise vejen, og at det sætter Danmark på landkortet. Danmark gør her en indsats, som både er i humanitær interesse og så sandelig også i almindelig god sund egeninteresse, fordi vi løser konflikterne og problemerne dér, hvor de opstår, og fordi vi giver folk en mulighed for at leve i de omgivelser, hvor de nu engang er vokset op.

Vi gør også en stor indsats i Bosnien. Der er allerede fra mange taleres side taget afstand fra de seneste ulykkelige begivenheder, og det vil jeg også gerne gøre. Det er naturligvis en fuldstændig uacceptabel fremgangsmåde, som vi alle sammen må tage afstand fra.

Men vi skal drage den rigtige konklusion, for det, der jo har været formålet med den danske indsats, har dels været at give en humanitær bistand i Bosnien – den bistand er der stadig væk behov for – dels at forhindre, krigen spredt sig, og det er der unægtelig også behov for. Så der er derfor stadig væk brug for, at FN er til

stede i området, så længe det overhovedet kan lade sig gøre på rimelig vis.

Så skal vi i øvrigt advare mod, at der så at sige skabes fjendebilleder med forsøg på at skære virkeligheden til efter et passende firkantet mønster, uanset hvor uacceptable overgrebene mod FN-personalet og civilbefolkningen har været fra serbisk side. Det løser man ingen konflikter ved.

Det sidste, jeg vil nævne omkring internationaliseringen, er selvfølgelig det, som vi alle sammen ved står foran os, og som også har været et gennemgående tema i debatten i dag, nemlig EU's regeringskonference.

Jeg tror, det er afgørende, at regeringen og Folketinget får gjort op med sig selv, for vi skal kunne præsentere befolkningen for noget, det er værd at slås for. Det ligger lige for at pege på, at udvidelsen med de østeuropæiske lande har et sådant visionært perspektiv, som vi kan gøre til en egentlig og rimelig sag, som det er værd og muligt at engagere befolkningen i.

Jeg synes, man i den forbindelse skal tænke på, at hvis man *ikke* gør dette til sagen, men derimod koncentrerer sig om undtagelserne, så den danske debat bliver navlebeskuende og kun drejer sig om undtagelserne – som jo ikke er genstand for regeringskonferencen – har vi tabt noget på gulvet og risikerer meget nemt, at det hele i stedet kommer til at dreje sig om, hvorvidt vi nu giver afkald på noget, i stedet for at se på perspektivet.

Fra radikal side vil vi gerne understrege én ting om Vestunionsdebatten, som jo har været prominent inde i debatten i dag: Vi ønsker ikke og kan ikke acceptere, at Vestunionen kommer til at optræde som en integreret del af Den Europæiske Union.

For os er det afgørende, at den vision, som SNU har peget på med hensyn til Vestunionen og Den Europæiske Union, faktisk bliver den, der slår igennem. Vi ønsker, at det militære samarbejde skal foregå mellem suveræne stater; det overlader vi ikke til Den Europæiske Union. Hvis Danmark skal ændre sit nej til Vestunionen, så forudsætter det, at muligheden for WEU's integration i EU er definitivt udelukket, og at WEU ikke bliver et alternativ til NATO. Det synes jeg er en tilpas klar melding for den kommende debat.

Lad mig så konkludere på følgende måde: Man kan jo spørge sig selv om, hvad der så gælder for den parlamentariske situation i dag.

Nu skal man jo ikke rose sig selv, regeringen og regeringspartierne skal ikke rose sig selv for meget, men hvis jeg var en del af oppositionen, så ville jeg nok sige: Stabiliteten truer.

En mindretalsregering som den nuværende er ganske livskraftig. Jeg tror, at vi blandt andet med forsvarsudspillet har vist – måske til ærgrelse for nogle – hvilken livskraft denne regering har.

Jeg kan ikke få øje på noget alternativ, og jeg tror, at regeringen med god samvittighed kan koncentrere sig om det videre arbejde.

Formanden:

Der er nu bedt om forskellige korte bemærkninger, og vi skulle meget snart holde en middagspause, men hvis der kun er to korte bemærkninger og hr. Estrup svarer på disse, så er det hr. Holger K. Nielsen, hr. Keld Albrechtsen og så hr. Estrup, hvorefter der er middagspause.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når hr. Estrup sådan tæller op, hvad der er lavet af forlig til højre og venstre, så ved hr. Estrup jo godt, at der er forskel på kvantitet og kvalitet. Og hr. Estrup ved også godt, at finansloven er et helt, helt afgørende forlig, ligesom hr. Estrup også godt ved, at det ikke var muligt at lave et forlig om grønne afgifter, for det måtte regeringen ikke. Vi får lov til at stemme ved tredjebehandlingen – det gør vi også, for det er et lille fremskridt – men det var ikke muligt at lave et forlig.

Omkring velfærdspolitikken siger hr. Estrup meget sympatisk, at der både for ejere og lejere skal ske nogle ændringer i hele boligstøtteordningen. Det er dér, det sympatiske ligger. Men hr. Estrup ved jo godt, at der med denne her regering ikke bliver tale om ændringer for ejerens vedkommende. Det vil CD ikke. Det vil Socialdemokratiet ikke.

Skal hr. Estrups udtalelser så forstås sådan, at hvis der ikke bliver gennemført ændringer for ejerne, så vil Det Radikale Venstre gå imod, at der bliver gennemført nedskæringer på boligstøtteordninger for lejerne? Det må være en konsekvens af hr. Estrups melding på det område.

Så siger hr. Estrup en del om Vestunionen, bl.a. at Det Radikale Venstre ikke kan leve med, at WEU bliver en integreret del af EU. Men hvis det er en melding, der skal stå til troende, så forudsætter det altså, at Vestunionen kommer op på regeringskonferencen.

I den nuværende Maastricht-Traktat er det sådan, at Vestunionen skal være en integreret del af EU. Det er faktisk meningen med forsvarsdimensionen i EU. Så hvis man skal afkoble Vestunionen fra EU, og hvis Vestunionen sådan skal være en form for europæisk Røde Kors, som der er nogle der har hævdet, jamen så forudsætter det, at den bliver koblet af, og at emnet kommer op på regeringskonferencen. Og det forudsætter igen, at den danske regering i sit udspil direkte siger til de andre EU-lande, at den sammenkobling skal ud af selve Maastricht-Traktaten.

Så til sidst: Når jeg hører både hr. Estrup og den socialdemokratiske ordfører tale om miljøpolitik, om grøn beskæftigelse, så må jeg da gå ud fra, at Det Radikale Venstre kan stemme for SF's dagsorden. Det fik vi ingen meldinger om, og jeg vil godt høre hr. Estrups melding. Jeg går ud fra som noget naturligt, at de kan stemme for, men jeg vil da godt lige høre det fra hestens egen mund.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må sige, at jeg blev temmelig rystet, da jeg hørte hr. Estrup tale om Vestunionen. Nu kommer hr. Estrup jo fra et parti, som blev grundlagt på princippet om antimilitarisme, mod oprustning; et parti, der på det punkt havde en forbillig ledlig politik. Nu vil hr. Estrup åbenbart til at snige os ind i Vestunionen ad bagdøren.

Jeg må sige, at jeg bliver mere og mere bekymret, jo mere jeg hører meldingerne fra regeringspartierne ordførere. Vi hørte hr. Torben Lund udtale nogle fuldstændig uudgrundelige ord om Socialdemokratiets holdning til Vestunionen, og nu anviser hr. Estrup altså en smutvej, hvorigennem vi skal luskes ind ad bagdøren i Vestunionen, ved at sige, at der nu skal være en eller anden formel adskillelse mellem Vestunionen og EU; en adskillelse, som ikke eksisterer i praksis, for hr. Holger K. Nielsen har jo fuldstændig ret i, at der er tale om en integration mellem de to organisationer – og så skal vi altså listes ind i den på den måde.

Jeg er nødt til at sige rent ud, hvad jeg mener: Jeg synes, det er skammeligt at høre på, og det er dybt udemokratisk, hvis det virkelig er det, man vil.

Én ting er, hvis man melder ud og siger, at man nu vil have en folkeafstemning, at man nu vil have lavet det om, som blev vedtaget ved den tidligere folkeafstemning. Det er én ting.

Det vil jeg kæmpe imod og gå ud og anbefale vælgerne at gentage det danske nej til Vestunionen. Men det er noget andet, hvis vi nu står over for sådan en salamitaktik, hvor man skal luske sig uden om problemet, luske sig uden om vælgerens beslutning.

Jeg håber meget, at hr. Estrup nu vil gå op og bringe orden i denne sag, for det bliver jo værre og værre for hvert indlæg, regeringspartierne holder i denne sag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Hvis jeg må tage det sidste først, så tror jeg ikke, der skal så meget til for at ryste hr. Albrechtsen. Jeg tror oven i købet, at han har visse taktiske begrundelser for at blive rystet. Og jeg tror, at jeg kan forene mit svar til hr. Holger K. Nielsen og hr. Albrechtsen på det her område.

Der er selvfølgelig ikke på nogen måde tale om at afvige fra løftet om en folkeafstemning. Det, som jeg sagde på Det Radikale Venstres vegne, var, at hvis der overhovedet skulle være tale om, at Det Radikale Venstre ville overveje et medlemskab af Vestunionen, så forudsatte det, at det var definitivt udelukket, at Vestunionen blev bærer af et militært samarbejde integreret i EU. Det er vi ikke til sinds at acceptere.

Derfor burde man i stedet for den lidt taktisk prægede melding fra hr. Albrechtsen have været godt tilfreds med denne udtalelse.

Lad mig så sige til hr. Holger K. Nielsen i øvrigt: Det, jeg sagde om velfærdsmodellen og ejere og lejere, var, at der skal være en balance, og den balance bør gælde, når der drejer sig om boligudgiften. Heri indgår selvfølgelig såvel de direkte støtteudgifter som de indirekte støtteudgifter. Den balance vil vi være garant for.

Endelig dagsordenen: Selv om jeg ikke bryder mig så meget om udtrykket, at det skulle høres fra hestens egen mund, så synes jeg ærlig talt, at vi skal overveje, om denne dagsorden ikke kan gøres lidt bredere. Jeg har en vis sympati for indholdet i det, hr. Holger K. Nielsen har skrevet i sin dagsorden.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.15.

Mødet udsat kl. 18.16

Mødet genoptaget kl. 19.15

Forhandlingen genoptoges.

Bruno Jerup (EL):

Det har på mange måder været et interessant år og et godt år i hvert fald for Enhedslisten. Om det så også samlet set har været et godt år for Danmark, kan man selvfølgelig diskutere.

Det er vores oplevelse, at regeringen fra starten af ikke var i stand til at drage den fulde konsekvens af folketingsvalget og af den kendsgerning, at den kun råder over 76 mandater – når det går højt. Regeringen var ikke fra starten af klar over eller villig til at erkende, at Enhedslisten kunne være en mulig eller endog en nødvendig samarbejdspartner.

Vi finder det passende og på tide, at regeringen og dens ministre lærer af det første år og begynder at opfatte hele Folketinget og naturligvis også Enhedslisten som noget, der skal samspilles med, og som et sted, hvor det er sådan, at der kan laves nogle ting, og hvor beslutninger er noget, der træffes i Folketinget.

Den politiske debat i samfundet og i Folketinget skal forbedres. Den demokratiske proces er vigtig, også den samfundsdebat og debat, som foregår uden for det her Ting.

Lovgivning bliver jo til i en proces, som starter mange steder. Vi har fra Enhedslistens side forsøgt at holde fast i det princip, at vi f.eks. ikke ønsker at stemme for noget den ene dag, som vi er imod, for at få andre til at stemme for noget andet den næste dag, som de er imod. Folketinget må holde op med at vedtage love, som der ikke uden for denne sal findes 90 folketingsmandater der støtter.

Det er vigtigt, at der skabes ordentlige rammer for den politiske debat. Derfor vil vi foreslå regeringen, at den, når lovgivningsprocessen starter, fremlægger beslutningsforslag, som i kort form forklarer, hvor regeringen vil hen. Vi finder det ikke godt eller acceptabelt, at der kommer stribevis af love, hvis erklærede mål er

tekniske justeringer sammenblandet med ikke veldefinerede målsætninger. Den slags fremmer kun en lovgivningsproces, som ender i mudder.

Vi har i det forløbne år forsøgt at sætte fokus på nogle – synes vi selv – vigtige emner, og jeg vil kort nævne nogle af dem.

Vi kan med glæde konstatere, at det er lykkedes os at få sat fokus på den finansielle sektor i Danmark. Her tænker jeg ikke mindst på det tagselvord, som Spar Nord var en del af, men der er mange flere sider af den sag.

Vi kan også med glæde konstatere, at mange års uimodsagt privatiserings- og udliciteringspolitik har fået stukket en kæp i hjulet. Derfor er det også glædeligt, at der ude i befolkningen er en øget opmærksomhed om de skadelige virkninger ved privatiseringen, nemlig dårlige løn- og arbejdsforhold, dårligere kundeservice, højere takster, mere brugerbetaling m.v. – og her tænker jeg ikke kun på Ri-Bus-konflikten.

Vi kan også med glæde konstatere, at regeringen har kunnet lave flere ting sammen med SF og Enhedslisten. Der er kommet en øget miljøindsats, som der må arbejdes videre med fremover, hvor f.eks. CO₂-målene skal nås. Vi skal have en principiel målsætning om, at al gift og medicinrester skal ud af vores drikkevand og vores mad, og vi skal grundlæggende set have et brud med den vækstmålsætning, som stadig væk er en af regeringens værste fejlorienteringer.

Vi har gennemført sundhedspolitiske forbedringer, og vi har gennemført boligpolitiske og skattepolitiske forbedringer.

Der findes stort set ikke noget område, hvor regeringen ikke sammen med Enhedslisten og også SF har gennemført nogle ting, som VKZ har været imod. Det har vi ingen problemer med, men vi vil samtidig holde fast i, at vi ikke er regeringens sikkerhedsnet. Hvis det er sådan, at der findes et flertal uden om regeringen for noget, som vi synes er fornuftigt, så støtter vi det også. Vi har f.eks. gjort det ved at stille et forslag sammen med oppositionen til højre side i salen om ophævelse af punktafgiften på CD'er, og der kunne også komme andre sager. Vi forsøger på fra sag til sag at tage stilling til, om indholdet er noget, som vi kan støtte, og så stemmer vi for dét.

Der har heldigvis været en lang række gode lovforslag fra regeringens side, som vi har været inde i forhandlinger omkring, og som vi har støttet; men vi holder som sagt fast i det princip, at vi samarbejder med dem, der vil samarbejde

med os. Vi er en konkret samarbejdspartner, vi er ikke et sikkerhedsnet for alle mulige ting, f.eks. alle mulige tåbeligheder, som regeringen måtte finde på.

Jeg vil nævne nogle fejlagtige bud fra regeringen: Det var f.eks. tåbeligt at strikke en finanslov sammen med V og K over en weekend sidste efterår. Det medførte nogle forringelser, som regeringen ikke havde behovet at lave, hvis de havde snakket med os. Vi foreslår, at man til efteråret laver en finanslov uden et forlig, uden et samlet forlig; det har vi allerede foreslået en dagsorden om.

Det var tåbeligt af regeringen at lave en aktiveringslov, som reelt indførte tvangsarbejde. Vi vil foreslå, at man laver en model, som gør dagpengene aktive, for så kunne man reelt for samme beløb oprette regulære job til de folk, som i dag er på bistandshjælp.

Det var tåbeligt, at man ikke fra starten lavede den dommerundersøgelse i Færøesagen, så vi kunne blive fri for det åbenlyse dobbeltspil, men vi er alligevel gået ind i processen med det lovforslag, der ligger nu, og vi vil stemme for.

Det var tåbeligt at lave en lukkelov, som ingen reelt støtter, ikke engang de borgerlige partier, som desværre har fået alt for meget og ikke vil vedgå dette. Vi havde foretrukket, at regeringen havde indgået i en konstruktiv dialog med os om udformningen af en ny lukkelov, der tager hensyn til de ansatte.

Det var tåbeligt at gribe ind i sygehuskonflikten. Regeringen kørte med på amternes spil, som amterne lige fra starten ønskede, og det skulle så gå ud over sygeplejerskerne. Vi ville foreslå regeringen, at den meldte klart ud, at det ikke var regeringens bord, og at den i stedet for tog initiativ til, at der blev uddannet flere sygeplejersker.

Enhedslisten er som sagt ikke noget sikkerhedsnet for regeringens tåbeligheder, men vi er villige til at forhandle om ethvert spørgsmål. Tåbeligheder må regeringen klare sammen med de borgerlige eller alene.

Jeg vil nævne nogle områder, som regeringen kunne følge op sammen med Enhedslisten: Der kunne gøres noget ved arbejdsløsheden, hvor arbejdsløsheden reelt ikke er faldet ret meget. De statistikker, som regeringen fremlægger, er kun én måde at præsentere problemet på, for man kunne også hæfte sig ved, at andelen i erhverv i Danmark er ca. 70 pct. af de 15-66-årige i befolkningen, og det har den været med små udsving de sidste 35 år.

Vi vil foreslå, at der sker en udvidelse af den offentlige sektor. Det betyder bl.a. som tidligere nævnt, at de nuværende aktiveringsjob skulle tilbydes som reelle job i stedet for tvangsarbejde, og det betyder også, at man kunne udvide social- og sundhedsområdet ved at tilføre ressourcer og ansætte flere. Der kunne også sættes mere på miljøarbejdspladser, kultur m.v.

Vi støtter alle initiativer i den retning, men derudover er det vores opfattelse, at det vil være muligt og ønskeligt at udvikle systemer, som betyder deling af arbejdet – og derfor afviser vi også tanken om at afskaffe sabbatorloven. Vi vil tværtimod gå langt videre i hele orlovs-tanken, så det ikke kun er for nogle ganske få eller for nogle bestemte grupper, men alle skulle på skift kunne vælge imellem, om de ønsker at være i eller uden for job. Vi ønsker, at det bliver en reel valgmulighed for alle, så det overskud, der er af arbejdskraft, kan gøres til en frihed for alle.

Vi ønsker også en ændret skattepolitik på nogle væsentlige områder. Vi vil foreslå, at man laver en ny skattereform, som i højere grad tilgodeser de laveste indkomster. Det bedste ville være at hæve den skattefri bundgrænse; det vil gavne almindelige lønmodtagere mest.

Et af de væsentlige elementer i en sådan reform er en radikal fradragssanering, bl.a. fradrag for pensionsopsparinger, rentefradrag, afskrivninger på varelager m.v. Venstre og De Konservative ønsker en udvidelse eller bevarelse af erhvervslivets fradragssjungle, men det reelle, som bliver skjult i denne jungle, er, at dansk erhvervsliv reelt via skatten får en masse støtte fra samfundet. Vi er af den opfattelse, at skal der gives støtte til banker eller skibsværfter eller andre erhverv, skal det ske i fuld åbenhed via økonomiske tilskud.

Vi vil samtidig gerne melde os i rækken af de økonomisk ansvarlige. Gælden er et stort problem for Danmark. Alene det faktum, at vi i 1994 skal give 62 mia. kr. i rente på vores statsgæld svarende til den samlede udgift til Undervisningsministeriet eller til mere end den samlede udgift på 51 mia. kr. til folkepensionen understreger problemets omfang. Enhedslisten vil godt melde sig i kredsen af de partier, der understreger, at dette ikke er holdbart, og vil også gerne medvirke til at ændre på dette forhold. For at løse dette skal der slagtes nogle hellige fradragsskøer, og det vil vi gerne være med til.

Vi vil også forbedre og forny velfærdssamfundet. Vi vil opfordre regeringen til, at den ikke læner hovedet op ad dem, der vil afskaffe velfærdssamfundet. Man må forstå, at velfærdssamfundet er en helhed og ikke bare noget, som skal forstås som et teoretisk princip om, at de rige af moralske grunde skal betale til de fattige. Vi fastholder, at velfærd er for alle, og det betyder f.eks., at vi fastholder, at sundhed er for alle, og dermed afviser vi Venstres forsøg på at indføre brugerbetaling på sundhedsområdet eller indføre betalingssystemer, der gør patienter og deres sygdomme til regulære handelsvarer.

Vi vil også understrege, at velfærdssamfundet ikke skal være en ensidig fordeling af produktionsresultatet, men også være en fordeling af arbejdet, en fordeling af fritiden og af uddannelsesmulighederne. Det vil sige en udvikling af alles muligheder for at udvikle sig som individer, og det vil sige en fornyelse af velfærdssamfundet, som betyder flere rettigheder og nye muligheder for alle. Kun ved at forstå fornyelsen af velfærdssamfundet i denne helhed kommer man videre i en fornyelse af dette. Enhedslisten ser kampen om velfærdssamfundet som en grundlæggende social kamp om fordelingen i det her samfund.

Vi synes, det er interessant, at socialministeren har lanceret ideen om en fælles grundydelse. Det er i tråd med, hvad Enhedslisten allerede har overvejet, og vi er naturligvis interesseret i at gå ind i en debat med regeringen om dette.

Vi har den tanke, og vi mener, at der skal udvikles en fælles social grundydelse, som kan bane vejen for en fornyelse af velfærdssamfundet og dermed bryde med nogle af de fornyeriske tanker, der ligger i det nuværende velfærdssamfund. Men vi er af den klare opfattelse, at grundydelsestanken ikke kan ses isoleret fra retten til arbejde og deling af dette, retten til uddannelse og retten til orlov. Det vil f.eks. efter vores opfattelse være oplagt, at en kommende uddannelsesreform for bl.a. arbejdsmarkedet burde ses i lyset af muligheden for at oppebære grundydelse, mens man uddanner sig. Vi kan således kun opfordre regeringen til at bruge sommeren til at sætte sig nogle mere visionære mål for velfærdsstaten og for miljøet.

Vi vil give bolden op til en finanslovdebat, som ikke bliver en omgang kortvarigt natteroderi, som muligvis kan være sjovt nok, men derimod nogle mere principielle overvejelser om, hvor vi skal hen. Derfor har vi også formuleret vores eget forslag om motiveret dagsorden

med sætningen, at regeringen skal lave finanslov uden forlig – dvs. uden et samlet forlig – og sagt, at vi er villige til at lave forlig om delspørgsmål. Vi vil altså ikke opfordre regeringen til at lave et samlet forlig med f.eks. V og K – for bare at nævne nogle helt tilfældige.

Og så vil jeg give ordet til hr. Keld Albrechtsen.

Keld Albrechtsen (EL):

Vi har i eftermiddags haft en efter min mening stærkt foruroligende debat om Vestunionen. Det vil jeg vende tilbage til om et øjeblik.

Det er jo desværre sådan, at med hensyn til EU er spørgsmålet om Vestunionen bestemt ikke det eneste foruroligende. Listen er lang, og jeg kan slet ikke nå at gennemgå den her, men der er ét område, som i hvert fald skal nævnes i den her afslutningsdebat, for spørgsmålet om den fælles mønt trænger sig desværre også på.

Jeg vil godt stille det spørgsmål til økonomiministeren, om hun i denne debat vil bekræfte, at vi ved en folkeafstemning har truffet den beslutning, at Danmark ikke er med i den fælles mønt. Jeg anser det for at være en enkel og ligetil ting for økonomiministeren at bringe det på plads, for det har hun tidligere udtalt, men jeg vil alligevel til beroligelse godt høre det også her i denne debat.

Så vil jeg gerne stille et yderligere spørgsmål til økonomiministeren, og jeg vil også bede hr. Torben Lund om at tage det med i sin besvarelse, om man kan forestille sig, at der bliver indgået en aftale, et nyt nationalt kompromis, med Venstre og De Konservative, hvis Venstre og De Konservative står fast på den opfattelse, at vi skal med i den fælles mønt. Det spørgsmål vil jeg meget gerne have besvaret. Jeg tager det naturligvis for givet, at regeringen vil meddele, at hvis Venstre og De Konservative fastholder det synspunkt, at vi skal med i den fælles mønt, kan der ikke blive nogen aftale med Venstre og De Konservative.

Det er sådan, at EU-Kommissionen har spillet ud med planer om den fælles mønt, som måske nok er så latterlige, at de også kalder noget på morskaben, men det er jo dybt alvorligt. Kommissionen vil iværksætte en EU-kampagne med det formål, at EU-borgerne nu skal lære at elske den fælles mønt. EU-kommissær Yves Thibault de Silguy sagde i går til pressen, at vi skal lære at elske den fælles mønt, og til det formål skal skatteydernes penge altså anvendes til en EU-kampagne. Jeg har i øvrigt også stillet

spørgsmål til regeringen om disse EU-kampagner, som Kommissionen faktisk sammenlagt bruger en milliard danske kroner på at føre i felten om alle mulige spørgsmål, hvor den mener, at vi skal lære at elske Unionen.

Der er noget totalitært over en stat, som bruger sine penge til at lære folk at elske samme stat. Det er i hvert fald ikke noget, som man kender til i demokratiske samfund, men sådan er det altså i Unionen.

Så vil jeg godt igen gå over til spørgsmålet om Vestunionen, og dér har jeg tidligere i debatten fået det løfte fra hr. Torben Lund, at han nu, når jeg er færdig, vil komme op og besvare det spørgsmål, som jeg har stillet et par gange, nemlig om regeringspartierne og Socialdemokratiet for det første vil bekræfte, at det, der blev besluttet ved folkeafstemningen den 18. maj om, at vi ikke skal med i Vestunionen, ligger fast. Det spørgsmål blev afgjort af vælgerne, og det vil jeg godt bede hr. Torben Lund bekræfte, således at der ikke kan være nogen tvivl om, hvad grundlaget er, og at det naturligvis også er det grundlag, som er gældende som en del af det danske forhandlingsgrundlag til regeringskonferencen. For det andet vil jeg godt bede hr. Torben Lund besvare et spørgsmål: Hvis Venstre og De Konservative bliver ved med at insistere på, at forhandlingsgrundlaget til regeringskonferencen skal indeholde et brud med det, vælgerne har vedtaget, altså skal indeholde, at man rejser spørgsmålet om dansk deltagelse i Vestunionen, kan Socialdemokratiet så være med til at vedtage et grundlag sammen med Venstre og De Konservative? Det må være konsekvensen af det, man har forpligtet sig til over for vælgerne, og af de utallige løfter, som man gav i sin tid for at få vælgerne til at stemme ja til Unionstraktaten.

Så vil jeg godt stille et spørgsmål i forlængelse af nogle af de betragtninger, som hr. Jørgen Estrup har været inde på. Hr. Jørgen Estrup fremlagde en model, der kunne føre til et snigende dansk medlemskab af Vestunionen, og dér er det sådan, at man i NATO har en plan under udvikling. Der ligger papirer fra Forsvarsministeriet til Det Udenrigspolitiske Nævn om, at NATO har en plan under forberedelse, hvor det er sådan, at Vestunionen skal kunne trække på NATO's Combined Joint Task Force, altså disse udrykningsstyrker, som NATO har.

Hvad betyder det? Det betyder, at vi altså har et system, hvor NATO kan blive rekvireret af Vestunionen til at udføre et eller andet, som

Vestunionen er blevet bestilt til af EU. Dermed har man altså lavet en kobling fra EU til danske NATO-styrker, som ved hjælp af denne konstruktion kan blive sendt i felten, og så har vi faktisk dermed etableret det forbindelsesled, som gør, at danske soldater direkte bliver involveret i EU-krigsførelse.

Jeg håber, at man er klar over, hvor alvorligt det, der foregår, faktisk er. Under den officielle overflade udhules det danske forbehold hele tiden; det undermineres og undergraves dag for dag ved den slags planer og beslutninger, som befolkningen først får besked om, når det lykkes for mennesker, der er kritiske over for det her, at få tingene frem.

Jeg synes, det er dybt alvorligt, at det foregår på den måde. Det udgør et meget stort demokratisk problem, at man ved den ene folkeafstemning efter den anden udsteder en masse løfter og garantier til befolkningen, og så snart folkeafstemningen er slut, begynder man skive for skive at underminere de ting, som man har lovet befolkningen.

Jeg håber, at jeg af regeringen og af hr. Torben Lund kan få en forklaring på, hvordan det kan være, at man nu har tænkt sig at lave denne sammenkobling mellem NATO's soldater - og dermed den danske hær - Vestunionen og EU. EU kan jo rekvirere Vestunionen, som så altså igen kan rekvirere NATO og dermed igen rekvirere danske styrker, som er en del af denne Combined Joint Task Force, som det hedder på det smukke sprog, som bruges i NATO.

Nu håber jeg, at hr. Torben Lund kan komme op og give os klare og umisforståelige svar på de spørgsmål, som jeg her har stillet.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Således talrige gange opfordret er der nu en mulighed for at prøve at forklare, hvad det er, vi mener om Vestunionen. Jeg sagde i mit første indlæg under afslutningsdebatten, at vi fra dansk side altid har vendt os stærkt imod tanker om WEU som et europæisk alternativ til NATO, og at vi vender os imod en Europahær.

Jeg sagde også, at hvis forudsigelserne om, at WEU's fremtidige rolle bliver af fredsbevarende og humanitær karakter, er det naturligvis noget, vi og den danske regering må tage op til en fornyet vurdering, og jeg sagde videre: »... men det er ikke nu.« Det er regeringskonferencen i 1996, der er stedet, hvor det bliver besluttet, hvilken rolle WEU vil få i den europæiske sikkerheds-

struktur, og når vi kender den rolle, er der selvfølgelig en mulighed for at afgøre, om den danske stilling skal ændres og i givet fald ændres ved en ny folkeafstemning. Men jeg sagde også i mit første indlæg, at de fire danske forbehold i Edinburgh-Afgørelsen selvsagt vil være en del af det danske udgangspunkt ved regeringskonferencen.

Så jeg tror sådan set, at jeg har besvaret spørgsmålet fra hr. Keld Albrechtsen, men jeg vil i øvrigt sige, at jeg da egentlig er en lille smule forbavset over hr. Keld Albrechtsens store interesse for disse forbehold, for så vidt jeg husker, går hr. Keld Albrechtsen jo ind for, at de forbehold ikke har nogen som helst betydning. Det synes vi de har, men jeg mener, jeg har hørt hr. Keld Albrechtsen nogle gange til valgkampe og måske også her i salen redegøre for, at det er det rene pjat og ingenting med de forbehold.

Men vi tager dem sådan set alvorligt og mener, at det er en del af det danske udgangspunkt ved regeringskonferencen. Hvad der så kommer ud af det, må vi jo se på til den tid. Foreløbig har jeg hørt meget forskellige meldinger fra WEU-landenes forsvarsministre om, hvad de mener WEU skal bruges til i de kommende år. Der var et møde den 15. maj – hvis ikke jeg husker meget galt – mellem WEU's forsvarsministre, og da var der i hvert fald vidt forskellige holdninger til, hvad WEU skulle stå for.

Så inden man nu laver sådan noget fuldstændig skråsikkert om, hvad man skal mene om WEU, var det så ikke en god idé at vente og se, hvad WEU egentlig skal beskæftige sig med? Det synes jeg sådan set er rimelig fornuftigt.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg har lige et spørgsmål til Enhedslisten om det dagsordensforslag, der er fremsat. Dér skriver Enhedslisten i første pind følgende:

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til – at undgå forlig om finansloven for 1996 og i stedet fremlægge konkrete forslag om en aktiv miljø- og beskæftigelsespolitik, der som hovedelement indebærer, at dagpengene gøres aktive, ...«

Det sidste er jeg fuldstændig enig i. Det er også vores politik, at vi skal gøre dagpengene aktive; men det, jeg ikke helt forstår, er, at man skal undgå et forlig om finansloven. Jeg mener, at hvis der kan laves et forlig om finansloven, hvor det faktisk lykkes at gøre dagpengene aktive, betyder det så, at man skal gå imod det? Det er, som om man siger fra Enhedslistens side, at

man godt vil være med til at gennemføre nogle forbedringer, men at lave en aftale om det vil man ikke være med til. Det hænger jo altså ikke sammen nogen steder. Hvis man alvorligt mener, at dagpengene skal gøres aktive, er man da også nødt til at gå ind og forhandle om det med henblik på at få et forlig ud af det.

Hvad er et forlig om finansloven? Det er jo primært, at der laves en stemmeaftale ved andenbehandlingen, og at man så i det følgende år er bundet til det, som man er blevet enig om. Men hvis man kan blive enig om de ting her, hvorfor i himlens navn skal man så ikke lave forlig om det? Det forstår vi ikke en lyd af, og det synes vi ikke er sådan specielt troværdigt i betragtning af, at man kommer i en forhandlingssituation til efteråret.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Vi mener, at vores forslag til fremgangsmåde ved finanslovforhandlinger giver en mere demokratisk form. Det vil hr. Frank Aaen uddybe lige om lidt.

Jeg vil komme med en bemærkning til det, som hr. Torben Lund sagde i forbindelse med Vestunionen, nemlig at det går da lidt fremad, men der er stadig væk betydelig dunkle punkter i Socialdemokratiets melding. Nu får vi bekræftet, at de fire undtagelser er udgangspunktet; vi får bekræftet, at de er med. Nu er det ikke et spørgsmål om, at man, når regeringskonferencen begynder, rejser spørgsmål om Vestunionen. Men hvad betyder ordet »udgangspunkt«? Betyder det, sådan ville jeg naturligvis gerne have det skulle være, og det vil jeg bede hr. Torben Lund bekræfte, at Danmark på regeringskonferencen meddeler, at disse danske undtagelser er gældende og ikke bliver ændret – det er jo sådan set det afgørende – eller betyder det, at regeringen starter med at sige, at vi har disse undtagelser, men dem er vi i øvrigt villige til at forhandle om? Det er jo noget ganske andet, og det vil jeg bede hr. Torben Lund svare på. Jeg vil også bede hr. Torben Lund besvare dette spørgsmål: Hvis Venstre og De Konservative fastholder, at de vil have Danmark med i den fælles mønt og Danmark ind i Vestunionen, vil Socialdemokratiet så virkelig forhandle et fælles grundlag med Venstre og De Konservative?

Det er helt ufatteligt, hvis det virkelig skulle kunne være svaret, og jeg synes, det må være meget enkelt at svare på, for al logisk fornuft må da sige, at så kan man ikke lave en aftale med

Venstre og De Konservative. Det spørgsmål håber jeg også at hr. Torben Lund vil komme herop og besvare.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Hr. Holger K. Nielsen spurgte om vores holdning til forlig, og dertil vil jeg sige, at det har vi sådan set gjort en del ud af både i hr. Bruno Jerups ordførerindlæg og i de indlæg, vi holdt om finansloven for indeværende år.

Vi er for det første principielt imod, at der indgås kæmpemæssige forlig bag lukkede døre, hvor alting aftales og ingen uden for de lukkede døre endsige uden for dette hus fatter, hvad det hele går ud på, fordi alt muligt er strikket sammen. En indrømmelse på ét sted – og jeg tror, det var noget med hensyn til de finansielle markeder – blev betalt et andet sted med, at man gav 1 mia. kr. til de riges lempelse af arveafgiften. Den form for forlig er vi principielt imod, og det er det, der står i vores dagsordensudkast.

For det andet kan jeg dårligt forestille mig, at en finanslov, uanset hvor mange ting vi kommer igennem med, kan få en sådan sammensætning, at vi går ind for den. Jeg tror, der vil blive ved med at være alt for meget NATO, alt for meget EU, alt for meget erhvervsstøtte via rentefradragsordninger osv., som vi ikke vil acceptere, og derfor vil vi heller ikke kunne stemme for en samlet finanslov.

Men det, vi har sagt, og det står vi ved, er, at vi gerne vil være med til at lave forlig på afgrænsede områder, hvor alle og enhver både indenfor, udenfor og i pressen kan se, hvad der sker, for vi siger nemlig: Her gennemfører vi en forbedring f.eks. af orlovsordningerne, og her gennemfører vi en finansiering, som sikrer, at der er penge til det. Den slags aftaler og gerne parvis – indrømmelse her, aftale her, penge dér – vil vi gerne uden begrænsninger lave alle dem af, vi overhovedet kan blive enige med SF og regeringen om. Hvis vi kan blive enige, laver vi den slags aftaler, men hver for sig, så alle kan se, hvad der foregår, og ikke de dér store pakkeforlig.

Må jeg så lige sige til allersidst om det med de fire undtagelser, da jeg ikke tror, hr. Keld Albrechtsen nåede det: De fire undtagelser har vi aldrig nogen sinde sagt var uden betydning. Vi har sagt, at de fire undtagelser var med, da vi stemte første gang, og derfor var det ikke noget nyt, da vi stemte om dem anden gang.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Torben Lund behøver jo ikke at have assistance fra min side, men da hr. Keld Albrechtsen så stærkt stillede det sproglige spørgsmål, hvad et udgangspunkt er, har jeg slået det efter i »Nudansk Ordbog«, og jeg mener, der er belæg for min fortolkning, nemlig at det i øvrigt er svarende til et indgangspunkt. Det er altså et sted, man starter. Er man så statisk og stillestående, forbliver man dér, er man fremadstræbende, progressiv og evner at udvikle sig, ender man selvfølgelig et andet sted. Det er, hvad udgangs- og indgangspunkt betyder på dansk.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Det varer ikke længe, inden vi skal have Dansk Sprognævn tilkaldt for at få klaret det her. Nu har vi et indgangspunkt og et udgangspunkt, og nu kan jeg snart heller ikke selv finde ud af det mere.

Jeg vil sige det på den måde, at jeg mener faktisk, at jeg har meldt meget klart, at vi respekterer en folkeafstemning i Danmark, og derfor er de fire forbehold også en del af det udgangspunkt, vi møder med sammen med en hel masse andre ønsker til regeringsforhandlingerne i 1996.

Hr. Keld Albrechtsen fremhævede ligesom, at det nu stod klart, men det ikke er noget nyt. Jeg sagde præcis de samme ord i mit første indlæg, men det er muligt, hr. Keld Albrechtsen ikke har hørt det: På regeringskonferencen må det blive afklaret, hvad WEU skal bruges til, og hvilken rolle WEU skal have i den europæiske sikkerhedsstruktur og i det europæiske sikkerhedssystem.

Derefter ved vi, hvad det er, man i givet fald skal tage stilling til, og om der overhovedet er noget, man vil forelægge den danske befolkning ved en ny folkeafstemning. Det må jo vise sig til den tid, hvordan sikkerhedsorganisationen i hele Europa ser ud; der er jo mange aktører på det felt.

Lad os dog se, hvordan det ser ud efter regeringskonferencen i 1996, og så må vi jo partierne imellem finde ud af, om der er noget nyt at forelægge den danske befolkning ved en folkeafstemning. Jeg tror ikke, vi kan komme det nærmere, uanset om hr. Keld Albrechtsen måske gør et nyt forsøg.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg forstår ikke helt, at hr. Frank Aaen siger, at Enhedslisten ikke vil være med til et forlig bag lukkede døre.

Jeg kender da næsten ikke nogen, der har været så ivrige efter at lave forlig bag lukkede døre som Enhedslisten og især i det sidste halve års tid. Jeg mener, da vi forhandlede pakken om de små grønne afgifter, må jeg da sige, at Enhedslisten opererede ganske, ganske aktivt bag de lukkede døre.

I forbindelse med de grønne afgifter i det hele taget opererede man ganske, ganske aktivt bag de lukkede døre. Der var i hvert fald ingen, der vidste, at man gik inden om os. Jeg må sige, at det kom meget bag på os, da Enhedslisten lige pludselig havde overhalet os højre om. Det var offentligheden overhovedet ikke orienteret om på det tidspunkt, så jeg må sige, at i den forstand har Enhedslisten da udvist en vældig pragmatisme her i Folketinget og har accepteret, at forhandlinger altså faktisk foregår bag lukkede døre.

Så er der spørgsmålet om finansloven. Det er bare sådan, at en finanslov har mange konti, sådan er en finanslov skruet sammen, og man bliver nødt til at stemme ja eller nej til sidst. Der er ikke så meget at gøre dér. Er problemet det, at når det gælder store ting, vil Enhedslisten ikke være med, men kun til de meget, meget, meget, meget, meget små ting? Problemet er jo så igen, at man selv siger, at man vil have gennemført en aktiv miljø- og beskæftigelsespolitik, der som hovedelement indebærer, at dagpengene gøres aktive. Men det kommer jo ind i en finanslov, og meget af den økonomiske politik, som Enhedslisten står for, og som vi står for, er en del af finansloven. Virkeligheden er rent faktisk sådan, at man altså forhandler ud fra, at der til sidst skal indgås et forlig.

Så er det bare, jeg spørger Enhedslisten: Hvis nu Enhedslisten og SF får al deres politik gennemført, vil Enhedslisten så alligevel stemme nej til finansloven? Det må forstås sådan. Jeg kan ikke forstå det anderledes, og hvis det er synspunktet, må jeg tilstå, at vi altså ikke kan stemme for dette dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu oplevede vi, at hr. Torben Lund gjorde et behjertet forsøg på at forklare regeringspartierne, i hvert fald Socialdemokratiets, position

vedrørende Vestunionen. Så kom hr. Melchior herop, og så breder tågerne sig igen over landskabet. Sigtbarheden falder igen til det absolut minimale. For hvad siger hr. Melchior? Han siger, at vi da ganske vist skal møde op og så formentlig i et meget lavt tonefald – hr. Melchior bekræfter – hviske de andre i ørerne, at vi da godt nok har nogle undtagelser, som er vedtaget ved en folkeafstemning af den danske befolkning. Så har vi sagt det, og så begynder man ellers at gå ind i forhandlingerne, hvor man så holder udsalg.

Det var også derfor, jeg tror, det var hr. Engell under debatten gik op og sagde, at han mente, at der lå et positivt signal i de bemærkninger, som hr. Torben Lund var kommet med ved indledningen til denne debat. Det var jo derfor, hr. Engell – nu kan jeg se, at hr. Rechendorff nikker – sagde, at der var tale om en positiv melding. Det var, fordi De Konservative kunne se, at her var tingene ved at glide. Så kommer hr. Torben Lund nu herop for lidt siden og siger, at man altså har det udgangspunkt, at man vil meddele, at sådan har den danske politik været, og så vil man ellers gå ind i nogle forhandlinger, hvor jeg forstod det sådan, at man godt kunne begynde at fravige de danske positioner. Så kunne man godt komme igennem med en traktat, et forhandlingsresultat, som ikke indeholder undtagelserne, som ikke indeholder et dansk nej til f.eks. den fælles mønt, som ikke indeholder et dansk nej til Vestunionen, eller som indeholder nogle af hr. Estrups sindrige modeller til ad bagdøren at få os listet ind i Vestunionen.

Jeg bliver nødt til at sige til hr. Torben Lund fra Socialdemokratiet, at det svar, vi har fået, ikke er tilfredsstillende. Det er ikke tilfredsstillende nok til, at jeg kan gå ud og sige, at jeg er tryk ved, at Socialdemokratiet respekterer resultatet af folkeafstemningen den 18. maj.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Når man lytter til Enhedslisten, kunne man let få det indtryk, at der skal forhandles om de fire danske forbehold på regeringskonferencen i 1996. Det vil jeg gerne dementere, for det skal der ikke. Det er Danmarks forbehold, og de er accepteret af de øvrige EU-lande, så der er ikke mere at komme efter. Vi bestemmer selv, om vi vil have dem, eller om vi ophæver dem, i givet fald ved en folkeafstemning, så jeg tror nok, Enhedslisten forsøger at lede os lidt på afveje i denne debat.

Jeg bemærkede i øvrigt Enhedslistens udlægning af Maastricht-Traktaten, nemlig den, at dér stod de fire danske forbehold allerede. Det er jo en interessant udlægning. Det betyder, at når Venstre fremsætter forslag om at ophæve de fire danske forbehold, vil Enhedslisten uden tøven kunne stemme for, for de stod allerede i Maastricht-Traktaten. Velbekomme, siger jeg blot.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Til hr. Ove Fich: Jeg sagde ikke, at de fire danske forbehold stod i Maastricht-Traktaten. Jeg sagde, de stod i det, vi stemte om første gang, og hvis der er uenighed om det, vil jeg gerne have hr. Ove Fich til heroppefra at præcisere – nævnt med paragraffer og underparagraffer, og hvad det nu er, man har af udviklede systemer i Maastricht-Traktaten – hvad det er, der var forskellen på første afstemning og anden afstemning. Hvis der er nogen som helst uenighed om, at det med en lille bitte mikroforskel var helt identisk, vil jeg gerne have det dokumenteret heroppefra.

Så vil jeg sige om forlig, at man jo kan lege med ordene. Jeg sagde tydeligt, at det, vi var imod, var et forlig som en pakke, hvor lettelser af arveafgiften på en lille milliard, stramning af dagpengene for de arbejdsløse, stop for grønne afgifter, forringelse af orlovsordninger alt sammen blev koblet sammen, og når vi får debatten om det herinde, siger alle ordførere, at det er noget, vi har aftalt, og derfor går vi ind for det, punktum.

Den slags er vi imod. Vi går heller ikke ind for et forlig, hvor man indgår et nationalt kompromis for at komme i regering på et senere tidspunkt. Den slags er ikke os; det er vi imod.

Det, vi er for, er, at vi laver aftaler på afgrænsede områder, sådan at man kan se, hvad der er hvad, og så går vi, så langt vi kan ud ad den vej. Skulle vi komme langt nok, får vi fjernet alt, der har med NATO og EU at gøre, og så kan vi stemme for den samlede finanslov. Det tror vi ikke på, og derfor har vi sagt, at vi nok ender med at stemme imod. Vi vil jo ikke stikke folk blå i øjnene, når vi starter forhandlingerne, og sige, at det kan være, vi ender med at stemme for, når vi ved med os selv, at det ender det ikke med. Vi er så ærlige at sige det på forhånd.

Jeg ved godt, der er nogle her i salen, der tror, at hvis man holder det skjult og ligesom lokker med, at man vil stemme for til sidst, kan man måske stå stærkere i en forhandling.

Vi tror ikke på den slags forhandlingstaktik og vil også kalde det et mummiespil. Vi siger åbent, at vi regner med, at det går sådan, og vi har også sagt, for at vise hvor fleksible vi er, at skulle vi eventuelt kunne risikere, at regeringen vælter ved, at vi stemmer imod finansloven, og vi ikke synes, regeringen fortjener at vælge på det pågældende tidspunkt, vil vi overveje at stemme anderledes. Så åbne er vi også.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Den sidste bemærkning frister én næsten over evne til at konstatere, at fleksibiliteten er enorm hos Enhedslisten; den kan føre til hvad som helst.

Men det var nu slet ikke det, jeg ville tage ordet for, det var diskussionen om forbeholdene. Jeg er da i virkeligheden glad for, at Enhedslisten nu bakker forbeholdene op. Jeg håber, at vi kan bruge det, at man nu bakker forbeholdene op, til noget, også til efteråret.

Jeg vil gerne sige til hr. Frank Aaen – hvis det ellers kan kaldes et parlamentarisk udtryk, jeg vover det alligevel – at det, hr. Frank Aaen sagde om, at vi havde de forbehold i forvejen, er noget gedigent vrøvl.

Der er to måder at dokumentere det på. Den ene er at tage et eksemplar og spørge hr. Frank Aaen: Hvor stod der bare ét ord – bare ét lille ord – om Vestunionen og forsvar i det, der blev taget stilling til ved Maastricht-afstemningen?

Den anden måde er den, som jeg forstår også Enhedslisten nu er ved at forstå, at når V og K nu bruger så mange politiske kræfter for at blive fri for forbeholdene, er det jo ikke sikkert, at det er, fordi de er politiske tåber. Det kunne jo godt være, at det var, fordi de faktisk er klar over, at det her binder. Det er derfor, kritikken skal rettes mod de partier, der som V og K nu prøver at smygge sig udenom, og det er derfor, presset fortsat skal ligge på Socialdemokratiet og regeringen, så de ikke begynder at kaste sig ind på samme vej som V og K.

Formanden:

Der er nu i øvrigt fem ekstra korte bemærkninger endende med hr. Keld Albrechtsen, og herefter går vi videre i ordførerlisten. Den første var hr. Kent Kirk.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Man kan få det indtryk, at en afslutningsdebat går ud på at gentage det, der er blevet sagt her i Folketingssalen mange gange før i det forløbne folketingsår. Det, jeg har hørt her fra Enhedslisten og SF's side, har jeg hørt mange gange her i salen tidligere, og jeg ved ikke, om det fører ret langt.

Men grunden til, at jeg har bedt om ordet, er for at slå fast, at vi gerne vil se fremad, og da vi havde folkeafstemningen om Maastricht-Traktaten, vidste vi ikke, hvordan Den Vesteuropæiske Union ville udvikle sig. Vi vidste heller ikke, hvordan den økonomiske situation ville være, når man skulle gå ind i den tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union.

Der har været en udvikling siden. Vi kan se, at spørgsmålet om Den Vesteuropæiske Union har en anden karakter end det, som nogle frygtede i 1992 og 1993, hvor man jo tog skræmmebilledet om en Europahær frem.

Det, vi så ønsker nu, og det, vi vil kræve, når vi skal forhandle om et dansk memorandum op til regeringsforhandlingerne, er, at Danmark kommer med ind i forhandlingerne og er med til at præge det, der bliver slutresultatet af, hvordan Den Vesteuropæiske Union skal være.

Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at vi siger til de andre lande, som vi skal forhandle med, at vi, hvis vi får et ordentligt forhandlingsresultat, også er parat til at lægge spørgsmålet om medlemskab af Den Vesteuropæiske Union ud til en ny folkeafstemning, for vi er alle enige om, at der selvfølgelig kun kan blive medlemskab, hvis det er sådan, at vi får en ny folkeafstemning.

Det er det, der er så afgørende vigtigt, og det er derfor, Enhedslisten og SF's politiske linje betyder, at vandene skilles, hvis man holder fast i, at uanset hvad slutresultatet bliver med hensyn til Den Vesteuropæiske Union, kan Danmark ikke deltage. Jeg synes, det er vigtigt at få slået det fast. Det er det, vi kommer til at diskutere her til efteråret, når vi skal lave et fælles forhandlingsgrundlag op til regeringskonferencen.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Det her er et godt eksempel på, at det kan lade sig gøre for Enhedslisten at voldføre et helt Folketing i en debat, for jeg er fuldstændig enig med hr. Ove Fich i, at den største ulykke, der overhovedet kan ske, er, at man begynder at

diskutere de danske forbehold i forbindelse med det oplæg, der skal være til regeringskonferencen. Regeringskonferencen skal ikke tage stilling til, om Danmark skal være medlem af Vestunionen; regeringskonferencen skal tage stilling til en hel masse mere, som jeg skal komme tilbage til i min ordførertale.

Men hvis vi begynder nu at bruge alle kræfterne i det danske Folketing og i EU-debatten på at diskutere Vestunionen og alt det andet, får vi jo aldrig nogen sinde diskuteret det, regeringskonferencen kommer til at handle om, nemlig de nye strukturer i EU, og jeg synes, det egentlig er for groft, at Enhedslisten kan få held til at køre debatten derhen, hvor den skal handle om et dansk medlemskab af Vestunionen.

CD er tilhænger af Vestunionen; vi vil gerne tage den folkeafstemning, og vi vil gerne tage den offentlige debat. Men det har ikke noget med regeringskonferencen at gøre, lige så vel som Danmarks tilslutning til ØMU'en ikke har noget med regeringskonferencen at gøre. Den konference skal koncentreres om noget helt andet.

Hvis det lykkes Enhedslisten i de kommende måneder og halve år at få drejet debatten over til en forbeholdsdiskussion igen, får vi aldrig den langsigtede EU-diskussion, som det hele handler om. Så bliver det den samme omgang, som vi havde i forbindelse med de to forrige folkeafstemninger, og det er ikke det, det drejer sig om. Det er Danmark og den danske befolkning, der ved en folkeafstemning afgør, om vi skal være medlem af Vestunionen og ophæve de andre forbehold. Det er ikke noget, de andre afgør.

Det, vi skal diskutere op mod det memorandum eller det nationale kompromis, eller hvad vi skal kalde det, der kommer, er helt andre spørgsmål, og derfor er det spild af tid på nuværende tidspunkt at begynde at diskutere forbeholdene i den sammenhæng. Der vil kun være én eneste grund til, at man gør det, og det er, at man erindrer, at man dengang kunne få et flertal i den danske befolkning til at se negativt på EU, når man rørte ved de områder, forbeholdene drejer sig om. Derfor bliver Enhedslisten i sin almindelige kampagne imod EU ved med at soppe rundt i de samme spørgsmål, der ikke har noget med regeringskonferencen at gøre.

Så jeg vil opfordre til, at vi får en EU-debat og så lader Enhedslisten sejle sin egen sø og diskutere, hvad den vil, men at resten af partierne herinde får den EU-debat, som det rent faktisk handler om, nemlig hvad der skal ske på rege-

ringskonferencen, og jeg skal vende tilbage til vores bud i min ordførertale.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg kan tilslutte mig den sidste bemærkning fra hr. Peter Duetoft. Det vil være befriende, hvis vi kunne koncentrere os lidt om, hvad vi skal med EU i fremtiden, og ikke blive ved med at rode rundt i fortiden.

Først hørte jeg hr. Frank Aaen sige, at de fire danske forbehold står i Maastricht-Traktaten. Da jeg så imødegik det, fik jeg at vide, at det gjorde de godt nok ikke, men at det var det, vi stemte om den 2. juni.

Så forstår jeg ikke noget længere. Så vidt jeg ved, stemte vi den 2. juni om, hvorvidt Danmark skulle ratificere Maastricht-Traktaten, og intet andet. Derfor forstår jeg simpelt hen ikke logikken i det, hr. Frank Aaen påstår.

Jeg vil da gerne medgive, at der faktisk stod noget nyt i Edinburgh-Afgørelsen. Der stod f.eks., at vi tog stilling til, at vi ikke skulle tilslutte os ØMU'ens tredje fase, og at vi ikke skulle tilslutte os Vestunionen.

Hvor står det i Maastricht-Traktaten? Der står nogle åbne optioner, men der står ikke allerede en beslutning. Det er i realiteten det helt afgørende.

Men hvis Enhedslisten mener, at Edinburgh-Afgørelsen er fuldstændig ligegyldig, får de vel siden hen lejlighed til, som jeg sagde det tidligere, at stemme for beslutningsforslaget fra partiet Venstre om at ophæve Edinburgh-Afgørelsen. Det gør vi ikke, for vi mener, at der er substans i Edinburgh-Afgørelsen.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Med hensyn til forbeholdene må jeg sige, at det naturligvis skal nævnes for de andre lande, at vi står fast på forbeholdene. Det er indlysende.

Men så kom hr. Frank Aaen med en masse eksempler i forbindelse med finansloven: at man ikke kan være med til at lempe arveafgiften og foretage sociale nedskæringer. Dér er jeg fuldstændig enig. Det er jo ikke dér, vi er uenige. Men det, som diskussionen går på, er jo, at hvis det nu ikke bliver sådan, hvis det nu lykkes at få gennemført væsentlige dele af venstrefløjens politik, vil Enhedslisten alligevel stemme imod – sådan må jeg forstå det.

Og jeg synes, det er interessant – også når man har fulgt debatten tidligere i dag – at især

hr. Frank Aaen jo har været meget optaget af det taktiske spil, at nu melder De Konservative og Venstre sådan og sådan, og at det må betyde, at regeringen tager afstand fra De Konservative og Venstre, og har været meget optaget af, at det giver nogle muligheder for venstrefløjen.

Jeg håber da på, at det kan give nogle muligheder for venstrefløjen, men så forudsætter det vel også, at vi er villige til at forhandle reelt, sådan at vi undgår de sociale nedskæringer, men også sådan at vi presser på med vores egne forslag.

Men jeg må forstå Enhedslistens dagsorden sådan, at selv om vi får vedtaget vores egne forslag, vil man alligevel ikke stemme for finansloven – og dog og dog og dog: Så kom det til sidst: Hvis regeringen truer med at gå af, vil man alligevel godt stemme for finansloven!

Det er dog en gang opportuniste, som jeg ikke havde forventet af Enhedslisten: Man siger, at man vil forhandle for at få sine forslag gennemført. Men hvis de bliver gennemført, vil man alligevel stemme imod; men truer regeringen så med at gå af, vil man dog stemme for. Det kommer virkelig bag på mig. Jeg savner faktisk en forklaring på det synspunkt, og det illustrerer yderligere for mig, at den dagsorden kan vi sandelig ikke stemme for.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg skal blot sige til hr. Holger K. Nielsen, at vi har sagt til vælgerne forud for folketingsvalget – og jeg vil gerne gentage det her – at vi er ikke til sinds at bringe os i en situation, hvor Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet vil kunne bruge vores mandater til at vælte regeringen på et tidspunkt, hvor vi mener det ville være meget dårligt at vælte regeringen. Det er det, vi har sagt, og det omfatter naturligvis også finanslovsituationen, det er klart, ellers kan vi ikke leve op til det løfte. Så meget om det.

Så vil jeg sige, at hr. Duetoft jo var i stand til helt og aldeles at vende tingene på hovedet. Nu skulle det åbenbart være Enhedslistens skyld, at vi har en diskussion om de danske undtagelser. Det var, som om det slet ikke havde været bragt på bane af hr. Torben Lund eller hr. Hans Engell eller alle de andre ordfører, før Enhedslisten begyndte at jamre og beklage sig.

Det må jeg nok sige! Det er ikke Enhedslisten, der har fundet på, at de danske undtagelser skal opgives. Det var faktisk hr. Torben Lund, der åbnede for den mulighed, hvorefter den selvføl-

gelig blev grebet af de borgerlige ordførere med kyshånd. Og så skal vi altså åbenbart have skylden for, at den debat overhovedet kom i gang.

Jeg vil altså bede om, at vi lige får sat tingene på plads igen og får gjort det fuldstændig klart, hvad det her handler om. Det handler om, at vi ved afslutningen af denne debat desværre må konstatere, at Socialdemokratiet og regeringen ikke er indstillet på at gå til regeringskonferencen og meddele, at de danske undtagelser står fast.

Man er godt nok indstillet på at tage til regeringskonferencen og oplyse, at der er disse danske forbehold i det, der blev vedtaget ved folkeafstemningen den 18. maj, men man er ikke til sinds at nedlægge veto – sådan må det jo forstås – i forhandlingerne er man ikke til sinds at nedlægge veto imod forslag, der underminerer eller helt fjerner de danske forbehold. Så er man indstillet på at gå i forhandling og lave et nyt traktatforslag, hvor de danske forbehold forsvinder. Anderledes kan svaret ikke forstås.

Hvis jeg har fortolket det forkert, ville jeg da være glad for det, men anderledes kan det altså ikke forstås.

Peter Duetoft (CD):

Under denne afslutningsdebat bør der være ét emne, som overskygger alle andre. Man kan jo godt tvivle lidt, når man hører, hvad det egentlig er, vi beskæftiger os med her, og hvor mange detaljer der bliver hevet frem. Men der er ét emne, der er så alvorligt, at det bør overskygge alle andre, og det er naturligvis krigen i Bosnien.

Vi står altså ved denne afslutningsdebat med krig i Europa nogle få tusinde kilometer væk fra vore grænser. Vi har danske soldater og dansk personel derude, folk, der gør et fantastisk stykke arbejde, men altså danskere i første linje i en af de mest blodige konflikter i Europa i mange årtier.

Så er det jo fantastisk, at dette Folketing kan bruge så meget tid på så mange forskellige små detaljer, som i virkeligheden både denne debat og de sidste dage herinde har vist. For Bosnienkonflikten er så alvorlig, at den faktisk må rejse et af de største spørgsmål herinde, nemlig et moralsk spørgsmål om, hvad det egentlig er, der foregår: en etnisk udrensning, et folkemord: uskyldige mennesker – børn, kvinder, mænd, ældre, unge – der bliver myrdet hver eneste dag. Og det rejser et moralsk spørgsmål af dimensioner for os, for det bryder nemlig i virkeligheden med det, der blev sagt efter Anden

Verdenskrig: at man aldrig igen måtte se folkemord i Europa, at man aldrig igen måtte se etnisk udrensning, at seks millioner jøders død var nok for Europa, og at man ikke ville se en gentagelse.

Og så oplever vi altså i dag et folkemord, og vi oplevede for nogle få halve år siden, at der i det danske fjernsyn i to dage var billeder fra kz-lejre, og derefter var de ting glemt.

I virkeligheden sidder vi i dag tilbage med et problem, som man ville nægte kunne opstå igen, for alle havde givet løfte om, at det ikke måtte ske.

Det moralske problem bliver sat i relief af Enhedslistens snak om militarisme og krav om nedrustning og krav om hvad som helst på et tidspunkt, hvor vi ved, at uskyldige mennesker på Balkan kun kan blive reddet via militær magt – og det ved vi jo: Hvis ikke vi aften efter aften i fjernsynet vil se disse ulykkelige hændelser, så er man nødt til fra verdenssamfundets side at forsvare de mennesker, der risikerer at blive udryddet. Og det er altså ikke slangebøsser, man skal bruge; det er våben og derfor også militaristiske midler, som det hedder på venstrefløjen. Men prisen for ikke at have dem ville være en accept af, at man kan udrydde folk.

Der rejser sig mange andre spørgsmål om Bosnien:

Har vi ikke lovet for meget i forhold til, hvad vi er villige til at holde? Har alle talerne i FN ikke været flotte ord, hvor det så begyndte at knibe, da der skulle handling til? Var det ikke sådan, at også vestlige magter i Sikkerhedsrådet var med til at udstede garantier, som de i praksis ikke selv ville leve op til? Er det ikke et moralsk problem for os alle sammen i de kommende år? Er den internationale beslutningsproces god nok? Er det rimeligt, at EU og FN arbejder så langsomt, som de gør? Og er det ikke på tide, at FN i virkeligheden får den styrke, der var tiltænkt FN i den oprindelige traktat, nemlig egne fredsbevarende tropper? Er det ikke den måde, vi er nødt til at tænke på nu?

Og man bør vel også se tilbage på erfaringerne:

Godkendte vi opløsningen af Jugoslavien for hurtigt? Var det ikke sådan, at vi hovedkulds væltede os ud i en opdeling af et land uden at have garantier for minoriteter, og uden at have garantier for grænser, hvilket så førte til dette folkemord?

Jo, der er mange gode grunde til, at Bosnien skal være i fokus, for vi har også skyld i, hvad

der sker dernede. Hovedskylden ligger naturligvis hos de mennesker, der er gået i krig med hinanden, men medlemslandene i EU og medlemslandene i FN er selv medansvarlige for, at det er kommet så vidt, fordi vi ikke har handlet konsekvent, og vi har lovet for meget og været for hurtige til nogen beslutninger. Og det er nok stof til eftertanke for ethvert folketingsmedlem i løbet af denne sommer: Kunne vi have gjort det anderledes, og hvordan forhindrer vi i virkeligheden, at det kan ske igen? For som det er sagt tidligere i dag, er der jo mange steder i Europa, hvor det kan brage løs, hvis det endelig skulle være, og derfor er det nok stof til eftertanke, om vi har håndteret denne konflikt, sådan som det bør gøres.

En af konsekvenserne må være, at der stadig væk er brug for Den Europæiske Union, og at der stadig væk er brug for det EF og EU, der blev skabt efter Anden Verdenskrig for at skabe stabilitet i Europa, det, der er lykkedes i Vesteuropa, og det, vi nu skal udvide til at omfatte Østeuropa. Og efter CD's opfattelse er den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik hjørnesten i den stabilitet: at vi er nødt til at finde en fælles europæisk holdning, for hvis vi ikke gør det, kan vi ikke præge verdenssamfundet eller holde ro i eget hus.

Men den konference, der starter i 1996, har efter CD's opfattelse andre hovedtemaer. Et af hovedtemaerne er selvfølgelig at strømline Unionen så meget, at man er i stand til at optage de øst- og centraleuropæiske lande. Et andet er, at man skal have klargjort og uddybet nærhedsprincippet. Vi ser det meget gerne i meget konkrete beslutninger, men i alt fald skal det klargøres. Og et tredje er selvfølgelig at understrege, at enhver tanke om et EU i flere hastigheder er umulig, fordi det vil bryde med hele grundtanken i Det Europæiske Fællesskab.

Sammen med den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik er det hovedtemaerne i 1996 og overhovedet ikke al snakken om de danske forbehold, og hvad ved jeg. Det er jo de andre spørgsmål, der er forudsætningen for udvidelsen med flere lande, og det er klart, at det er det, vi er nødt til at tage stilling til, og det er også det, den danske debat må handle om.

I CD er vi bestemt glade for, at Sverige og Finland blev medlemmer af Fællesskabet. Vi er kede af, at Norge ikke blev det, men det er jo så det. Men at Sverige og Finland blev medlemmer, gør jo, at vi fra de nordiske landes side kan

være med til at sætte en dagsorden. Men jeg vil også her i dag – som jeg har gjort det før – advare imod, at man tror, at det fører til en lang række fælles beslutninger, hvor de nordiske lande nærmest står sammen imod alle andre. Når vi kommer til den konkrete dagligdag i EU, vil Sverige, Finland og Danmark have forskellige interesser i forskellige spørgsmål. Men det skal man jo ikke lade sig frustrere af. Det, der er hovedsagen, er, at vi kan få sat en fælles dagsorden, og det vil sige demokratiet og miljøet og alt det andet, som vi er enige om. Det bliver den måde, vi skal præge det på.

Om Vestunionen vil jeg sige, at CD altså er tilhænger af dansk medlemskab af Vestunionen, og at vi også meget gerne ser en folkeafstemning om det inden for en rimelig tid. Men jeg må altså advare dem, som synes, det skal ske nu, vilde dyr. Det kræver altså et ja i den danske befolkning, og det kræver også, vi får taget debatten, og det kræver også, at vi får, jeg er lige ved at sige omvendt nogle af tvivlerne. For det kan altså ikke hjælpe noget, at vi får en folkeafstemning og så taber den én gang til. Det forlænger bare processen i så lang tid, at vi kommer til at stå udenfor.

Derfor en varm tilslutning til et VU-medlemskab, men lidt forsigtighed med at få en folkeafstemning for hurtigt, og folkeafstemning er jo forudsætningen for et dansk medlemskab.

Forsvaret vil jeg blot komme med den enkelte bemærkning, at jeg håber, at den proces, der er sat i gang, vil føre til et forsvarsforlig. Man kan diskutere udspil, og man kan diskutere resultater, og man kan diskutere størrelse, og hvad ved jeg, men jeg vil nu stadig væk fastholde, at det er rimeligt, at en del af internationaliseringen af forsvaret også afspejler sig i forsvarsbudgettet, og at man ikke bliver ved med at have en uændret budgetsammensætning på et tidspunkt, hvor vi vægter forsvaret anderledes.

Vi er jo alle sammen enige om, at det danske forsvars hovedopgave i den nærmest kommende tid er at være en aktiv deltager i det internationale samarbejde, og så må det vel også vise sig i budgetsammensætningen. Derfor vil vi bede om, at der er et loft over det internationale beløb, altså sådan, at der ikke pludselig ved store ulykkelige hændelser i Bosnien eller andre steder kommer en uforudset situation, hvor forsvarsbudgettet sprænges af det, og det kan vel også lade sig gøre. Men at man skulle stå fuld-

stændig udenfor og sige, at det internationale ikke skulle være en del af et forsvarsforlig, forstår jeg ikke.

Jeg håber, at Venstre og De Konservative vil gå positivt ind i de forhandlinger. Vi har set nogle ordførere flagre lidt og fortælle ting og sager, men det *skal* man jo gøre i en forhandlingsfase, en forhandling *skal* jo bryde sammen, før forliget går hjem – sådan er det jo – jeg håber bestemt, at Venstres og De Konservatives kærlighed til forsvaret rækker så langt, at de kan se, at der er en kæmpfordel for forsvaret i, at vi har et flerårigt forsvarsforlig, i forhold til, at vi skal til at slås om forsvarets budget på hver eneste finanslov. Det må jo dog også tælle.

Alt det internationale, jeg nu er kommet med nogle kommentarer til, er naturligvis den mere tragiske side af, hvad der er sket i det forløbne år. Så jeg vil i den sidste del af min tale vende mig til den mere glædelige, og det er selvfølgelig den hjemlige situation.

Den hjemlige situation er præget af økonomisk fremgang og af faldende arbejdsløshed og stigende beskæftigelse, og det er vi meget godt tilfredse med. Vi mener selvfølgelig, at det er et logisk resultat af den regering, vi er med i, og af regeringens politik, som vi nu i to omgange har været med til at lægge – ingen problemer med, at vi er med til at lægge den politik.

Hr. Jan Køpke Christensen har tidligere i dag sagt, at det var umuligt at se CD-resultater i det forløbne år, at vi jo nærmest var fuldstændig usynlige, og det kan da godt være, vi ikke har fået så meget spaltepads i medierne som året før, men den var vi også gerne foruden, skulle jeg hilse og sige. Vi vil hellere gøre det på den måde, som vi har gjort det på nu.

Jeg må bare henlede hr. Jan Køpke Christensens opmærksomhed på, at alene i dag har man faktisk vedtaget eller er ved at vedtage to forslag, som er udtryk for klare CD-ønsker i valgkampen.

Det ene er spørgsmålet om at få koblet kapitalpensionerne og orlovsordningerne sammen. Det var en af de ting, som erhvervsministeren fremførte i valgkampen.

Det andet er lukkelovsliberaliseringen, som forhåbentlig kommer senere, og man kan da godt grine fra Venstres side, som jeg ser at hr. Anders Fogh Rasmussen forsøger på, men man kan ikke anfægte, at det er en kraftig liberalisering i forhold til den lukkelov, der var, og det var, hvad vi lovede i valgkampen.

Så alene i dag er der altså to ting på dagsordenen, som vi kan være godt tilfredse med, og jeg har jo også tidligere i dag gjort opmærksom på, at provenufaldet fra 7 mio. kr. til 2 mio. kr. fra de grønne afgifter er et klart CD-fingeraftryk, som vi er tilfredse med.

Jo, vi kan godt lave en lang liste, og jeg ved, at fru Sonja Albrink er i gang med det, for der går jo også mange gode forslag ind rundt omkring, som vi nok skal komme til at prale af i sommerens løb.

Men så vil jeg gerne sige, at jeg er glad for, at regeringen, selv om det hele nu kører så godt, alligevel er forsigtig. Det er godt, at regeringen er opmærksom på, at der kan komme flaskehalser. Det er godt, at man har et beredskab. Det er godt, at man sætter ind uddannelsesmæssigt. Og det er godt, at man sætter ind med en koordinering mellem arbejdsgivere og arbejdstagere og arbejdsformidling. Helt fint, det er vi tilfredse med.

Vi er også indstillet på at se på en flig af dagpengesystemet. Vi vil gerne være med til at diskutere spørgsmålet om de unges adgang til dagpengesystemet. Det vil vi gerne, men så vil jeg i samme sammenhæng sige, at et generelt angreb på og en generel nedsættelse af dagpengesatsen ikke sker med CD's medvirken. Vi mener ikke, det er en vej at gå at nedsætte dagpengene for at få flere i arbejde; det kommer der ikke flere mennesker i arbejde af. Det bygger alene på en filosofi om, at mennesker ikke gider arbejde, og det er jo ikke rigtigt; det har de seneste undersøgelser også vist.

Dagpengesatsen er til gengæld betaling for, at erhvervslivet har fleksibilitet. Vi ved jo godt, hvad kravet vil blive, hvis man sætter dagpengesatsen ned. Så vil kravet blive meget længere varslingsperioder, for de to ting hænger jo sammen, hvad jeg håber Tingets medlemmer kan huske fra sidste år, da vi diskuterede varslingsregler. Vi har nemlig korte varslingsregler af hensyn til erhvervslivet og samtidig høje dagpengesatser. Hvis man ødelægger dagpengesystemet, vil der komme et krav om, at varslingsreglerne bliver mere europæiseret, og jeg tror, dansk erhvervsliv vil være grumme ked af at komme ud i den stivhed, der er andre steder i Europa.

Vi mener naturligvis, at Velfærdskommissionen gjorde et langt, langt bedre arbejde, end det er fremgået af rygter, den har fået, og jeg glæder mig meget over statsministerens bemærkninger og ros til kommissionen. Det kan godt være, at man kan finde ting, som man er uenig i, og det

kan også være, at man kan håne en kommission, hvis opgave ikke har været let - og den har ikke været let, for den rejser nogle grundlæggende spørgsmål om dette samfunds fremtid, nemlig spørgsmålet om, hvad vi gør, når hele arbejdsstrukturen skal lægges om i forbindelse med informationssamfundet, og når vi skal bevare velfærden på et tidspunkt, hvor vi skal til at konkurrere med lavtlønsområder - men vi mener rent faktisk, at Velfærdskommissionens meldinger om uddannelsesindsatsen og om, at erhvervslivet skal indstille sig på det mere højteknologiske, og om en styrkelse af servicefunktionerne rundt omkring var rigtige bud fra Velfærdskommissionen.

I den sammenhæng og i uddannelsessammenhængen vil vi godt opfordre til også at følge det grundlæggende uddannelsessystem nøje, for det er klart, at indholdet i folkeskolen, gymnasiet, erhvervsuddannelserne er meget bestemmende for, hvordan erhvervslivet kommer til at fungere. Og jeg er overbevist om, at regeringen naturligvis vil følge det nøje, sådan at indsatsen her og indholdet i skolesystemet passer til det samfund, som vi er ved at få skabt.

Men det er altså et vigtigt spørgsmål, der bliver rejst. I virkeligheden er det så fundamentalt, at hvis vi ikke får løst problemet med hensyn til, hvad vi skal lave i fremtiden, og hvordan vi får råd til velfærdssamfundet, så får vi jo marginalisering, så får vi jo de grupper i det danske samfund, der vil gøre oprør, fordi de føler sig dårligt behandlet.

De grupper findes jo desværre allerede i dag, men heldigvis for nogle - og jeg siger: for nogle - er det grupper, der har så vanskeligt ved at råbe op, at man måske ikke hører dem i den store tummel.

Derfor var jeg også glad for, at statsministeren i sin afslutningsdebattale huskede at nævne nogle af disse grupper, og jeg er specielt glad for, at statsministeren nævnedes de sindslidende. Jeg ved jo, at sundhedsministeren kæmper meget for bedre forhold netop for dem. Det har jo været en hjertesag for CD i mange år, og vi er glade for, at man skubber i den retning.

Men efter i en række år at have oplevet, hvordan forholdene er på institutionerne, og mennesker, der bor alene, og som derfor kommer ud i drastiske situationer, og de offentlige tilbud til disse mennesker, må jeg sige, at der er lang vej at gå, før vi har et system, der er det samfund værdigt, som vi kalder et velfærdssamfund.

Det er min opfattelse, at vi i virkeligheden for de dårligstes vedkommende i høj grad blot opbevarer og ikke behandler, og at vi for en række menneskers vedkommende lader dem være kastebold mellem kommuner og amter.

Derfor er vi også nødt til at se på en finansieringsreform, og vi er nødt til at se på, at der skal være en bred vifte af tilbud for de sindslidende i stedet for blot de distriktspsykiatriske centre, der på deres måde kan være udmærkede, men som jo kun dækker en ganske lille del.

Jeg gør lidt ud af det her, fordi det er en utrolig svag gruppe. Det er en gruppe, der ikke selv kan råbe op, og deres pårørende har vanskeligt ved det, for de bruger uendelig mange kræfter på at være med til at hjælpe deres pårørende. Vi andre har en forpligtelse til at prøve at sætte fokus netop på den gruppe, som jo ofte bliver glemt, fordi den ikke råber op.

De grønne afgifter har jeg været i skændsmål med et par partier om tidligere i dag, og det skal jeg ikke fortsætte nu - jeg er overbevist om, at dagen i morgen også vil give anledning til ord om det - men bare sige, at jeg synes, det er underligt at opleve Venstre og De Konservative tordne imod de grønne afgifter, når Europakommissionen, dele af Ministerrådet og parlamentet i andre EU-lande, når vi kommer til møder rundt omkring, roser Danmark for, at vi går den vej, og fortæller, at man gerne vil gå den samme vej selv, og at nogle allerede har gjort det. Så virker det altså for mig grotesk, at vi i det danske Folketing oplever partier, som kalder sig både erhvervsvenlige og fremsynede og miljøbevidste, men som overhovedet ikke vil røre ved disse ting.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vi i skattereformen har fastlagt, at det private erhvervsliv skal være med til at styre miljøet via afgifter, og at det altså også er CD's opfattelse, at erhvervslivet skal bidrage til forbedringen af miljøet. Det vil jeg gerne fastslå, fordi der er en myte om, at hele CD's kamp i forbindelse med de grønne afgifter gik ud på, at erhvervslivet skulle have lov til at svine så meget som muligt. Det var faktisk ikke det, vi gik efter. Det, vi gik efter, var en miljøindsats, samtidig med at vi kunne forhindre, at det kostede arbejdspladser. Men der var ikke et øjeblik tvivl om, at vi ønskede miljøindsatsen, og det vil jeg gerne gentage her i dag.

Derfor er det overraskende for mig, at de partier, der stod fadder til kravene om CO₂-nedbringelsen, her faktisk har obstrueret den ind-

sats, der skulle gøres for netop at nå det mål, samtidig med at deres søster- og broderpartier og deres gode venner og borgerlige regeringer i andre EU-lande rent faktisk kører den samme linje som den danske regering.

Så alt i alt har året været et godt år for Danmark. Det har været et år, hvor vi fortsat påtog os det internationale ansvar. Vi forstod, at vi var afhængige af andre lande, at vi ikke kunne lukke os inde og være det lille land, der hyggede sig i smug. Det synes jeg er vigtigt at få slået fast, for desværre er der jo stadig væk kredse i Danmark, der tror, at vi kan lukke os inde bag nogle mure og være ligeglade med, om det brænder på Balkan: Ligeveldigt om der udefra kommer mennesker i nød, eller hvordan samfundet er sammensat, kan vi bare sidde her i det lille, homogene Danmark og være åh så trygge! Der er jeg godt tilfreds med, at regeringen har været med til at få slået hul på den holdning også i det forløbne år.

Vi ønsker regeringen held og lykke med, at den fortsat får økonomisk fremgang i det kommende arbejdsår, og det kan vi jo så gentage ved åbningsdebatten. Jeg er overbevist om, at dette år er et af de år, der vil blive husket som et år, hvor almindelige danskere har fået det bedre, og hvor det med statsministerens ord må være meget vanskeligt at bevare pessimismen.

Det er jeg enig i, og CD bevarer bestemt heller ingen pessimisme. Vi er optimistiske på alle områder, også med hensyn til støtten til regeringen, for vi er overbevist om, at den vej, regeringen er slået ind på, er den rigtige. Og som jeg har sagt en gang tidligere i dag: Har jeg ikke været tryk før, så er jeg det nu, hvor vi bliver skældt ud både af Venstre og De Konservative og af SF for at være gået den modsatte vej i forhold til, hvad de ønsker. Så længe begge sider skælder os ud, kan det, vi har gjort, jo ikke være helt ringe.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er hr. Duetofts bemærkning om Vestunionen, der får mig på talerstolen. For hvad er det, hr. Duetoft siger om Vestunionen? Han siger, at CD er en meget stor tilhænger af dansk deltagelse i WEU, men da man jo godt ved, at der ikke er flertal for det i øjeblikket, må man lige vente lidt, og så skal man ikke tale for højt om det, for man må lige have overbevist folk om, at de må stemme ja på et senere tidspunkt.

Jeg synes, det er en ret lusket holdning, hvis jeg skal være helt ærlig, og jeg bryder mig simpelt hen ikke om den form for taktisk tænkning, som CD her giver udtryk for.

CD er jo et regeringsparti, og det må da forekomme underligt for Det Radikale Venstre at have sådan et parti, der nærmest er en trojansk hest i det her spørgsmål, inde i regeringen. For det andet er det i hvert fald for os yderligere en bekræftelse på, at hvis vi skal være med til et udspil her til efteråret og CD sidder i regering, så er man da nødt til at få en positiv afklaring af forbeholdene. Så skal det da nævnes positivt, når man ved, at CD vil fortolke det sådan, at nu skal vi lige vente og se, for vi ved jo godt, der ikke er flertal for det i øjeblikket, men vi skal jo arbejde for at få et flertal for at hæve forbeholdene.

Hvis det er udgangspunktet for CD og for regeringen, så bliver det sandelig vanskeligt, og så kan det kun lade sig gøre, hvis der kommer en meget utvetydig positiv formulering om, at forbeholdene ikke skal fjernes.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er det med undtagelserne: Jeg forstår ikke, at vi fortsat skal have en diskussion her i Tinget om, hvad det var, vi stemte om. Vi burde sådan set være dem, der bedst ved, hvad der blev stemt om, men alligevel har der været så meget debat.

Da vi stemte den 2. juni om Maastricht, stemte vi om tilslutning til Traktaten med følgende undtagelser: Afsnit 2, 3. del, afsnit 6, artikel 104 c, stk. 9 og 11, artikel 105, stk. 1, 2, 3 og 5, artikel 105 a, 108 a, 109, 109 a, stk. 2, litra b, samt artikel 3, 6, 9, 2, 12, 1, 14, 3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 og 52 i protokollen om statuten for det europæiske system med centralbanker og den europæiske centralbank og dennes afsnit 6, artikel K 9, for så vidt angår de områder, der er nævnt i artikel K 1, nr. 2-6.

Det, vi stemte om den 18. maj, var akkurat fra ord til andet det samme på nær, at der står afsnit 6, artikel K 9, det vil sige, at stk. 1 også var medtaget; det var vedrørende asylpolitikken. Det var absolut den eneste ændring, der var fra første gang til anden gang, og det er derfor, vi har sagt: Der var ikke noget nyt, da vi stemte anden gang. Jeg vil gerne have, at nogen kommer herop og fortæller mig, hvilken undtagelse der var med anden gang, som ikke var med første gang.

Så til forliget om finansloven: Det er åbenbart svært at forstå Enhedslistens synspunkt, og jeg tror, det er, fordi det er så uendelig langt fra den måde, man normalt tænker og handler på herinde i Folketinget. Men vi foretrækker altså, at tingene tages sag for sag med aftaler om substans og efterfølgende om finansieringen uden sammenkædning paragraf for paragraf, så alle her i salen og uden for huset kan følge med i fuld åbenhed og se, hvad der sker, uden at noget mærkeligt er flettet sammen med indbyrdes aftaler bagved, som ingen kan få øje på. Så må alle partier jo til sidst tage stilling til, hvordan de vil stemme til den samlede finanslov, men så kan alle også have et meget bedre grundlag at gøre det på i stedet for det sædvanlige med et kæmpemæssigt klumpforlig, som ingen fatter hvad indeholder eller hvor sammenhængen er.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Det, der får mig herop, er hr. Peter Duetofts bemærkninger til undertegnede om, at CD sandelig har en del indflydelse på den politik, der bliver ført.

Jeg er helt sikker på, at alle her i salen er klar over, at det absolut ikke er blevet nemmere at være boligejer, efter at CD har sat fingeraftryk på regeringen. Jeg ved heller ikke, om de her 17 øre for bilejerne på benzinen – jeg tænker naturligvis på afgiften – er noget, der gør det nemmere for den enkelte borger på netop de punkter, som CD slog sig op på.

Derudover blev det nævnt så sent som i dag, at der jo er orlovsordningerne osv. Man taler om, at de nu er blevet ændret, således at man kan hæve sin kapitalpension. Så vil jeg da gerne sige til hr. Peter Duetoft – mildt udtrykt: Jeg mener faktisk, at CD er blevet snydt, så vandet driver. Det, det handler om, er jo, at i en lang række tilfælde er der sket en skærpelse af netop kapitalpensionsbeskatningen. Det ved hr. Peter Duetoft udmærket, så jeg ved ikke, hvor det er konkret, at man har den store positive indflydelse på det, der bliver lavet i regeringen.

Jeg kunne nære ønskedrømme om, at det, CD i hvert fald udadtill går og fortæller om med hensyn til, hvad de står for, vitterlig kunne mærkes på regeringens politik. Det fornemmer jeg absolut ikke, tværtimod må man endda sige.

Så bliver det nævnt, at lukkeloven også er noget, som er en stærk liberalisering. Nu skal lukkeloven jo først vedtages, og det er den som bekendt ikke blevet endnu.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil godt bede hr. Jan Kørpe Christensen om for det første at se, hvordan det går med hushandler, og hvilke priser folk faktisk handler til. Der er stor lyst til at bo i eget hus, fordi det er blevet billigere, og der er stor lyst til at have omsætning, fordi der faktisk sælges til nogle gode priser. Det er jo sandheden, og det er den politik, denne regering har ført. I modsætning til den firkløverregeringspolitik, vi var med til tidligere, der ramte ejerboligerne, så har denne politik rent faktisk gjort det godt for ejerboligerne. Det er jo en kendsgerning.

Med hensyn til benzinen må jeg sige: De 17 øre er i nøje overensstemmelse med skattereforment, hvor vi har lovet en automatik i forhold til Tyskland. Det var alternativet til et udspil fra nogle partier i Folketinget, der legede med op til 12 kr. literen for benzin, og så må jeg sige, at de 17 øre dog er peanuts i forhold til, hvad firkløverregeringen var tvunget til i påskepakken i 1985. Der husker jeg noget med, at man satte afgiften op med næsten 2 kr. literen. Så der er altså borgerlige partier, der også kunne lege med den slags.

Så vil jeg godt sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg aldrig har sagt, at man ikke skulle tale om de danske forbehold. Tværtimod vil vi gerne tale så meget som muligt om dem, for vi mener faktisk, at der er kommet gode argumenter, ikke mindst i SNU-rapporten, for at ophæve det danske forbehold omkring Vestunionen. Så det er ikke noget med, at vi skal være tys-tys og så en dag liste det igennem. Tværtimod vil vi gerne for fuldt tryk gå ud og diskutere det for netop at få omvendt tvivlerne, dem, man kan diskutere argumenterne med.

Så må jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, at jeg tror, at hr. Uffe Ellemann-Jensen og jeg under forhandlingerne om det nationale kompromis i sin tid slog fast, at det, vi bandt os til fra Venstres og CD's side, var, at vi ikke ville ændre de danske forbehold uden en folkeafstemning.

Jeg ved godt, at hr. Holger K. Nielsen dengang fortolkede det sådan, at vi så heller ikke måtte rejse spørgsmålet om de danske forbehold. Det, de to partier holdt fast i, var, at vi bandt os til folkeafstemningen, men samtidig sagde vi, at vi hver dag, hver aften, hver nat, når vi kunne komme i nærheden af det, ville sige, at vi ønskede de forbehold ophævet. Det var vores frihed til at kæmpe politisk, og den dag, vi her i Folketinget og i befolkningen kunne få et flertal

for at hæve de forbehold, så gjorde vi det. Det var aftalen og ikke hr. Holger K. Niensens forsøg på at give os mundkurv på.

Derfor lever vi fuldstændig op til den aftale, der var, men jeg har heller ingen illusioner om, at regeringen og SF skal lave et EU-samarbejde til efteråret. Det tror jeg ikke på kan lade sig gøre, men det er altså min opfattelse af tingene.

(Kort bemærkning).

Jan Kjøpke Christensen (FP):

Det, der fik mig herop, var jo netop det, som hr. Peter Duetoft meget kraftigt understregede med hensyn til hævnning af kapitalpensionen. Jeg forstår godt, at hr. Peter Duetoft ikke kom ind på det i svaret til mig. Der er jo sket, som jeg sagde tidligere, en skærpelse af kapitalpensionsbeskatningen i en hel række tilfælde. Det vil jeg gerne have at hr. Peter Duetoft kommenterer. Kan hr. Peter Duetoft bekræfte, at der er en række tilfælde, hvor beskatningen er steget på kapitalpensionen efter det, som CD har sat fingeraftryk på i regeringen? Det vil jeg gerne have klart og tydeligt at vide her fra CD's ordfører, for CD's ordfører var jo meget stolt af at have været med til det nye forlig.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Peter Duetoft sagde, at under forhandlingerne om det nationale kompromis sagde hr. Uffe Ellemann-Jensen og hr. Peter Duetoft forskellige ting. Nu bliver det da simpelt hen for stærkt. At hr. Peter Duetoft skulle have været med til forhandlingerne om det nationale kompromis, er dog en historisk nyhed af dimensioner. Hr. Uffe Ellemann-Jensen var med til at forhandle det med de andre lande, men han havde jo ikke noget at gøre med selve kompromiset.

Jeg ved godt, at CD'erne har en tendens til sådan at puste sig op og gøre sig større, end de er, men jeg synes nu ligegodt, at jeg vil sige for historieskrivningens skyld, at hr. Peter Duetoft jo intet som helst havde at gøre med det nationale kompromis. Sandheden er, at hr. Peter Duetoft stemte imod det nationale kompromis; han var imod det - han nikker, ja ja - så derfor er det jo lidt absurd, at hr. Peter Duetoft skulle have sagt noget om det nationale kompromis. Han har hele tiden været imod det, og så meget desto vigtigere er det jo, at hvis der skal laves noget med denne her regering, der har CD som en trojansk hest, og så SF, så skal der positivt stå, at disse forbehold skal fastholdes.

Jeg ønsker ikke at give CD mundkurv på; det tror jeg er meget svært, for de gaber jo op hele tiden. Men i hvert fald er det så helt, helt afgørende, at der kommer nogle klare, utvetydige formuleringer omkring forbeholdene.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg tror, at hr. Holger K. Nielsen og jeg skal til at grave i historien i fællesskab. Efter at det nationale kompromis blev indgået, var der et møde i Statsministeriet, og på det møde i Statsministeriet forsøgte hr. Holger K. Nielsen at fortolke det nationale kompromis sådan, at når man havde disse forbehold, skulle man samtidig binde sig til ikke at rejse debatter om de emner, som forbeholdene omhandlede.

Dér husker jeg to partier, nemlig Venstre og CD, der på det tidspunkt sagde: Det vil vi ikke finde os i; vi vil gerne binde os til ikke at ændre forbeholdene uden en folkeafstemning, men vi vil ikke binde os til at holde vores mund. Jeg husker meget tydeligt, at vi sad i Statsministeriet, og at vi diskuterede de ting, og jeg kan også huske, at hr. Holger K. Nielsen og jeg kom op at skændes offentligt om det bagefter. Så hvis det er svært at finde tidspunktet for det, så kan vi jo gå tilbage i avisarkiverne og se, om vi kan finde det dér, for der er faktisk den disput omkring det.

Men jeg kan godt forstå, at hr. Holger K. Nielsen ikke helt kan lide at blive mindet om dengang, han forsøgte at give politiske modstandere mundkurv på. Det er jo heller ikke rart; det minder for meget om sådan en form for intolerance, som jeg ellers ikke mistænker hr. Holger K. Nielsen for.

(Kort bemærkning).

Uffe Ellemann-Jensen (V):

For historieskrivningens skyld skal jeg bekræfte hr. Peter Duetofts fremstilling. Det er jo selvfølgelig rigtigt, som hr. Holger K. Nielsen siger, at selve det såkaldt nationale kompromis blev til i dølgsmål; det havde jeg heller ikke lod og del i. Men for historieskrivningens skyld vil jeg sige, at hr. Peter Duetofts fremstilling af, hvad der fulgte efter, er korrekt.

Så ved jeg godt, at hr. Holger K. Nielsen rejser rundt med den der myte, at det så er brud på en aftale, når man bagefter siger, at nu skal vi af med det, for vilkårene har ændret sig. Sådan ca. hver 20. gang, når jeg hører hr. Holger K. Nielsen komme med den myte, så tvinger jeg

mig selv til at komme frem og sige: Det er noget vrøvl; hr. Holger K. Nielsen siger. Han kan i øvrigt gå tilbage i annalerne og se, at forud for folkeafstemningen den 18. maj 1993 sagde Venstre også, at vi vil arbejde for at slippe af med disse danske undtagelser. Det sagde vi forud for folkeafstemningen, så lad være at komme med de myter.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jamen der er da ikke tale om myter, hverken på den ene eller den anden måde.

Jeg går ud fra, at også hr. Uffe Ellemann-Jensen er enig i, at hr. Peter Duetoft var direkte imod det nationale kompromis; han gik ud og sagde det i offentligheden. Men partiet Venstre stod mig bekendt bag det papir, og hr. Uffe Ellemann-Jensen var vist formand for Venstre på det tidspunkt. Men det interessante her er jo, om hr. Uffe Ellemann-Jensen ikke er enig i, at det er en sådan lidt utraditionel form for parlamentarisk arbejde, at der bliver lavet et stort forlig om dansk udenrigspolitik. Det er jo ikke et helt uvigtigt emne.

Ikke så snart er blækket tørt på forliget, før Venstre går ud og undsiger det. Det er jo ikke mindre utraditionelt i betragtning af, at det var til folkeafstemning.

Den dér taktiske holdning til et forlig, der er indgået, og den dér taktiske holdning til en folkeafstemning, hvor det var en klar forudsætning for folkeafstemningen, at de forbehold var der, og at der var tale om en ny og langsigtet dansk EF-politik, er simpelt hen udtryk for en foragt for de vælgere, der stemte ved folkeafstemningen. Det er udtryk for en holdning til forlig her i Folketinget og en holdning til samarbejdet om de her spørgsmål, som gør, at Venstres taktiske positioner på det område her var en skandale, er en skandale, og at det derfor vil være uhyre vanskeligt at forestille sig, at der kommer et fælles udspil her til efteråret, hvor både SF og Venstre er med.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det var et meget vigtigt spørgsmål, hr. Holger K. Nielsen rejste som afslutning i sit indlæg. Jeg vil godt spørge hr. Holger K. Nielsen: Er vi nu ikke nået dertil, hvor vi må konstatere, at regeringen løber fra de aftaler om undtagelserne?

De borgerlige forsøger nu med stort held at drive regeringen foran sig med det resultat, at undtagelsen om Vestunionen falder. Dernæst falder så efter al sandsynlighed undtagelsen om den fælles mønt – hr. Ivar Hansen nikker bekræftende. Det er hensigten, og desværre ser det ud til, at regeringen ikke fatter situationens alvor; regeringen har intet lært af den 2. juni 1992. Regeringen er på vej til at manøvrere sig ud i en situation, hvor hr. Uffe Ellemann-Jensen driver regeringen foran sig henimod en situation, hvor vi igen står med en traktat, som så bliver nedstemt – det tror jeg helt sikkert på – ved en folkeafstemning.

Så vil jeg godt spørge hr. Holger K. Nielsen: Er det ikke bedre, når vi nu har konstateret, hvordan det ligger i den her debat i dag, at vi går sammen, SF, Enhedslisten og unionsmodstanderne, og nu starter en kampagne mod det, som vi kan se bliver resultatet af den nye Unionstraktat, hvor undtagelserne forsvinder? Skulle vi ikke erkende, hr. Holger K. Nielsen, at alt dette med det nationale kompromis altså ikke var, hvad SF håbede det skulle være? Det er brudt sammen; det er jo åbenlyst for enhver, der overværer denne debat, og regeringen har intet lært af den 2. juni 1992.

Lad os gå ud sammen med unionsmodstanderne og starte den kampagne mod den Unionstraktat nu; det vil jeg godt opfordre SF til. Lad os nu lægge alle de diskussioner til side, vi har haft mellem SF og Enhedslisten, lad os gå ind sammen med unionsmodstanderne, og lad os så tage fat. Det er jo den opgave, der ligger foran os; det er jo åbenlyst, og det kan enhver, der følger denne debat, jo se.

(Kort bemærkning).

Uffe Ellemann-Jensen (V):

Jeg kan til oplysning for hr. Holger K. Nielsen nævne, at Venstre jo også i sin tid var med i Kanslergadeforliget; det var i 1933.

Eftersom forudsætningerne for Kanslergadeforliget efterfølgende ændrede sig, så har vi selvfølgelig følt os frit stillet til over for vælgerne at argumentere for, at man i en række forhold skulle handle anderledes end forudset i Kanslergadeforliget.

Sådan er det rent faktisk også i det såkaldt nationale danske kompromis. Det vil jo være vælgerbedrag, hvis ikke man giver vælgerne mulighed for at ændre opfattelse, hvis vilkårene har ændret sig. Det er derfor, som hr. Duetoft også har gjort opmærksom på, vi er forpligtet til

kun at hæve danske forbehold, efter at vælgerne har haft lejlighed til at tage stilling til det på ny.

Men hvis man graver sig fast i beton, som hr. Holger K. Nielsen gør i denne sag, og siger, at det må vi overhovedet ikke ændre på, lad os lade være at kigge på verden omkring os, og lad os lade være med at se, om den har forandret sig, så forråder man de vælgere, over for hvem man har en pligt til at gå i spidsen og give mulighed for at tage stilling til den verden, vi befinder os i.

Det er trist, at SF har lagt sig tilbage i hængekøjen og har taget så meget beton med i hængekøjen, at det lukker både for øjne og øren.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg har lidt svært ved at se, hvad Kanslergade-forliget har med det her at gøre. Jeg mener, man kan sige meget om hr. Uffe Ellemann-Jensen, men en Madsen-Mygdal er han dog ikke, så jeg kan dårligt se, hvad det har med den her sag at gøre.

En af forskellene er vel også, at dengang – så vidt jeg husker – sprang Venstre da ikke fra det forlig, før blækket var tørt. Man kan sige meget om Madsen-Mygdal, men man kunne da vist nok stole på ham.

Problemet her er jo netop, at Venstre sprang fra det her forlig, næsten før blækket var tørt. Det er dér, hele problemet ligger i den her sag, ikke mindst i forhold til en folkeafstemning og i forhold til vælgerne. Der er den dér taktiske holdning og det dér brede smil, der kommer: Ha ha, det var vel nok godt, vi fik klaret den her, ikke sandt?

Det er jo det, som er dybt, dybt sørgeligt, og som giver Venstre problemer og giver politikerne problemer i forhold til befolkningen vedrørende de spørgsmål. Jeg synes, man skulle tage det lidt mere alvorligt. Der var jo tale om en folkeafstemning. Der var tale om forudsætningerne for en folkeafstemning, og det skal man tage lidt mere alvorligt.

Hans-Pavia Rosing (S):

Jeg håber ikke, at der er nogen, der har noget imod, at jeg for et øjeblik vender blikket lidt nordpå.

Nu er den første samling langsomt, meget langsomt ved at rinde ud. En stor del af tiden herinde, i medierne og i befolkningen har været brugt på at diskutere, hvad vi alle sammen kan være enige om er en kedelig sag, som dybt

berører en del af rigsfællesskabet, Færøerne, og som Tinget så sent som i formiddags igen har brugt tid på.

For alle, der har fulgt den såkaldte Færøesag på nært hold, har perioden op til i dag på mange måder været nervepirrende og ikke altid lige behagelig. Bolden, hårdt pumpet op med kravet om en gennemgribende undersøgelse af bank-sagen, har været sparket frem og tilbage mellem den færøske og den danske banehalvdel.

Som repræsentant for den nordligste del af rigsfællesskabet har jeg, ligesom hr. Otto Steenholdt gav udtryk for i formiddags, ikke kunnet undgå at blive præget af at forholde mig til denne krise mellem to dele af rigsfællesskabet.

Jeg har tidligere givet udtryk for, at Danmark i denne sag som den stærke part burde respektere ønskerne og kravene fra den svage part. Dette føler jeg – desværre efter unødigt lang tid – at vi nu endelig har opnået. Det har naturligvis krævet, at begge parter har måttet file i det jerngitter, der i en periode forhindrede kontakt. Jeg respekterer – som vi alle mere eller mindre modvilligt må gøre det i det parlamentariske arbejde – at et flertal er et flertal. Det er vilkårene også i det færøske parlament.

Således skal jeg også anerkende, at vi nu endelig er nået det stade og med spænding kan afvente undersøgelsen.

Den del af rigsfællesskabet, som jeg repræsenterer, Grønland, har ikke i samme omfang tiltrukket sig opmærksomhed. Vi har i det daglige arbejde behandlet en række lovforslag, som for de flestes vedkommende er blevet behandlet uden de store sværds slag.

Dog var der et for Grønland afgørende lovforslag, hvor der i forhandlingsfasen mellem landsstyret og regeringen blev kastet lidt grus i det ellers velsmurte maskineri. Det var forslaget om det danske bloktilskud til Grønland, en vel indarbejdet og nødvendig del af den aftale, som i slutningen af 70'erne blev indgået om indførelsen af det grønlandske hjemmestyre.

Gruset blev fejtet væk med lidt knubbede ord fra det høje nord, og så gik det stort set glat igennem. Folketinget vedtog for kort tid siden at yde bloktilskud, stort set uændret for de næste 3 år, og inden da tilsagde Landstinget under forårssamlingen, som pågår netop nu, det samme lovforslag fuld støtte.

Alle partier er enige om, at bloktilskuddet udgør det helt nødvendige grundlag for udviklingen af en stadig mere selvstændig grønlandsk

økonomi, ligesom det betragtes som forudsætningen for indgåelsen af hjemmestyreaf-talen. Alle, der følger bare lidt med i det grønlandske politiske liv, vil vide, at de økonomiske overførsler stadig er vigtige for os, og ikke mindst, at den samlede økonomi holdes i ganske stramt tøj.

Under behandlingen af loven om bloktilskudet blev det her fra talerstolen nævnt – jeg tror, det var fru Margrete Auken – at det indimellem kunne være tiltrængt herinde med en mere dybtgående debat om grønlandske forhold. Jeg mener principielt, at de politiske debatter om Grønland skal foregå i det grønlandske Lands-ting, hvad de jo i høj grad også gør, men jeg anerkender naturligvis også behovet for en mere kontinuerlig opmærksomhed om, hvilken politik Grønland selv udstikker på kort og på lang sigt. Jeg vil derfor i min egenskab af for-mand for Folketingets Grønlandsudvalg tage dette spørgsmål op i udvalget.

Lad mig i samme åndedrag slå fast, at vi ikke betragter de økonomiske overførsler fra Dan-mark til Grønland som en evighedsmaskine. Det overordnede mål i den grønlandske økonomi-ske politik er at øge vore egne muligheder for en økonomisk udvikling.

Fiskeriet, der jo som bekendt er helt afhængig af biologiske og klimatiske ændringer, må stadig betragtes som det bærende erhverv. Dette erhverv udvikles til stadighed efter de mest moderne og professionelle principper.

Turisterhvervet har høj prioritering, og udviklingen her er i god gænge. En forøgelse af en hjemmemarkedsproduktion er i stadig udvikling. Det sidste er ikke mindst vigtigt i betragtning af, hvor afhængige vi stadig er af import udefra, specielt fra Danmark, og hvor meget det belaster vore bestræbelser på at mindske afhængigheden af tilførsler udefra.

Bestræbelserne på at udvikle råstofområdet er blevet kraftigt intensiveret gennem de sidste mange år. Endnu er der ikke gået hul på bylden i form af opstart af nogen udvindingsvirksomhed. Vi håber alle, at det kun er et spørgsmål om tid.

Den nyligt indgåede aftale mellem regeringen og landsstyret om overførslen af ressourcer og kompetence på råstofområdet, der bl.a. indebærer en væsentlig styrkelse af hjemmestyrets råstofkontor i Nuuk, herunder fuld adgang til alle relevante data i Danmark om den grønland-ske undergrund på lige fod med råstofforvalt-ningen her i Danmark, vil uden tvivl skubbe

stærkt på en af de stærkeste prioriteter vi har, således at vi med tilbørlig hensyntagen til vort arktiske miljø snarest skal påbegynde et og ger-ne flere projekter, som kan skabe stabile arbejdspladser for den lokale befolkning og give en tiltrængt indsprøjtning til vores økonomi.

Internationalt er det mange bekendt, at Grøn-land efter hjemmestyrets indførelse har lagt mange kræfter og ressourcer ind på at skabe kontakter og alliancer både handelsmæssigt, politisk og på det kulturelle område. Det er lyk-kedes over al forventning, og vi råder i dag over et imponerende netværk, som stort set vokser fra dag til dag.

Den voksende opmærksomhed, der i den vestlige verden er set omkring oprindelige folks situation, har til en vis grad grobund i forholdet mellem vore to lande. FN-året for to år siden for oprindelige folkeslag har medført mange initi-ativer til afhjælpning af den håbløse situation, som mange af vore medmennesker i store dele af verden må leve under.

Danmark er sammen med Grønland tonean-givende i det helt nødvendige arbejde med kon-stant at placere spørgsmål vedrørende oprinde-lige folkeslag på den internationale dagsorden. Vi har vitterlig brugt mange kræfter gennem de sidste 16 år på at udvikle hjemmestyret, og internationalt må vi sige, at det ikke er gået upå-agtet hen. Vi har undervejs opbygget mængder af knowhow, som i dag udgør en ressource, som kan komme andre til gode. Det er ikke så få steder, bl.a. i de samarbejdslande, Danmark har udset i sin udviklingshjælp, at vores udvikling af et hjemmestyre kan anvendes som model, naturligvis afpasset efter lokale forhold. Grøn-land har derfor indledt et samarbejde med Danida, som vi forventer os meget af.

Det viser efter min mening også en del om, at et hjemmestyre, som vi har udviklet det, giver sine borgere en følelse af selv værd og kræfter tilovers til at kunne skue ud over hverdagens trængsler.

Jeg kunne tage mange spørgsmål op her under afslutningsdebatten, men der er en tilsyn-neladende lille sag, som jeg vil gøre opmærk-som på. Vi modtager jo her i Tinget utallige rap-porter i årets løb, som vi skal forholde os til. Jeg vil gerne nævne en beretning, som vi modtog her i venter, beretningen om flytningen af Thulebefolkningen i 1953, som kom til os ude-lukkende på dansk. Jeg synes, det er betænkeligt i sig selv, at den ikke var oversat til grønlandsk, da den nu omhandler en befolkningsgruppe i det nordligste Grønland.

Uden her at gå ind i en diskussion om beretningens konklusioner vil jeg gerne stilfærdigt gøre opmærksom på de gener, som Thulebefolkningen stadig i dag i 1995 påføres. Befolkningens muligheder for at anvende Thulebasens faciliteter til civile formål er stadig meget begrænsede, og dermed er Thulebefolkningens muligheder for at iværksætte økonomiske initiativer ganske vanskelige for ikke at sige umulige. Thulebasen er den eneste mulige indrejsemulighed til denne fjerne del af Grønland.

Ville det ikke være en endog ganske rimelig del af kompensationen for de mange, mange gener, som Thulebefolkningen har haft gennem årene, hvis den danske regering blev enig med den amerikanske administration om en lempelig og permanent løsning, som tilgodeser de lokale ønsker?

Jeg skal til sidst vende tilbage til den mere lokale politiske situation i Grønland. Vi har jo haft valg til Landstinget her i det tidlige forår. Valget bragte mange nye ansigter frem i rampe-lyset, ligesom en for os historisk koalition blev resultatet af landsstyreforhandlingerne, set med danske øjne formentlig en utænklig konstellation, en regering bestående af Siuumut og Atasut. Utænkligt i hvert fald, hvis man skal dømmе efter hr. Otto Steenholdts og mit tilhørsforhold i denne sal til henholdsvis Venstre og Socialdemokratiet.

Koalitionen viser jo nok også lidt om andre politiske vinde, der blæser i det grønlandske. Der skal ikke herske tvivl om, at vi med et stort flertal i det nye Landsting vil føre en politik, som jeg er sikker på vil lede os frem til et Grønland, som i endnu højere grad udgør en dynamisk og stabil del af rigsfællesskabet.

Otto Steenholdt (V):

Ved åbningsdebatten sidste år påpegede jeg urimeligheden i, at amerikanerne i Thule kvoterede turisterne, som var på vej til Qaanaaq. Indtil nu har jeg ikke hørt, at den danske regering har taget sagen op over for amerikanerne. Grønlandere, som lever i dette område, har meget ringe økonomiske indtægter ved deres traditionelle erhverv, fangererhvervet.

Jeg mener stadig væk, at det ikke kan være rigtigt, at en militær magt, USA, som har fået sin vilje med hensyn til at tvangsflytte befolkningen fra deres gamle bopladser, også nu begrænser befolkningen i Qaanaaqs indtjeningsmuligheder fra turisterne.

Jeg håber, at forsvarsministeren har taget sagen op over for amerikanerne. Det er nødvendigt for befolkningen deroppe også at kunne supplere deres indtjening fra turisterne uden negativ indblanding, men med en hjælpende hånd fra amerikanerne.

Og så det evige samtaleemne, nemlig de alt for høje billetpriser for passagerer, som flyver mellem Grønland og Danmark. For tusinde gang vil jeg fra Folketingets talerstol kritisere SAS for den prispolitik, som føres, med den følge, at turisterne udebliver på grund af billetpriserne over Atlanten.

Under debatten om tilskuddene til Grønland sagde jeg, at vi prøver at igangsætte andre indtjeningsmuligheder for Grønland, bl.a. turismen. Her er en alvorlig hindring for os de alt for høje billetpriser. Problemet er ikke kun udenlandske turister, men det gælder også for danskere og grønlændere, som har familie på begge sider Atlanten.

Jeg vil være glad for at høre det, hvis trafikministeren har noget nyt om dette evige samtaleemne – i hvert fald i forbindelse med sommertrafikken.

Folketinget behandlede et forslag til lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre første gang onsdag den 3. maj i år. I min ordførertale dengang sagde jeg, at jeg var sikker på, at Landstinget ville vise deres tilfredshed med Folketingets og dermed den danske regerings vedtagelse af tilskud til Grønland.

Må jeg også i den forbindelse nævne, at Landstinget har drøftet Folketingets vedtagelse af bloktilskudsloven, og at alle Landstingets partier udtalte deres tilfredshed med det opnåede forhandlingsresultat, som i den givne situation anses for at være det bedst opnåelige. Det er vi meget taknemlige for.

Der er vist ingen tvivl om, at finansministeren og økonomiministeren får en god behandling, når de besøger Grønland i dagene 3.–8. august. Vi glæder os også til at have en mulighed for at kunne drøfte Grønlands økonomi i et længere perspektiv.

Sidste søndag var en begivenhedsrig dag i den grønlandske menigheds historie. I overværelse af Hendes Majestæt Dronning Margrethe II af Danmark og mange kirkelige ledere fra hele Norden fik vi en kvindelig biskop i år, efter at denne stilling var blevet indført i Grønland. Som bekendt har den danske kirke og menigheden ventet meget længe på at få en kvindelig biskop. Må jeg i den forbindelse bringe en

inderlig hilsen til det danske folk fra den grønlandske menighed.

Jeg har ført samtaler med justitsministeren om mængden af kommunefogder i Grønland – eller mangelen på kommunefogder i Grønland. Det ser ud til, at den danske regering kender den akutte situation, der har været i adskillige år. Jeg ved, at politimesteren i Grønland har været i Danmark og bl.a. ført samtaler med Justitsministeriet.

Grønlands Landsting bakker mig fuldt ud op, når jeg over for Folketinget fremfører denne akutte situation fra Folketingets talerstol. Man kan ikke blive ved med at tale om, at Grønland har brug for henimod 30 kommunefogder i sine spredte bygder, uden at prøve at løse problemet for alvor. Mange bygder, som ingen politibetjente har, har altid brug for mindst én kommunefoged, men der er ingen, som har lyst til at være foged, fordi lønningerne er så lave i forhold til arbejdstid og ansvar. Stort set har kommunefogderne aldrig fri, da de skal stå til rådighed døgnet rundt. Vi kan ikke mere udskyde at løse problemet; nu må justitsministeren gøre sin indflydelse gældende. Jeg håber, at justitsministeren ikke henviser problemet til Landstingets reformkommission. Problemet må løses nu – vi kan ikke vente længere.

Jeg har stillet et par spørgsmål til landbrugs- og fiskeriministerens. Det drejer sig om særlige vanskeligheder ved at sende grønlandsk proviant til Danmark. Vi har efterhånden mange grønlandske patienter på forskellige hospitaler i Danmark. De fleste patienter kan ikke undvære grønlandsk proviant i længere tid. Hospitalerne hindres i at modtage fødevarer fra Grønland på grund af bureaukratiske og langsommelige godkendelsesprocedurer, når der ansøges om Veterinærdirektoratets tilladelse til at indføre forskellig slags kød fra Grønland til Danmark.

Grønlanderhjemmet i Hellerup med mange grønlandske patienter har fået tilsendt grønlandsk proviant fra Grønland i slutningen af februar måned, men denne proviant befinder sig den dag i dag stadig væk i Aalborg havn. Det er en ligegyldighed uden lige over for de mennesker, som i den grad har brug for tryghed og omsorg, at de ikke engang kan få de fødevarer, som de er vant til, hjemmefra. Også det problem må nu løses. Jeg håber, landbrugs- og fiskeriministerens vil gøre sin indflydelse gældende i denne sag.

Jeg ved udmærket, at Grønland har et ganske særligt forhold til EU, men vi ved samtidig, at

Grønland er en del af rigsfællesskabet. Traditionen tro rejser mange folketingsmedlemmer til Grønland i løbet af sommeren. Vi vil byde dem velkommen til Grønland. Vi håber, at de vil lytte til befolkningen og deres valgte personer. Husk, at det er et rigsfællesskab, vi har, og vi må arbejde sammen for at opnå de bedste resultater med de opgaver, som må løses i fællesskab.

Johannes Martin Olsen (V):

I denne folketingsssamling har man oplevet en sådan tillidskrise, som man næppe kunne drømme om ville indtræffe i forholdet mellem det danske rige og Færøerne. Årsagen ligger i regeringens og De Konservatives klodsede behandling af Færøbanksagen. De manglede respekt for rigsfællesskabet. Regeringen og De Konservative glemte, at færingerne er et stolt folkefærd. Vi ville have opklaret en indviklet, meget indviklet sag. Vi ville benytte os af det bedste værktøj, man havde til at undersøge, hvem der havde skylden for det, som de færøske skatteydere må bløde for.

Og jeg vil bruge et billede om det, som er meget velkendt også blandt de små børn, når de læser om onkel Joakim. Den stil, han havde, minder mig meget om Den Danske Banks stil, da den trak sig ud af Færøerne.

Nogle tror, at vi bare vil give danskerne skylden for alt i Nordatlanten. Det er ikke Sambandspartiets holdning. Problemerne er selvskabte. Banksagen omhandler én ud af syv milliarder kroner. Jeg er ikke sikker på, hvor skylden for denne milliard ligger, måske hos en håndfuld færøske ministre, Den Danske Bank, Finanstilsynet, den danske regering, den konservative Olsenbande eller danske embedsmænd – jeg ved det ikke.

Men én ting er klart: Sambandspartiet har ikke deltaget i nogen af de omdiskuterede forhandlinger i banksagen i 1992-93. Vi i Sambandspartiet forlanger en klarlæggelse af sagen. Det samme har den færøske befolkning krav på. Nu er undersøgelsesformen endelig kommet på plads, og nu får vi en tilbundsående undersøgelse efter et langt og sejt pres fra det færøske Lagting og dele af oppositionen her i Tinget.

Jeg vil gerne her og nu frembringe en tak fra Sambandspartiet til Venstre, Fremskridtspartiet, SF, Enhedslisten, Atassut og Siumut. I har kæmpet godt i denne sag. I har respekteret færingerne i denne sag, hvad visse andre ikke har.

Når nu undersøgelsen er overstået, må konsekvenserne drages, her eller på Færøerne. Jeg

lagde mærke til i aftes, da jeg hørte statsministeren kommentere lidt af det, som er sket her i den sidste tid, at statsministeren nævnte, at det havde været en af hans vanskeligste sager i den tid, han havde været statsminister. Det bekymrer mig.

Jeg lagde også mærke til, at statsministeren nævnte, at det måske skyldtes den fysiske afstand og også den holdning, som færingerne nu engang har. Det, jeg nu siger, mener jeg af et ærligt hjerte, og jeg beder om, at det bliver opfattet positivt, og jeg ved, at der kan gøres noget ved det; jeg har forsøgt at snakke med nogle af ministre, nuværende og forhenværende. Det, som jeg vil sige i denne sammenhæng, er, at vi har altså et rigsfællesskab, der er 600 år gammelt, 600 år, og jeg har fra barn af læst lige så godt dansk som færøsk, jeg kunne bare ikke snakke det, og det kan jeg dårligt nok nu, det skal jeg indrømme. Men min søn og de børn, der er kommet efter mig, snakker dansk flydende.

Så det, som jeg vil bede om, er, at man tænker på, at det måske har sin sammenhæng i, som også statsministeren siger, at der ikke har været de store problemer med Færøerne op igennem 1980'erne, for da spillede klaveret så godt, og man lod bare færingerne passe sig selv. Det var også, som det indimellem blev sagt, som at stikke hånden i en hvepsereade at blande sig, når de daværende lagmænd gik hernelde og bare bad om at få; det var som en butik, hvor man gik og tog til sig selv og bad om at få overdraget både det ene og det andet område.

Jeg har sagt til hr. Óli Breckmann, at det bliver et stort problem for alle historieskrivere på Færøerne at finde ud af, hvordan den færøske socialdemokratiske lagmand op igennem tiderne, Atli Dam, som jeg holder meget af, har båret sig ad med at få hr. Óli Breckmann til at stemme for alt det, som Atli Dam har fundet på, og bag efter har hr. Óli Breckmann bare negativt at sige om det. Men hr. Óli Breckmann har været den afgørende stemme i de fleste af de her overdragelser og mange andre ting hos den socialdemokratiske regering på Færøerne.

Jeg skal måske også lige nævne – jeg kom til at tænke på, at jeg så i avisen, at en af ministre havde sagt, at det var lige så vanskeligt at have med færingerne at gøre, som det var med de her østerlandske tæppehandlere. Jeg ved ikke hvorfor, men jeg kom pludselig i tanker om det, men spørgsmålet er altså, hvem der er køber, og hvem der er sælger. Det er ikke lige meget, hvem der er køberen, og hvem der er sælgeren.

Hvis vi havde startet med det forslag, som vi nu er blevet enige om, f.eks. i februar måned, så tror jeg, at både regeringen og statsministeren og jeg og vi alle sammen havde været lykkelige i dag. Vi havde i hvert fald undgået en forfærdelig masse misforståelser i den her tid. Men man vokser med opgaven, og jeg er ikke i tvivl om, at statsministeren vil gøre sit yderste for at forstå færingerne. Jeg har nævnt det før: Statsministeren har haft en god tur på Færøerne, har haft et godt indtryk, færingerne fik også et godt indtryk, og han er vores statsminister.

Jeg har et spørgsmål til CD og De Radikale. Det lyder: Vil man give de nuværende ministre den samme behandling, som man gav hr. Poul Schlüter efter tamilsagen, hvis det viser sig, at nogle af dem er medansvarlige for, at de færøske skatteborgere må bløde i denne sag?

Og til regeringen og De Konservative har jeg et spørgsmål, der lyder: Hvad har man tænkt at foretage sig for at genoprette tilliden internt i rigsfællesskabet? Tilstanden på Færøerne, som denne debat drejer sig om – det er jo rigets tilstand – den kender regeringen, og den kender de fleste her i salen også. Men jeg har det måske mere inde på livet, og det, man måske har hørt mig snakke mest om, er fraflytningen fra Færøerne.

På trods af alt det, som man har prøvet at hjælpe med, at gøre godt med fra regeringens side – det har jeg takket for før, det vil jeg gerne gentage her – så er vi i den uheldige situation, at det hjælper så uendelig lidt. Jeg hørte lige nu, før jeg gik ned i salen, at man bare i Klaksvik f.eks. nu efter sommerferien regner med, at 16 familier vil forlade bygden. Det er det samme som 16.000 danskere, hvis vi ganger det op efter de danske forhold, og det fortæller mig, at beskatningsgrundlaget, mulighederne for at betale igen, smuldrer for os, bliver væk for os.

Jeg er glad for at kunne sige, at det frie fald i økonomien er standset, men vi har fortsat store vanskeligheder. Genopretningspolitikken stiller enormt store krav. Skattetrykket er ikke let at leve med, mange flygter fra øerne på grund af skattetrykket. Jeg har uddelt nogle eksemplarer fra det færøske skattevæsen, som medlemmerne selv kan læse, og regeringsmedlemmerne har fået et eksemplar også.

Men lad mig blot nævne ét eksempel, f.eks. en mand, der tjener 150.000 kr., og hans kone 70.000 kr. De bor i en lejlighed, og når man tager højde for børnebidrag, ejendomsskat, sygekasse og boligsikring, betaler det færøske ægtepar ca. 80 pct. pct. mere, end man gør i Danmark.

Den færøske finansminister har været i pres- sen og udtalt, at landsstyret får utrolig svært ved at gennemføre en finanslov uden skattelet- telser, men nøglen ligger her i Folketinget. Færøerne er under Folketingets administration i øjeblikket. Derfor vil jeg anmode regeringen om at optage forhandlinger hurtigst muligt om den færøske økonomi for at eftergive en del af gæl- den eller renterne. En gældseftergivelse kan medføre lavere skat og færre fraflyttere. Derved skabes muligheder for, at lønniveauet sænkes, således at fiskeindustrien kan overleve og skabe flere arbejdspladser.

Det nuværende lønniveau kan resultere i endnu et sammenbrud i den færøske økonomi. Det tror jeg ikke Folketinget er interesseret i. Dertil kommer, at en eftergivelse af gælden giver mulighed for balance på den færøske finanslov. Mit synspunkt om gældssanering støttes af formanden for Finansieringsfonden, Richard Mikkelsen. Han siger til Berlingske Tidende den 23. maj:

»Det ville ikke være unaturligt, om Danmark indtil videre påtog sig broderparten af renteud- gifterne. Det kan heller ikke være i dansk inter- esse,« siger Richard Mikkelsen, »at Færøerne på grund af rentebyrden må føre en så stram finanspolitik, at det vil gå ud over den økono- miske genopretning, som alle ser hen til.« Og videre: »Selv mener jeg ikke, at man skal vente.«

Det er klar tale fra hr. Richard Mikkelsen.

Venter man til efter sommerferien, må man konstatere, at endnu flere er flygtet fra de højt beskattede øer.

Tilsynet med bankerne er ikke tilfredsstillen- de for Færøernes vedkommende. I tilfælde af lignende bankkatastrofer i fremtiden må Færøernes landsstyre have mulighed for at følge bankernes tilstand nøje. Kapitalen, som Færøernes landsstyre har sat i bankerne på Færøerne, svarer til 50 pct. af den samlede pro- duktion. Til sammenligning kan nævnes de meget omtalte bankredninger i Norge og Sveri- ge svarende til 5-6 pct. af produktionen i de respektive lande.

Hidtil har det været sådan, at landsstyret er behandlet som en forskrækket bankmand, der til sin store forskrækkelse opdager, at han ser ind i løbet på et oversavet jagtgevær, mens kas- sen bliver tømt. Det kan vel ikke være menin- gen, at landsstyret ikke får nogen informationer om udviklingen i den færøske banksektor, hvis det er meningen, at landsstyret skal beholde risikoen for, at halvdelen af den samlede pro-

duktion af bruttonationalproduktet skal lægges på bordet en tilfældig dag.

Forhåbentlig er regeringen interesseret i at diskutere disse forhold med det færøske lands- styre snarest muligt. Jeg vil næsten sige, at det skulle have været gjort én gang om måneden.

Når jeg har sagt dette, vil jeg til allersidst sige, som der fortælles i de islandske sagaer – des- værre har jeg forsøgt hele dagen at finde navnet på manden, men jeg har ikke kunnet få hjælp her i huset – så man må tilgive mig.

Men der siges om denne islænding, at fjenden ville brænde ham inde i huset, og mens bålet gik på det bedste, kiggede man ind til ham, og så står han derinde tæt på flammerne og siger ordene: »Jeg græder ikke, men det svier i øjne- ne.«

Óli Breckmann (KF):

Til den sidste ærede taler, så tror jeg næsten, det var Njal eller en af hans sønner, der følte svien i øjnene.

For Færøernes vedkommende har anden halvdel af folketingsåret stået i bankundersøgel- sens tegn. Nu bliver der så gjort et forsøg på at finde ud af, hvorfor og hvordan det kunne gå så galt for færøsk økonomi og samfund i 1980'erne og nu også i 1990'erne.

Jeg tror, det var The Duke of Wellington, der over en slagmark sagde, at »next to a battle lost, the saddest thing is a battle won.« Jeg ved ikke, hvem der føler sig som vindere på den færøske slagmark, vel næppe de eksperter, som herfra prøvede på at redde Færøerne og stadig væk gør det. Men vi kan nok hurtigt blive enige om, at taberne er Færøernes folk.

Nogle af mine sørgelige oplevelser er trods alt at få ret i de fleste af de forgæves advarsler, som jeg har fremsat her i Folketinget imod den måde, som skiftende regeringer, især de to sidste rød- kløvere, har forsøgt at løse den færøske økono- miske krise på. Mine advarsler har mest bygget på et jordbundet kendskab til færøsk økonomi og så nogle enkle grundholdninger.

Men disse advarsler har ikke vejet tungt imod den bedreviden, som statens embedsmænd, eksperter, bankdirektører og socialistiske politi- kere her og på Færøerne har mønstret i deres forsøg på at indrette Færøerne efter danske nor- mer.

For at forstå fremtidens løsninger må vi først og fremmest undersøge og få en forståelse for fortidens begåede fejl.

I Færøgruppens fortrolige notat af 1. oktober i 1992 får man fornemmelsen af en brugsanvisning til løsning af Færøernes krise. Dette notat virker som drejebogen til det drama, som blev sat i gang efter notatets affattelse. I det notat, hvis jeg må få lov at citere nogle steder fra det, siger Færøgruppen, at »... vi formoder, at det næppe uden egentlig økonomisk krise vil være muligt at ændre den færøske opinions vurdering af situationen.«

Det virker næsten, som om disse eksperter anbefaler, at man sætter en krise i gang for at chokere færingerne til at vågne op til virkeligheden.

Videre mener Færøgruppen, at »... resultaterne af en statslig hjælpeaktion opnås med anvendelse af de færrest mulige økonomiske ressourcer,« men at »... den danske stat bør ikke indtræde i en hjælpeaktion, medmindre Færøerne anmoder herom.«

Noget af det, der er mest interessant i dette her fortrolige notat, er, at gruppen mener, at en statslig hjælpeaktion til den færøske finansielle sektor kan kombineres med betingelser til den færøske økonomi for at undgå, at omfanget af en hjælpeaktion vil være uoverskueligt og vil kunne udvikle sig til en blankocheck til Færøerne, og at de positive virkninger af en hjælpeaktion i form af en mere realistisk holdning til de økonomiske muligheder derved formentlig udebliver.

Spørgsmålet er nemlig, om vi ikke er præcis i den situation, som Færøgruppen prøvede på at advare imod og at undgå, nemlig at den hjælp, som den danske stat meget velvilligt sendte til Færøerne, er ved at ende som en blankocheck, og deri ligger min hovedadvarsel til regeringen her i aften.

Uden dengang at kende statens drejebog blev de færøske aktører sat ind på scenen i det drama, der egentlig har udspillet sig siden og stadig væk gør det. Med stor forundring oplevede vi, hvordan Finansieringsfonden af 1992 med den pensionerede danske bankdirektør Richard Mikkelsen i spidsen, monopolselskabet Føroyar Fiskavirking med den pensionerede danske bankdirektør Ove Munch forrest, Strukturfonden om kvotering af fiskefangster med danske eksperter, Den Danske Banks 4-5 retrætedirektører, danske love og forordninger på en række områder – alle disse ting blev væltet ned over hovedet på de intetanende og meget forbavsedede færinger.

Denne påførte løsningsmodel havde som formål at få 1980'erne til at ende med en forskrækkelse, som Færøgruppen sagde. Men resultatet er desværre blevet, at 1990'erne er blevet en forskrækkelse uden ende, for selv om Finanstilsynet mere eller mindre tilfældigt er holdt op med at kræve flere hensættelser, efter at bankerne er fallet og monopoliseret og nu sidder som en bremseklo på færøsk økonomi, efter at fiskeriet har været lammet i to år af kvoter, efter at Finansieringsfonden har kvalt al selvstændig økonomisk virksomhed, og efter at alle de danske lånebetingelser ellers er opfyldt, så befinder den færøske økonomi sig stadig væk i frit fald. Det er en kendsgerning. Kan vi så handle ud fra den kendsgerning? Det må være vores spørgsmål. Hvornår indser regeringen og vort socialistiske landsstyre, at det er på grund af Finansieringsfonden, Strukturfonden, kvotesystemet, monopolbanken, fiskemonopolet, danske lånebetingelser, på grund af disse her ting, at det stadig går ad pokker til med Færøerne?

Den medicin, som blev ordineret ifølge det hemmelige notat af 1. oktober 1992, har været værre end sygdommen dengang. Og den operation, som er pågået siden 6. oktober 1992, det vil sige nu i næsten tre år, er lykkedes efter den danske manual, men den færøske patient ligger for døden.

Det nytter ikke at svare med, at vi har fået en iværksætterfond, som med basuner og trompet blev bekendtgjort i aftalen den 17. november i fjor. For sammenlignet med Føroya Bankis hensættelser på ca. 1.600 mio. kr. i død kapital, ja, så er den her fond som en dråbe i havet. Fondens råder nemlig kun over 200 mio. kr., som Landskassen har lånt fra staten, og denne fond skal vel primært bruges til at redde Føroyar Fiskavirking, Faroe Seafood og derigennem lagmandens rejefabrik ud af dens nuværende vanskeligheder.

Fondens midler svarer til det beløb, som det forrige landsstyre med republikaneren Finnboji Isakson som skatteminister konfiskerer ekstra årligt fra den færøske økonomi. Så de penge ville sætte mere erhverv i gang, hvis skatteborgerne fik lov til at anbringe dette her beløb efter deres eget bedste skøn.

Denne afslutningsdebat føres omkring statsministeren, men jeg vil gerne henlede opmærksomheden på noget, som jeg spurgte justitsministeren om i morges, nemlig om disse rygter, som verserer. Folk spørger: Hvorfor er regeringen, efter at aftalen omkring bankundersøgelsen

nu pludselig gik i hak, at man enedes om den, så holdt op med at kræve en overholdelse af kvoteloven? Man spørger: Kan det være så rivende galt, at aftalen mellem regeringen og landsstyret har medført, at landsstyret har fået lov til at sanere Føroya Fiskavirkings lån fra de oprindelige 700 mio. kr. og dernæst 340 mio. kr. helt ned til 70 mio. kr. nu?

Man må påtåle, at denne sanering er sket. Vi husker jo, hvorfor Føroya Fiskavirking blev stablet på benene, og denne sanering ned til 10 pct. af dens oprindelige låneforpligtelser er først og fremmest en forbrydelse mod vores erhvervsfolk, der blev fejlet ud, selv om de klarede at forrente 10 gange det beløb, som Fiskavirkings nuværende ledelse sammen med Føroya Banki, sammen med Finansieringsfonden ikke klarer at finansiere. Hvis Føroya Fiskavirking bliver saneret på denne måde, betyder det igen unfair konkurrence udslettelse af de 10-15 fiskevirksomheder, der har bygget sig op de sidste 3 år til trods for dette monopolforetagende Føroya Fiskavirking.

Jeg regner ikke med, at en mulig aftale – mundtlig har den været, hvis den er virkelighed – kan dokumenteres i en kommende bankundersøgelse, men jeg tror, det er klogt, hvis statsministeren kommer herop og bekræfter eller forhåbentlig afkræfter, at der er en sammenhæng imellem enigheden omkring bankundersøgelsen og disse utrolige fremskridt, som landsstyret pludselig har klaret i sin ellers meget fastlåste situation omkring kvoter og sanering af Føroya Fiskavirking.

Vi plejer at sige, at succes avler succes. Vi må så i hvert fald nu konstatere – det har jeg gjort i mange år her fra talerstolen – at hele den økonomiske redningsplan omkring Færøerne er slået fejl, og årsagen er, som jeg har sagt før, at alle de forudsætninger, der forårsagede krisen i 1980'erne, stadig væk er uændrede. Det færøske skattetryk er et symptom på en alt for stor offentlig sektor. En eftergivelse af rentebetalingen fra Færøerne til Danmark, en sanering af Færøernes gæld til Danmark ville være at drage de forkerte konklusioner og ville få ulykkelige konsekvenser for Færøerne.

Fraflytningen er også en naturlig følge af og ikke en årsag til krisen. I en almindelig dagsavis på Færøerne ser man mellem 30 og 40 annoncer om tvangsauktioner, og samtidig ser man dusinvis af offentlige stillingsannoncer. Det er Færøernes problem, og det vil jeg bede regeringen være opmærksom på under de videre forhandlinger med Færøerne.

Professor Paldam har ganske tydeligt i Grønlands tilfælde, og det passer fortræffeligt også på Færøerne, påvist, at et stort pengetilskud udefra, som der ikke ligger en produktion til grundlag for, først og fremmest fører til en stor offentlig sektor, til nogle høje offentligt inspirerede lønninger, til dårlig konkurrenceevne i erhvervene, til spirekvælning, til stort offentligt forbrug og sluttelig til en økonomisk kollaps.

Nu må man håbe på, at færingerne ikke sætter sig ned og venter på resultatet af en bankundersøgelse. Løsningen på den færøske krise ligger ikke så meget hernede som på Færøerne. Det er især i Lagtinget, at løsningerne må findes, men det er nødvendigt, at regeringen medvirker positivt, eftersom regeringen har spillet så stor en rolle i de planer, der er udført i de sidste 2 år.

De færøske politikere er selvfølgelig uenige om, hvordan vi kommer ud af krisen, der har medført denne store arbejdsløshed, finanslovsunderskud, offentlig gæld, skyhøjt skattetryk, store problemer med familieøkonomien, dårlige muligheder for at finansiere erhvervslivet, en fuldstændig fejlslagen fiskeripolitik både i fjor og også i år og som følge af dette den katastrofale fraflytning.

Folkeflokken har gang på gang påvist nogle hovedpunkter for en effektiv genopretning. Vi må først og fremmest få en forbedring af det færøske erhvervslivs konkurrenceevne, og dette opnås kun ved en drastisk sænkning af omkostningsniveauet. Nøglen hertil ligger i indførelse af et bruttoskattesystem med et højt bundfradrag, en reduktion af skattetrykket helt ned på ideelt 20-30 pct. og en sænkning af marginalskatten til ideelt kun en 30-40 pct. Derved kan man gennemføre en stigning i reallønnen efter skat, selv om den nominelle løn justeres ned i forhold til den endnu større sænkning i skattetrykket.

Vi må derudover også prøve på at sænke rentebeskatningen og sænke momssatsen på de nuværende 25 pct. Det er alt for højt.

Landskassens skatteindtægter vil som følge af det ovennævnte falde betydeligt i første omgang, men meget hurtigt på grund af dynamiske følgevirkninger vil provenuet vokse kraftigt. Den voksende beskæftigelse og det bredere skattegrundlag vil forøge det offentliges provenu. Når man som borgerlig snakker om et bredere beskatningsgrundlag, tænker man på flere og større indtægter for flere mennesker i arbejde og ikke den socialistiske måde at se et bredere skattegrundlag på, nemlig ved på flere forskelli-

ge måder at beskatte de samme stakkels individer.

En anden måde at nedbringe landskassens udgifter på er igennem en kapitalisering af fremtidige bloktilskud og en modregning heri af landskassens gæld, og dermed vil renteudgifterne bortfalde.

Vi må finde en form for en sanering af parcelhusejerne, for tænk engang den færøske borgers bitterhed over at høre, at nu har Føroya Fiskavirking fået saneret 90 pct. af sin gæld ud over de vældige saneringer, som forretningslivet har opnået, mens den færøske husejer stadig væk står med sine hundredtusindvis af kroner i privat gæld og derfor bliver stavnsbundet i sit eget land og en flygtning bagefter.

Den nuværende kvotaordning bør erstattes af et årligt praktisk og videnskabeligt grundet TAC, der sikrer fangstfordelingen mellem bådtyper og fangstmetoder. Bevaringsforanstaltningerne bør være teknisk reguleret og aftales mellem fiskere og havbiologer. Danske embedsmænd har ikke forudsætninger for at blande sig i færøsk fiskeri, der politisk bør være Lagtingets og landsstyrets samt erhvervenes ansvar.

En anden livsvigtig forbedring er, at Finansieringsfonden af 1992 bliver fjernet fra verdens overflade. Fonden er efterhånden kommet til at virke som en økonomisk besættelsesmagt på Færøerne, og når Richard Mikkelsen nu anbefaler, at Danmark skal række Færøerne en hånd måske med en henstand af gæld eller rentebetaling, så virker det på mig på samme måde, som hvis Werner Best i maj måned i 1945 eller i april havde tilbudt Danmark en hjælpende hånd fra Tyskland. Undskyld sammenligningen, hr. formand.

Føroya Fiskavirking må afvikles, fabrikkerne må sælges, så vi får et naturligt konkurrenceelement ind igen i den færøske fiskeindustri.

Vi må forbedre adgangen til EU-markedet, og dér kan den danske regering virkelig gøre en indsats. Hvis vi prøver på at kapitalisere bloktilskuddet, får vi en ærefuld afvikling af den færøske gæld. Den danske skatteyder mister ikke nogen penge på Færøerne, som man givetvis vil gøre, hvis regeringen fastholder sin nuværende politik over for Færøerne.

Så min henstilling her i aften er, at regeringen ikke nu bare slipper tøjlerne, ikke bare slækker på alle tømmer, ikke bare eftergiver Færøerne vores gæld og dermed tillader en genoptagelse af de ulykkelige begivenheder, der førte til krisen i første omgang.

Det Konservative Folkepartis ordfører og formand citerede Paulus her i aften, et ganske glimrende citat. Jeg undrede mig over Folketingets kendskab til Bibelen, for der var megen latter at høre. Det er ellers et meget velkendt citat og meget velkomment. Jeg vil prøve at erindre regeringen om, at hele grundlaget for kristen økonomisk, politisk og især moralsk tankegang ikke er dette her: »Dine synder er forladt dig, din gæld er eftergivet.« Men hver gang man hører dette budskab i Bibelen, efterfølges det altid af dette her: »Og synd ikke længere!« Hvis regeringen virkelig skal gøre noget effektivt og virkelig vil gøre noget godt for Færøerne, så håber jeg på, at man ikke bare går derop nu og eftergiver og hensætter eller overlader os til de samme unoder, som stadig væk giver sig udtryk i det alt for høje omkostningsniveau, det alt for høje skattetryk, osv.

Jeg håber, at regeringen er sig sit ansvar bevidst, sadler om og ændrer sin hidtidige holdning til Færøerne og vores økonomiske problemer og holder fast ved, at hvis der skal komme en løsning, der er hæderlig for begge parter og ikke koster flere penge end ellers, så skal bloktilskuddet kapitaliseres, så er gælden i hvert fald kommet ud af verden, og så kan vi fungere normalt igen på Færøerne med en offentlig sektor, der svarer til en fiskeribaseret økonomi, og som ikke er dannet efter et rigt dansk forbillede.

Statsministeren (Poul Nyrup Rasmussen):
Tak for debatten!

Alt taget i betragtning, når man sådan skærer helt ind til benet af den behårde oppositionspolitik, var det jo egentlig en ganske fredelig debat.

Indenrigspolitisk er det jo klart nok, at vandrene delte sig i vurderingen af regeringens indsats, det var der egentlig ikke noget overraskende i. Hr. Torben Lund, hr. Jørgen Estrup og hr. Peter Duetoft gav hver på sin måde en både god og præcis karakteristik af den gode samfundsudvikling, vi er inde i.

Det er klart, at alle problemer langtfra er løst, og jeg var glad for, at både hr. Torben Lund og hr. Peter Duetoft understregede hensynet til de yderste og svageste grupper, de sindslidende. Jeg er ganske enig i hensynet til dette. Den kurs, vi har lagt, indbefatter selvsagt også en ekstra indsats for disse grupper.

Hr. Torben Lund understregede det, der også er regeringens linje, og jeg synes, det er klogt af bekymrede sjæle også i Venstre og De Konser-

vative at lytte her til de vise ord fra hr. Torben Lund. Hr. Torben Lund sagde nemlig: Hvis vi ikke bruger opsvinget positivt både til at skabe nye arbejdspladser og til at gnave os ind på gæld og rentebyrde, hvornår skulle vi så gøre det, for i nedturstider ved vi jo, hvordan det rammer, og hvem der bliver ramt hårdest?

Faktisk er det jo også interessant at notere sig, at den velfærdskommission, der har været forskellige opfattelser af, også har en meget veldokumenteret opbakning bag regeringens samfundsøkonomiske linje. Det er jo interessant, sådan forholder det sig; der er måske sjæle i V og K, der ikke har haft stunder til at læse kommissionens rapport og konklusioner, men sådan forholder det sig.

Hr. Holger K. Nielsen stillede et meget præcist spørgsmål. Han erkendte på den ene side, at arbejdsløsheden var faldet, måske endda også betydeligt, men hr. Holger K. Nielsen spurgte, om det er en sejr, at den kun er faldet til 280.000 arbejdsløse. Jeg kan sige: Det ser jeg ikke som nogen sejr. Det er da et rimelig pænt fremskridt, at vi på 1 år har opnået et fald i arbejdsløsheden, der er større end i al den tid, vi har haft Danmarks Statistik overhovedet, men det er ikke nok. Retningen er den rigtige, vi skal videre, det vil jeg gerne bekræfte.

Hr. Erhard Jakobsen præciserede i sit indlæg, at det, der ikke er til diskussion, er stigningen i beskæftigelsen, det er de mange, mange tusinde nye arbejdspladser. Også dér skal man huske i oppositionen, at de klare tals tale nok er vigtig. ATP's statistik fortæller os nemlig, at vi på ét år – fra første kvartal sidste år til i år – har fået skabt ikke mindre end 60.000 gode, nye danske arbejdspladser.

Der var i det hele taget mange indlæg om den økonomiske politik og arbejdsløsheden. Et af de mest eksotiske indlæg i debatten var nok hr. Anders Fogh Rasmussens; det var det. Jeg hørte – og jeg gik så hen og fik andre til at bekræfte for mig, at sådan forholdt det sig – at hr. Anders Fogh Rasmussen mente, at ledigheden ikke var faldet, og jeg hørte, og det fik jeg også bekræftet fra anden side, at hr. Anders Fogh Rasmussen havde givet udtryk for, at regeringen flytter folk over på efterløn.

Det må jeg desværre dementere; der må foreligge en fejltagelse. Regeringen flytter ikke folk over på efterløn, folk vælger selv deres liv i det pragtfulde land. De bestemmer nemlig selv, om de er i stand til, ønsker, har muligheder for at blive på arbejdsmarkedet efter et langt, hårdt

arbejdsliv, eller om de vil bruge den reform, som hører til en varig grundpille i velfærdssamfundets fremtid, nemlig efterlønnen og efterlønsreformen.

Regeringen flytter ikke folk, regeringen skaber nogle muligheder for, at man også i den del af sit liv kan få en rimelig, værdig tilværelse. Og så må jeg sige til hr. Anders Fogh Rasmussen, at arbejdsløsheden altså er faldet.

Jeg står her med en af de smukkeste kurver, jeg længe har set: arbejdsløshedskurven, en fremstilling i kortfattet form med kurver fra Danmarks Statistik. Og se engang, når man tager kurverne og tager dem arbejdsløshedskasse for arbejdsløshedskasse – nu er jeg godt klar over, at der er lidt afstand – byggefagenes a-kasse, metalarbejderfagenes a-kasse, fremstillingsfagenes a-kasse og SiD's a-kasse, overalt ser jeg, at vi, hvis vi trækker en lige linje, faktisk er ved at nå ned på arbejdsløsheden i 1985-86.

Det kan man ikke tale sig væk fra. Det er en åbenbar realitet, og arbejdsministeren har netop givet mig en anden statistik, som viser, at i hvert eneste amt i dette land er arbejdsløsheden nu faldet klart og entydigt. I hvert eneste. Og i hvert eneste fag med ganske få undtagelser, måske i Akademikernes Arbejdsløshedskasse, er arbejdsløsheden faldet massivt og entydigt.

Meget kan man stå her på talerstolen og påstå, men det her hører – hvis jeg nu skal være diplomatisk – til det mest eksotiske indlæg, jeg har oplevet i dag.

Hr. Ole Stavad stillede et meget præcist spørgsmål. Før hed det jo sig, at pengene fossede ud af statskassen, hvad bliver det nye slogan? Og jeg har forstået, at det nu bliver: Regeringen solder, eller var det snolder, men den solder i hvert fald fremgangen op. Jeg må desværre dementere; sådan forholder det sig heller ikke. Jeg har allerede givet udtryk for sammenhængen i den økonomiske politik, og skulle man være i tvivl, kan man læse økonomiministerens seneste redegørelse for de gode grundlæggende økonomiske størrelser, herunder indsnævringen i rentespændet mellem Danmark og Tyskland.

Tiden tillader ikke at gå i detaljer. Læs venligst i den rette dokumentation.

Så havde hr. Anders Fogh Rasmussen også en række mere ideologiske betragtninger, som vi jo ser lidt forskelligt på. Her er der ikke behov for dokumentation. Her drejer det sig om holdninger. Og de er der. Der er forskel. Det er til at tage og føle på.

Jeg forstår, at finansministerens synspunkt om, at samfundet i den moderne tid også må kende sin opgave, når det gælder om at give en service, som tager højde for det moderne familiemønster, bliver kaldt formynderstat. Det er jeg ked af. Her må jeg stille spørgsmålet til hr. Anders Fogh Rasmussen, om det ikke er sådan, at netop samfundet, skiftende regeringer, dette Folketing har lagt vægt på, at danske kvinder fik muligheder for at komme ud på arbejdsmarkedet. Er det ikke sådan, at ligestillingen mellem mænd og kvinder netop er grundlæggende betinget af, at mænd og kvinder, og ikke mindst kvinder, oplever de samme erhvervs muligheder, de samme fremtidige beskæftigelsesmuligheder på arbejdsmarkedet? Hvornår er det nu kommet dertil, at det, at samfundet skaber muligheder for, at man kan få passet sine børn, når begge forældre er på arbejdsmarkedet, er blevet til formynderstat? Oprigtig talt, nå, ja, synspunktet taler for sig selv.

Hr. Hans Engell havde, som hr. Anders Fogh Rasmussen, en række meget stærke synspunkter vedrørende den økonomiske politik. Jeg har allerede kommenteret hovedparten af dem, men der var én ting, jeg gerne vil give en ekstra kommentar.

Hr. Hans Engell sagde: Dansk økonomi kan meget let løbe af sporet. Jeg forstår godt den advarsel. Jeg vil gerne tage den til mig. Og jeg kan forsikre, at det gør hele regeringen. Jeg er ganske enig i det grundsyn, at både regeringen og Folketinget har et helt særligt ansvar for at sikre, at økonomien ikke løber af sporet. Derfor vil den finanspolitiske linje, som regeringen har lagt frem, blive fastholdt.

Ansvar for den økonomiske politik ligger krystalklart for hele regeringen og for alle regeringspartier. Dette land skal ikke komme ind i en udvikling, hvor vi bliver jaget rundt i manegen af internationale spekulationer, som vi har set et nærliggende samfund, Sverige, komme ud for. Det kommer ikke til at ske. Og det vil ikke ske.

Derfor tager jeg også det synspunkt som udtryk for, at når nu forhandlingerne bliver sværere i dette efterår, hvor den virkelig vigtige balance skal findes – dels hensynet til den overordnede økonomiske politik, dels at vi kan gøre nye fremskridt i vores samfund – så vil vi se Det Konservative Folkeparti som en seriøs deltager i finanslovforhandlingerne. Det var vist også det synspunkt, vi, når vi skærer ind til benet i den behårde oppositionspolitik, fik bekræftet. Det

er klart, man har sine krav, man har sine ønsker. Det har vi jo alle sammen. Men ved forhandlingsbordet venter jeg både at se Det Konservative Folkeparti, Venstre, SF og andre kræfter her i Folketinget.

Hr. Hans Engell var så inde på grønne afgifter. Jeg ved ikke, hvad der er sket i de senere dage. Men det forekommer os her, at sproget var meget, meget stærkt. Og det svarer slet ikke til den oplevelse af virkeligheden, som jeg har, som regeringen har, som miljø- og energiministeren har, og som dansk fagbevægelse og masser af virksomheder har.

Jeg er nødt til at sige, at det er en overordentlig klog miljøpolitik, der nu er lagt til rette. Overordentlig ansvarlig. Jeg vil sige til hr. Hans Engell og hr. Anders Fogh Rasmussen, at vi kan have forskellige opfattelser af enkeltteksempler i virksomhederne, men læg vel mærke til, at miljøreformens her netop er bygget op, således at med den meget langsomme indfasning af miljøafgifterne frem til 1998 med aftalekomplekset, der knytter sig dertil, har vi jo forudset, at skulle der være enkelte dele, vi enten skal forny, vi enten skal justere på, eller vi ikke helt har set – nye ting kan komme op – jamen så har vi netop muligheder for at vurdere tingene i 1998. Men retningen og det at bringe Danmark i front i Europa på miljøområdet, den viges der ikke fra, den ændres der ikke på, for det er den indlysende rigtige.

Jeg vil sige til hr. Frank Aaen, som spurgte mig om udliciteringsspørgsmålet: Jeg vil gerne give klare meldinger også her. Finansministeren og indenrigsministeren kommer med en rapport om relativt kort tid. Når den rapport ligger, vil regeringen tage initiativ til en række høringer af faglige organisationer, offentligt ansatte, privatansattes organisationer og af arbejdsgiversiden. De skal også have mulighed for at vurdere erfaringer, positive som negative.

Dernæst skal der forskes i tingene, som det er tilkendegivet allerede i bemærkningerne til den nye lovgivning om samarbejde mellem kommuner om udførelse af opgaver for hinanden, og endelig når vi har det materiale, vil vi se på, om der er grundlag for at justere, præcisere og klargøre. Holdningerne er der fra regeringens side ikke tvivl om: Vi har ikke udliciteringsformål her i landet for at forringe de ansattes løn- og arbejdsvilkår. Vi har heller ikke udlicitering som et redskab for at forringe service eller skabe usikkerhed. Vi har udlicitering som et redskab for at prøve, om vi gør tingene godt nok eller

der kan ske ændringer her og dér for at opnå et bedre resultat, og med et bedre resultat mener jeg både for borgerne og for de ansatte og for samfundet og lokalsamfundets økonomiske ressourcer.

Derfor siger vi ikke nej til udliciteringer. Vi siger ja til et ordentlig indrettet redskab, der kan bruges til at afprøve, om vi gør tingene godt nok. Men vi siger for mit vedkommende også nej til privatiseringer, for privatiseringer i min terminologi er jo ensbetydende med, at man på forhånd har truffet beslutning om, at tingene skal lægges ud, at der ikke bliver gensidige muligheder for at prøve ting af, hvem der er bedst.

Jeg så med interesse, at rengøringspersonalet på Landbohøjskolen for nylig havde vundet en udliciteringsprøve, og det synes jeg er rigtigt, at der må være gensidigt lige muligheder, som også hr. Torben Lund nævnte det i sit indlæg om Hovedstadsområdets Trafikselskab.

Jeg er nødt til nu at gøre et par bemærkninger om Europa og Vestunionen. Det er et vigtigt tema, det har spillet en stor rolle i debatten. Jeg skal gøre det så kort, jeg overhovedet kan.

Jeg vil gerne starte med at sige, at når hr. Anders Fogh Rasmussen og hr. Hans Engell insisterer på, at nu skal regeringen melde klart ud, hvilke krav regeringen har til den kommende regeringskonference – regeringen er for fodslæbende og for nølende ifølge dem – så må jeg sige, at det synspunkt er jeg meget, meget overrasket over.

Må jeg minde om, at Folketinget allerede den 21. februar i år debatterede den kommende regeringskonference. Må jeg minde om, at vi alle blev enige om at vedtage en dagsorden, der opfordrede regeringen til i efteråret, dette efterår, at optage forhandlinger med Folketingets partier om udformningen af forhandlingsgrundlaget for regeringskonferencen i 1996.

Det gør vi. Den køreplan følger vi naturligvis, og vi gør det uden fodslæb.

Så er jeg enig med dem, der har sagt, at hvis V og K vil begå samme fejl, som den tidligere regering begik, da man forberedte sig op til den folkeafstemning, vi havde den 2. juni for nogle år siden, så skal man bare insistere på, at nu skal der ellers hugges til uden en ordentlig grundlæggende debat. Den går ikke. Det er ikke regeringens linje. Alle oplysninger skal lægges frem. Vi skal have en god, bred Europadebat. Vi har allerede færdiggjort en rapport fra Sikkerheds- og Nedrustningspolitisk Udvalg om Vestunio-

nen. Om en uge kommer der en rapport fra Udenrigsministeriet om EU's institutioner og vurderinger af regeringskonferencen, refleksionsgruppens arbejde er godt i gang, og vi får nye rapporter fra Kommission og fra andre EU-institutioner.

Nu skal vi ikke presse noget ned over hovedet på folk i Danmark. Vi skal heller ikke true. Vi skal have en åben og veltillægt debat op til forhandlingerne i efteråret om regeringens forhandlingsoplæg til regeringskonferencen, under regeringskonferencen og i slutningen af og efter regeringskonferencen.

Jeg behøver vel ikke at tilføje, at regeringens overordnede prioriteter sandelig ikke savner klarhed. Udvidelse, ja; bedre miljø, ja; mere åbenhed, ja; mere vækst og beskæftigelse, ja; og jeg deler helt hr. Jørgen Estrups grundsyn: Udvidelsen er det vigtigste, udvidelsen mod Øst- og Centraleuropa er det, der kan give folk i Danmark en fornemmelse af noget at kæmpe for i europæisk sammenhæng, fordi det hænger så direkte sammen med fredelige vilkår i fremtiden.

Vestunionen var der megen debat om i dag, en debat, der er vigtig. Bølgerne er gået højt om det tema. Jeg skal hæfte mig ved et par enkelte synspunkter. Jeg må sige til hr. Jørgen Estrup og hr. Gert Petersen, at jeg er ganske enig i hr. Jørgen Estrups og hr. Gert Petersens karakteristik af hr. Anders Fogh Rasmussens indlæg. Det mindede uhyggelig meget om 1950'ernes koldkrigsopfattelse; det mindede uhyggelig meget om en tid, vi heldigvis har forladt.

Derfor savnede jeg egentlig min partimæssige kollega hr. Jens Risgaard Knudsen heroppe på talerstolen, da jeg med interesse lyttede til hr. Uffe Ellemann-Jensens indlæg, som jo var betydelig mere nuanceret, og som jo helt anderledes påpegede, at vi for det første er i en fuldstændig anderledes sikkerhedspolitisk situation, end vi var i 1950'erne. For det andet, at der naturligvis er risici i det gamle sojvetrussiske område, det, vi nu kalder SNG. Jeg er ganske enig. Der er risici. Der er urocentre. Vi har set nogle af dem, og der kan komme flere.

Se, det var jo en helt anderledes nuanceret opfattelse, og havde hr. Jens Risgaard Knudsen set muligheden – hvad jeg tror han havde – så ville han sikkert have stået her og sagt: Jeg oplever nu, at hr. Uffe Ellemann-Jensen sætter sin politiske ordfører på plads. Hvis hr. Uffe Ellemann-Jensen også har opfattet det på den måde, så har jeg egentlig ikke mere at tilføje.

Jeg skal så blot om regeringens holdninger til Vestunionspørgsmålet tilføje det enkle, at SNU forventer, at Vestunionen i stigende grad vil blive stedet, hvor fredsbevarende og humanitære operationer planlægges og udføres under mandat fra FN eller OSCE, ligesom vi også ved, at nogle af vore allierede gerne ser en sådan udvikling, det vil i praksis sige en arbejdsdeling mellem NATO og Vestunionen, hvor NATO-alliancen fortsat har som hovedopgave at koncentrere sig om den hårde militære forsvarspolitik, sikkerhedsgarantien, og hvor Vestunionen koncentrerer sig om de humanitære og fredsbevarende opgaver.

Vi ved ikke, om det – som mange har sagt – kommer til at blive en realitet, og derfor skal vi have debatten om mulighederne og perspektiverne, som vi har også har haft det i dag. Men stedet, hvor det bliver besluttet, bliver på regeringskonferencen – og ærlig talt: Er det ikke det klogeste, det sikreste og det mest fornuftige at afvente, hvordan de beslutninger bliver udformet i praksis?

For mig står det krystalklart, at sådan er det, og sådan bliver det, og derfor bliver der ikke nogen folkeafstemning før regeringskonferencen eller under regeringskonferencen. Hvorvidt der skal være nye folkeafstemninger i Danmark, har vi først grundlag for at vurdere ordentligt, når vi kender resultatet af den regeringskonference, der nu snart går i gang.

Hr. Hans Engell havde særskilt kritiske bemærkninger om forsvarsforhandlingerne. Jeg skal ikke gå meget ind i dem, men bare lidt nøgternt konstatere, at forsvarsministeren den 28. april fremlagde regeringens udspil til et nyt forsvarsforlig, som i går blev fulgt op af et nyt udspil til en egentlig forligstekst, og at forsvarsministeren nu forhandler med forligspartierne. Vi er fortsat indstillet på et bredt forlig – og jeg håber, at det bliver sådan.

Så lyttede jeg med interesse til hr. Hans-Pavia Rosing og hr. Otto Steenholdt som repræsentanter for de politiske partier i Grønland. Jeg er glad for de anerkendende bemærkninger om bloktilskudsforhandlingernes resultat, og jeg noterede mig, at der vist kun skulle én forhandlingsrunde til mellem den danske finansminister og Grønlands finansminister, før man nåede til en god og fornuftig aftale. Jeg sender tilfredshedstilkendegivelserne videre til den danske finansminister og hele den danske regering.

Jeg noterede også hr. Hans-Pavia Rosings meget fremsynede perspektiv, da hr. Pavia

Rosing sagde: Vi ser ikke bloktilskuddene som en evighedsmaskine, og vi oplever vores selvstændighed som noget, der også på længere sigt må indebære en styrkelse på det økonomiske område, så vi kan se en nedgang på dette område. Jeg deler synspunktet, men ser fortsat frem til, at det naturligvis også har *sit* perspektiv og må tage *sin* tid.

Jeg kan desværre ikke nå at svare på alle spørgsmålene, men vil blot om Thule – som også hr. Otto Steenholdt stillede mig et spørgsmål om – sige, at jeg vil tale med udenrigsministeren om, hvorvidt vi kan genoptage drøftelserne med USA om mere lempelige vilkår, når det gælder transportmulighederne og brug af Thulebasen. Derudover vil jeg blot henvise til sundhedsministerens fortsatte arbejde på sundheds- og sygdomsområdet i forbindelse med de ulykkelige begivenheder i Thule.

Jeg kan sige til hr. Otto Steenholdt, at jeg skal viderebringe spørgsmålene vedrørende kommunefogder og de grønlandske patienters muligheder for at få grønlandsk proviant til mine to ministerkolleger. Jeg er sikker på, at man vil drøfte det nøgternt.

Hr. Johannes Martin Olsen og hr. Óli Breckmann havde af naturlige grunde et indlæg, der samlede sig om den forestående færøske undersøgelseskommissions arbejde. Jeg kan ligesom disse bekræfte, at jeg også selv på regeringens vegne er utrolig glad for, at vi har fundet hinanden.

Hr. Johannes Martin Olsen refererede lidt til en tilkendegivelse, jeg kom med i går om, at jeg havde anset det for at være en af de vanskeligste opgaver, jeg havde været ude for i min statsministerperiode. Det kan jeg egentlig godt bekræfte, for den har været vanskelig i den forstand, at vi dels har været langt fra hinanden, dels har haft lidt svært ved at finde veje til at komme til det samme forhandlingsbord.

Det kan lyde så nemt, men det vil ofte i praksis være vanskeligt, specielt fordi det færøske øsamfunds befolkning er i den krisesituation, som den er i, og fordi et rigsfællesskab naturligvis også må indebære, at vi begge som dele af rigsfællesskabet vedstår os hvert vores ansvar.

Jeg er glad for, at det lykkedes, selv om det tog sin tid – måske for lang tid for nogle, men jeg fornemmede hos hr. Johannes Martin Olsen, at resultatet trods alt var det vigtigste. Og jeg vil gerne sige til både hr. Johannes Martin Olsen og hr. Óli Breckmann, at det nu gælder om at komme i gang og få hver en sten vendt.

Jeg vil for min part slutte med en enkelt lille kommentar til hr. Hans Engell, som kom med en bemærkning, jeg egentlig blev lidt ked af. Hr. Hans Engell sagde, at regeringen bare bliver siddende, og tænk, det blev jeg lidt ked af! For det første er det ret usundt bare at blive siddende. For det andet er det jo ikke sandt. Tiden tillader ikke den omfattende redegørelse, jeg har her over de resultater, regeringen har fået igenem, men de er der og indgik delvis i min første tale.

Derfor vil jeg slutte med at henvise til de vise ord, hr. Jørgen Estrup kom med i sin politiske ordførertale. Han sagde: Stabiliteten truer. Jeg vil tilføje: Vi truer ikke, men jeg kan bekræfte, at stabiliteten truer. Vi har i året, der er gået, skabt en masse resultater i et bredt samarbejde, og jeg håber, at vi kan videreføre den linje i næste folketingsssamling.

Torben Lund (S):

Jeg skal gøre det meget kort, og det er ikke for at starte en anden runde på dette lidt fremskredne tidspunkt, men jeg skylder lige at give vores tilkendegivelse om de tre dagsordensforslag, der er fremsat, og jeg kan på regeringspartiernes vegne sige – hvilket vel ikke er helt overraskende – at vi ikke kan støtte nogen af dagsordenerne.

Om dagsordenen fra SF kan jeg, som det også fremgik af min tale, sige, at regeringen og regeringspartierne i forvejen beskæftiger sig meget med det spørgsmål, der er indeholdt i dagsordenen, så vi synes, at den er meget overflødig. Hvis jeg endelig skulle gå videre ind i indholdet i dagsordenen, så savner jeg i høj grad den økonomiske side, og ville man have lavet en rigtig dagsorden på det punkt, ville man også have taget stilling til, i hvilken ansvarlig økonomisk ramme ønskerne skulle fremføres.

Desuden synes vi, at der, på baggrund af de forhandlinger der har været her i dag, er en selvstændig pointe i, at vi fra regeringspartiernes side står frit i forhold til de finanslovforhandlinger, der skal være til efteråret.

Anders Fogh Rasmussen (V):

Jeg føler, at statsministerens indlæg her til sidst giver anledning til lige at sætte et par ting på plads.

Statsministeren opholdt sig en del ved mine betragtninger om ledighedstallet og gjorde meget ud af at fortælle, at hvis man går ind og kigger på udviklingen i antallet af dagpenge-

modtagere i de enkelte a-kasser, så kan statsministeren se et klart fald i antallet af arbejdsløse. Det tror jeg statsministeren har fuldstændig ret i. Det har jeg faktisk også gjort klart tidligere i debatten. Det er jeg fuldstændig enig i. Det er hævet over enhver tvivl. Og det er slet ikke det, debatten drejer sig om. Den drejer sig om noget ganske andet.

Debatten drejer sig om, hvorvidt der til gengæld er kommet flere på overførsler på andre områder – og det er der. Jeg står her med økonomiministerens egne tal, og dér ligger det sådan, at i henhold til økonomiministerens egne tal var der i 1993 349.000 arbejdsløse. Økonomiministeren forventer, at tallet i 1995 vil være faldet til 285.000 arbejdsløse, altså et fald i ledighedstallet på 64.000. Og det er rigtigt nok. Jeg tror også, at økonomiministeren vil bekræfte, at det forholder sig sådan. Til gengæld er der kommet 68.000 flere på orlov. Økonomiministeren oplyser, at der i 1993 var 7.000 på orlov, og det tal forventer økonomiministeren vil stige til 75.000 i 1995, altså med andre ord 68.000 flere på orlov.

Jeg tror, at statsministeren vil give mig ret i, at det til syvende og sidst er den samme kasse, der skal betale. Om det hedder dagpenge eller orlovsydelse, det ændrer ikke ved, at det er den samme kasse, der skal betale, ja, det er oven i købet sådan, at nogle af dem, der nu går på orlov, kommer direkte fra arbejdsløsheds-kassen og går på orlov, så der er bare sket det, at de er flyttet fra den ene kasse til den anden.

Så siger statsministeren, at det ikke er statsministeren, der går og flytter rundt på dem. Nej, jeg holder heller ikke statsministeren personligt ansvarlig for, at de er flyttet fra den ene kasse til den anden, men det er jo en uomtvistelig kendsgerning. Det er økonomiministeren selv, der har oplyst os om, at der altså er kommet 68.000 flere på orlov, så der er godt nok 64.000 færre registrerede arbejdsløse, men der er altså kommet 68.000 flere på orlov. Oven i det er der så 20.000 flere, der er kommet på efterløn, og uanset at det hedder efterløn og ikke dagpenge, så er det den samme kasse, der skal betale.

Og det er netop vores kritikpunkt, at det i en situation med konjunkturfremgang ikke er lykkedes regeringen at knække kurven, for man har bare flyttet kurven fra det ene sted til det andet, og når vi lægger tallene sammen, er det ikke færre, men reelt flere, der er på overførselsindkomst.

Det er jo det, der er belastende for statsfinancerne, og det er det, der får mig til at sige, at regeringen selder fremgangen op, så dér har statsministeren hørt fuldstændig korrekt, ligesom det er en meget dækkende beskrivelse, der har dækning i den nye rapport, som er kommet fra de økonomiske vismænd.

Det er jo ikke bare noget, jeg sådan rejser rundt og siger, at regeringen selder fremgangen op. Jeg står her med den seneste rapport fra Det Økonomiske Råds formandskab, og hvad siger vismændene? De siger, at stramninger i 1996 og årene derefter er en forudsætning for de fremtidige stabiliseringspolitiske muligheder. De siger:

»Den annoncerede stramning af finanspolitikken i 1996 er ikke tilstrækkelig til at sikre overskud på de samlede offentlige finanser inden 1997. Hvis dette skal nås, må finanspolitikken strammes betydelig mere.«

Det er det, vismændene siger i deres nye rapport. Nu udtaler de sig jo i et økonomisk sprog, men oversat til rigtigt dansk betyder det, at regeringen har soldet fremgangen op. Og derfor siger vismændene, at man er nødt til at stramme finanspolitikken.

Så vil jeg godt tage fat i en tredje ting, som statsministeren var inde på. Statsministeren kunne ikke lide, at jeg havde kritiseret finansministerens udtalelser om velfærdssamfundet. Det var finansministeren, der havde udtalt sig om, at det var godt, at en række opgaver ikke længe var overladt til familiens forgodtbefindende. Så siger statsministeren: Hvad er det for noget? Mener Venstre virkelig, at det er en formynderstat, at vi har et velfærdssamfund, hvor forældre kan få passet deres børn, hvis de begge to er udearbejdende og har behov for at få passet dem? Men det er et lidt snedigt trick af statsministeren at lægge mig ord i munden, jeg aldrig har udtalt.

Jeg vil gerne sige, at det er Venstre opfattelse, at i et velfærdssamfund skal der være muligheder for, at forældrene kan få passet deres børn, hvis de har behov for det, så det er slet ikke det, diskussionen står om. Men det er da mageløst, at landets finansminister kan sige, at det er betænkeligt at overlade børnene til familiens forgodtbefindende. Det udtryk er jo i virkeligheden en nedvurdering af det private initiativ og det private engagement og af familiens ansvar for f.eks. børnenes opvækst.

Jeg tror altså, vi må holde fast i, at hvis vores velfærdssamfund skal have et menneskeligt

ansigt, så skal det være et velfærdssamfund, hvor også familien og den enkelte har et ansvar for at løse opgaverne. Vi kan ikke statsliggøre alle velfærdsopgaver. Det er det, jeg kalder formynderstat. Det er det, jeg kalder en formynderisk holdning. Det var derfor, jeg ikke kunne lide den tankegang, der lå bag finansministerens udtalelser, og det var derfor, jeg tog fat i dem.

Så sagde statsministeren, at der i hvert fald var én ting, han godt kunne slå fast: Han ville ikke gå med til, at man skulle holde en folkeafstemning, uden at der havde været en forudgående debat – og jeg måtte forstå: sådan som den tidligere regering havde gjort det i 1992. Det synes jeg var en mageløs udtalelse. Hvis vi nu lige tænker tilbage på foråret 1992, hvem var det så egentlig, der var anledningen til, at der ikke kom en gennemgribende offentlig debat forud for folkeafstemningen den 2. juni? Hvem var det egentlig? Hvem husker ikke, hvad der egentlig skete i foråret 1992?

Det, der jo skete midt under debatten op til folkeafstemningen, var, at der var nogle i Socialdemokratiet, der havde meget travlt med at skaffe sig af med Socialdemokratiets daværende formand. Det betød, at hele det socialdemokratiske partiapparat var optaget af intern magtkamp i stedet for at føre en offentlig debat om Danmarks fremtid i Europa. Det var jo det, der var realiteten.

Og hvis vi kigger fremad, hvem er det så, der spærrer for, at vi kan få en egentlig grundlæggende offentlig debat om Danmarks fremtid i Europa? Ja, det er jo dem, der i dag ikke vil tage klar stilling til f.eks. Danmarks medlemskab af Vestunionen og til ophævelse af de danske forbehold.

Det er rigtigt, at vi skal have en grundig offentlig debat, men forudsætningen for samtale, forudsætningen for debat, er da, at man har et standpunkt, man kan debattere. Hvis man skjuler sine egne standpunkter, så får man jo ingen dialog, så får man ingen debat, og det er det, vi kritiserer regeringen for.

Statsministeren kaldte mit indlæg eksotisk, og jeg funderede lidt over, hvad statsministeren kunne mene med det, og slog så op i fremmedordbogen, hvor der står, at eksotisk betyder hørende til varmere egne. Det stod mig ikke helt klart, hvori betydningen lå, men jeg kan sige til statsministeren, at jeg ganske rigtigt har bestræbt mig for at give mit indlæg lidt glød, lidt varmt engagement.

Det fik mig til at tænke på, at statsministerens problem måske i virkeligheden er, at han ikke har en sag, han brænder for. Statsministeren sidder der bare uden glød, uden engagement, og er i virkeligheden meget lidt eksotisk. Og det er derfor, regeringen virker udbrændt. Regeringen har ingen store sager, den brænder for, arbejder for, og derfor bliver der rigelig plads til, at de små sager kan vokse statsministeren over hovedet.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Det er i anledning af hr. Anders Fogh Rasmussens referencer til Økonomiministeriets økonomiske oversigt fra maj i år. Jeg kan selvfølgelig være yderst tilfreds med, at den bliver brugt i debatten, og jeg skal ikke gå ind i detaljerne i de tal, hr. Anders Fogh Rasmussen refererer, for de er jo korrekte. Men jeg vil gerne nuancere udtalelserne om orlovstallene en lille bitte smule, for nogle af orlovspersonerne, ca. halvdelen, kommer fra beskæftigelse, og der er til en vis grad genbesættelse.

Jeg vil slet ikke gå ind i en polemik, men bare lige nuancere det billede, som hr. Anders Fogh Rasmussen tegnede på det punkt.

Det, jeg godt ville reagere på, er den måde, hvorpå vismandsrapporten bliver brugt i debatten og er blevet brugt i dag. Jeg skal være den første til indædt at forsvare, at vi har et uafhængigt vismandssystem, nemlig Det Økonomiske Råd. Det er en fantastisk god idé, det er velvalgt, og det er, så vidt jeg husker, også en radikal idé. Derfor vil vi selvfølgelig forsvare den til evig tid.

For at sige det meget overordnet er det meningen, at de rapporter, der kommer fra Det Økonomiske Råd, skal bidrage til debatten og nuancere vurderingen af, hvordan økonomien ser ud, men det betyder jo ikke nødvendigvis, at vismandsrapporten er den eneste sandhed. Regeringen har andre gange fået revet i næsen, at OECD siger sådan og sådan, og at Europa-Kommissionen siger sådan og sådan. Det har vi ikke hørt i dag, men det er måske, fordi Europa-Kommissionens vurdering af konjunkturerne og den økonomiske udvikling i Danmark stort set svarer til regeringens vurdering. Jeg ved det ikke, men det kunne måske være årsagen.

Jeg vil gerne kommentere vismandsrapporten på nogle enkelte punkter: Det Økonomiske Råd venter, at der er et underskud på de samlede offentlige finanser i 1997 på knap 13 mia. kr., mens regeringen vurderer, at der som minimum

er balance. Men det er klart, at vismændene kommer til det resultat, fordi de har nogle helt andre forudsætninger bygget ind, end regeringen har.

Vismændene skønner, at der bliver en mindre vækst, end regeringen skønner, men regeringens vurdering svarer til OECD's og Europa-Kommissionens vurderinger, så der er jo ikke andet at sige, end at vi må vente og se, hvad virkeligheden bringer, hvad 1995 ender med at vise.

Regeringen venter en mindre vækst i det offentlige forbrug end Det Økonomiske Råd. Det er klart, at den slags forskelle, selv om de ikke er ret store, smitter af på en lang række vurderinger. Derfor er der ikke andet at sige, end hvad jeg også har sagt ved utallige lejligheder: Regeringen har lagt en økonomisk-politisk linje, og den agter regeringen at følge. Der er i dag intet tegn på – undtagen altså vismandsrapporten, som er blevet brugt flittigt – at der er fare på færde nogen som helst steder i den samlede økonomiske situation for Danmark. Heldigvis. Det burde alle glæde sig over.

Dertil skal så tilføjes – hvilket statsministeren har sagt flere gange, ligesom også finansministeren har sagt det fra talerstolen i dag – at regeringen nøje følger tendenserne til og signalerne om flaskehalse, overophedninger osv. og agter at gribe ind, hvis det er nødvendigt, men der er ikke én taler fra oppositionen, der i dag har tilkendegivet, hvilke faresignaler der er, for det er der nemlig ikke nogen, der kan.

I stedet for fuldt ud at spille oppositionsrollen – som selvfølgelig er en del af det politiske spil – kunne man jo godt anerkende, at vi i fællesskab gennem ca. 15 år har formået at bringe Danmark derhen, hvor vi nu for første gang i historisk tid har mulighed for at løse de sidste ubalanceproblemer i dansk økonomi, nemlig underskuddet, så vi kan begynde at betale af på gælden og få fjernet den fantastiske ubehagelige store ledighed. Det burde være noget, vi kunne være fælles om at glæde os over.

Holger K. Nielsen (SF):

Statsministeren sagde, at når man skar ind til benet, så havde det her været en meget fredelig debat. Ja, det kan man da godt sige. Når man betænker, hvilket pres regeringen og statsministeren har været under, så kan man da godt kalde debatten i dag fredelig.

Men jeg synes alligevel, man må erkende, at regeringen jo ingen venner har her i Folketings-

salen. (*Tilråb*). Nej, det har den ikke. Regeringen har sig selv. Jamen hvis man ikke har sig selv som ven – det har man måske ikke engang – så er man da meget ilde stedt, og der er jo ingen venner uden for regeringen i det her Folketing, hvor alle jo mere eller mindre er imod regeringen.

Jeg tror såmænd nok, at regeringen skal blive siddende længe, for der er jo dannet en parlamentarisk tradition for, at ligegyldigt hvad der sker, så bliver statsministeren siddende. Det tror jeg såmænd også nok vil ske med denne her regering, men det bliver jo med nogle meget begrænsede perspektiver, hvor man bliver siddende bare for at blive siddende.

Jeg synes, det i virkeligheden var karakteristisk, at statsministeren var nødt til at påkalde sig Velfærdskommissionen for ligesom at begrunde, hvor man dog kunne få en vis støtte. Så bliver det jo næsten morsomt! Når man skal påkalde sig den Velfærdskommission, som har været i et kraftigt indre skænderi, og som har været lammet af, at regeringen internt har været i et skænderi, hvor Finansministeriet og Erhvervsministeriet har bekæmpet hinanden, og hvor det interne slagsmål mellem ministerierne jo i høj grad har lammet Velfærdskommissionens arbejde, som det eneste, der i virkeligheden støtter regeringen uden for regeringen selv, så ser det ikke særlig godt ud.

Statsministeren var vældig stolt af at fremvise sine kurver. Han havde nogle kurver over arbejdsløsheden, som han viste frem. Jeg må jo tilstå, at jeg – i det omfang jeg kunne se tegningen – også syntes, det var en ganske smuk tegning, og jeg skal gerne medgive, at jeg ikke har nogle tilsvarende kurver at fremvise her under debatten. Jeg vil alligevel godt gøre opmærksom på, at statsministeren jo også sagde, at man med hensyn til arbejdsløsheden er ved at nå ned på niveauet for 1985-86. Jeg vil godt gentage, at det jo altså ikke er den kæmpesejr, som man vil gøre det til, men et udtryk for, at vi har vænnet os til en arbejdsløshed, der er markant for høj.

Jeg sagde tidligere i dag, at for 20 år siden ringede alarmklokkerne, da arbejdsløsheden steg til over 50.000. I dag er det en sejr, når den er på 280.000, og derfor er det altså nødvendigt, at man gør noget mere, men vi står her med det problem, at der jo ofte er en milevid afstand mellem det, man siger, og det, man gør.

Et eksempel er jo dagsordenerne i dag. Vi har hørt taler fra Socialdemokratiet og fra Det Radikale Venstre, som har pointeret, at grøn beskæf-

tigelse er noget, man lægger vægt på, for det er sandelig vigtigt. Hr. Jørgen Estrup holdt en stor tale om, at Det Radikale Venstre er det parti, der hele tiden har kæmpet for, at man skulle have grøn beskæftigelse, hr. Torben Lund sagde det samme, og vi har gang på gang på gang hørt regeringen sige, at man lægger vægt på grøn beskæftigelse.

Så fremlægger SF en dagsorden, hvor vi jo netop siger, at det er vigtigt, at man her til efteråret foretager en sammenkædning mellem bekæmpelse af arbejdsløsheden og løsningen af en række miljøproblemer, nemlig gennem den grønne beskæftigelse. Kan man stemme for en sådan dagsorden? Nej. Og hvad er begrundelsen? Ja, hr. Torben Lund sagde noget om, at man gerne vil stå noget mere frit til efteråret. Det var dog en besynderlig apolitisk, taktisk begrundelse.

Er det centrale ikke, at vi får sat gang i det her område? Hvordan kan man begrunde sit nej med, at man skal stå noget mere frit? Frit i forhold til hvad og i forhold til hvem? Vi fremlægger en saglig dagsorden, der er i fin overensstemmelse med, hvad Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre har sagt, og alligevel stemmer de imod.

Det er jo hykleri og dobbeltmoral, når man det ene øjeblik står og siger, at man gerne vil have grøn beskæftigelse, og så det næste øjeblik stemmer en dagsorden ned, der præcis siger det, som man tidligere har plæderet for. Hvad siger de menige socialdemokrater? Hvad siger hr. Martin Glerup? Hvad siger de socialdemokrater, der gerne vil betragte sig som værende grønne, som har nogle perspektiver på det her område? Kan de være enige? Jeg kan ikke tro det.

Og hvad med Det Radikale Venstre? Kan Fru Elsebeth Gerner Nielsen, som gerne vil være grøn, virkelig stemme den her dagsorden ned? Vi kan ikke forstå det og vil godt have nogle begrundelser, som går videre end sådan noget mystisk sniksnak og tågesnak om, at man gerne vil stå frit til efteråret; det er simpelt hen sørgeligt.

Så lige til sidst om det med 1992, som vi nu har hørt her igen, hvor det blev sagt af statsministeren og af andre, at når det blev et nej i 1992, skyldtes det, at man huggede til for hurtigt, at man ikke havde en ordentlig offentlig debat. Mine damer og herrer! Man havde en enorm offentlig debat i 1992, og danskerne stemte nej, fordi man havde en offentlig debat. Det, der var

baggrunden for, at man fik et nej den 2. juni, var, at danskerne pludselig begyndte at finde ud af, hvad det her drejede sig om. Der er tale om en grov undervurdering af befolkningen, når man påstår, at det skyldes en manglende offentlig debat, at det blev et nej den 2. juni. Sandheden i det er, at danskerne ikke vil den udvikling, hr. Uffe Ellemann-Jensen vil, og jo før man erkender det, desto bedre er det.

Jeg vil opfordre til, at man i stedet for at tro, man gennem en offentlig debat kan overbevise et flertal om, at det skal stemme ja til noget, det stemte nej til i 1992, erkender, at det vil den danske befolkning ikke. Det stiller nogle nye krav til dansk Europapolitik, og det var det, vi formulerede i det nationale kompromis, hvor vi ikke ville være med i en udvikling imod et Europas Forenede Stater, imod den union, som andre, f.eks. hr. Uffe Ellemann-Jensen, vil.

Hvis det ikke bliver en præmis for den danske Europapolitik, vil man få en folkelig krise om Europapolitikken, for så vil skillelinjen mellem eliten og de almindelige mennesker blive endnu større. Det virkelige problem er, at der er nogle mennesker, der presser på, men de almindelige mennesker vil ikke. Det har intet at gøre med, at man kan få det ændret ved en folkelig debat; det har noget at gøre med nogle grundholdninger, der er i befolkningen, og det burde man tage til efterretning i stedet for at have en forestilling om, at bare vi får en folkelig debat, skal vi nok få det dér ja hjem; det sker altså ikke.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg kan godt forstå hr. Holger K. Niensens ønske om at fremstille regeringspartiernes holdning til det dagsordensforslag, som nu er fremsat, som et bevis på, at vi skulle være imod grøn beskæftigelse. Jeg synes måske, hr. Holger K. Nielsen skulle have lyttet så meget til debatten og de argumenter, der fremkom, at vi ikke behøvede at tage det hele forfra på dette tidspunkt af dagen.

Derfor synes jeg egentlig, det burde være nok for hr. Holger K. Nielsen at kigge sin egen dagsorden igennem og se, at den ikke er sat ind i nogen økonomisk ramme. Den er heller ikke sat ind i nogen forhandlingsmæssig ramme, og en mindretalsregering må nødvendigvis have frihed til at drøfte finansloven med mulige samarbejdspartnere til efteråret.

Der har ikke vist sig at være et flertal for en dagsorden, som kan få de to ekstra ingredienser

med ind, som set med radikale øjne ville være nødvendige, for at vi kunne stemme for den, og eftersom det er naturligt, at en regering får sin dagsorden vedtaget, kan det altså ikke lade sig gøre, og derfor er der ingen mulighed tilbage. Det burde vel egentlig være forklaring nok.

Jan Køpke Christensen (FP):

Her i de sidste minutter kommer vi så ind på de motiverede dagsordensforslag, der nu er fremsat, og jeg skal kort gøre rede for Fremskridtspartiets holdning.

Det siger nok sig selv, at SF's dagsorden, der jo går ud på, at der skal ske en styrkelse af sammenhængen mellem arbejdsløsheden og lønningen af en række miljøopgaver, forstår vi ikke. Vi ikke bare formoder, men vi ved jo, at hvis det skal gå efter SF's holdning, er det bl.a. de grønne afgifter, der her er tale om, og vi forstår altså ikke rigtig sammenhængen mellem at indføre grønne afgifter samtidig med, at man ønsker at sætte flere i beskæftigelse.

Af den dagsorden, der foreligger fra Enhedslisten, fremgår det jo klart og tydeligt, at man med vold og magt skal fjerne alt det, der hedder privatisering og udlicitering, og vor holdning giver også sig selv, når man ser på Fremskridtspartiets dagsorden, som er for at udlicitere og privatisere.

Det, Fremskridtspartiets dagsorden indeholder, er, at man må konstatere, at ledigheden fortsat er alt for høj, og derfor opfordrer den til, at der i finanslovsforslaget for 1996 skal ske en forøgelse af beskæftigelsen i den private sektor. Det går jeg ud fra at ingen medlemmer her i salen er modstandere af, og at alle kan gå 100 pct. ind for de intentioner, vi har her.

En anden pind går ud på, at der hurtigst muligt skal gøres noget for at nedbringe statsunderskuddet. Der skal laves en plan herfor, således at økonomien i samfundet bliver forbedret.

En tredje pind går som bekendt ud på, at der skal sættes gang i udliciteringer og privatiseringer på alle niveauer i samfundet, og der skal fremsættes forslag til yderligere udliciteringer og privatiseringer i den offentlige sektor.

Jeg er godt klar over, at af de tre pinde, vi her har fremlagt, kan alle være enige i de to, men jeg går ud fra, at de borgerlige partier er hundrede procent enige i alle tre.

Ordførerne for Venstre og Det Konservative Folkeparti har helt klart fremført de samme synspunkter, som er nedfældet i Fremskridts-

partiets dagsordensforslag, og derfor må vi gå ud fra, at konsekvensen af det er, at i hvert fald V, K og Z stemmer sammen for denne dagsorden.

Óli Breckmann (KF):

I forbindelse med mit forrige spørgsmål til statsministeren, som han måske vel forståeligt på grund af den store omtale, sagen allerede har fået, enten glemte eller undlod at besvare, vil jeg henlede opmærksomheden på den store interesse, der er på Færøerne for just det påfaldende sammenfald, der har været mellem de tre-fire ting, som jeg spurgte statsministeren om, nemlig om det er rigtigt eller forkert, at regeringen i forbindelse med aftalen om bankundersøgelsen har diskuteret med og/eller har tilladt landsstyret for det første at forøge fiskekvoterne, for det andet at sanere Fiskavirkings oprindelige lån ned til blot 10 pct. og for det tredje har stillet landsstyret i udsigt, at rentebetalingerne til staten bliver udsat, for at landsstyret derved kan finansiere nogle skattelettelser. Det var mine tre spørgsmål.

Jeg vil gentage, at færingerne er meget interesseret i at få disse spørgsmål afklaret. Der har været en utrolig interesse for just det mærkelige sammenfald, der har været mellem disse fire sager i de sidste tre dage.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Det er det eneste halve minut, jeg forlænger debatten med, men nu skal facit jo lige straks gøres op, og så synes jeg lige, at medlemmerne og især hr. Holger K. Nielsen og hans partifæller skal erindre, hvad hr. Holger K. Nielsen sagde her fra denne talerstol for en halv times tid siden. Han så sig om i salen og sagde: »Regeringen har jo ingen venner.« Nu kommer så afstemningerne om tre foreslåede dagsordener. Mon ikke stemmemønstret mere end hule påstande vil vise, at regeringen slet ikke savner venner i denne sal, men kan score et stort flertal for nedskydning af alle disse tre dagsordener? Husk nu det!

Da hr. Holger K. Nielsen jo er i fjernsynet, er jeg glad for, at hr. Steen Gade er her og kan fortælle ham om det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 80 af Holger K. Nielsen (SF) (se foran) forkastedes, idet 13 (SF og EL) stemte for, 114 (S, V, KF, FP, RV og CD) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 81 af Jan Køpke Christensen (FP) (se foran) forkastedes, idet 6 (FP) stemte for, 127 (S, V, KF, SF, RV, EL og CD) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 79 af Keld Albrechtsen (EL) (se foran) forkastedes, idet 4 (EL) stemte for, 130 (S, V, KF, SF, FP, RV og CD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Man vendte derefter tilbage til dagsordenens punkt 19, der var:

19) Tredje behandling af lovforslag nr. L 236: Forslag til lov om butikstid m.v.

Af erhvervsministeren (Mimi Jakobsen).

(Fremsat 21/4 95. Første behandling 27/4 95. Betænkning 29/5. Anden behandling 30/5 95. Tillægsbetænkning 31/5 95).

Lovforslaget som helhed sattes til forhandling.

Forhandling

Svend Erik Hovmand (V):

Når Folketinget om et øjeblik tager stilling til en ny lukkelov, sker det mindre end 8 måneder efter, at den nuværende lukkelov trådte i kraft.

Vi advarede kraftigt imod dens gennemførelse, da vi ikke troede på, at den kunne administreres, og langt mindre at den kunne kontrolleres. Politiet ville og kunne ikke rende rundt og holde øje med, om man havde købt kaffefilterposer eller spegepølse i den forkerte butik på det forkerte tidspunkt, og da det efterhånden gik op for regeringen, hvad det var, den havde gennemtruffet, fik den kolde fødder.

Allerede før loven trådte i kraft, var den blevet undsagt både af den fagminister, som selv

havde underskrevet den, og den statsminister, som sad ved majestættens side, da Statsrådet gav sin endelige accept. Jeg erindrer ikke, at vi nogen sinde har oplevet noget lignende.

Da det nyvalgte Folketing trådte sammen, få dage efter at den nye lukkelov var trådt i kraft, fremlagde jeg på vegne af Det Konservative Folkeparti, Fremskridtspartiet og Venstre et lovforslag, lovforslag nr. L 7, hvis formål var helt at afskaffe lukkeloven.

I dag kan vi glæde os over, at dette forslag om helt at fjerne lukkeloven har haft en ganske betydelig effekt. Selv om vi ikke får fjernet alle restriktioner ved stemmeafgivningen om et øjeblik, får vi da i det store og hele ophævet lukkeloven på alle hverdage. Vi kan med andre ord sige, at vi får 90 pct. af vores eget lovforslag gennemført, og det er vi ganske godt tilfredse med.

Som det fremgår af den beretning, der i morgen vil blive afgivet over lovforslag nr. L 7, vil vi imidlertid ufortrødent arbejde videre på også at fjerne de sidste 10 pct. Vi har nemlig den grundlæggende opfattelse, at det ikke kan være samfundsmagtens opgave oven i købet med politiets hjælp at skulle bestemme, hvad forretningerne må sælge, hvor meget de må sælge, og hvornår de må sælge. Den slags hører simpelt hen ikke hjemme i et frit land.

Vi tror på, at når selv Forbudssverige i mere end 20 år har kunnet leve med friheden på dette område, kan vi vel også. Derfor er vi meget tilfredse med, at regeringspartierne har ladet sig påvirke så meget af vores synspunkter, at de ikke alene opgiver lukkeloven på hverdage, men også giver permanent frihed til alle de forretninger, der har dispensation fra lukkeloven i turistområder, i sommerhusområder, i trafikknudepunkter osv.

Vi er glade for, at det er lykkedes at skabe frihed til landkøbmænd, til motorvejskiosker, til jernbanekiosker osv., og vi er glade for, at man nu overalt i landet kan få en ekstra måned til at sikre sig en permanent dispensation fra lukkeloven ved at henvende sig til sin egen kommune.

Alt i alt må vi sige, at vi har fået ganske meget gennemført, også når det drejer sig om bureaukrati og kontrolsystemer. Nu ophæves nemlig Butiksankenævnet, nu afskaffes sortimentslisterne osv.

Nogle har spurgt, hvorfor vi ikke indgår et forlig med regeringen, når vi nu har fået så meget, og venstrefløjens har med sin taktiske

afstemningsmanøvre forleden, som da var ganske underholdende, men helt uden praktisk betydning, forsøgt at pålægge os et særligt ansvar.

Svaret på disse spørgsmål er meget enkelt: Vi har ikke indgået noget forlig, og vi ønsker ikke at indgå noget forlig, fordi vi selvfølgelig ikke vil afskære os fra at gennemføre den fulde frihed, som vi gik til valg på, og som den brede befolkning ønsker. Vi vil fortsat arbejde på lukkelovens totale ophævelse. Vi er nået langt og er selvfølgelig glade for, at den nu i realiteten ophæves på alle hverdage, men vi synes, det er noget makværk, der er lavet for søndagen, som det også fremgik af vores betænkningens bidrag i formiddags, og derfor undlader vi at stemme.

Herved sikrer vi nemlig, at det meste af vores egen politik nu bliver gennemført. Så må vi tage det sidste, der er tilbage, næste gang; det ske snart.

Jørn Jespersen (SF):

Tingene er jo gået stærkt med dette lovforslag i de seneste dage. Der er stillet ændringsforslag i sidste øjeblik, og nu er der netop blevet omdelt et brev til Folketingets Erhvervsudvalg fra Dansk Fødevareråd, hvor det tilkendegiver, at det på opfordring af Erhvervsministeriet har afgivet en udtalelse om den seneste ændring af lukkeloven, nemlig den ændring, hvor man hæver omsætningsgrænsen fra 10 mio. til 12,5 mio. kr.

Henvendelsen fra Erhvervsministeriet er affødt af, at Folketingets Erhvervsudvalg har bedt om, at der blev indhentet en kommentar fra Dansk Fødevareråd til den seneste ændring. Det svar er blevet omdelt til Erhvervsudvalget i dag. Det er en meget kortfattet gengivelse af nogle få afsnit af den henvendelse, som Dansk Fødevareråd har lavet til Folketingets Erhvervsudvalg.

Det viser sig altså nu ifølge det brev, der netop er blevet omdelt, at Dansk Fødevareråd føler, at der er blevet manipuleret fra Erhvervsministeriets side med dets henvendelse, fordi de mest relevante indvendinger mod ministerens lovforslag enten helt er blevet forbigået eller blevet forvrænget.

Man føler altså i Dansk Fødevareråd, at det vitale punkt i skrivelsen var en klar modstand mod, at loven, som den gælder i øjeblikket, blev ændret. Det er ikke kommet med i Erhvervsministeriets gengivelse af henvendelsen fra Dansk Fødevareråd, og på den baggrund beder det om, at der bliver en mulighed for at få foretræde for

Folketingets Erhvervsudvalg, selvfølgelig også, fordi der er andre mindre kæder repræsenterende langt, langt færre butikker end de samlede slagtermestre, bagere, fiskehandlere, ostehandlere, der jo helt øjensynlig har fået ændret lukkeloven.

På den baggrund, og fordi jeg synes, det er rimeligt, at Dansk Fødevareråd også får lejlighed til at fremføre sine synspunkter over for det samlede Erhvervsudvalg i en form, det ikke selv føler er forvrænget, skal jeg på vegne af SF og Enhedslisten begære, at tredje behandling af dette lovforslag bliver udsat i henhold til Folketingets forretningsordens § 9 og § 13, stk. 4.

Formanden:

Der er nu af Jørn Jespersen (SF) fremsat forslag om at standse lovforslagets behandling og henvise det til fornyet udvalgsbehandling. Jeg skal give anledning til en særskilt forhandling om det fremsatte forslag om udvalgsbehandling, og denne forhandling foregår efter reglerne for korte bemærkninger.

Forhandling

Erhvervsministeren (Mimi Jakobsen):

Jeg kunne selvfølgelig ikke drømme om at blande mig i, hvorvidt Folketinget skal beslutte, om der skal være en ny udvalgsbehandling. Det synes jeg at en minister skal holde sig uden for.

Men jeg må sige til hr. Jørn Jespersen, at der øjensynlig ikke er nogen som helst grænse for den forvrængning, hr. Jørn Jespersen kan få ud af et sådant brev.

I spørgsmål 89 er der blevet spurgt: Vil ministeren indhente Dansk Fødevareråds kommentar til en ny grænse på 12,5 mio. kr.? Jeg citerer svaret:

»Jeg har telefonisk d. 31. maj anmodet Dansk Fødevareråd om en kommentar til en omsætningsgrænse på 12,5 mio. kr.

Dansk Fødevareråd har sendt vedlagte henvendelse til mig.«

Altså vedlægges Dansk Fødevareråds synspunkter på alle punkter i lukkeloven til udvalget. Der er intet, der er skjult for udvalget. Udvalget har i fuldt omfang fået Dansk Fødevareråds synspunkter, men det, der blev spurgt om, var grænsen på de 12,5 mio. kr.

Jeg vil meget gerne have mig frabedt at blive beskyldt for snyderi. Det, vi har citeret, er præcis de afsnit i brevet, der vedrører de 12,5 mio.

kr., og brevet vedlægges i sin fulde udstrækning til udvalget.

Jeg skal ikke blande mig i, om Folketinget vil have ny udvalgsbehandling, men jeg kan bare sige, at enhver beskyldning om, at vi skulle have forholdt Folketingets Erhvervsudvalg oplysninger, vil jeg meget gerne have mig frabedt.

Det kunne egentlig fortjene en undskyldning.

Formanden:

Jeg skal her understrege, at den fortsatte forhandling ene og alene drejer sig om, hvorvidt man kan anbefale, at der bliver fornyet udvalgsbehandling eller ikke.

Fru Lotte Henriksen, og det er efter reglerne for korte bemærkninger, altså maksimalt 2 minutter.

Lotte Henriksen (S):

Da vi afgav tillægsbetænkning i Erhvervsudvalget forleden aften, havde vi en længere drøftelse af, hvorvidt vi skulle åbne en mulighed for deputationer, og vi var enige om, at det ville vi naturligvis gøre.

Dem har vi haft i går i flere omgange, og derfor vil jeg gerne anbefale, at Folketinget beslutter, at hvis der skal modtages flere deputationer i denne sammenhæng, bliver det under almindelig del, og at vi fortsætter behandlingen af dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen om forslaget om standsning af lovforslagets behandling og henvielse til fornyet udvalgsbehandling.

Afstemning

Forslaget om, at behandlingen af lovforslaget standses, og at det henvises til fornyet udvalgsbehandling (af Jørn Jespersen (SF)), forkastedes, idet 14 stemte for, 117 imod.

Formanden:

Vi vender herefter tilbage til forhandlingen om lovforslaget som helhed.

Forhandling

Pernille Sams (KF):

Der er sagt mange ord i denne sag gennem hele forløbet, og der er ikke noget at sige til det, for det er en lov, som påvirker utrolig mange menneskers hverdag.

Vi har gennem hele forløbet sagt og ment, at den eneste holdbare slutning på sagen var at ophæve lukkeloven og lade butikkerne og forbrugerne bestemme, hvornår de ønsker at handle. Det er ikke holdbart, at køb af en dybfrossen kylling eller et kaffefilter skal være kriminelt, blot fordi klokken har passeret 20. Derfor ender det jo også med, at loven ophæves. Spørgsmålet er kun, hvornår det sker, men desværre bliver det ikke i denne omgang.

Vi må erkende, at denne lov trods alt er et skridt på vejen. Der bliver nu frihed fra mandag morgen til lørdag eftermiddag, og den del af forslaget er positivt.

Til gengæld finder vi, at det makværk, man har lavet til regulering af søndagsåbning, er direkte til dumpekarakter. Regeringspartierne har valgt en fast årlig omsætningsgrænse som afgørende for, om man må holde åbent eller ej.

Der er meget larm, formand. . .

Formanden:

(Ringer med klokken).

Pernille Sams (KF):

Det er direkte negativt og en omvendt motive-rende politik. Den butik, som anlægger et flot kvalitetsniveau med gode varer og service, og som forbrugerne kan lide at handle i, bliver tvunget til at lukke, hvis der kommer lidt for mange kunder, hvorefter den mindre efterspurgte konkurrent til gengæld kan overtage spillebanen. Det er i hvert fald ikke på den måde, Det Konservative Folkeparti ønsker at føre erhvervspolitik. Det er helt unødigt restriktivt og håbløst demotiverende.

Derfor kan man også med usvigelig sikkerhed sige, at når den treårige fredningsperiode for butikernes omsætningsgrænse, som er indbygget i regeringens forslag, er ved at udløbe, vil eksempler på den nye lovs urimeligheder begynde at melde sig med stor styrke, og derfor holder denne lov ikke så længe, som regeringspartierne bilder sig selv og hinanden ind.

I kølvandet på, at regeringen foreslog omsætningsgrænsen hævet fra 10 til 12,5 mio. kr. har det været forsøgt antydet, at vi skulle støtte de

12,5 mio. kr. som en fast omsætningsgrænse for søndagsåbent.

Det er noget usigeligt vrøvl. Vi ønsker absolut ingen fast grænse, men da regeringspartierne har set sig blinde på en model med en fast grænse, har vi forsøgt at påvirke denne, så den bliver så høj som muligt, ud fra en holdning om, at flest muligt butikker skal have manøvre-frihed under grænsen, og derfor stemte vi ja til forhøjelsen, ligesom vi stemte ja til nogle af de andre ændringsforslag, som peger i den rigtige retning, og som kunne bidrage til at forbedre den samlede lov.

Samlet set er loven udtryk for noget makværk om søndagen, men en forbedring på hverdage-ne, og derfor undlader Det Konservative Folkeparti at stemme ved tredjebehandlingen.

Jørn Jespersen (SF):

Det er mange gange under forløbet af dette lovforslag blevet slået fast især af erhvervsministeren, at lovforslaget ikke indgår i nogen samlet handel. Der er ikke tale om nogen pakkelsesning, hvor det her er en indrømmelse til f.eks. CD til gengæld for noget andet. Det vil altså sige, at de enkelte partier, som bærer dette lovforslag igennem, gør det ud fra en stillingtagen til selve lovforslaget; anden forklaring er ikke mulig.

Det har undret os usigelig meget i SF, at Socialdemokratiet med nogle få socialdemokrater som undtagelse vil lægge navn og anseelse til at bære dette forslag igennem.

Når det nu ikke er nogen handel og det ikke har været nødvendigt at give denne indrømmelse, er det afgørende at spørge Socialdemokratiet – jeg forventer i og for sig ikke noget svar, for det er ikke kommet tidligere – igen: Hvad er den politiske begrundelse for, at flertallet i Socialdemokratiet ønsker at ændre en lov, som man selv har stået model til, som man selv har fået gennemført, og som trådte i kraft den 1. januar 1994 efter et kompromis mellem alle parter inde for detailhandelen, som man selv havde opfordret til? Hvad er den reelle socialdemokratiske begrundelse for at bære dette forslag igennem? Det kunne være rart at få svaret, om ikke andet så ved tredjebehandlingen.

Det, der trods alt er en god ting at få konstateret her ved tredjebehandlingen, er, at det dobbeltspil, som Venstre og De Konservative har forsøgt sig med igennem lang tid, endelig blev afsløret tirsdag aften. Da faldt maskerne fra Venstres og De Konservatives ansigter. Det har jo været helt tydeligt, at Venstre og De Konser-

vative har kørt en linje, hvor man på den ene side var villig til at bære en yderligere lempelse af lukkeloven igennem – og det kan man ikke bebrejde de to partier, for det er jo et skridt i retning af deres politik om at liberalisere – men man har ikke villet tage det medansvar, som jeg synes det ville have været anstændigt at tage, når man reelt indgår aftaler om, hvordan der skal stemmes, når man reelt forhandler med regeringen med henblik på, hvordan den endelige lov skal se ud, altså at vedkende sig det ansvar, man har haft, og være tilstrækkelig fyldt med mod og mandshjerte eller kvindehjerte til at turde stemme for lovforslaget.

Men det viste sig jo efter i tirsdags, at selv om man ikke har villet det, når man kommer i knibe, fordi man ikke kan overskue sin egen stemmeafgivning og bliver fanget i sit eget dobbeltspil, så går man med det samme ind og forhandler med regeringen og sørger for, at de ændringsforslag, som man var imod tirsdag aften, stemmer man for dagen efter, så de alligevel kommer ind. Man sørger for at lave en aftale om, hvordan man redder stumpene, og man får alligevel lov til af regeringen at undlade at stemme til det samlede lovforslag.

Konklusionen er, at Venstre og De Konservative har fået lov til at køre deres dobbeltspil; men der vil ikke længere være nogen i befolkningen, der er i tvivl om, hvordan Venstres og De Konservatives rolle i den her sag har været. De er reelt nøjagtig lige så medansvarlige for loven og de konsekvenser, den får, som regeringen er.

Jeg tror, at denne lov efterhånden er blevet til en sag, der for mange folketingsmedlemmer er noget meget abstrakt. Jeg tror, der er mange, der undervejs i behandlingen af den har glemt, at det rent faktisk får nogle ret store konsekvenser for temmelig mange mennesker ude omkring i det danske samfund.

Jeg tror, man skulle tænke lidt mere på de ekspedienter i supermarkeder, i lavprisvarehuse og i stormagasiner, som drastisk får forringet deres arbejdsvilkår.

Det er blevet nævnt, at der er mange, der gerne vil arbejde om aftenen, og at der er mange, som det passer meget fint at være på arbejde om lørdagen. Og det tror jeg er rigtigt. Der en del mennesker, der gerne vil indrette sig på den måde. Men jeg kan garantere for, at der også er en hel del, der ville sætte stor pris på at have rimelig faste arbejdstider og mulighed for nogle sociale, kulturelle eller idrætsmæssige aktivite-

ter, som de kunne planlægge i bare nogenlunde ordentlig tid, og det vil i vidt omfang blive smadret af den lov, som vi nu desværre er tæt på at vedtage.

Sandheden er jo selvfølgelig, at de ansatte rundt omkring i supermarkeder og stormagasiner ikke har mulighed for selv at bestemme, hvornår de skal have deres vagter. Der vil i vidt omfang blive tale om diktater fra arbejdsgivers side, som man er nødt til at rette sig efter, hvis man ønsker at beholde sit job, og det er altså det, som Socialdemokratiet nu medvirker til – i hvert fald flertallet i Socialdemokratiet: at en lang række mennesker får nogle uhyggelig skæve arbejdstider og i vidt omfang får smadret deres dagligdag.

Jeg synes også, man skal lægge mærke til indholdet i den fornyede henvendelse, der kom fra Dansk Fødevareråd. I den forbindelse skal jeg gøre erhvervsministeren opmærksom på, at når der bliver talt om, at der er blevet manipuleret med henvendelsen fra Dansk Fødevareråd, så er det jo ikke mig, der siger det. Jeg refererede, hvad Dansk Fødevareråd havde skrevet i et brev: at det føler, at der er blevet manipuleret med deres synspunkter.

Og jeg kan godt forstå, at de synes hos slagterne og ostehandlerne osv., at det er noget beskæmmende, at 7-Eleven kan komme om mandagen og få ændringer ind i lukkeloven, og at de ikke selv, når de anmoder om det, kan få et foretræde, inden lukkeloven bliver vedtaget.

Der er altså tale om en lang række dagligvare- og specialbutikker, som betyder meget for service og kvalitet, som betyder meget for beskæftigelse, som betyder meget for uddannelse, som nu får et ordentligt gok i nødden af det store flertal i Folketinget, og de kan ikke få lov til at argumentere for deres sag.

Konklusionen er, at den lov, som formentlig desværre bliver vedtaget om kort tid, indholdsmæssigt er et enormt skridt i en forkert retning, at proceduren, der har været anvendt, har været under al kritik, og at man har lyttet til de forkerte, hvorimod alle de mennesker, som det her vedrører, ikke er blevet taget alvorligt.

Vi vil til det sidste protestere på det kraftigste mod, at lovforslaget bliver vedtaget, og vi vil gøre alt, hvad vi kan, for, at loven bliver ændret igen.

Kim Behnke (FP):

For mere end tre år siden, nemlig i foråret 1992, var vi i den situation, at en række partier rent

faktisk sad i Industriministeriet og indgik aftale om, at lukkeloven skulle ophæves. Vi var så langt fremme, at det eneste krav, der blev stillet fra et af partierne, var, at der blev holdt lukket på juleaftensdag, og at der i en vis udstrækning også blev taget hensyn til kirketiden om søndagen.

Da vi gik fra det møde, troede vi, at så var den danske lov om butikstid blevet ophævet. Men desværre tog en af mødedeltagerne hjem til sin valgkreds og måtte dagen efter melde fra. Det var Kristeligt Folkeparti, som ikke turde lægge stemmer til alligevel, og så fortsatte showet omkring den danske lukkelov.

Havde vi på det tidspunkt fået loven ophævet, så havde vi i dag haft et regelsæt i Danmark, som betød, at bortset fra nogle få timer om søndagen i kirketiden og juleaftensdag havde det været tilladt at holde åbent, lige præcis hvornår man ville.

I stedet har vi i de år, der er gået, oplevet den ene farce efter den anden, hvor fuldstændig umulige paragraffer og reguleringer har gjort livet surt for danske butiksindehavere. De er blevet stillet over for krav om betydelige investeringer i ekstra bygningsindretning. De er blevet stillet over for krav om specielle måder at opføre deres varesortiment på, om fravalg af varer, som deres kunder gerne ville have, osv. Alt sammen har man i Folketinget gjort uden hensyn til, at det for de pågældende virksomheder hver gang har betydet ekstra omkostninger uden udsigt til at vide, hvor længe regelsættet gjaldt.

Og så i oktober sidste år fik vi nye regler igen. De regler skal så ændres nu, og jeg kan godt forstå, hvis ganske mange butiksdrevende er i tvivl om, hvor længe den lov, vi nu vedtager, egentlig kommer til at holde. Og ganske mange af dem vil sikkert være meget tilbageholdende med endnu en gang at foretage investeringer i ændret butiksinretning, ændret varesortiment og ændret personalesammensætning i forhold til de åbningstider, der nu bliver.

Og det er synd. Det er synd, at Folketingets måde at agere på i ganske mange år har betydet, at man rundt omkring i butikserhvervene ikke ved, om man tør stole på den lovgivning, der bliver vedtaget.

Det forslag, vi nu om lidt skal have endelig afstemning om, indebærer på en lang række områder nogle liberaliseringer, som vi selvfølgelig hilser velkommen i Fremskridtspartiet. Vi glæder os til, at selv efter et langstrakt møde her

i Folketinget vil det være muligt at gå ud og foretage indkøb, hvis det vel at mærke er på en hverdag. Vi glæder os til, at vi får hele diskussionen om sortimentslister stoppet, for intet har vel været mere til grin end de sortimentslister, som stort set alle vidste alligevel ikke blev overholdt.

Men der er skår i glæden: Regeringen har i et forsøg på at fastholde socialdemokratisk samfundsstyring indføjet en ny bestemmelse. Og mens det tidligere nok var lovens bogstav om kaffefiltre og andet, ja, så vidste vi jo godt, at det var muligt at have den slags varer liggende til særlig gode kunder, så de kunne få dem udleveret, når de havde brug for dem.

Sådan bliver det selvfølgelig ikke med den økonomiske grænse. Der bliver det sådan, at man går ind og måler direkte på virksomhedens omsætning, og i de virksomheder, som overtræder omsætningsgrænserne, får man nu hjemmel til at konfiskere – at konfiskere! – deres omsætning. Det er meget drastisk, når det danske Folketing indfører regler om, at man kan konfiskere, hvad lovlydige borgere, private erhvervsdrivende, egentlig uden at genere nogen som helst retmæssigt er kommet til.

Og derfor, fordi man indfører den nye økonomiske beløbsgrænse, fordi man indfører de skærpede regler i den forbindelse, må vi i Fremskridtspartiet sige, at så kommer vi fra asken og i ilden. Den lukkelov, vi har i dag, er noget bras. Den lukkelov, vi har i dag, ved vi ikke kan holde. Nu får vi en anden lukkelov. Den håber vi ikke kommer til at holde ret længe, og derfor vil vores anbefaling være til store som små butiksindehavere ude omkring: Lad være med at satse på, at den her lukkelov kommer til at holde ret længe! Tilfredsstil de behov, jeres kunder har! Det, det handler om, er, at I udnytter muligheden for handel, fri handel mellem køber og sælger.

Vi håber så også på, at der i løbet af ganske kort tid vil vise sig så mange problemer med at overholde de nye regler, at man indser, at vi allerede i næste folketingssamling kan få ophævet loven fuldstændig. Det vil få Fremskridtspartiets varmeste anbefaling.

Nærværende lovforslag indstiller vi til forkastelse.

Bjørn Elmquist (RV):

Det er jo interessant nok, når man gennem støjen og larmen hører en hr. Behnke fra talerstolen, for det kommer alligevel ud mellem side-

benene, at der er tale om en liberalisering ved denne lov, at der er tale om muligheder for en lang række butiksdrivende, først og fremmest de mindre butikker, i mange tilfælde mandkone-butikkerne, i mange, mange tilfælde butikkerne ude i de små samfund, dér, hvor man har brug for nærbutikker; der bliver masser af muligheder for dem for at drive forretning, for at tjene penge og for at holde sig i live, og samtidig er det altså en ganske væsentlig liberalisering ugen igennem og søndagen igennem.

Det er de ting, der får Det Radikale Venstre til at stemme for denne lov, og vi synes i og for sig, at det har stor underholdningsværdi at se både K og V og Z som ål slange sig igennem slalomløbet for at ende på det sted, hvor de ender, nemlig ikke at kunne stemme for denne lov.

Det er en liberalisering, og det er målrettet til de mindre butikker. Vi mener, der er sket en forbedring og en forenkling af lovforslaget undervejs i behandlingen i Folketinget, fordi vi nu ikke opererer med dagligvarebegrebet. Det kunne godt have været brugt, men vi er nået til en endnu enklere model, og den grænse, som vi har debatteret frem og tilbage, har vi forsøgt at finde det gyldne snit for.

Og dér hæfter jeg mig også ved det, som erhvervsministeren har anført over for Erhvervsudvalget: at det vil være klogt – og det er så det, vi gør her i anden omgang med ændringsforslaget fra de 10 til de 12½ mio. kr. i årlig omsætning – at vi tager højde for, at der er en lang række af disse små butikker, som har fået øget omsætning, efter at den lukkelov, som vi nu ændrer på, trådte i kraft.

Så det korte af det lange er: Vi stemmer for denne lov og er noget forundrede over, at V og K ikke kan gøre det samme.

Frank Aaen (EL):

Under forespørgselsdebatten blev der talt ganske meget om det samarbejdende folkestyre, og det var meget florumvundet nogle gange, hvor godt det var med samarbejdet.

Det var vist ikke den her sag, der blev talt om. Der kan vist ikke tales om et samarbejdende folkestyre i en sag, der kan samle lige godt en tredjedel af Tingets medlemmer på de grønne knapper. Der kan vist ikke tales om samarbejdende folkestyre, når man ikke hører på de folk, der er kommet herind for at give sig til kende og protestere, alle de ansatte, hele branchen.

Det eneste sted jeg kan få øje på lidt samarbejde – men det er vel næppe det, man kalder

samarbejdende folkestyre – var det samarbejde, der var med 7-Eleven-koncernen om at få banket omsætningsgrænsen lidt i vejret.

Jeg kan ikke komme i tanker om en sag lige i øjeblikket, som er mere velegnet til at fremme politikerleden i det her land, og jeg vil sige helt reelt – og det er ikke påtaget – at jeg er chokeret over, at Folketinget på den måde, på en så lemfældig måde, ændrer livsbetingelserne for flere hundrede tusinde mennesker, ændrer vilkårene for en hel branche så vilkårligt.

Jeg forstår simpelt hen ikke, at det kan lade sig gøre, og jeg skal love, at vi fra Enhedslistens side vil gøre alt, hvad vi kan, for at gøre reklame for dem, der stemte for, og for alle dem, der sikrede lovens vedtagelse ved at undlade at stemme, ved enhver given lejlighed, når den danske butiksstruktur efter det her går fuldstændig i smadder. Vi vil få en amerikaniseret udvikling, som ikke nogen herinde ønsker at tage ansvaret for. Jeg kan love for, at vi skal huske det.

Arne Melchior (CD):

Vi politikere bliver ofte af presse og derfor som ekko af menigmand beskyldt for, at vi skælder for meget ud på hinanden, at vi ikke er søde nok over for hinanden.

Det er jo ikke helt rigtigt, for man hører jo tit ministre sige tak for god modtagelse af deres forslag, og vi takker hinanden på tværs af partilinjer ved mange lejligheder, når vi endelig når frem til tredjebehandlingen. Så vi er jo ikke så ringe, selv om det ikke er helt så fedt som i visse internationale møder, hvor man hver gang takker formanden, fordi man må få ordet.

Men jeg vil benytte mine få minutter her til at fortsætte taksigelsen. Jeg synes, at mit hjerte svulmer af taknemlighed over for Venstre og De Konservative. Man kunne jo have tænkt sig, at eftersom de ifølge deres ordfører, hr. Svend Erik Hovmand, kun har fået opfyldt 90 pct. af deres ønsker, og at de er meget tilfredse med det oven i købet, så kunne man jo have tænkt sig, når det kun var 90 pct., at de ville stemme imod!

Ganske vist oplevede vi i formiddags, at en anden Venstreordfører i forbindelse med B 113 – det var et beslutningsforslag om statsborgerskab – sagde, at et enkelt skridt i den rigtige retning er bedre end ingen skridt, og så stemte man for. Men her er det åbenbart altså ikke nok at få 90 pct. Man kunne jo have troet, at de var fristede til at stemme imod, når de ikke fik 100 pct., for det skal Venstre og De Konservative da selvfølgelig have krav på, før de kan gå ind

for noget! Men alligevel er de så storsindede, at de med deres stemmeafgivning sikrer lovens gennemførelse. Det er da ganske flot præsteret.

Nu skal man ikke lade sig narre af, at de stemmer gult. De gule knapper bliver så sjældent rørt, og det er måske en prøve, eller hvad ved jeg. Jeg ved ikke, hvad det er, de vil sikre sig imod, men en hjertelig og varm tak til V og K, fordi de selvfølgelig sørger for, at denne lovgivning bliver gennemført i dag.

Jeg har flere taksigelser. Jeg har jo bemærket, at HK har genoptaget sin vagt i tilhørerlogerne her, og det tyder jo på, at nogle af HK-lederne i hvert fald går ind for både overarbejde og skæve arbejdstider; det er også meget vigtigt, at de er her, og de er da såvel som alle andre så hjertelig, hjertelig velkomne.

Jeg skylder repræsentanterne for HK en tak, fordi de har ofret millioner af kroner af deres medlemmers penge på at bringe helsidesbilleder i landets aviser bl.a. af min partiformand, erhvervsministeren. Vi har aldrig haft råd til at bringe sådan nogle store og flotte billeder, men tak! Og jeg kan sikkert bringe den tak også på en række andre ledende politikeres vegne for denne annoncering, således at disse mennesker bliver godt kendt i befolkningen.

At så disse store billeder blev forsynet med nogle tekster, som selv folk med studentereksamen fandt alt for sofistikerede til, at de gad læse dem de tre gange, der skulle til, for at man overhovedet skulle få sammenhæng mellem billede og tekst og overhovedet få hoved og hale på det hele, det gør det jo kun endnu morsommere. Men altså en hjertelig tak.

Og så skal jeg selvfølgelig ikke glemme at takke SF og Enhedslisten, og det kan jeg gøre så meget mere, som jeg vist nok af hr. Nødgaard i går blev udnævnt til at være dansk erhvervslivs ambassadør herinde, eller altså CD'erne blev det, og det er jo heller ikke helt forkert, det takkede jeg for allerede i går, så han skal ikke have nogen tak i dag, men det skal SF og EL, fordi de virkelig har lyttet mere til nogle hundrede tusinde erhvervsdrivende end til nogle millioner forbrugere! Man kunne jo egentlig ikke forvente, at netop SF og Enhedslisten skulle bruge deres taletid og deres stemmekraft nu om lidt på at støtte de erhvervsdrivende imod forbrugerne, men det har de altså også formået, og på det forsmåede erhvervslivs vegne vil jeg derfor gerne udtrykke en varm tak.

Nu bliver der skabt en fast forbindelse mellem dem, der har varer til salg, og dem, der er i

markedet for at købe nogle varer, og jeg er sikker på, at det vil gå med den faste forbindelse, som det er gået med talrige andre lige siden den første Lillebæltsbro i 1935: at al modstanden ophører, i det øjeblik bygningsværket står der, og tre måneder efter er der såmænd ingen, der kan forstå, at vi nogen sinde har kunnet undvære den faste forbindelse.

Og jeg tør godt spå – jeg tror, regeringen er enig om at fortsætte til efteråret 1998, så har jeg næsten 3½ år tilbage her i Folketinget – at der ikke vil gå halvdelen af den tid, før hele den danske befolkning vil have glemt alt det dér ståhej. Tingene vil ordne sig, som de har gjort det i andre lande, hvor man for længst har disse friheder, og derfor vil det blive til glæde for mange, næsten alle, også de små erhvervsdrivende, også de store butiksenheder og først og fremmest forbrugerne. Så der er virkelig grund til at sige tillykke og tusind, tusind tak.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Det er meget muligt, at hr. Arne Melchior synes, det er morsomt at stå her og håne dansk fagbevægelse. Det er jo ærlig talt det, der bliver gjort. Der er jo nogle, der får nogen dårlige arbejdstider, og det er vel ikke nyt. Jeg synes, der er nogle, i Socialdemokratiet især, der ligesom os i SF og i Enhedslisten og også dem fra HK må have det meget dårligt med den form for morsomheder, der her bliver fremført.

Det her er ærlig talt en alvorlig sag for kassedamer og for andre. Jeg synes ikke, de fortjener, at man gør grin med dem, som får regningen.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Blot to ting til hr. Arne Melchior, som åbenbart ved, hvad danske forbrugere har behov for på det her område. Hr. Arne Melchior har mig bekendt intet belæg for at udtale sig om det område. Alle undersøgelser, der er lavet om, hvilket behov forbrugerne mener at have for at få en udvidet åbningstid i forhold til den, som ligger i den nugældende lov, viser, at der er et massivt flertal, som ikke har det store ekstrabehov. Og det er jo heller ikke forbrugerne, der har startet hele kampagnen for at få ændret den nuværende lukkelov. Det er mig bekendt tankstationer og døgnkiosker, der har startet den kampagne, godt hjulpet af CD.

Det andet punkt drejer sig om, hvilke lykkeligheder der ifølge hr. Arne Melchior findes i

andre lande med en mere fri – såkaldt fri – lukkelov: fri for de store kapitalkæder, men ikke særlig fri for de små specialbutikker eller fri for forbrugerne.

Jeg vil gerne overrække hr. Arne Melchior en artikel fra Berlingske Tidende – som vel ikke er et specielt organ for SF eller dansk fagbevægelse – som refererer, hvordan der er en kraftigt voksende modstand i USA mod den butiksstrukturudvikling, der er i gang, og som betyder, at det er store, store centre uden for byerne, der vokser, med den konsekvens, at forbrugere uden bil får stadig vanskeligere ved at købe ind, med den konsekvens, at luftforureningen bliver øget ganske betydeligt, og med den konsekvens, at landskabsværdier forsvinder, samtidig med at bykerne efterhånden ligger øde hen, og det er den udvikling, som hr. Arne Melchior – uanset hvor lystig han gør sig – er med til at skubbe på i Danmark.

Arne Melchior (CD):

Ja, man kunne jo få lyst til at minde om Kumbels »Den, som kun tar spøg for spøg og alvor kun alvorligt« ..., og så kan I selv resten af den.

Jeg har nu aldrig vidst, at hr. Tommy Dinesen pludselig er blevet så højtidelig, at man ikke kunne være munter, efter at denne sag har stået på dagsordenen nu i et helt år.

Men at sige, at jeg håner fagbevægelsen, det er en usandhed. Jeg kritiserer derimod – og det kunne hr. Tommy Dinesen vist godt høre – at nogle fagforeningsledere anvender millioner af kroner af medlemmernes penge på den måde, som sket er. For det første synes jeg personlig – og det har jeg jo lov til – at det er nogle elendige og ubrugelige annoncer, og det gav jeg også udtryk for, men så takker jeg, fordi man bringer et billede af min partiformand i helsidesannoncer. Jeg synes, at det er kritisabelt, og det vil jeg have lov til; jeg har også været medlem af HK engang, indtil jeg skiftede stilling og ikke fik lov til at være der mere, skønt jeg gerne ville have fortsat. Jeg blev endda fyret fra min stilling, men jeg fik ikke lov til at være i HK mere.

Men jeg mener, det er en hån mod deres medlemmer. De vidste, at det ikke ville flytte en eneste stemme i denne sal, og alligevel øser de de penge ud på den måde. Det synes jeg jeg har lov til at mene. Det er en subjektiv mening, men jeg har den altså.

Og så er jeg slet ikke enig med hr. Jørn Jespersen i, at det er synd for så og så mange. Jeg har ikke engang tid på de her to minutter til at rem-

se alle de personalegrupper op, som har skæve arbejdstider. Og jeg har nemlig belæg for at udtale mig om det, for som jeg refererede forleden dag og derfor ikke kan gentage her, så har jeg studeret denne sag for 25 år siden og lavet en diger rapport om, hvordan det fungerede i Sverige, og det fungerede fremragende. Selv i mindre og mellemstore byer var der køer af folk, der gerne ville have halve arbejdsdage på skæve tider på grund af deres familiemønster, deres livsmønster og deres behov osv. osv. Det skal man slet ikke blande sig i. Jeg tror, jeg citerede forleden dag: Lad de tusinde blomster blomstre, og lad de tusinder af butikker holde åbent, hvis der er belæg for, at de holder åbent; ellers finder de nok ud af at lukke.

Og sammenligningen med Amerika er helt umulig, for der bliver ikke amerikanske tilstande her. Men sammenlign dog med de lande i Europa og herunder altså Sverige, som har mange årtiers erfaringer med det, og hvor det går stille og roligt og til glæde for både udbydere og deres medarbejdere og forbrugerne!

Det er ikke nyt land, vi betræder, det er kendte stier. Don't worry, be happy!

Tommy Dinesen (SF):

Jeg vil sige til hr. Arne Melchior, at man kan godt stå og gøre sig morsom over dette, men der er altså nogle, som det går ud over.

Sagen er jo den – jeg var inde på det i går – at Folketingets flertal i sin tid lovede, at hvis HK og arbejdsgiverne kunne blive enige, så ville vi komme med et lovforslag, som lå tæt op ad det, som arbejdsgiverne og arbejdstagerne var enige om. Det skete. Så skete der det, at HK's ledelse tog rundt på møder over hele landet for at argumentere for, at man sagde ja til det, der forelå. Det gjorde de over for medlemmerne, fordi de havde fornemmelsen af, at de kunne stole på det, som var vedtaget af et flertal i Folketinget.

I dag kan de sande, at de møder har været totalt ligegyldige. De har, fordi de troede på Folketinget, stået og sagt nogle ting. De ting lever Folketinget ikke op til. Og det er det, der er humlen i det her, at det er et problem, at man lige pludselig laver ting om, når et flertal her beder om at få lavet noget om, som man er enig om. Det er jo det, der er sket, og det er derfor, jeg synes, det er en trist dag for dansk fagbevægelse, og det er en trist dag for dem, der normalt står for fagbevægelsen i det her land.

Erhvervsministeren (Mimi Jakobsen):

Enhver, der bare perifert har beskæftiget sig med lukkeloven, ved, at der stort set ikke er noget som helst tema i det kompleks, som man kan beskæftige sig med uden at provokere nogle.

Af samme grund vil jeg afstå fra enhver gennemgang af det lovforslag, som vi nu vedtager. Jeg vil egentlig i min gode partifælle hr. Arne Melchior's ånd slutte af med bare at sige tak for den lov, vi får, som ser ud til at blive vedtaget – man skal jo ikke tage noget for givet før i sidste øjeblik her – men som ser ud til at blive vedtaget om et øjeblik.

Jeg vil gerne sige tak til de grupper og folketingsmedlemmer, som har slæbt meget med denne sag, som har gået temmelig meget igennem i denne her sag.

Jeg vil også sige tak til dem, som måske nok i sidste afstemning slæber lidt mindre, men som trods alt har været med til at forme denne her lov og gøre den til det, jeg i hvert fald mener er en ret god lov.

Og så er der nogle, som jeg ikke føler trang til at takke overheadet. Men tak til de andre!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 51 stemmer (S, RV og CD) mod 26 (SF, FP, EL samt Hans Peter Baadsgaard (S), Erling Christensen (S), Poul Erik Dyrland (S), Holger Graversen (S), Hardy Hansen (S), Jens Risgaard Knudsen (S), Lissa Mathiasen (S) og Sonja Mikkelsen (S)); 56 (V, KF og Else Marie Mortensen (S)) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

23) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 123:

Forslag til folketingsbeslutning om udsættelse af stillingtagen til planen for en styrkelse af Folketingets arbejde.

Af Ivar Hansen (V), Torben Rechendorff (KF) og Kim Behnke (FP) m.fl.

(Fremsat 30/5 94).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Formanden:

Det kan godt være, at vi skal lige vente et øjeblik, til der bliver lidt mere ro i salen.

Pia Gjellerup (S):

I anledning af fremsættelsen af B 123 om en udsættelse af stillingtagen til planen for en styrkelse af Folketingets arbejde skal jeg redegøre for Socialdemokratiets synspunkter vedrørende de fremtidige arbejdsvilkår for folketingsmedlemmer m.v.

Vi er i gruppen enige om at udtrykke megen anerkendelse af formandens initiativ. Jeg vil konkretisere vores holdning, for så vidt angår folketingsmedlemmernes direkte bistand:

Efter de nugældende regler bevilges folketingsmedlemmer hver måned et beløb, som giver dem mulighed for at ansætte en sekretær på halv tid, dvs. 18,5 timer.

I forbindelse med forbedring af folketingsmedlemmernes arbejdsvilkår er det Socialdemokratiets ønske, at sekretærbistanden til folketingsmedlemmerne øges på en sådan måde, at medlemmerne og grupperne i alt tildeles et beløb svarende til ansættelse af en sekretær på fuld tid pr. folketingsmedlem.

Med de nuværende regler får hver folketingsgruppe økonomisk bistand til ansættelse af to akademikere.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe ønsker, at den økonomiske støtte til folketingsgrupperne øges markant. Hver gruppe bør have mulighed for at ansætte 6-7 akademikere eller journalister efter eget valg. De forøgede midler til gruppen skal ligeledes kunne anvendes til tilknytning af ekstern bistand, herunder til udarbejdelse af notater m.v.

Styrkelsen af den akademiske og journalistiske sagsbehandling i grupperegne skal især bru-